

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

ก

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย การแนะนำตำรา และบทวิจารณ์บทความในสาขา การศึกษาและจิตวิทยา สาขานิเทศศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป สาขาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และอื่น ๆ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยาการและเทคนิคใหม่ ๆ อันนำไปสู่การพัฒนา ทักษะและศักยภาพในการสร้างผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า การวิจัยและบริการทางวิชาการระหว่าง บุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการนำเสนอบทความทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและมหาวิทยาลัยหรือ หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

บรรณาธิการบริหาร :

ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัชฎา	คำชिरพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

๗

กองบรรณาธิการวารสาร :

ศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์	รัศมีเทศ	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ยุวัฒน์	วุฒิเมธี	สาขาวิชาพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Associate Professor Dr. Samuel M. Schreyer		สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ Fort Hays State University
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภาชิต	สาขาวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์	ชินทยารังสรรค์	สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบัน พัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า)
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล	ขันธไชย	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัญจวน	คำวชิรพิทักษ์	สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณี	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Lecturer Dr. William R.	James	สาขามนุษยศาสตร์และศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ประจำกองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ญัฐพล	ขันธไชย	หัวหน้าบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชัย	โสสุวรรณจินดา	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชมนต์	เจมส์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ ดร. สุชีพ	พิริยสมิทธิ	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ ดร. พนิดา	ชินสุพลา	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
อาจารย์ ดร. วรณนภา	วามานนท์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นางสาวทิพนาถ	ชาวีร์รักษ์	ประจำกองบรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

ค

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์และจิตวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา	สุวรรณทัต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ศรียา	นิยมธรรม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภชาติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล	หวังพานิชย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	วิหคโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร	แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล	วิจิตรวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา	จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกล	วรเจริญศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.นำชัย	ศุภฤกษ์ชัยสกุล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชานิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สกลธี	ภู่งามดี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ รักสานต์	วิวัฒน์สินอุดม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ บรรจง	โกศลวัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์	ศรีดี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีติ	เลิศจันทร์ราษฎร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.สุเทพ	เดชะชีพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
ศาสตราจารย์ ธนสรณ์	แขวงโสภา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปดิษฐ์	รัศมีเทศ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ บัญญัติ	จลนาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ทองฟู	ศิริวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร	ต้นพันธ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. สุทธิกร	กิ่งแก้ว	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร. เกศศิริ	ปิ่นธนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ	กระแสนันต์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

๙

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชันธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์	อานันท์นงศ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กาญจนา	ธรรมมาวาท	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ จรินทร์	เจริญศรีวัฒนกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์และการปกครอง

ศาสตราจารย์ ดร.ติน	ปรัชญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยสยาม
ศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์	นาคะตะ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์	วุฒิเมธี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	เลาหิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ	ปรียากร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี	แสงมหาชัย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมาก	ศิริเนากุล	มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด
รองศาสตราจารย์ ดำรงค์	ทวีแสงสกุลไทย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถกร	กลิ่นความดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย	หิรัญวโรดม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
อาจารย์ ดร.กฤษชัย	วิสิทธิ์พานิช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ สถาพร ตีบุญมี ณ ชุมแพ		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์	กาญจนรัชชิตี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดิศร์	อิตริส รัชชมนี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศาสตราจารย์ ดร.สุดา	เกียรติกำจรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง
อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ	เกษมทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศาสตร์ทั่วไป

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล	หนิมพานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา	ฤกษ์สำราญ	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.รัชยา	ภัคดีจิตต์	มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด
อาจารย์ ดร.พนิดา	ชื่นชม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.ฉนวน	เอื้อการ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

จ

สาขาวิชาศิลปศาสตร์และมนุษยศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง	บุรุษพัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ อรทัย	ศรีสันติสุข	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธาสินี	ปิยสุนทร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สาขาวิชานิติศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ	ศรีธรรมรักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ	เครื่องงาม	ทำเนียบรัฐบาล
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ	โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ยศศักดิ์	โกไศยกานนท์	มหาวิทยาลัยศรีประทุม

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร	นทีธนสมบัติ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรปวีณ์	ชื่นใจเรือง	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.เจษฎา	อังกาบสี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.งามนิตย์	รัตนานุกูล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.จินดามาศ	โกศลชื่นวิจิตร	สมาคมเวชศาสตร์มารดาและทารกในครรภ์ (ไทย)
อาจารย์ ดร.กุลธิดา	พานิชกุล	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

๘

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเกษมบัณฑิต (KASEM BUNDIT JOURNAL) กำหนดออกเผยแพร่ราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน กำหนดเผยแพร่ กรกฎาคม

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม กำหนดเผยแพร่ มกราคม

การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ฉบับละ 500 เล่ม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

<http://www.google.co.th> และ (keywords), Kasem Bundit Journal

การส่งต้นฉบับ

On-line: www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu

E-mail: journal@kbu.ac.th

ประสานงานการผลิต :

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ศูนย์ออกแบบและสื่อสิ่งพิมพ์

คำชี้แจง

ทัศนคติ ความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้เป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นพ้องด้วย

จัดพิมพ์โดย :

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-320-2777 โทรสาร. 02-321-4444 ISSN 1513-5667

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

ช

บทบรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้ เป็นฉบับปีที่ 18 เล่มที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560) ตีพิมพ์บทความวิจัยเชิงพหุวิทยาการ ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยผสมผสานของเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งหมด 15 บทความ บทความวิชาการ 1 บทความ และวิจารณ์บทความ 1 บทความ

บทความที่นำมาวิจารณ์แนะนำในฉบับนี้ (Article review) เรื่อง Testing for Mediating Variables in Management Research เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อวงการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในประเทศไทยมาก เพราะแนะนำ และเสนอวิธีการทางสถิติสำหรับการทดสอบตัวแปรระหว่างกลาง (Mediating variable) ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent variable) และตัวแปรตาม (Dependent variable) ซึ่งนักวิจัยไทยควรให้ความสำคัญ เพราะจะทำให้กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย (Conceptual framework) มีความลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล ชันธไชย
บรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

๕

บทความวิจัย

ความท้าทายการพัฒนาร่วมสมัยในประเทศไทย

Contemporary Development Challenges in Thailand

ณัฐพล ชันฉะไชย กาญจนนา ธรรมมาวาท และวรรณภา วามานนท์ 1-18

การพัฒนาารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์

The Development of Integrative Group Counseling Model for Enhancing Time Management Success Attributes of Saint Louis College Students

พรรณวดี สมกิตติกานนท์ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประสาร มาลากุล อยุธยา 19-35

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Service Quality Improvement Guidelines of Academic Affairs, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

มณฑกานต์ ฉิมเกิด และสุธรรม พงศ์สำราญ 36-51

การศึกษาการบริหารเปรียบเทียบบทบาทผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

A Comparative Administration Study of the Roles of Associate Judges in the Juvenile and Family Court

พนิดา ชินสุวพลา 52-67

กลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

Hortatory Strategies and Attitudes towards Strategies Used in Islamic Textbooks

ชลมาณ ดาราฉาย 68-81

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Relationship between Goodwill from Business Combinations and Financial Ratios of the Group of Companies in Service Industry Listed on the Stock Exchange of Thailand

เมตตา เสมสมบูรณ์ 82-96

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

ณ

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย: กรณีศึกษา จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี
Environmental Conservation along the Coast in the Gulf of Thailand: A Case Study of
Rayong and Chanthaburi Provinces
พล.ร.ท. ไพบุลย์ เต็มสมเกตุ รณ. พ.อ. บุญเอื้อ บุญฤทธิ์ และ ร.อ. ทินพันธุ์ นาคะตะ 97-105

ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ
Leadership and Effectiveness in Management in Terms of the Balanced Score Card.
แก้วตา ผู้พัฒนาพงศ์ นิคม เจียรจินดา และรวีรมล เวศสุนทรเทพ 106-119

อำนาจและหน้าที่ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:
การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น
Local Administration's Authority in Producing Electricity from Wastes: A Comparative
Study between Thailand and Japan.
ธีรวัฒน์ หาญใจไทย 120-134

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์
ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
Variables Associated with Self-Care Capacity within the Framework of Good Health
Components among Monks In Dusit District, Bangkok.
ชนศักดิ์ โปตระนันท์ ทวีศักดิ์ กสิผล และชฎาภา ประเสริฐทรง 135-145

รัฐเสรีประชาธิปไตยกับการแทรกแซงระหว่างประเทศ: จากมุมมองของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม
Liberal Democratic States and International Interventions: From the Perspective of
Social Liberalism
เอนกชัย เรืองรัตนากร 146-161

การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
Development of a Lifelong Learners Characteristics Measurement Scale of
Elementary School Students Grade 4th – 6th.
จุลศักดิ์ สุขสบาย มนตา ตุลย์เมธการ วิไลลักษณ์ ลังกา และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล 162-174

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2560

Kasem Bundit Journal Volume 18 No. 1 January - June 2017

๑

ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
จังหวัดนครนายก

Variables Affecting Organizational Health of Schools Under the Primary Educational
Service Area Office, Nakorn Nayok Province

เรวัต ระบุรงค์ และต้องลักษณะ บุญธรรม 175-185

การบังคับชำระหนี้ทรัพย์สินส่วนกลางของอาคารชุด: กรณีศึกษาสังหาริมทรัพย์

The Execution of Central Property of Condominium for Debt Payment : A Case Study
on Movable Properties

กิตติ สุวรรณะ ภูมิ มูลศิลป์ และดิศพล จันทร์ศิริ 186-200

การหาเอกลักษณ์ของภาพลักษณ์ตราสินค้าจากประสบการณ์ของลูกค้าและข้อคิดเห็นของแฟนเพจ
ชาวไทยต่อตราสินค้า

Identification of Brand Image from the Customer Experience and Comments of Thai
Fan Pages on Brands of Goods.

อินทกะ พิริยะกุล ระพีพรรณ พิริยะกุล และอนุช มหุทัยนนท์ 201-218

บทความวิชาการ

ความสำคัญของคุณภาพการบริการต่อความสำเร็จของธุรกิจ

The Importance of Service Quality for Business Success

ภาวิณี ทองแย้ม 219-232

วิจารณ์บทความ

Shaver, J. Myles.(2005). Testing for Mediating Variables in Management Research:
Concerns, Implications and Alternative Strategies. Journal of Management, Vol.31
No.3 June 2005: 330-353.

ณัฐพล ชันธไชย 233-238

ความท้าทายการพัฒนาความร่วมมือในประเทศไทย

ณัฐพล ชันช้อย¹
กาญจนา ธรรมาวาท²
วรรณภา วามานนท์³

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระหว่าง พ.ศ. 2503-2540 ดังนั้นธนาคารโลกจึงจัดให้ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้ระดับปานกลางขั้นสูงใน พ.ศ. 2554 และปัจจุบันประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ หลังจาก พ.ศ.2540ซึ่งเกิดวิกฤตทางการเงินในประเทศไทยและขยายตัวไปทั่วโลก อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีความผันผวนตลอดมา ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าความท้าทายในการพัฒนาประเทศไทยที่สำคัญที่ผู้บริหารการพัฒนาประเทศควรให้ความสนใจ ได้แก่ อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่าศักยภาพ ความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับต่ำ ข้อจำกัดด้านอุปทานต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน รายได้ขีวหนาและเกษตรกรตกต่ำ สัดส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูง ความไม่เสมอภาคในระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ และการกระจายรายมีความเหลื่อมล้ำสูง

คำสำคัญ: ความท้าทายในการพัฒนา ประเทศไทย ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ปัญหาทางเศรษฐกิจ-สังคม

¹รองศาสตราจารย์ (เศรษฐศาสตร์) และผู้อำนวยการหลักสูตรดุขบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

e-mail: Khanthachai@gmail.com

²รองศาสตราจารย์(เศรษฐศาสตร์) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง เขต แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

e-mail: kanjanathom@hotmail.com

³อาจารย์,หลักสูตรดุขบัณฑิตสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

e-mail: drwannapa@gmail.com

Contemporary Development Challenges in Thailand

Nathabhol Khanthachai¹

Kanchana Tanmavad²

Wannapa Wamanond³

Abstract

Thailand's economic growth was sustained during B.E. 2503-2540. As a result, the World Bank has placed Thailand as an Upper Middle Income Country since B.E. 2554. In addition, the country also has enjoyed a status of Newly Industrialised Country (NIC) at present. And yet, Thailand's economic performance has experienced a considerable fluctuation since B.E.2540 in which a financial crisis was triggered in Thailand and spread to other parts of the world. For development administrators, major contemporary challenges to development in Thailand include the following: sub-potential economic growth rates, low level of international competitiveness, supply constraints to sustainable economic expansion, low income of rice farmers and agricultural households, extremely high household debt service ratios, horizontal inequality in social protection system for the aging population, and high disparity in the income distribution.

Keywords: Development challenges, Thailand, Newly Industrialised Country, Socio- economic issues.

---

¹Associate Professor, (Economics) Director of Ph.D. Programme in Public Policy and Management, Kasem Bundit University
1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

e-mail: Khanthachai@gmail.com

²Associate Professor (Economics) School of Economics, Ramkhamhang University,
2086 Ramkhamhang Road, Huamark District, Bangkok 10240

e-mail: kanjanathom@hotmail.com

³Lecturer, Ph.D. Programme in Public Policy and Management , Kasem Bundit University
1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250

e-mail: drwannapa@gmail.com

1. บทนำ

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (Wyatt, 2003) แสดงว่า ประเทศไทยหรือประเทศสยาม(Siam)ในยุคต้นของกรุงเทพฯ เริ่มมีการพัฒนาประเทศตามแนวทางการสร้างภาวะทันสมัย (Modernization) ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ.2394-2411) จากการที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวส่งเสริมและดำเนินการให้มีการศึกษาเล่าเรียนภาษาอังกฤษขึ้นในราชสำนัก และมีการศึกษาเล่าเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาดาราศาสตร์ตามแนวทางของตะวันตก รวมทั้งมีการเปิดประเทศติดต่อกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอังกฤษ และฝรั่งเศส เป็นต้น

ในสมัยรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) ตรงกับสมัยจักรพรรดิเมจิแห่งประเทศญี่ปุ่นซึ่งเริ่มเปิดประเทศและเริ่มพัฒนาประเทศญี่ปุ่นให้ทันสมัยตามแบบประเทศตะวันตก ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารภาครัฐ กิจการทหาร และทางด้านสาธารณูปโภค เช่น รถไฟ โทรคมนาคม และการประปา เป็นต้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับการศึกษาแบบแผนตะวันตกจากประเทศอังกฤษได้พัฒนาประเทศสยามให้ทันสมัยตามแบบประเทศตะวันตกสืบเนื่องต่อจากรัชกาลที่ 4 โดยได้ริเริ่มดำเนินการกิจการด้านสาธารณูปโภค ต่าง ๆ เช่น การรถไฟ โทรเลข และการประปา และมีรรางใช้วิ่งในกรุงเทพฯ เป็นประเทศแรกในทวีปเอเชีย เริ่มการปฏิรูปการปกครองใน พ.ศ. 2435 โดยยกเลิกการปกครองแบบจตุสดมภ์ จัดแบ่งประเทศเป็น 12 กรม (กระทรวง) มีเสนาบดีเป็นเจ้ากระทรวง รวมเมืองหลายเมืองเป็นมณฑล มีข้าหลวงเทศาภิบาลเป็นผู้ปกครอง ขึ้นกับกระทรวงมหาดไทยเป็นต้น อย่างไรก็ตามการเมืองในประเทศสยามอยู่ในสภาพถูกคุกคามเป็นอันมาก จากจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ มีผลทำให้ประเทศสยามต้องประนีประนอม

กับจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษ โดยการยอมยกดินแดนทางภาคตะวันออกเฉียงบางส่วน (ลาวและกัมพูชา) และภาคใต้บางส่วนของประเทศไทยให้อยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสและอังกฤษ การพัฒนาประเทศจึงมีความจำกัดอย่างมาก

ในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2453-2468) การคุกคามจากจักรวรรดินิยมและการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสและอังกฤษมีความคลี่คลายลง เพราะอังกฤษและฝรั่งเศสเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 1 กับเยอรมนี แต่ก็มีผลทำให้ประเทศสยามมีขนาดเล็กลง ในส่วนของการเมืองภายในประเทศมีความพยายามเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช (Absolute monarchy) เป็นระบบสาธารณรัฐ (Federation) แบบสหรัฐอเมริกาหรือระบบประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional monarchy) แบบอังกฤษ ทำให้เกิดการแตกแยกทางความคิดเห็นทางการเมืองและการปกครอง มีการจับกุมคุมขังผู้ที่ต้องการนำระบบสาธารณรัฐ (Federation) แบบสหรัฐอเมริกามาใช้ในประเทศสยาม มีการเปลี่ยนธงชาติจากธงพื้นแดงและมีสัญลักษณ์รูปช้างเผือก เป็นธงไตรรงค์และสถาปนาชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันสูงสุดของชาติ ระบบเศรษฐกิจกลไกตลาดยังไม่ได้รับการพัฒนา บทบาทของภาคเอกชนในระบบเศรษฐกิจกลไกตลาดยังไม่เข้มแข็งที่จะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ

รัชกาลที่ 7 ขึ้นครองราชย์ใน พ.ศ. 2468 หลังการสวรรคตของรัชกาลที่ 6 แต่ต่อมาไม่นานในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เกิดการปฏิวัติโดยคณะราษฎรและมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบบประชาธิปไตย (Democracy) ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ (Constitutional

monarchy) แบบอังกฤษ การเมืองการปกครองประเทศสยาม ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นประเทศไทย (Thailand) ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครองดังกล่าว ไม่มีเสถียรภาพสำหรับการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ มีการปฏิวัติหรือรัฐประหารโดยคณะผู้นำทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่การล้มล้างรัฐธรรมนูญและรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งหลายครั้งหลายหน บรรยากาศทางการเมืองไม่มีเสถียรภาพสำหรับการพัฒนา รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนภายในประเทศไม่มีความมั่นใจในการลงทุนและการพัฒนาธุรกิจ

การพัฒนาประเทศไทยในยุคใหม่ กล่าวได้ว่า เริ่มขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ในสมัยการปกครองโดยคณะปฏิวัติซึ่งมีผู้นำคือ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติและนายกรัฐมนตรี ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) มีการพัฒนาประเทศไทยใต้หลักการเศรษฐกิจเสรีนิยมโดยระบบกลไกตลาด (Market

economy) โดยมีรัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งบริหารประเทศ สลับกับการรัฐประหารนำโดยคณะนายทหารระดับสูงซึ่งบริหารประเทศตลอดมา เป็นเวลาเกือบ 60 ปี ปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) ประเทศไทยอยู่ภายใต้การบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช) โดย พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติและนายกรัฐมนตรี ซึ่งทำการรัฐประหารยกเลิกรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งเพื่อทำการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อใช้ในการบริหารประเทศต่อไป

2. ผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนาประเทศไทย

ธนาคารโลก (World Bank, 2008) ประเมินผลการพัฒนาประเทศไทย รายงานว่าประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในระหว่าง พ.ศ. 2503-2540 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ระบบเศรษฐกิจ ระยะเวลาที่มีการเจริญเติบโตระดับสูง และระดับรายได้เฉลี่ยต่อคน

ระบบเศรษฐกิจ	ระยะเวลาที่มีการเจริญเติบโตระดับสูง**	ระดับรายได้ ระยะแรก	เฉลี่ยต่อคน (US\$) พ.ศ.2548***
Botswana	2503-2548	210	3,800
Brazil	2493-2523	960	4,000
China	2504-2548	105	1,400
Hong Kong, China*	2503-2540	3,100	29,900
Indonesia	2509-2540	200	900
Japan*	2493-2526	3,500	39,6000
Korea, Republic of*	2503-2544	1,100	13,200
Malaysia	2510-2540	790	4,400
Malta*	2506-2537	1,100	9,600
Singapore*	2510-2545	2,200	25,400
Taiwan, China*	2508-2545	1,500	16,400
Thailand	2503-2540	330	2,400

ที่มา: World Bank (2008: 20)

*ระดับเศรษฐกิจที่ประสบความสำเร็จเทียบเท่าประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมรายได้ระดับสูง

**ระยะเวลาที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตั้งแต่ร้อยละ 7 หรือสูงกว่า

***คิดประเมินตามราคาคงที่ของดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ.2543

ประเทศไทยประสบความสำเร็จเปลี่ยนเป็นประเทศรายได้ระดับปานกลางชั้นสูง (Upper-Middle Income Country) ใน พ.ศ.2554 (World Bank, 2011) ประสบความสำเร็จในการลดปัญหาความยากจนของประเทศลงได้อย่างน่าชมเชยในช่วงทศวรรษที่ 1980s และ ในปัจจุบันเป็นประเทศ

อุตสาหกรรมใหม่ (Newly Industrialised Country, NIC) โดยมีมูลค่าผลผลิตมวลรวมภายในประเทศต่อหัวต่อปี (GDP per capita) ตามราคาตลาดใน พ.ศ. 2558 ประมาณ 5,456.- ดอลลาร์สหรัฐ (ตารางที่ 2) โดยอยู่ในอันดับที่ 90 ของโลก และเป็นอันดับที่ 4 ในภูมิภาค ASEAN

ตารางที่ 2 อันดับประเทศตามมูลค่าของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศเฉลี่ยต่อหัวต่อปีตามราคาตลาดในปี พ.ศ.2558

อันดับ	ประเทศ	GDP per capita (\$US)
1	ลักเซมเบิร์ก	103,187.-
5	สหรัฐอเมริกา	56,401.-
7	สิงคโปร์	53,224.-
25	ญี่ปุ่น	33,481.-
29	บรูไน	26,804.-
62	มาเลเซีย	10,073.-
74	จีน	8,280.-
90	ไทย	5,456.-
118	อินโดนีเซีย	3,416.-
123	ฟิลิปปินส์	2,951.-
131	เวียดนาม	2,171.-
138	สปป. ลาว	1,785.-
140	อินเดีย	1,688.-
147	เมียร์มา	1,269.-
153	กัมพูชา	1,140.-

ที่มา: International Monetary Fund, 2015.

3. ความท้าทายในการพัฒนา

การพัฒนาประเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญไม่ เป็นสองรองเป้าหมายอื่นใด แต่การพัฒนาประเทศก็ มีชิ้นงานที่ทำให้สัมฤทธิ์ผลได้โดยง่าย และเป็นสิ่งที่ทำ ทายความสามารถของผู้บริหารประเทศ สำหรับ ประเทศไทยประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารประเทศ ปัจจุบันควรนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดเป้าหมายเชิง นโยบาย (Policy objectives) และมาตรการ ทางด้านนโยบาย (Policy measures) ในการทำให้ บรรลุเป้าหมาย อาจกล่าวได้ว่า มีดังนี้

3.1 การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจต่ำกว่าศักยภาพ “Thailand Weakest ASEAN Economy in 2016”

(World Bank, 2016)

ธนาคารโลก (World Bank) พยากรณ์ว่า ใน พ.ศ.2559 GDP ของไทยจะขยายตัวร้อยละ 2.0 ลดลง จาก 2.5 ในปี พ.ศ.2558 โดยเป็นอัตราการ ขยายตัวที่ต่ำที่สุดในกลุ่มประเทศ ASEAN ไปจนถึง พ.ศ.2561 (ตารางที่ 3) และธนาคารพัฒนาแห่ง เอเชีย (2017) รายงานว่าอัตราการเจริญเติบโตของ GDP ของไทย ขยายตัวร้อยละ 2.9 ใน พ.ศ.2558 และร้อยละ 3.2 ใน พ.ศ.2559

สวนดุสิตโพล(ไทยรัฐ, 2560:4) เสนอผลการสำรวจว่า “...การบริหารบ้านเมืองของนายกฯลุงตู่ และ ครม...ที่ประชาชนหนักใจมากที่สุด ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ร้อยละ 87.92 ส่งผลให้เกิดการ

ว่างงาน สินค้าราคาแพง ผลผลิตตกต่ำ การส่งออกมีปัญหา ...ควรรหาผู้มีความรู้และเก่งเรื่องเศรษฐกิจมาช่วยอีกแรง ...”

ตารางที่ 3 อัตราการขยายตัวของ GDP ระหว่าง ปี พ.ศ. 2558-2561 (%)

	2558	2559	2560	2561
Cambodia	6.9	6.9	6.8	6.8
China	6.9	6.7	6.5	6.5
Fiji	4.0	3.5	3.1	3.0
Indonesia	4.7	5.3	5.5	5.5
Laos	6.4	7.0	6.9	6.9
Malaysia	4.7	4.5	4.5	5.0
Mongolia	2.3	0.8	3.0	6.4
Myanmar	6.5	7.3	8.5	8.5
Papua New Guinea	8.7	3.3	4.0	3.8
Philippines	5.8	6.4	6.2	6.2
Solomon Islands	3.3	3.0	3.5	3.4
Thailand	2.5	2.0	2.4	2.7
East Timor	6.8	6.9	7.0	7.0
Vietnam	6.5	6.6	6.3	6.0

ที่มา: World Bank (2016)

ปัญหาสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทยที่ทำให้ GDP มีอัตราการขยายตัวต่ำ ได้แก่ การส่งออกที่การขยายตัวติดลบตลอดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2556 ถึง พ.ศ. 2558 และอุปสงค์ภายในประเทศอ่อนตัวเนื่องจากภาระหนี้สินของครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 51.7 ของ GDP ใน พ.ศ. 2550 เป็นร้อยละ 81.5 ของ GDP ใน พ.ศ. 2550 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558)

เศรษฐกิจของประเทศไทยมีพื้นฐานที่เข้มแข็ง ทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาค

บริการ ถ้าภาคเอกชนมีความเชื่อมั่นในการบริโภคและการลงทุน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับร้อยละ 5 – 6 เป็นสิ่งที่ไม่เกินศักยภาพ การลดลงของอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีความหมายถึงการสูญเสียของรายได้ (Income foregone) หรือ ค่าต้นทุนการเสียโอกาส (Opportunity cost) ของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

3.2 ความสามารถในการแข่งขันของไทยยังอยู่ในระดับต่ำ

ความสามารถในการแข่งขันของไทย เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจไทย เพราะระบบเศรษฐกิจโลกทั้งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization, WTO) และประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community, AEC) เป็นต้น ต่างก็

ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันและถือว่าระบบเศรษฐกิจของโลกเป็นระบบเปิดทั้งสิ้น

จากการสำรวจการจัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันโดยสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum, WEF) ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2557 จำนวน 148 ประเทศ พบว่าในปี พ.ศ.2556 ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยอยู่ที่อันดับ 37 ถดถอยจากอันดับ 32 ในปี พ.ศ. 2547 (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทย

ที่มา: World Economic Forum, 2014.

รายงานของ IMD World Competitiveness Yearbook 2015 ทำการจัดอันดับ 61 ประเทศ จากการพิจารณาวัตถุประสงค์ประกอบของขีดความสามารถในการแข่งขัน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ รัฐบาล ภาคเอกชน และโครงสร้างพื้นฐาน โดยจัดอันดับ 1 คือ ขีดความสามารถด้านในการแข่งขันสูงสุด และอันดับ 61 คือ ขีดความสามารถ

ในการแข่งขันต่ำสุด ตารางที่ 4 แสดงอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันแต่ละด้านของแต่ละประเทศ สำหรับขีดความสามารถโดยรวมทุกด้าน Hong Kong Malaysia Philippines Singapore Taiwan และ Thailand มีขีดความสามารถโดยรวมในอันดับที่ 2, 14, 41, 3, 11 และ 30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันบางประเทศ (ข้อมูล พ.ศ.2558)

ประเทศ ด้าน	Hong Kong	Malaysia	Philippines	Singapore	Taiwan	Thailand
เศรษฐกิจ (Economic Performance)	9	6	34	3	11	13
รัฐบาล (Government Efficiency)	1	16	36	2	9	27
เอกชน (Business Efficiency)	1	10	26	7	14	24
โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure)	15	27	57	7	18	46
รวม	2	14	41	3	11	30

ที่มา: International Institute for Management Development (IMD), 2015.

จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องปฏิรูปทั้ง 4 ด้าน และอันดับในปัจจุบันอยู่ห่างไกล Hong Kong ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมสูงอยู่ในระดับที่ 2 ทั้ง ๆ ที่มีทรัพยากรน้อยกว่าไทย

3.3 ข้อจำกัดด้านอุปทานต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เศรษฐกิจไทยมีข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่สะสมกันมาอย่างยาวนาน และยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยถดถอยลงเป็นลำดับ และทำให้ไทยไม่สามารถดักตวงประโยชน์

จากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกได้มากเท่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน ปัจจัยข้อจำกัดด้านโครงสร้างที่สำคัญได้แก่ ด้านแรงงาน และด้านโครงสร้างการผลิต

ในด้านแรงงาน ผลิตภาพแรงงานไทย (Labour productivity) ใน พ.ศ. 2543-2555 เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ต่อปี ลดจากร้อยละ 6.8 ต่อปี ในช่วง พ.ศ. 2529-2539 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556.) สาเหตุส่วนใหญ่ น่าจะมาจากการสะสมทุนโดยเฉพาะในภาคเอกชนที่ชะลอตัวลง (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อัตราการขยายตัวของการสะสมทุนต่อแรงงาน

2530-2539	2540-2542	2543-2550	2551-2555
8.5%	3.9%	0.6%	1.6%

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556.

อุปทานและอุปสงค์ในตลาดแรงงานมีลักษณะไม่สอดคล้องกัน (Labour-skill mismatch) ภาคธุรกิจโดยเฉพาะภาคการผลิตต้องการแรงงานระดับล่างถึงระดับกลาง ซึ่งได้แก่ แรงงานที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือต่ำกว่า แต่แรงงานเลือกเรียนสายสามัญจนจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อยและไม่เลือกเรียนในสาขาที่ภาคธุรกิจต้องการ เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้ จากโครงสร้างประชากรไทยซึ่งเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และผลจากภาวะเจริญพันธุ์ลดลง ทำให้สัดส่วนของแรงงานในวัยทำงานมีแนวโน้มลดลงอีกด้วย

ในด้านโครงสร้างการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอุตสาหกรรมส่งออก เพราะการส่งออกเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยในปี พ.ศ. 2553 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไทยเท่ากับร้อยละ 7.3 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556) สูงที่สุดในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2557 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่ากับร้อยละ 62.07 อุตสาหกรรมส่งออกของไทยยังไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการในตลาดโลกได้มากนัก ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรมลดลง แม้เศรษฐกิจโลกเริ่มฟื้นตัว เช่น อุตสาหกรรม

เครื่องนุ่งห่ม หลอดอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบ และฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ เป็นต้น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถปรับเปลี่ยนการผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ผู้บริโภคปัจจุบันนิยมแท็บเล็ตและสมาร์ตโฟนที่มีขนาดเล็กและพกพาสะดวก เพราะไม่มีฮาร์ดดิสก์เป็นส่วนประกอบ รวมทั้งหลอดอิเล็กทรอนิกส์และส่วนประกอบอื่น ๆ มีขนาดเล็กลง ผู้ผลิตไทยเพียงไม่กี่รายที่สามารถผลิตได้ จึงทำให้การส่งออกสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ของไทยชะลอตัวลง สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากประเทศไทยยังขาดวิศวกรและการวิจัยและพัฒนา ตลอดจนการลงทุนด้านเทคโนโลยีการผลิต (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2556)

3.4 รายได้ขบวนการและเกษตรกรตกต่ำ

รายได้เกษตรกรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ทั้งนี้เป็นผลโดยตรงมาจากการหดตัวของราคาผลิตผลทางการเกษตรเป็นสำคัญ (ตารางที่ 6) ภาวะตกต่ำของรายได้เกษตรกรทำให้ต้นทุนกำลังซื้อของครัวเรือนเกษตรกรที่มีสัดส่วน 1 ใน 3 ของครัวเรือนในประเทศ และยังมีผลต่อเนื่องถึงความเชื่อมั่นและการฟื้นตัวของภาคบริการภาคเอกชนด้วย

ตารางที่ 6 อัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เกษตรกร ผลผลิตเกษตรกรรวม และราคาสินค้าเกษตรกรรวม (ร้อยละ เทียบกับระยะเดียวกันของปีก่อน)

รายการ	พศ.2555	พศ.2556	พศ.2557	พศ.2558
รายได้เกษตรกร*	-6.0	-3.0	-5.3	-1.2
ผลผลิตสินค้าเกษตรกรรวม	4.9	-2.2	1.0	0.4
ราคาสินค้าเกษตรกรรวม	-10.3	-0.1	-6.2	-1.6

*รายได้เกษตรกรไม่รวมรายได้ที่มาจากมาตรการภาครัฐ เช่น โครงการรับจำนำข้าวและเงินช่วยเหลือชาวนา

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557

โครงการรับจำนำข้าวในรัฐบาล นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ทำให้ราคาข้าวเปลือกโดยเฉลี่ยทรงตัวอยู่ในระดับประมาณ 10,000 บาทต่อตัน ต่ำกว่าราคาจำนำข้าวซึ่งกำหนดไว้ที่ 15,000 บาทต่อตัน และมีแนวโน้มของราคาลดต่ำลงต่อไปอีกหลังสิ้นสุดโครงการรับจำนำข้าว โดยราคาตลาดโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2557 และ 2558 อยู่ที่ประมาณ 7,700 บาทต่อตัน ราคายางพาราแผ่นดิบชั้น 3 อยู่ที่ 43 บาทต่อกิโลกรัม ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2557 เพราะความต้องการยางธรรมชาติชะลอลงเนื่องจากราคาน้ำมันโลกลดลง และภาวะเศรษฐกิจจีนซึ่งเป็นผู้บริโภคยางพาราร้อยละ 36 ของโลก ชะลอลงลง โดยไทยเป็นผู้ส่งออกยางพารารายใหญ่ที่สุดของโลก

ถึงร้อยละ 35 ของตลาดโลก(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

รัฐบาลไทยได้ออกมาตรการภาครัฐสนับสนุนรายได้ให้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 7) โดยส่วนใหญ่เริ่มต้นในไตรมาสที่ 4 ปีพ.ศ. 2557 และดำเนินการต่อเนื่องใน ปีพ.ศ. 2558 ยกเว้นเงินช่วยเหลือชาวนามูลค่า 4หมื่นล้านบาท เฉพาะปี พ.ศ. 2557 อย่างไรก็ตาม คาดว่า ไม่น่าจะเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรได้มากนักดังเช่นในอดีต เนื่องจากรัฐบาลมุ่งเน้นการบรรเทาผลกระทบจากราคาสินค้าเกษตรตกต่ำเฉพาะในระยะสั้น และหลีกเลี่ยงการแทรกแซงกลไกตลาด อีกทั้งยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน และที่จะมีประสิทธิผลในการปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรกรรม ซึ่งจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเกษตรกรรมในระยะยาว

ตารางที่ 7 มาตรการภาคเกษตรที่สำคัญของรัฐบาล พ.ศ. 2557-2558

โครงการ	สินค้า เกษตรกรรม	งบประมาณ (พันล้านบาท)	วงเงินสินเชื่อ ธนาคารรัฐ (พันล้านบาท)
-เงินช่วยเหลือไร่ละ 1,000 บาท	ข้าวและยาง	48.5	-
-จำนำยู้งฉาง	ข้าว	3.9	34.8
-กองทุนผลิตภัณฑ์กันชน	ยาง	6.0	-
-สินเชื่อเงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ	ข้าวและยาง	1.6	40.0
-สินเชื่อระยะยาวดอกเบี้ยต่ำ	ยาง	0.6	20.0

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557

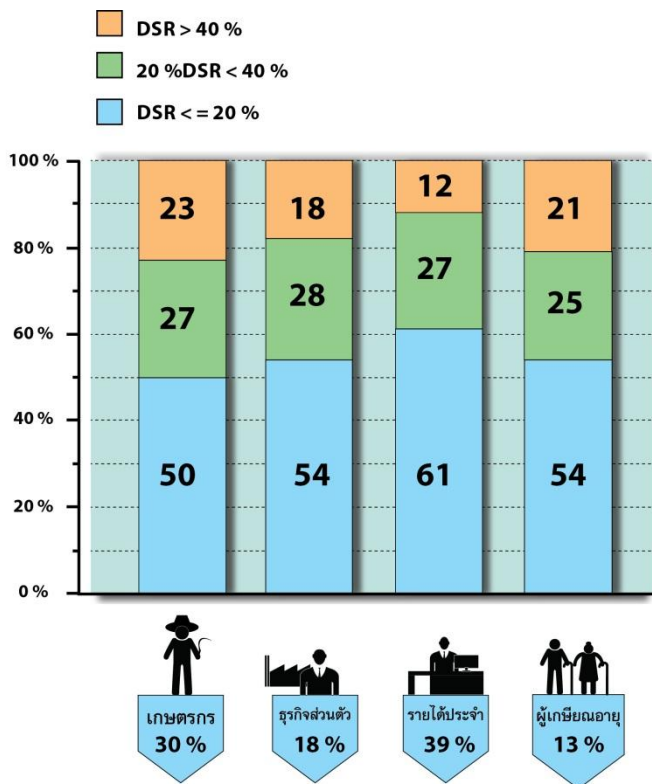
3.5 สัดส่วนของหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูง

ในปี พ.ศ.2550 สินเชื่อของครัวเรือนประมาณร้อยละ 51.7 ของ GDP แต่ในไตรมาสที่ 3 ของปี พ.ศ. 2557 สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 84.7 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง และเป็นปัญหาทำให้การขยายตัวของการบริโภคภาคเอกชนเป็นไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากครัวเรือนส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นครัวเรือนเกษตรกร ราคาสินค้าเกษตรกรรมสำคัญที่อยู่ในระดับต่ำ แม้ว่าจะมีมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร แต่ก็ไม่สามารถพยุงกำลังซื้อได้มากนัก

เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่นำเงินไปใช้คืนหนี้และซื้อปัจจัยการผลิตก่อนนำไปบริโภค โดยส่วนที่เหลือสำหรับการบริโภคมีเพียงประมาณร้อยละ 20 – 30 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557)

เมื่อพิจารณาจากภาระหนี้ตามกลุ่มประชากร จำแนกตามครัวเรือนเกษตรกร ธุรกิจส่วนตัว รายได้ประจำ และผู้สูงอายุ มีสัดส่วนครัวเรือนเป็นหนี้ร้อยละ 30, 18, 39 และ 13 ตามลำดับ แผนภาพที่ 2 แสดงสัดส่วนภาระรายจ่ายชำระหนี้ (เงินต้นรวมดอกเบี้ย) ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แผนภาพที่ 2 ภาระหนี้ของครัวเรือนแต่ละกลุ่ม Debt Service Ratio (DSR) แยกตามอาชีพ ปี พ.ศ.2556 (สัดส่วนครัวเรือน)

ที่มา: World Economic Forum (WEF), 2014.

จากแผนภาพที่ 2 จะเห็นได้ว่า แต่ละกลุ่มครัวเรือนมีสัดส่วนภาระรายจ่ายชำระหนี้ (เงินต้นรวมดอกเบี้ย) ต่อรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอย่างต่ำร้อยละ 50 (กลุ่มครัวเรือนเกษตรกร) และสูงที่สุดร้อยละ 61 (กลุ่มผู้มีรายได้ประจำ) เงินที่เหลือจากรายจ่ายชำระหนี้จึงมีน้อยสำหรับการใช้จ่ายในสินค้าคงทนหรือการลงทุน หรือในเงินออมเพื่อให้ธนาคารปล่อยกู้สำหรับสะสมทุนในภาคธุรกิจ อัตราส่วนของทุนต่อแรงงานในระบบเศรษฐกิจไทยจึงต่ำ และมีผลสืบเนื่องให้ระดับความสามารถในการแข่งขันของไทย

โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคเอกชนไทยอยู่ในระดับต่ำดังกล่าวแล้ว

3.6 ความไม่เสมอภาคในระบบการคุ้มครองทางสังคมแก่ผู้สูงอายุ

ใน พ.ศ. 2503 ก่อนเริ่มแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 – 2509) ประชากรของประเทศไทยมีจำนวน 27,362,310 คน โดยมีอัตราเพิ่มประชากรเท่ากับร้อยละ 2.96 ต่อปี การรณรงค์ใช้การคุมกำเนิดอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้อัตราการเพิ่มประชากรลดลงเหลือร้อยละ 0.30 ต่อปี และประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 67,400,746 คน ในปี

พ.ศ. 2558 และจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากรดังกล่าว คาดว่า ในปี พ.ศ. 2563 ประชากรไทยจะมีจำนวนทั้งสิ้น 67,857,997 คน โดยมีอัตราเพิ่มเพียงร้อยละ 0.14 เท่านั้น (Wordometers, 2017)

การเปลี่ยนแปลงของอัตราการเจริญพันธุ์ (Fertility) จากประสิทธิผลของการใช้การคุมกำเนิด

และความก้าวหน้าทางการแพทย์แผนปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร (ตารางที่ 8) กล่าวคือ มีประชากรวัยเด็ก (อายุต่ำกว่า 14 ปี) มีสัดส่วนลดลง ประชากรวัยสูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งอัตราส่วนระหว่างผู้สูงอายุต่อเด็ก 100 คน (ดัชนีผู้สูงอายุ) เพิ่มขึ้นด้วย

ตารางที่ 8 จำนวนประชากรและดัชนีผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ. 2548-2578

ปี พ.ศ.	ประชากร (ล้านคน)			ดัชนีผู้สูงอายุ (ผู้สูงอายุ/เด็ก 100 คน)
	ทั้งหมด	วัยเด็ก	ผู้สูงอายุ	
2548	62.2	14.3	6.4	45.0
2553	63.7	13.2	7.5	57.0
2558	64.6	12.3	9.0	73.4
2563	65.1	11.2	11.0	98.0
2564	65.2	11.0	11.3	103.2
2568	65.1	10.4	12.9	123.6
2573	64.5	9.8	14.6	149.9
2578	63.4	9.1	15.9	174.4

ที่มา: ปีพม่า ว่าพัฒนาวงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล, 2559.

นักสถิติประชากรของธนาคารโลกคาดว่า สัดส่วนของประชากรวัย 60 ปีขึ้นไป จะเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 50 ปี กล่าวคือ จากร้อยละ 15 ใน ปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 36 ในปี พ.ศ. 2603 โดยที่ สัดส่วนของประชากรวัยทำงาน (อายุ 15 – 59 ปี) จะหดตัวลงจากประมาณร้อยละ 54 ใน พ.ศ. 2563 เหลือเพียงร้อยละ 46 ในปี พ.ศ. 2593

สำหรับประเทศไทย ใน พ.ศ. 2555 มีผู้สูงอายุ 9,600,000 คน หรือร้อยละ 13.7 ของ

ประชากรใน พ.ศ. 2593 คาดว่าจะมีผู้สูงอายุ ประมาณ 22,260,000 คน หรือร้อยละ 31.8 ของ ประชากร และอัตราความยากจนจะสูงในกลุ่ม ผู้สูงอายุ กล่าวคือ ใน พ.ศ. 2553 ร้อยละ 10.9 ของผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเป็นคนยากจน เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.7 ของประชากรทั้งหมดที่เป็นคนยากจน (World Bank, 2014)

ระบบการให้ความคุ้มครอง (Social Protection System) แก่ผู้สูงอายุในประเทศไทย อาจจำแนกได้เป็น 3 ระบบคือ

1. ระบบข้าราชการ (Government Official System)
2. ระบบประกันสังคม (Social Security System) และ
3. ระบบการประกันสังคมแบบไม่ต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน (Non-Contributory Social Protection System)

ในทางปฏิบัติ ระบบทั้งสามนี้มีความไม่เท่าเทียมกันในแนวนอน (Horizontal inequality) ต่อผู้สูงอายุ กล่าวคือ ระบบข้าราชการเป็นระบบที่ให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุ ระบบประกันสังคมให้การคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่พนักงานในธุรกิจเอกชน ให้ประโยชน์รองลงมา ส่วนระบบประกันสังคมแบบไม่ต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเป็นระบบที่ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองน้อยที่สุด ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 ถึงปัจจุบัน ระบบนี้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้สูงอายุดังนี้ (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 เงินช่วยผู้สูงอายุ พ.ศ. 2558

อายุ (ปี)	เงินช่วยเหลือ	
	บาท/เดือน	US\$/วัน
60-69	600.00	0.571
70-79	700.00	0.666
80-89	800.00	0.761
90 ขึ้นไป	1000.00	0.952

ที่มา: จากการสัมภาษณ์องค์การบริหารส่วนตำบล

จะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีรายได้ต่อวันต่ำกว่าวันละ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ (อัตราแลกเปลี่ยน 35 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ) หรือต่ำกว่าขีดความยากจนสมบูรณ์ (Absolute poverty line) ซึ่งองค์การสหประชาชาติกำหนดไว้เท่ากับ 1.25 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อคนต่อวัน (พ.ศ. 2558)

3.7 อสมภาพของการกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำสูง

อสมภาพของการกระจายรายได้ (Income inequality) หรือความแตกต่างระหว่างระดับ

รายได้ของผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้สูง เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในประชากรในระบบเศรษฐกิจกลไกตลาดและเป็นผลลัพธ์ของความล้มเหลวของกลไกตลาด (Market failure) เพราะในระบบกลไกตลาด การจัดสรรรายได้ (Income distribution) จำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของปัจจัยการผลิต เนื่องจากมนุษย์มีขีดความสามารถแตกต่างกัน (Human differences) ผู้มีความสามารถสูงจะได้รับรายได้มาก ส่วนผู้มีความสามารถต่ำก็ได้รับรายได้น้อย ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้เกิดอสมภาพของการกระจายรายได้

ทฤษฎีการพัฒนาประเทศกล่าวว่า ในระยะแรก ๆ ของการพัฒนา ผู้มีความสามารถสูงจะได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาก่อน อสมภาพของรายได้จะมีสูง ต่อมาเมื่อพัฒนายิ่งขึ้น ผลประโยชน์จากการพัฒนาจะตกลงมาถึงบุคคล

ประเภทอื่น ๆ เช่น ผู้ใช้แรงงาน และอสมภาพของรายได้จะลดน้อยลง (Trickle-down effect)

ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับอสมภาพของการกระจายรายได้ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 ถึง พ.ศ. 2556 นำเสนอในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ของรายได้ จำแนกตามเขตพื้นที่ ปี พ.ศ.2531-2556

ปี	ทั่วประเทศ	กรุงเทพฯ	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
2531	0.487	0.388	0.435	0.439	0.454	0.463
2533	0.515	0.420	0.480	0.468	0.434	0.469
2535	0.536	0.457	0.462	0.476	0.471	0.481
2537	0.520	0.405	0.461	0.468	0.472	0.498
2539	0.513	0.401	0.468	0.458	0.470	0.470
2541	0.507	0.415	0.443	0.462	0.460	0.491
2543	0.522	0.417	0.448	0.470	0.484	0.476
2545	0.508	0.438	0.440	0.470	0.471	0.464
2547	0.493	0.422	0.432	0.482	0.454	0.447
2549	0.514	0.457	0.440	0.488	0.508	0.477
2550	0.499	0.468	0.418	0.474	0.483	0.464
2552	0.490	0.470	0.412	0.452	0.486	0.478
2545	0.484	0.514	0.395	0.441	0.464	0.462
2556	0.465	0.451	0.397	0.433	0.442	0.443

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคม ของครัวเรือนปี 2549, ปี 2550, ปี 2552 และปี 2554 ได้ปรับข้อมูลรายได้ที่บันทึกติดลบ หรือขาดทุนให้เป็น 0 (ศูนย์)(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557)

แม้ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรไทยได้สูงขึ้น และความยากจนลดลง(National Economic and Social Development Board, 2010) แต่ต่อสภาพของการกระจายรายได้มิได้ลดลงอย่างน่าพอใจ กล่าวคือ จากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficients) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.0 – 1.0 และค่าสูง แสดงว่า มีความเหลื่อมล้ำหรืออสมภาพสูง แสดงให้เห็นว่า ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. 2531 กับ พ.ศ. 2556 อสมภาพของประเทศอยู่ที่ระดับ 0.487 และ 0.465 โดยในกรุงเทพฯ อสมภาพเพิ่มขึ้น ภาคเหนือ อีสาน และได้ อยู่

ในระดับใกล้เคียงกัน เฉพาะภาคกลางเท่านั้น ที่อสมภาพของการกระจายรายได้ลดลงเล็กน้อย

4. สรุป

สำหรับประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ 5 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นระยะเวลาของความมุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศ และการเรียนรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการพัฒนา บางประเทศประสบความสำเร็จ แต่บางประเทศยังคงติดอยู่ในกับดักของความด้อยพัฒนา ปัญหาปัจจุบันของการพัฒนาประเทศไทยดังกล่าวแล้ว เป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารประเทศให้สามารถบริหารจัดการต่อความท้าทายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Asian Development Bank (2017). **Thailand: Economy**. [online]. Available from: <http://www.adb.org/countries/Thailand/economy>.
- Bank of Thailand.(2556). **Annual Economic Report, 2556** Bangkok: Bank of Thailand.
- .(2557). **Annual Economic Report, 2557** Bangkok: Bank of Thailand.
- .(2558). **Annual Economic Report, 2558** Bangkok: Bank of Thailand.
- International Institute for Management Development.(2015). **IMD World Competitiveness Centre**. [online], Available from: <https://www.imd.org> (27/7/2016).
- International Monetary Fund. (2015). **World Economic Outlook, 2015**. Washington D.C.: International Monetary Fund.
- National Economic and Social Development Board (2010). **Thailand Millennium Development Goals Report 2009**. Bangkok.: Office of the National Economic and Social Development Board
- .(2557). **Household Social and Economic Survey, 2549, 2552 and 2554**. Bangkok.: Office National Economic and Social Development Board
- Patanawong, Patma and Prasartkul, Pramote. (2559). **Thai Aging Population Situation**. Bangkok: National Statistical Office.
- Thairat (2560). **Suan Dusit Opinion Poll Survey**. Bangkok: Thairat Dailey News Paper. (25 April, 2560)

World Bank. (2008). **The Growth Report: Strategy for Sustained Growth and Inclusive Development**. Washington D.C.: World Bank

----- (2011). **World Development Report, 2011**. Washington D.C.: World Bank.

----- (2014). **Global Extreme Poverty**. [online], Available from: [https://ourworldindata.org /extreme-poverty](https://ourworldindata.org/extreme-poverty). (4/5/2017).

..... (2016). World Bank Group: Press Conference Thailand Economic Monitor. **Bangkok Post** [online], Available from: <http://www.bangkokpost.com>. (27/7/2016).

Worldometers. (2017). **Thailand Population (1950-2017)**. [online], Available from: www.worldometers.com (4/5/2017)

World Economic Forum. (2014). "Thailand Competitive Rank" **The Global Competitiveness Report**. [online], Available from: <https://www.weforum.org>.

Wyatt, David K. (2003). **Thailand: A Short History**. [online], Available from: <http://www.amazon.com> (27/7/2016).

การพัฒนา รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาวิทยาลัยเซนต์หลุยส์

พรรณวดี สมกิตติกานนท์¹
ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์²
ประสาร มาลากุล อยุธยา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา 2) เพื่อพัฒนา รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 422 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาชั้นปีที่ 1 จำนวน 24 คน และสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นคุณลักษณะความสำเร็จด้านการวางแผนในการบริหารเวลารายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา พัฒนาจากการบูรณาการแนวคิด และเทคนิคของทฤษฎีต่าง ๆ ของการให้การปรึกษากลุ่ม 3) คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ หลังการทดลองและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 4) คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ หลังการทดลองและหลังการติดตามผลสูงกว่าคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ 5) ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการหลังการติดตามผล มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ และทักษะการปฏิบัติตนที่ทำให้บรรลุถึงคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา

คำสำคัญ: คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา การให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา กลุ่มวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

1761 พัฒนาการ เขต/แขวงสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

e-mail: punvadee@slc.ac.th

²ศาสตราจารย์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ สวนหลวง กทม. 10250

e-mail: psy.phd@kbu.ac.th

³รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ และ รองศาสตราจารย์ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนน พัฒนาการ สวนหลวง กทม. 10250

e-mail: e-mail: nsv.phd@kbu.ac.th

The Development of Integrative Group Counseling Model for Enhancing Time Management Success Attributes of Saint Louis College Students

Punvadee Somkittikanon¹

Pongpan Kirdpitak²

Prasarn Malakul Na Ayudhaya³

Abstract

The purposes of this research were 1) to study time management success attributes of the students, 2) to develop an integrative group counseling model for enhancing time management success attributes of the students, and 3) to evaluate the effectiveness of the integrative group counseling for enhancing time management success attributes of the students. The sample of the time management success attributes study was 422 first to fourth year students of Saint Louis College. Those were selected by stratified random sampling from the population. The sample of the enhancement management success attributes was 24 first year Psychology students of the faculty of Arts. They were randomly assigned into an experimental group and a control group. Each group consisted of 12 students. The results of this research were as follows: 1) The total mean score and each dimension score of time management success attributes of the students were high except time management planning dimension was average. 2) The integrative group counseling model for enhancing time management success attributes of the students was developed from the concepts and the techniques of group counseling theories. 3) The time management success attributes of the experimental group after participating in the integrative group counseling model and after the follow up were significantly higher than before the experiment at .01 level. 4) The time management success attributes of the experimental group after participating in the integrative group counseling model and after the follow-up were significantly higher than that of the control group at .01 level. 5) Focus group report of the experimental group after the follow up showed that they were satisfied with the integrative group counseling model. The model could promote knowledge, understandings and also self practical techniques to fulfill their time management success attributes.

Keywords: Time management success attributes of students, Integrative group counseling

---

¹Ph.D. Candidate, Ph.D. Program in Psychology, Kasem Bundit University.

1761 Patanakarn Road, Suanluang, Bangkok 10250

e-mail: punvadee@slc.ac.th

²Professor, Doctor of Philosophy in Psychology, Kasem Bundit University

1761 Patanakarn Road, Suanluang, Bangkok 10250

e-mail: psy.phd@kbu.ac.th

³Vice-President for Academic Affairs, Associate Professor, and Doctor of Philosophy in Psychology, Kasem Bundit University

1761 Patanakarn Road, Suanluang, Bangkok 10250

e-mail: psy.phd@kbu.ac.th

บทนำ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (2550) ทรงประทานเกี่ยวกับความสำคัญของเวลาว่า เวลาเป็นของมีค่า ควรใช้เวลาให้มีประโยชน์โดยการทำงานอดิเรก ประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ไม่ใช่สะสมของมีค่า ฉะนั้นคนเราต้องจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมชีวิต

สภาวะปัจจุบันมีแนวโน้มการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ การศึกษา เพราะต่างคนต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ เพื่อความอยู่รอดและการมีชีวิตที่ดีขึ้น ส่งผลต่อการใช้เวลาของแต่ละคน การใช้เวลาของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้นักศึกษาไม่สามารถจัดสรรเวลากับภาระงานการเรียนและ กิจกรรมที่ค่อนข้างมาก ไม่เห็นความสำคัญในการบริหารเวลา ขาดการวางแผนและการควบคุมตนเอง ไม่มีแรงจูงใจที่จะเรียนและทำกิจกรรม ขาดเรียนและไม่เข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษา ต้องเรียนใหม่พร้อมรุ่นน้อง ลาออกกลางคัน ไม่ป้องกันเหตุการณ์แทรกซ้อนในการใช้เวลาทำภาระงานที่ตนรับผิดชอบ ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นำผลกระทบต่อให้นักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษา และนักศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่ให้เวลาอ่านหนังสือสำหรับการสอบ และส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญของเวลา (Ezekiel, 2009-2012)

การบริหารเวลาทำให้นักศึกษารู้จักวางแผนและจัดสรรเวลาในการทำงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม ตามวันและเวลาที่กำหนด (สถาบันดำรงราชานุภาพ, 2553) และนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาจะเป็น

นักศึกษาที่มีการบริหารเวลาที่ดี (Miqdadi et al., 2014)

คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในความคิด ทักษะคิดของการใช้เวลา การวางแผนงาน และการตรวจสอบตนเองขณะมีการทำกิจกรรม รวมทั้งการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Claessen, Eerde, Rutte & Roe, 2005) นอกจากนี้ยังประกอบด้วย แรงจูงใจในตนเองในการเรียน การตั้งเป้าหมายการเรียน รู้จักความต้องการของตนเอง มีการจัดระบบงานที่ดี การจัดการเวลาในการทำรายงาน กำหนดวันส่งรายงาน ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มีวินัยในตนเองในการเตรียมพร้อมการเรียนและการสอบ มีความรับผิดชอบ ปรับปรุงการบริหารเวลาในการเรียน มีระบบสนับสนุนในการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จการเรียน (Garcis et al., 2010)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาโดย

3.1 เปรียบเทียบคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังการติดตามผล

3.2 เปรียบเทียบคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มทดลองกับกลุ่ม ควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

3.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ภายหลังจากได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ โดยการทำสนทนากลุ่มเฉพาะ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น

1. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเองในการบริหารเวลา การวางแผนในการบริหารเวลา การควบคุมเวลา การมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจเป้าหมาย และการป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา

2. ตัวแปรที่ใช้ในการเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา

สมมติฐานการวิจัย

1.คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการหลังการทดลองและเมื่อสิ้นสุดการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

2.คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ หลังการทดลองและหลังการติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้ Nonparametric statistics ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปี 1-4 ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ในคณะพยาบาลศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะกายภาพบำบัด วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 815 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาปี1-4 ที่วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวนทั้งหมด 422 คนที่ได้มาจากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยกำหนดสัดส่วนจากประชากรขนาด 800 คนกลุ่มตัวอย่าง 396 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % แล้วจึงสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และสุ่มแบบเจาะจงจากนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยาชั้นปีที่ 1 ที่มีค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และคัดเลือกจากลำดับที่มีคะแนนต่ำสุดจนถึงลำดับที่ 24 จำนวน 24 คน และสุ่มอย่างง่าย เป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลอง12

คนที่เข้าร่วมการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา และเป็นกลุ่มควบคุม 12 คนที่ไม่ได้รับการปรึกษาใดๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา จำนวน 88 ข้อ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) เท่ากับ .67-1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .954

2. รูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .67-1.00

ผลการวิจัย

1. การศึกษาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ สามารถเก็บแบบวัดฉบับสมบูรณ์ได้จำนวน 422 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยของคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, $SD = 0.39$) และมีคะแนนคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลารายด้านได้แก่ด้านการควบคุมเวลา ด้านการมีวินัยในตนเอง ด้านการมีแรงจูงใจเป้าหมาย ด้านการตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา ด้านการป้องกันปัญหา และด้านการควบคุมเวลาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ อยู่ระหว่าง 3.62-3.96 และ SD อยู่ระหว่าง .37-.50) ส่วนด้านการวางแผนในการบริหารเวลาอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, $SD = 0.49$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (n=422)

คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา	จำนวนข้อ	Min	Max	$\bar{X}$	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. การตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา	16	2.50	4.62	3.74	0.37	มาก	3
2. การวางแผนในการบริหารเวลา	16	1.38	4.62	3.41	0.49	ปานกลาง	6
3. การควบคุมเวลา	16	1.81	4.69	3.62	0.51	มาก	5
4. การมีวินัยในตนเอง	12	1.75	5.00	3.96	0.50	มาก	1
5. การมีแรงจูงใจเป้าหมาย	12	1.75	4.75	3.79	0.48	มาก	2
6. การป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา	16	1.94	4.88	3.69	0.47	มาก	4
โดยรวม	88	2.16	4.55	3.69	0.39	มาก	

2. การพัฒนารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มที่มุ่งเน้นให้นักศึกษามีคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการบริหารเวลาทั้งด้านการเรียนและกิจกรรมนักศึกษาที่พึงประสงค์อย่างต่อเนื่อง และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเลือก รูปแบบดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .67-1.00 และทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน โดยดำเนินการทดลอง 8 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 23 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2558 โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นเริ่มต้นการให้การปรึกษาแบบบูรณาการ ผู้วิจัยดำเนินการประชุมพิเศษ สร้างสัมพันธภาพและชี้แจงวัตถุประสงค์ กฎระเบียบ ประโยชน์ สถานที่ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา โดยผู้วิจัยมีบทบาทในการเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกกลุ่ม และติดตามผลของการให้การปรึกษากลุ่มแต่ละครั้งก่อนดำเนินการให้การปรึกษากลุ่ม

2.2 ขั้นดำเนินการการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ทั้ง 6 ด้านได้แก่ การตระหนักตัวตนในการบริหารเวลา การวางแผนในการบริหารเวลา การควบคุมเวลา การมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจ เป้าหมาย และการป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา โดยผู้วิจัยบูรณาการแนวคิด ทฤษฎี และ

เทคนิคการให้การปรึกษากลุ่ม ตามกรอบแนวคิดจากการทบทวนทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มบุคคลเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเกสต่อลท์ ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเผชิญความจริง ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม และทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ดังนี้

2.2.1 การเสริมสร้างการตระหนักรู้ของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเกสต่อลท์ร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยใช้ 1) เทคนิคการจินตนาการ เพื่อให้ นักศึกษารับรู้ถึงความสำคัญของการจัดสรรเวลาในการเรียนและกิจกรรมนักศึกษา 2) เทคนิคเก้าอี้ว่างและการสลับบทบาท เพื่อให้ นักศึกษา ไม่รู้สึกสับสน และจดจ่อในงานที่ทำ และ 3) เทคนิคการโต้แย้งกับความคิดไม่สมเหตุผล เพื่อให้ นักศึกษาได้ทำงานตามระยะเวลาที่กำหนด

2.2.2 การเสริมสร้างการวางแผนของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม โดยใช้ 1) แผนผังความคิด (Mind Map) เพื่อให้ นักศึกษา ตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางในการทำงานให้สำเร็จ 2) การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ ABC เพื่อให้ นักศึกษากำหนดแนวทางในการวางแผน โดยการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น 3) เทคนิคการคัดสรรสาระสำคัญและการคิดเชื่อมโยง เพื่อคัดเลือกประเด็นสำคัญของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสรุปปัญหาในภาพรวม และ 4) เทคนิคการ

กำกับพฤติกรรมตนเอง เพื่อให้ นักศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารเวลา และตรวจสอบแผนดำเนินงานพร้อมการประเมินผลว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่

2.2.3 การเสริมสร้างการควบคุมเวลาของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยม ร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ 1) เทคนิคการแก้ไขปัญหาเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหากการดำเนินงานไม่เป็นไปตามวันเวลาที่กำหนด 2) เทคนิคการเรียนและการบริหารเวลาเพื่อการจัดลำดับความสำคัญของงาน และจัดบันทึกงานที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ 3) การเสริมแรงเพื่อให้กำลังใจแก่นักศึกษาต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รวมทั้ง 4) การฝึกสมาธิและฝึกการหายใจ สำหรับผู้ที่รู้สึกเครียด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามเวลาที่กำหนด

2.2.4 การเสริมสร้างการสร้างวินัยในตนเองของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเผชิญความจริงร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม โดยใช้ 1) เทคนิคระบบ WDEP เพื่อให้ นักศึกษาได้ฝึกประเมินพฤติกรรม การตรงต่อเวลาและหน้าที่ของตน การปฏิบัติตนถูกต้องตามระเบียบ 2) เทคนิคศิลปะการตั้งคำถามและ 3) การคิดเชื่อมโยง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา ตรงต่อเวลา การปฏิบัติตนให้ถูกระเบียบ และการไม่ผัดวันประกันพรุ่ง

2.2.5 การเสริมสร้างแรงจูงใจเป้าหมายของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้

การปรึกษากลุ่มบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้ 1) เทคนิคตัวแบบเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการทำการงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตน 2) เทคนิคคำถามสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ นักศึกษา มีความเอาใจใส่ในงาน และ 3) เทคนิคการสะท้อนความรู้สึกและการทำความเข้าใจ เพื่อให้ นักศึกษาพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2.2.6 การเสริมสร้างการป้องกันปัญหาของความสำเร็จในการบริหารเวลา ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดของทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม โดยใช้ 1) ทักษะการปฏิเสธเพื่อฝึกการข่มใจตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น 2) เทคนิคการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่เหมาะสมเพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อเวลาทำงาน และ 3) เทคนิคการคิดเชื่อมโยงเพื่อปรับบางกิจกรรมให้กระชับเร็วขึ้นถ้าถูกแทรกแซงด้วยเหตุการณ์ที่จำเป็นและเตรียมแผนสำรองเพื่อทำงานให้สำเร็จ

2.3 ขั้นตอนวิธีการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ผู้วิจัยให้สมาชิกกลุ่มสรุปสาระสำคัญที่ได้รับจากการเข้าร่วมการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล แสดงในตารางที่ 2 และแผนภาพที่ 1

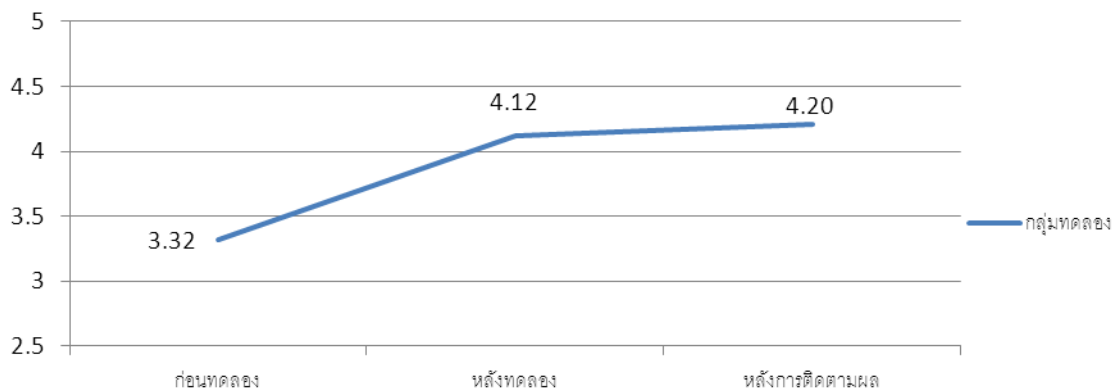
ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวม ของนักศึกษากลุ่มทดลอง (n=12) ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผล

คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา	$\bar{X}$	ผลการให้คำปรึกษาที่นำมาเปรียบเทียบ	Negative Rank	Positive Rank	Tie s	Z	P
คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวม	ก่อนทดลอง 3.32	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	12.00	0	3.56**	.00
	หลังทดลอง 4.12	หลังการติดตามผล-หลังทดลอง	6.00	6.00	6	4.20	1.0
	หลังติดตามผล 4.20	หลังการติดตามผล-ก่อนทดลอง	0.00	12.00	0	4.06**	.00

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ หลังการทดลองและก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการติดตามผลและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน และหลังการติดตามผล

และก่อนทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมหลังการทดลอง ($\bar{X} = 4.12$) และหลังติดตามผล ($\bar{X} = 4.20$) เพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}=3.32$)

แผนภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมระหว่างก่อนการทดลอง

หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล
3.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะ
ของความสำเร็จในการบริหารเวลาของกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุม ระหว่างก่อนการทดลอง
หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ตาม
ตารางที่ 3 และแผนภาพที่ 2

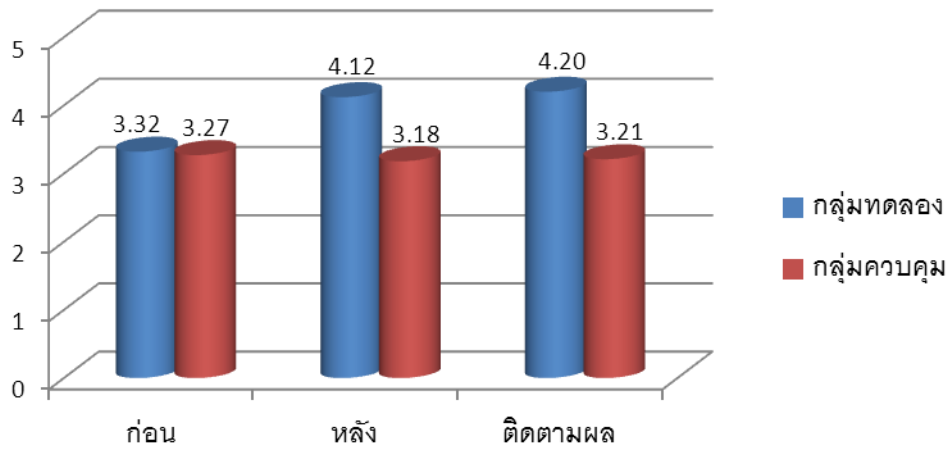
ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวม ของนักศึกษากลุ่ม
ทดลอง ($n = 12$) และกลุ่มควบคุม ($n=12$) ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการ
ติดตามผล

คุณลักษณะของ ความสำเร็จในการ บริหารเวลา	กลุ่ม	ระยะการ ทดลอง	$\bar{X}$	ค่าคะแนน	ค่า Mann- Whitney U	ค่า Z	ค่า p
คุณลักษณะของ ความสำเร็จในการ บริหารเวลาโดยรวม	ทดลอง	ก่อนทดลอง	3.32	Mean Rank = 16.92 Sum of Ranks 203.00	19.00	-1.88**	.06
		หลังทดลอง	4.12	Mean Rank = 18.21 Sum of Ranks =218.50	3.50	-3.96**	.00
		ติดตามผล	4.20	Mean Rank = 18.50 Sum of Ranks =222.00	.00	-4.16**	.00
	ควบคุม	ก่อนทดลอง	3.27	Mean Rank = 8.08 Sum of Ranks = 97.00			
		หลังทดลอง	3.18	Mean Rank = 6.79 Sum of Ranks = 81.50			
		ติดตามผล	3.21	Mean Rank = 6.50 Sum of Ranks = 78.00			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าก่อนการทดลอง
นักศึกษาในกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม มี
คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา
โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนหลังการทดลองและ
หลังการติดตามผลนักศึกษาในกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุม มีคุณลักษณะของความสำเร็จใน
การบริหารเวลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยหลังการทดลองของ
กลุ่มทดลอง ($\bar{X}= 4.12$) มากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม
ควบคุม ($\bar{X}=3.18$) และค่าเฉลี่ยหลังการติดตาม
ผลของกลุ่มทดลอง ($\bar{X}=4.20$) มากกว่าค่าเฉลี่ย
ของกลุ่มควบคุม ($\bar{X}=3.21$)

แผนภาพที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวมระหว่าง นักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ หลังการติดตามผล

3.3.การวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา โดยใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะภายหลังการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ได้เรียนรู้ถึงการตระหนักรู้ในการบริหารเวลา การวางแผนการควบคุมเวลา การมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจเป้าหมาย และการป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา รวมทั้งได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารเวลา และรู้สึกพึงพอใจที่มีโอกาสได้พัฒนาคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของตนเอง

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา พบว่าคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษารายด้านได้แก่ด้านการตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา การควบคุมเวลา การมีวินัยในตนเอง การมีแรงจูงใจเป้าหมาย การป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผนในการบริหารเวลา อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่จะเห็นความสำคัญของเวลาและมีความตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา สามารถวางแผนการบริหารเวลาได้ แต่บางครั้งอาจไม่ชัดเจนและครอบคลุมในการจัดสรรเวลา ควบคุมเวลาในการทำภาระงานด้านการเรียนและกิจกรรมนักศึกษาได้ เนื่องจากมีวินัยในตนเอง มีกฎระเบียบในการเข้าเรียนตรงเวลา มีแรงจูงใจในการทำภาระงานให้เสร็จตามกำหนดเวลาส่งงาน สามารถ

หลีกเลี่ยงเหตุการณ์แทรกซ้อนที่อาจทำให้ส่งผลกระทบต่อการทำงานประจำวัน แต่อาจประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนและการจัดสรรเวลาได้ไม่ต่อเนื่อง หรือไม่เข้าใจในวิธีการบริหารเวลาที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภารกิจด้านการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ได้ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของงามพันธุ์ สัยศรี (2555: 2036) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินทักษะการจัดการเวลา และเทคนิคการจัดการเวลาสำหรับนักเรียน และพบว่านักเรียนเห็นคุณค่าด้านการจัดการเวลาในระดับสูง การจัดการเวลาของนักเรียนจำแนกรายด้านจะพบว่าอยู่ระดับปานกลาง โดยมีทักษะด้านการจัดระบบงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด รองลงมาคือการวางแผนและการจัดเวลา แต่ถึงแม้นักเรียนส่วนใหญ่จะเห็นคุณค่าด้านการจัดการเวลาในระดับสูง แต่พบว่าประสิทธิภาพของการจัดการเวลาอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความพยายามจะควบคุมตนเองให้มีการจัดการเวลาอย่างไม่สัมพันธ์กับระดับการเห็นคุณค่าของเวลา จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องต้องปลูกฝังในเรื่องนี้ใหม่ เพราะการตระหนักรู้แต่เพียงความสำคัญของเวลา แต่ไม่พัฒนาตนเองให้รู้จักการจัดการเวลาย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียน ตรงกันข้ามถ้านักศึกษาจัดสรรเวลาในการเรียนและการกระทำต่างๆได้อย่างเหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ปล่อยให้สูญเปล่า จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ Garcis et al (2010) ที่ศึกษาพบว่า คุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของผู้เรียนประกอบด้วย แรงจูงใจในตนเองในการเรียน ตั้งเป้าหมายการเรียน รู้จักความต้องการของตนเองไม่ผัดวันประกันพรุ่ง การจัดการเวลาใน

การทำรายงาน มีวินัยในตนเองในการเตรียมพร้อมการเรียนและการสอบ มีความรับผิดชอบ ปรับปรุงการบริหารเวลาในการเรียน

2.การพัฒนาารูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา โดยบูรณาการแนวคิดและเทคนิค ทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่ม ที่สอดคล้องกับคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาทั้งด้านการตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา การควบคุมเวลา การมีวินัยในตนเอง การมีแรงจูงใจ เป้าหมาย และการป้องกันปัญหาในการบริหารเวลา ดังนี้

2.1 การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ด้านการตระหนักรู้ตนเองในการบริหารเวลา ได้แก่ การรับรู้ถึงความสำคัญของการจัดสรรเวลาทำงานตามระยะเวลาที่กำหนด จัดจ้อในงานที่ทำ และระลึกถึงประสบการณ์ที่ผิดพลาดที่มีผลต่อการจัดสรรเวลา ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเกสโตลท์ร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยใช้เทคนิค การจินตนาการ เพื่อให้นักศึกษาได้สัมผัสกับความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงในการบริหารเวลากับสมาชิกกลุ่ม แต่ถ้านักศึกษารู้สึกอึดอัดกับปัญหาการบริหารเวลาของตน ผู้วิจัยจะใช้เทคนิคเก้าอี้ว่างให้นักศึกษาระบายความรู้สึกที่ตนปฏิเสธ หรือความรู้สึกขัดแย้งในใจออกมา แล้วจึงใช้การสลับบทบาทให้นักศึกษาได้รับรู้ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของนักศึกษาที่จัดสรรเวลาได้ดี และเทคนิคการโต้แย้งกับความคิดไม่สมเหตุผล เพื่อมุ่งความสนใจไปที่

ความไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกันระหว่างอารมณ์ กับความคิดที่ไม่มีเหตุผล และให้นักศึกษาได้เห็นคุณค่าของตนในการบริหารเวลา ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับ Corey (2006) ที่ได้กล่าวว่า การให้ การปรึกษากลุ่มช่วยให้อาจารย์จัดการกับการ ยึดถือตนเองเป็นที่ตั้งในขณะที่ต้องถูกผลักดันให้เผชิญความจริง ทำให้ได้พบแนวทางและแบบแผนที่ดี และสามารถเลือกทางเลือกที่สร้างสรรค์เพื่อชีวิตที่พึงพอใจ และบรรยากาศของ กลุ่มจะช่วยสร้างความรู้สึกอบอุ่น ความไว้วางใจ รวมทั้ง เอื้อให้สมาชิกในกลุ่มได้สำรวจตนเอง เข้าใจตนเอง และสามารถที่จะลงมือปฏิบัติในการแก้ปัญหาของตนเองได้ (Corey, 1985)

2.2 การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ด้านการวางแผนในการบริหารเวลา ได้แก่ การตั้งเป้าหมายในการทำงาน การกำหนดทิศทางในการดำเนินงาน การตรวจสอบแผนการดำเนินงานและการประเมินผลสิ่งที่กำหนดว่า เป็นไปตามแผนหรือไม่ ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ABC เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ที่จะฝึกการสังเกตในเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมบริหารเวลาที่ผิดพลาด และใช้เทคนิคการคิดสร้างสรรค์สำคัญ คัดเลือกประเด็นที่สำคัญของเหตุการณ์มา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ก่อนเกิดพฤติกรรมและผลที่เกิดตามมาภายหลังที่เกิดพฤติกรรมในการบริหารเวลา แล้วจึงใช้การกำกับพฤติกรรมตนเอง เพื่อตั้งเป้าหมายและวางแผน

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และให้การเสริมแรง เพื่อให้กำลังใจสำหรับความคิด ทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ รัฐศักดิ์ รักสกลาม (2557) ได้กล่าวว่า เมื่อ อาจารย์ได้มีโอกาสเข้าร่วมการปรึกษากลุ่ม จะทำให้สมาชิกกลุ่มมีความมุ่งมั่นกับอนาคตด้านการเรียนและอาชีพ มีเป้าหมายและการวางแผน รู้จักวางแผนอนาคตตนเอง และรู้สึกกว่าตนเองมีการพัฒนาตน สามารถกำกับตนเองและแก้ปัญหาให้บรรลุเป้าหมาย

2. 3. การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา ด้านการควบคุมเวลา ได้แก่ การจัดลำดับความสำคัญของงาน การดำเนินงานให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด จัดบันทึกงานที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำเพื่อทำในวันถัดไป และการปรับปรุงแก้ไขหากการดำเนินงานไม่เป็นตามวันเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคการแก้ไข ปัญหา เพื่อระบุปัญหา หาความต้องการของ ตนเองและแก้ไขปัญหา และใช้เทคนิคการเรียน และการบริหารเวลา เช่นการจัดตารางเวลาของภาระงานในเวลาที่กำหนด การบันทึกงานที่ทำแล้วและยังไม่ได้ทำ เพื่อจัดทำงานให้ครบตามที่ระบุไว้ ใช้เทคนิคการเสริมแรงเพื่อให้นักศึกษาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองทางบวก และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมทางลบกับความสำเร็จในการบริหารเวลา และถ้ามีความเครียด วิตกกังวลให้ใช้เทคนิค การฝึกสมาธิ การฝึกการหายใจ เพื่อลดความเครียดของตน ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา พลับแดง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อเพิ่มพฤติกรรมความ

รับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบด้านการเรียนสูงขึ้น หลังการได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรับผิดชอบด้านการเรียนตามที่บลูมเบิร์ก (Blumberg, 2009) ได้กล่าวว่า การพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนประกอบด้วย การพัฒนา ทักษะการบริหารเวลา ทักษะการควบคุมสิ่งการตนเอง ทักษะการตั้งจุดมุ่งหมาย ทักษะการอ่าน ทักษะการค้นคว้า ทักษะการรู้จักและเข้าใจความต้องการของตนเอง ประเมินศักยภาพด้านการเรียนของตนเองอยู่เป็นประจำ รู้วิธีแสวงหาความรู้ รู้ว่าจะต้องถามใคร หรือจากแหล่งข้อมูลใด มีทักษะในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหา

2.4. การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาด้านการมีวินัยในตนเอง ได้แก่การมีวินัยในตนเองในการตรง ต่อเวลา และหน้าที่ของตนเอง ในงานที่ทำ การปฏิบัติตัวถูกต้องตามกฎระเบียบ และการไม่ผิดวันประกันพรั่ง ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มเผชิญความจริงร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้จักคิด-พฤติกรรม โดยใช้เทคนิคระบบ WDEP เพื่อให้ให้นักศึกษาเข้าใจว่า ผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ที่กำหนดต้องการอะไร เขาทำอย่างไร และประเมินสิ่งที่เขาทำ แล้วจึงวางแผนแก้ไขปัญหาเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการบริหารเวลา และอาจใช้ศิลปะการตั้งคำถามเพื่อให้ให้นักศึกษาได้เข้าใจตนเองและผู้อื่นในการดำเนินชีวิตของตน ใช้เทคนิคการคิดเชื่อมโยงระหว่าง 3 สถานการณ์ที่กำหนดว่ามีปัญหาและ

แนวทางแก้ไขแตกต่างกันอย่างไร โดยไม่มองข้ามข้อมูลและบริบทที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับวาสนา คำวัง (2551) ใช้การให้การปรึกษากลุ่มในการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่าการให้การปรึกษากลุ่มช่วยให้นักเรียนโดยรวมมีการพัฒนาวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียนอยู่ในระดับ มาก

2.5. การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษาด้านการมีแรงจูงใจเป้าหมาย ได้แก่การมีเป้าหมายในสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการ ความเอาใจใส่ในงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มบุคคลเป็นศูนย์กลาง โดยใช้เทคนิคการใช้ตัวแบบที่เป็นภาพเคลื่อนไหว เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้ฝึกสังเกตพฤติกรรมการบริหารเวลาด้านการเรียนและกิจกรรมนักศึกษา วิเคราะห์ความคิดและความรู้สึกในการปฏิบัติตน ใช้คำถามสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เขารู้สึกมีความหวังในการปรับเปลี่ยนการบริหารเวลาในมุมมองที่ดี เช่นเดียวกับ Deci & Ryan.(1985) ให้ทัศนะว่าความรับผิดชอบต่อภาระงานด้านการเรียน เป็นผลมาจากแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ที่ผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจเรียนหรือเอาใจใส่ในการเรียน โดยไม่ต้องใช้กฎระเบียบควบคุม หรือการกระทำกิจกรรมต่างๆที่ทำทนายเพื่อแสดงศักยภาพด้านการเรียนออกมา

2.6. การเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาด้านการป้องกันปัญหาในการบริหารเวลาได้แก่การข่มใจตนเอง

ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลีกเลียงเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อเวลาการทำงาน ปรับบางกิจกรรมให้กระชับและเร็วขึ้นถ้าถูกแทรกแซงเวลาด้วยเหตุการณ์ที่จำเป็น และการเตรียมแผนสำรองเพื่อทำงานให้สำเร็จ ผู้วิจัยให้การปรึกษากลุ่ม 2 ชั่วโมง โดยบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มพฤติกรรมนิยมร่วมกับทฤษฎีการให้การปรึกษากลุ่มการรู้คิด-พฤติกรรม เพื่อให้ นักศึกษามีการหมั่นใจตนเองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หลีกเลียงเหตุการณ์ที่มีผลกระทบต่อเวลาการทำงาน ปรับบางกิจกรรมให้กระชับและเร็วขึ้นถ้าถูกแทรกแซงเวลาด้วยเหตุการณ์ที่จำเป็น และการเตรียมแผนสำรองเพื่อทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ทักษะการคิดเชื่อมโยงของเหตุการณ์ที่มาแทรกซ้อนกับการทำภาระงานตามกำหนด ทำให้เกิดผลกระทบแก่นักศึกษา จึงใช้ทักษะการปฏิเสธกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ นักศึกษามีความหมั่นใจ ตั้งใจปฏิเสธจริง ใช้เหตุผลเป็นข้ออ้าง และเป็น การฝึกพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการใช้ทักษะการปฏิเสธที่จับคู่แสดงบทบาทสมมติกับเพื่อนนักศึกษา และใช้เทคนิคการเสริมแรงเมื่อนักศึกษาแสดงพฤติกรรมได้ถูกต้องเหมาะสม เช่นเดียวกับTrotzer. (1999; อ้างถึงในอรุปรีย์ เกิดในมงคล,2557:28-29) ได้กล่าวว่า การให้การปรึกษากลุ่มช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาทักษะทางสังคมร่วมกันจัดการกับปัญหา และเกิดพฤติกรรมการปรับตัวในทิศทางที่พึงประสงค์ และผลงานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ Corey (2004) ที่กล่าวว่าในการให้การปรึกษากลุ่ม สมาชิกจะได้ประโยชน์จากข้อคิดเห็นของสมาชิกคนอื่น ๆ และข้อคิดเห็นจากผู้นำกลุ่ม ได้เรียนรู้วิธีเผชิญปัญหาจากสมาชิกคนอื่น ๆ ที่มีปัญหาคล้ายกัน และครอบคลุม 3 ปัจจัย คือ ความคิด ความรู้สึก และการกระทำ

3. การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา

3.1 การเปรียบเทียบนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการเข้าร่วมรูปแบบการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาโดยรวม หลังการทดลองและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลา จะส่งผลดีต่อผลการเรียนและการทำกิจกรรมนักศึกษา ถ้า นักศึกษาสามารถควบคุมและจัดการกับเวลาของตนได้ รู้จักคุณค่าของเวลาเพิ่มขึ้น ไม่สับสนในชีวิตเกี่ยวกับภาระงาน ยอมรับข้อบกพร่องในการบริหารเวลาของตนเอง ลดความเครียดภาระงานในการเรียน รู้วิธีการในการบริหารเวลาดีขึ้น มีเวลามากขึ้น มีการตั้งเป้าหมายในการบริหารเวลา รู้จักจัดสรรเวลา สามารถแบ่งเวลาทำหน้าที่ย่างอื่นได้ เรียงลำดับความสำคัญของงานได้ รู้ว่าต้องทำอะไรก่อนหลัง มีการจัดตารางการทำงาน มีเวลาอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ควบคุมตนเองได้ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีเวลาพักผ่อนมากขึ้น แม้จะมีรายงานมากก็จะทำรายงานให้เร็วขึ้นและไม่นอนดึกจะได้ไม่ตื่นสาย มีแรงจูงใจที่ดีในการบริหารเวลา ทำให้คะแนนสอบดีขึ้น ได้รับคำชมจากที่บ้านว่าแบ่งเวลาได้ดีขึ้นมาก แม้ว่าบางวิชาค่อนข้างยากก็สามารถเปิดใจและปรับทัศนคติในการเรียนวิชานั้นให้ดีขึ้น รู้จักให้กำลังใจตนเองในการทำพฤติกรรมบริหารเวลาได้สำเร็จ มีระเบียบวินัยเพิ่มขึ้น ทำให้เข้าเรียนได้ตรงเวลา และตั้งใจเรียน ทำให้มีคะแนนเฉลี่ยสะสมเพิ่มขึ้น ทำภาระ

งานได้ตามที่ระบุไว้ในตาราง มีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของตน และไม่ผัดวันประกันพรุ่ง สามารถป้องกันปัญหาและมีวิธีการหลีกเลี่ยงกับ สถานการณ์แทรกซ้อนได้ดีขึ้น รู้จักการปฏิเสธ เพื่อนในการชวนไปเที่ยว ไม่คล้อยตามใคร ง่าย ๆ มีการปรับปรุงตนเองในการบริหารเวลาที่ไม่เหมาะสม ถ้ารู้สึกเหนื่อยหรือท้อถอยจะ ตั้งเป้าหมายให้สูงขึ้นจะได้ไม่ท้อถอย

3.2 การเปรียบเทียบคุณลักษณะ ของความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบ บูรณาการหลังการทดลองและหลังการติดตามผล สูงกว่ากลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ

1) นักศึกษากลุ่มทดลองสนใจและ ตั้งใจเข้าร่วมกลุ่มการให้การปรึกษาแบบบูรณาการ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่าง ต่อเนื่อง

2) สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกลุ่ม กับผู้วิจัย เนื่องจากนักศึกษาในกลุ่มควบคุมไม่ได้รับ การปรึกษาใดๆ จึงไม่มีสัมพันธภาพที่ใกล้ชิด เช่นเดียวกับกลุ่มทดลองที่มีบรรยากาศของการมี สัมพันธภาพเป็นกันเอง ในการเปิดเผยเรื่องราว ของแต่ละคน และได้รับการช่วยเหลือซึ่งกันและ กัน จึงทำให้การปรึกษากลุ่มมีประสิทธิภาพ

3) มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแสดงออกเพื่อเพิ่มศักยภาพของสมาชิก ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา

4) สมาชิกได้รับกำลังใจจากเพื่อน สมาชิก ผู้วิจัยและผู้ปกครองในการปฏิบัติตน ตามที่ได้เข้าร่วมกลุ่มการให้การปรึกษา จึงทำให้ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.3 การประเมินความพึงพอใจของ นักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการให้การ

ปรึกษากลุ่มเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของ ความสำเร็จในการบริหารเวลา โดยใช้การ สนทนากลุ่มเฉพาะภายหลังเมื่อสิ้นสุดการติดตาม ผล พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบ การให้การปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ ได้เรียนรู้ ถึงการตระหนักรู้ในการบริหารเวลา การวางแผน ในการบริหารเวลา การควบคุมเวลา การมีวินัย ในตนเอง แรงจูงใจเป้าหมาย และการป้องกัน ปัญหาในการบริหารเวลา มีความสม่ำเสมอใน การเข้าเรียนและร่วมกิจกรรมนักศึกษา และมี โอกาสได้ทำกิจกรรมอื่นๆเพิ่มขึ้น มีเวลาเป็น ส่วนตัวของตนเอง ทำให้นักศึกษาได้ตระหนักถึง ความสามารถในการบริหารเวลา ลดความเครียด จากภาระงานด้านการเรียนและกิจกรรม และ การบริหารเวลายังแสดงถึงความมีวุฒิภาวะของ นักศึกษาที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะความรับผิดชอบใน การจัดสรรเวลาของภาระงานที่เปลี่ยนแปลงไป และมีผลการเรียนที่ดีขึ้นตามลำดับ นักศึกษารู้สึก พึงพอใจที่มีโอกาสได้พัฒนาคุณลักษณะของ ความสำเร็จในการบริหารเวลาของตนเอง และ ต้องการให้รุ่นน้องที่เข้ารับการศึกษาใหม่ในชั้นปี ที่ 1 ได้เข้ารับการพัฒนาคุณลักษณะของ ความสำเร็จในการบริหารเวลาอย่างต่อเนื่องทุกปี เพราะนักศึกษาเล็งเห็นประโยชน์ของการบริหาร เวลาที่ได้รับต่อชีวิตนักศึกษาในการศึกษา ระดับอุดมศึกษา จากที่นักศึกษามีความรู้สึกว่า เขาอยู่ไปวันวัน ต้องปรับตัวในการเรียนและเข้า ร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่ค่อนข้างมาก ต้องมี สัมพันธภาพกับเพื่อนและอาจารย์ใหม่ ซึ่ง สถานการณ์เหล่านี้เป็นการทดสอบชีวิตของเขา และเขาควรได้รับการสนับสนุน การชี้แนะ การ ให้คำปรึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังรากฐานของ นักศึกษาที่เข้มแข็งในการวางแผนเพื่อนำไปสู่ ความสำเร็จของการศึกษาตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรนำผลการศึกษาไปใช้ปรับปรุงการบริหารเวลาเกี่ยวกับการเรียนการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเสริมสร้างนักศึกษาให้มีคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาให้มากขึ้น

1.2 ในการนำแบบวัดคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาไปใช้ควรคำนึงถึงตัวแปรและระดับชั้นปีของนักศึกษาที่นำไปใช้ก่อนจะนำไปใช้ควรศึกษารายละเอียดของแบบวัด และการแปลความหมาย และนำผลไปใช้ใน

การจัดปฐมนิเทศนักศึกษา จัดการฝึกอบรมให้แก่ครูแนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยกับนักศึกษาคณะวิชาอื่น

2.2 ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารเวลาของนักศึกษา

2.3 ควรมีการติดตามผลการนำไปใช้ในชีวิตของนักศึกษาที่จะศึกษาต่อ หรือทำงานอย่างต่อเนื่อง หลังจากได้รับการเสริมสร้างคุณลักษณะของความสำเร็จในการบริหารเวลาไปแล้ว เช่น ภายใน 6 เดือนหรือ 1 ปี

2.4 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเวลาเช่น การบริหารเวลาเป็นการชี้วัดคุณภาพของแต่ละบุคคล การบริหารเวลาสามารถใช้สื่อหลากหลายได้ในเวลาใกล้เคียง

References

- Blumberg, P. (2009). **Developing Learner-Centered Teaching: A Practical Guide for Faculty**. San Francisco: John Wiley & Sons.
- Claessens, Brigitte. J.C. et al. (2005). **A Review of the Time Management Literature**. Eindhoven: Technische Universiteit
- Corey, M.S. & Corey, G. (2006). **Group Process and Practice**. (7th). Belmont, CA: Thomson Higher Education.
- Corey, G. (2004). **Theory and Practice of Group Counseling**. California: Thomson Brook/Cole Inc.
- Deci, E., & Ryan, R. (1985). **Intrinsic Motivation and Self-determination in Human Behavior**. New York: Plenum Press.
- Eindhoven. Corey, G. (2004). **Theory and Practice of Group Counseling**. California: Thomson Brook/Cole Inc
- Ezekiel, R. (2009-2012). **8 Steps to Effective Time Management for Students**. Goodluck Exams. Toronto: LangVid Language Training.
- Garcis, et al. (2010). **The Attributes Successful Distance Learners**. [online], Available from: <http://EzineArticles.com /3803925>.

- Kerdnaimongkol ,U. (2557). **A Study and Development of Group Counseling Model for Enhancing Academic Hope of Adolescent Students.** an Abstract Doctor of Education Degree in Counseling Psychology.Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Krom Luang Narathiwat, III, Her Royal Highness Kalayaniwattana. (2550). **Time is Precious :Busy Fingers.** 4 th ed. Bangkok: Bhannakij Press.
- Miqdadi, et al.(2014). **The Relationship between Time Management and the Academic Performance of Students from the Petroleum Institute in Abu Dhabi, the UAE.** ASEE 2014 Zone I Conference CT: University of Bridgeport.
- Plubdang,S. (2558). **The Effects of Group Counseling on Increasing Responsible Behavior Of Mathayomsuksa 3 Students at Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary).** Education Research Journal,Vol. 9 (2).Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Prince Damrongrajanubhab Institute.(2553).**Knowledge Document no.17, Fiscal Year 2010.** Bangkok: Office of the Permanent Secretary.
- Rakslam,R.,Kirdpitak,P.,& Malakul Na Ayudhaya,P.(2557). **The Development of the Future Orientation of Adolescent Students through Group Counseling Model.** Doctor of Philosophy (Psychology: Counseling Psychology).Bangkok: Kasem Bundit University.
- Sayyasri, N. (2012). **A Development of Time Management Skill Evaluation Checklists and Time Management Techniques for Students.** Ojed, 7 (1): 2028-2041.
- Trotzer, James P. (1999). **The Counselor and the Group: Integrating Theory, Training, and Practice.** 3rd ed. Philadelphia: Taylor & Francis.

๒๒ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มณฑกานต์ ฉิมเกิด¹
สุธรรม พงศ์สำราญ²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการคณะศึกษาศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ปีการศึกษา 2557 คณะศึกษาศาสตร์ เลือกตัวอย่างจำนวน 255 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และ One-Way ANOVA ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและกำลังศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเอาใจใส่ ด้านการตอบสนองทันที และด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศ สาขาวิชาไม่มีผลต่อความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ ความพึงพอใจของนิสิต

---

¹นักศึกษ สาขาวิชา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1761 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนน พัฒนาการ สวนหลวง กทม. 10250
e-mail: monthakan @swu.ac.th

²รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
1761 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนน พัฒนาการ สวนหลวง กทม. 10250
e-mail: planning@kbu.ac.th.

Service Quality Improvement Guidelines of Academic Affairs, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Monthakan Chimkerd¹
Suthum Pongsumran²

Abstract

The primary purpose of this study was to determine service quality improvement guidelines of academic affairs, Faculty of Education, Srinakharinwirot University. The samplings were 255 bachelor of education students who attended Srinakharinwirot University by using a questionnaire as a tool of study. The statistical application was percentage, mean, standard deviation, t-test, f-test, and one-way ANOVA. Findings from the study indicated that most of respondents were females and studying elementary education courses. The opinions of students' satisfaction on service quality of academic affairs were in medium level with the reasons in descending order, such as trust, caring, responses, and physical image, respectively. The personal different, such as gender and major were not affected on service satisfaction of academic affairs department at statistical significant 0.05 level.

Keywords: Service quality, Students' satisfaction

---

¹Graduate student , Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University.

1761 Pattanakran Road, Suanluang, Bangkok 10250

e-mail: monthakan@swu.ac.th

²Associate Professor, Graduate School of Business Administration, Kasem Bundit University

1761 Pattanakran Road,Suanluang, Bangkok 10250

e-mail: planning@kbu.ac.th.

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ภาระหน้าที่ของสถาบันการศึกษาไม่ใช่เพียงจัดการศึกษาเท่านั้น แต่ยังต้องพัฒนาคุณภาพ การให้บริการด้านอื่น ๆ เพื่อให้เป็นสถาบันที่มีคุณภาพสร้างความประทับใจ ความพึงพอใจแก่ผู้เรียน หรือผู้มารับบริการด้วย และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. 2551) ดังนั้น การปรับปรุงคุณภาพการบริการจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารงานวิชาการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองตามความต้องการของนิสิตและนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานศึกษา ที่ให้บริการเกี่ยวกับการศึกษาระดับสูง มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสามารถออกมาสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพให้กับสังคมได้ต่อไป มหาวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นสถาบันอุดมศึกษา มาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็น การให้บริการการศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง การสอน การวิจัย และให้บริการวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เป็นสำคัญ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงให้ความสำคัญส่วนที่เกี่ยวข้องกับนิสิตในทุกด้าน จะเห็นได้จากมหาวิทยาลัยได้กำหนดให้มีการศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตต่อมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของตัวชี้วัดความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

คุณภาพการบริการเป็นมโนทัศน์และปฏิบัติการในการประเมินของผู้รับบริการ โดย

ทำการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่คาดหวัง (expectation service) กับการบริการที่รับรู้จริง (perception service) จากผู้ให้บริการซึ่งหากผู้ให้บริการสามารถให้บริการที่สอดคล้องตรงตามความต้องการของผู้รับบริการหรือสร้างการบริการที่มีระดับสูงกว่าที่ผู้รับบริการได้คาดหวัง จะส่งผลให้การบริการดังกล่าวเกิดคุณภาพการให้บริการซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1988) และการให้บริการเพื่อสร้างความพึงพอใจต้องตอบสนองตามความคาดหวังของผู้รับบริการซึ่งความคาดหวังเป็นเรื่องของจิตใจอาจแสดงออกโดยตรงทางคำพูดบอกกล่าวผู้รับบริการ มีความเอาใจใส่ผู้มาติดต่อและให้ความสำคัญกับทุกคนเท่าเทียมกัน มีท่าทีที่สุภาพ ดังนั้นการรับรู้ความคาดหวังของผู้รับบริการยังเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้สามารถตอบสนองความต้องการให้ผู้รับบริการเกิดความพอใจ (สมิต สัจฉกร, 2550)

ฝ่ายวิชาการของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการทางด้านการศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ประสานงานและอำนวยความสะดวกด้านวิชาการให้แก่นิสิต คณาจารย์ บุคลากร บุคคลทั่วไปและคณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัน รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ตั้งแต่การ รับนิสิตเข้าศึกษา การจัดแผนการศึกษา การจัดตารางสอน ตารางการใช้ห้องเรียน การจัดทำฐานข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู รวมทั้งการประสานงานเรื่องการจบการศึกษาของนิสิต เป็นศูนย์รวมข้อมูลทางวิชาการของนิสิตที่เหมาะสม

ต่อการจัดระบบสารสนเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของคณะต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นในฐานะที่เป็นนักวิชาการศึกษาปฏิบัติงานในคณะศึกษาศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ เพื่อนำข้อมูลไปเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ ให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ขอบเขตในการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ (Physical Appearance) 2) ด้านความไว้วางใจได้ (Reliability) 3) ด้านความเชื่อถือได้ (Assurance) 4) ด้านการตอบสนองทันที (Responsiveness) และ 5) ด้านความเอาใจใส่ (Empathy)

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประชากร คือนิสิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตร 5ปี) ปีการศึกษา 2557 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เลือกตัวอย่างจำนวน 255 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ.2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบระดับความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. นำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการไปวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒต่อไป

สมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีผลต่อระดับความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการต่างกัน

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการบริการ

1.1 ความหมายของคำว่า ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีนักวิชาการได้ให้ความหมายที่คล้ายคลึงกัน ได้ดังนี้

ณัฏฐา กรีหิรัญ (2550) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ทัศนคติความรู้สึกลงในทางบวกของบุคคลที่มีต่องานที่ปฏิบัติเป็นแรงผลักดันทำให้บุคคลทำงานด้วยความกระตือรือร้นมีขวัญและกำลังใจ ทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกทางบวก และความรู้สึกทางลบของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมาย

อารี พันธุ์มณี (2546) ให้ความหมาย ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกความพึงพอใจจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลได้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการ และความพึงพอใจนั้นจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นถ้าหากความต้องการหรือเป้าหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งระดับความพึงพอใจจะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการบริการ

Cullen (2001) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นการรับรู้ของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นในระยะสั้นและระยะยาวที่มีต่อคุณภาพการบริการต่างๆ ทั้งในระดับแคบที่เกี่ยวกับลักษณะบริการที่มีต่อคุณภาพ การบริการ เช่น ความรับผิดชอบ ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจของผู้ให้บริการ ส่วนในระดับกว้างเป็นมุมมองของผู้รับบริการที่ได้จากบริการทุกประเภทที่นำไปเป็นข้อสรุปโดยรวมของความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อองค์กร

กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ทางบวกที่มีต่อสิ่ง

ใดสิ่งหนึ่งเมื่อได้รับการตอบสนองตามความต้องการของบุคคลและและความพึงพอใจนั้นจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้นถ้าหากความต้องการหรือเป้าหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งระดับความพึงพอใจจะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของการบริการ

1.2 แนวคิดของความพึงพอใจในการบริการ

สุเทพ พานิชพันธุ์ (2541) ได้สรุปสิ่งจูงใจที่ใช้เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้บุคคลเกิดความพึงพอใจไว้ ดังนี้

1. สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ (material inducement) ได้แก่ เงิน สิ่งของ หรือสภาวะทางกายที่ให้แก่ผู้ประกอบการต่าง ๆ

2. สภาพทางกายที่พึงปรารถนา (desirable physical condition) คือ สิ่งแวดล้อมในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งอันก่อให้เกิดความสุขทางกาย

3. ผลประโยชน์ทางอุดมคติ (ideal benefaction) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่สนองความต้องการของบุคคล

4. ผลประโยชน์ทางสังคม (association attractiveness) คือ ความสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับผู้ร่วมกิจกรรม อันจะทำให้เกิดความผูกพัน ความพึงพอใจและสภาพการอยู่ร่วมกันอันเป็นความพึงพอใจของบุคคลในด้านสังคมหรือความมั่นคงในสังคม

สิริกัญญา พัฒนภูทอง (2546) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการบริการมีความสำคัญในการดำเนินงานด้านการบริการที่มีประสิทธิภาพซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1. ความพึงพอใจในการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกทางบวกของบุคคลต่อ

สิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์บริการ บุคคลจะรับรู้สิ่งต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพการบริการได้จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสกับบริการต่างๆ หากเป็นไปตามความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ ผู้รับบริการจะเกิดความพึงพอใจ

2. ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริงในสถานการณ์หนึ่ง ความคาดหวังในสิ่งที่ควรจะได้รับมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการบริการ ถ้าผู้รับบริการได้รับในสิ่งที่คาดหวัง ผู้รับบริการย่อมเกิดความพึงพอใจ

3. ความพึงพอใจสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบที่ผันแปรได้ตามปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะไม่ปฏิบัติตามความคาดหวังไว้ แต่อีกช่วงเวลาหนึ่งหากได้รับการตอบสนองในสิ่งที่คาดหวังไว้บุคคลอาจเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นในทางบวกได้ทันที นอกจากนี้ พิมล เมฆสวัสดิ์ (2550) กล่าวถึง หลักการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ประกอบด้วย

1. ผลិតภัณฑ์บริการ ในการนำเสนอบริการนั้นจะต้องมีผลิตภัณฑ์บริการที่มีคุณภาพ และระดับการให้บริการที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ โดยผู้ให้บริการต้องแสดงความเอาใจใส่และความจริงใจต่อการบริการ

2. ราคาค่าบริการ ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกิดจากการประเมินคุณภาพและรูปแบบการบริการเทียบกับราคาค่าบริการที่ต้องจ่ายออกไป โดยผู้ดำเนินการต้องกำหนดราคาค่าบริการที่เหมาะสมกับคุณภาพบริการ

3. สถานที่บริการ ต้องเป็นสถานที่ที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงได้สะดวก มีความกว้างขวางเพียงพอ และต้องคำนึงถึงการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการในทุกด้าน

4. การส่งเสริมแนะนำบริการ ผู้ให้บริการต้องให้ข้อมูลข่าวสารในเชิงบวกแก่ผู้ใช้บริการในด้านคุณภาพ การให้บริการ ภาพลักษณ์ของการบริการ ผ่านทางสื่อต่างๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ได้

5. ผู้ให้บริการจะต้องตระหนักถึงตนเองว่ามีส่วนสำคัญในการสร้างให้เกิดความพึงพอใจในการบริการของผู้ใช้บริการ โดยการกำหนดกระบวนการจัดการหรือรูปแบบการบริการจะต้องคำนึงถึงผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ทั้งการแสดงพฤติกรรมการให้บริการ และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการด้วยความเอาใจใส่ด้วยจิตสำนึกของการบริการ

6. สภาพแวดล้อมของการบริการ ควรสร้างความสวยงามของอาคารสถานที่ การแบ่งพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสม ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในการบริการ

7. กระบวนการบริการ ควรจัดระบบการบริการที่มีความคล่องตัว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้องและมีคุณภาพ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาร่วมในการให้บริการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ

กล่าวโดยสรุปความพึงพอใจเป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นที่แสดงผลออกมาในลักษณะของผลลัพธ์สุดท้ายของกระบวนการประเมิน โดยบ่งบอกทิศทางของผลการประเมินว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวก หรือทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือเฉย ๆ ต่อสิ่งเร้าหรือสิ่งที่มากระตุ้นโดยมี

ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้บ่งถึงปัญหาที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริการ

1.3 ทฤษฎีความพึงพอใจที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการ

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's theory motivation) Maslow ได้เสนอความต้องการในด้านต่างๆ กันของมนุษย์เรียงลำดับจากความต้องการขั้นพื้นฐาน เพื่อการหยุดยั้งไปจนถึงความต้องการ ทางสังคมและความต้องการยอมรับนับถือจาก กลุ่มว่าตนมีคุณค่า และการพัฒนาตนเอง ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น มาสโลว์ถือว่าการเรียงลำดับความต้องการนี้มีความสำคัญ โดยมนุษย์จะมีความต้องการในระดับสูง ๆ ได้ก็ต่อเมื่อความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองแล้ว Maslow ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้ว่า 1) คนมีความต้องการอยู่เสมอและไม่มีวันสิ้นสุดเมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วก็จะเกิดความต้องการอื่นต่อไปเรื่อยๆ 2) ความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองจะยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดพฤติกรรม ส่วนความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจอีกต่อไป และ 3) ความต้องการของคนจะเรียงตามลำดับความสำคัญ เมื่อความต้องการขั้นใดได้รับการตอบสนองแล้วจะเกิดความต้องการในขั้นสูงขึ้น (พูนศิริ วัจนะภูมิ, 2544:149-150)

กล่าวได้ว่า ความต้องการตามลำดับขั้นเป็นแรงจูงใจเกี่ยวกับความต้องการด้านร่างกาย ด้านเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น การจูงใจแต่ละประเภทจะไม่มีทางได้รับการตอบสนองอย่างครบถ้วน ดังนั้น แหล่งที่มาของการกระตุ้นจึงยังคงมีอยู่เสมอ

ทฤษฎีการจูงใจของเฮอริสเบิร์ก (Herzberg's Motivation-Hygiene Theory)

Herzberg ได้กล่าวถึงปัจจัยการจูงใจซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานด้านความพึงพอใจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ 1) ปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการจูงใจ (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานในระดับสูง การทำงานเป็นทีมเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดความพอใจในการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน ได้รับการยกย่อง การเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้คนทำงานมีความรู้สึกในด้านดี และ 2) ปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่ไม่ใช่แรงจูงใจโดยตรงในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานแต่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงาน ที่ทำอยู่ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่นโยบายและการบริการขององค์กรหรือการติดต่อความสัมพันธ์ของบุคลากรในองค์กร สภาพการทำงาน ความมั่นคงในงาน (พูนศิริ วัจนะภูมิ, 2544:151-154)

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ได้เสนอความต้องการในด้านต่าง ๆ กันของมนุษย์เรียงลำดับจากความต้องการ ขั้นพื้นฐาน เพื่อการหยุดยั้งไปจนถึงความต้องการทางสังคมและความต้องการยอมรับนับถือ จากกลุ่มว่าตนมีคุณค่า และการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ส่วนทฤษฎีการจูงใจ การบำรุงรักษาของเฮอริสเบิร์กได้กล่าวถึงปัจจัยการจูงใจซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานด้าน ความพึงพอใจ ได้แก่ โอกาสความสำเร็จ การยอมรับ ความรับผิดชอบความเจริญก้าวหน้าและปัจจัยการบำรุงรักษาซึ่งเป็นตัวขัดขวางความพึงพอใจ

ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริการ

2. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

พื้นฐานที่เป็นหัวใจนำไปสู่ความสำเร็จของการให้บริการที่มีคุณภาพ โดยนำเอาคำว่า “บริการ” ที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “SERVICE” มาแยกตัวอักษรแต่ละตัว เป็นคำขึ้นต้นขององค์ประกอบของความสำเร็จในการบริการ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2544: 55) ดังนี้

1. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Satisfaction) การให้บริการที่ดีต้องมีเป้าหมายอยู่ที่ผู้รับบริการหรือลูกค้าเป็นหลักสำคัญโดยผู้ให้บริการจะต้องถือเป็นหน้าที่โดยตรงที่จะต้องพยายามกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ เพราะผู้ใช้บริการจะต้องมีจุดมุ่งหมายของการมารับบริการและคาดหวังให้มีการตอบสนองความต้องการนั้น หากผู้ให้บริการ (ผู้บริหารการบริการ และผู้ที่ปฏิบัติงานบริการ) สามารถรู้เท่าทันหรือรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการและสามารถแสดงพฤติกรรมที่สนองการบริการได้ตรงกันพอดี ผู้รับบริการย่อมเกิดความพึงพอใจและมีความรู้สึกที่ดีต่อการบริการดังกล่าว

2. ความคาดหวังของผู้รับบริการ (Expectation) เมื่อผู้รับบริการมาติดต่อกับองค์กร หรือธุรกิจบริการใดๆก็มักจะคาดหวังที่จะได้รับการบริการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งผู้ให้บริการจำเป็นต้องรับรู้และเรียนรู้เกี่ยวกับความคาดหวังพื้นฐานและรู้จักสำรวจความคาดหวังเฉพาะของผู้รับบริการเพื่อสนองบริการที่ตรงกับความคาดหวังซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ หรืออาจเกิดความประทับใจขึ้นได้ หากการบริการนั้นเกินความคาดหวังที่มีอยู่ เป็น

ที่ยอมรับว่าผู้รับบริการมักจะคาดหวังการบริการที่รวดเร็วทันใจ มีประสิทธิภาพแสดงออกด้วยอัธยาศัยไมตรีที่ดีงาม ทั้งนี้สิ่งที่ลูกค้าคาดหวังไว้นั้นจะแตกต่างกันแปรไปตามลักษณะของงานบริการ เช่น ความคาดหวังของคนไข้ที่รอให้แพทย์มาตรวจเช็คอาการป่วยย่อมแตกต่างจากการคาดหวังของวัยรุ่นที่ยินรอเข้าแถวเพื่อขึ้นเรือเหาะในสวนสนุกเพราะคนไขรูสึกไม่สบายก็จะคาดหวังให้ได้รับบริการที่รวดเร็วและเอาใจใส่อย่างดีเป็นพิเศษ การวิจัยตลาดเกี่ยวกับความต้องการการรับรู้การจูงใจและเจตคติรวมทั้งพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริการจะช่วยค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้รับบริการคาดหวังจากงานบริการหรือความต้องการบริการใหม่ๆ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริการให้สามารถดำเนินไปอย่างราบรื่น

3. ความพร้อมในการบริการ (Readiness) ประสิทธิภาพของการบริการย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมที่จะให้บริการในสิ่งที่ผู้รับบริการต้องการภายในเวลาและด้วยรูปแบบที่ต้องการ ความต้องการของบุคคล เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและไม่อาจกำหนดตายตัวได้เพราะความต้องการของแต่ละบุคคลจะแตกต่างกันตามธรรมชาติที่ยังแปรเปลี่ยนไปได้ทุกขณะตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น หน่วยบริหารหรือธุรกิจบริการจำเป็นต้องตรวจสอบดูแลให้บุคลากรรวมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลาในอันที่จะสนองบริการได้อย่างฉับพลันและทันใจก็จะทำให้ผู้รับบริการพอใจและรู้สึกประทับใจ ผู้ให้บริการจึงจำเป็นต้องมั่นใจว่าได้เตรียมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการบริการไว้อย่างพร้อมสรรพที่จะให้บริการได้ทันทีเมื่อมีผู้มารับบริการ

4. ความมีคุณค่าของการบริการ (Values) คุณภาพของการให้บริการที่ตรงไปตรงมาไม่เอาเปรียบลูกค้าด้วยความพยายามที่จะทำให้ลูกค้าชอบและถูกใจกับบริการที่ได้รับ ย่อมแสดงถึงคุณค่าของการบริการที่คุ้มค่าสำหรับผู้รับบริการอาชีพบริการมีลักษณะต่างๆกันและมีวิธีการบริการที่ไม่เหมือนกัน คุณค่าของการบริการขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้รับบริการได้รับและเกิดความรู้สึกประทับใจเช่นลูกค้าเข้าไปในภัตตาคารแห่งหนึ่งพนักงานเสิร์ฟให้การต้อนรับด้วยความสุภาพ รับประทานอาหารและนำอาหารมาเสิร์ฟถูกต้องไม่ต้องรอนาน อาหารมีรสชาติดีโต๊ะอาหารถูกจัดไว้อย่างสวยงามด้วยอุปกรณ์เข้าชุดกัน มีเสียงดนตรีเบาๆ ภายในภัตตาคารตกแต่ง อย่างทันสมัยไม้อัดและสะอาดเรียบร้อย หลังจากจ่ายเงินค่าบริการลูกค้าไม่มีความรู้สึกเสียดายเงินที่จ่ายไปและตั้งใจว่าจะกลับมาภัตตาคารนี้อีกเพราะอาหารอร่อยและบริการดีเยี่ยมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าลูกค้าได้รับคุณค่าจากการบริการอย่างเต็มเปี่ยม

5. ความสนใจต่อการบริการ (Interest) การให้ความสนใจอย่างจริงจัง ต่อลูกค้าทุกระดับและทุกคนอย่างยุติธรรมหรือการให้บริการเท่าเทียมกันนับเป็นหลักการของการให้บริการที่สำคัญที่สุด ไม่ว่าลูกค้าจะเป็นใครก็ตามเขาก็ต้องการได้รับบริการที่ดีด้วยกันทั้งสิ้น ผู้ให้บริการจึงจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการที่เข้ามาติดต่อโดยเสมอภาคกัน การเอาอกเอาใจเฉพาะลูกค้าที่ซื้อสินค้าครั้งละมากๆ หรือลูกค้าที่มีฐานะดีแต่งตัวดีโดยไม่เอาใจใส่ต่อลูกค้าอื่น ย่อมทำให้ลูกค้าอื่นรับรู้ถึงการปฏิบัติที่แตกต่างกันนี้และอาจไม่พอใจที่จะมาเป็น ลูกค้าอีกต่อไป ดังนั้นการปฏิบัติต่อลูกค้าจะต้องสุภาพอ่อนโยน และให้เกียรติลูกค้า

ตลอดเวลาในกรณีที่ ลูกค้ามาขอรับบริการก่อน โดยไม่ควนตัดสินลูกค้าจากเพียงรูปร่างหรือกำลังซื้อเท่านั้น ผู้ให้บริการจะต้องทราบเทคนิคการให้บริการที่เหมาะสมและเรียนรู้พฤติกรรมของลูกค้าในการให้ความสนใจ ได้อย่างเหมาะสมด้วย

6. ความมีไมตรีจิตในการบริการ (Courtesy) การต้อนรับลูกค้าด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและทำที่ที่สุภาพอ่อนโยนของผู้ให้บริการแสดงถึงอัธยาศัยของความเป็นมิตรและบรรยากาศของการบริการที่อบอุ่นและเป็นกันเองจะส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกที่ดีและประทับใจต่อการบริการที่ได้คุณสมบัติของผู้ให้บริการและพฤติกรรมบริการที่ดีจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการให้บริการด้วยไมตรีจิตแก่ลูกค้า ทั้งนี้ผู้ให้บริการจะต้องมีบุคลิกสง่างาม มีชีวิตชีวายิ้มแย้ม แจ่มใสพูดจาสุภาพอ่อนโยน รู้จักค้นหาความต้องการของผู้รับบริการมีทักษะและจิตสำนึกของการให้บริการ

7. ความมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานบริการ (Efficiency) ความสำเร็จของการบริการขึ้นอยู่กับบริการอย่างเป็นระบบที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน เนื่องจากการบริการเป็นงานที่เกี่ยวข้อง ระหว่างคนกับคนการกำหนด “ปรัชญาการบริการ” หรือแผนในการให้บริการและพัฒนากลยุทธ์การบริการเพื่อให้การบริการที่มีคุณภาพสม่ำเสมอแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการบริการซึ่งเริ่มต้นจาก การวิเคราะห์วิจัยความต้องการปฏิบัติตอบสนอง และความประทับใจของผู้รับบริการ นำมา กำหนดเป้าหมายของการบริการรวมทั้งรูปแบบและปัจจัยพื้นฐานของการบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการโดยให้ความสำคัญกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานบริการทุกฝ่ายซึ่งมีบทบาทรับผิดชอบงานบริการที่ตนเองถนัดและมี

อำนาจในการตัดสินใจขณะปฏิบัติงาน การตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานบริการอย่างสม่ำเสมอให้เป็นไปตามเกณฑ์และความคาดหวังของ ผู้รับบริการ ตลอดจนการฝึกอบรมบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานในหน้าที่ได้มาตรฐานคุณภาพของงานบริการอย่างสม่ำเสมอ

ส่วน Parasuraman และคณะ (1989 : 133) ได้กำหนดคุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้าน ลักษณะ ภายนอก (Tangibles) ลักษณะที่ปรากฏให้เห็น หรือสิ่งที่จับต้องได้ เช่น วัสดุ อุปกรณ์เครื่องมืออาคารสถานที่บุคคล

2. ด้าน ความ เชื่อถือได้ (Reliability) ความสามารถที่จะแสดงผลงานและให้บริการที่สัญญาไว้อย่างมีคุณภาพและถูกต้องแม่นยำ

3. ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Responsiveness) ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและให้บริการผู้ใช้หรือลูกค้าอย่างทันท่วงที

4. ด้าน ความ มั่น ใจ ได้ (Assurance) ความรู้และมนุษยสัมพันธ์ของผู้ให้บริการที่แสดงออกทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นในบริการที่ได้รับ (เป็นการรวมปัจจัยด้านความสามารถ ความมีมารยาทที่ดี ความน่าศรัทธาและความปลอดภัยเข้าด้วยกัน

5. ด้าน การ เข้า ถึง จิต ใจ (Empathy) การดูแลเอาใจใส่และความสนใจที่ผู้ให้บริการมีต่อผู้ใช้บริการเป็นการรวม ปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการการสื่อสารและความเข้าใจเข้าด้วยกัน

กล่าวได้ว่า ความสำเร็จในการให้บริการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย ความพึง

พอใจของผู้รับบริการ ความคาดหวังของผู้รับบริการ ความพร้อมในการบริการความมีคุณ ค่าของการบริการ ความสนใจต่อการบริการ ความมีเมตตาริฉิตในการบริการ และความมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานบริการ ส่วน ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพการให้บริการ ประกอบด้วยความพึงพอใจของผู้รับบริการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะภายนอกที่ปรากฏให้เห็นหรือสิ่งที่จับต้องได้ 2) ด้านความเชื่อถือได้ ความสามารถที่จะแสดงผลงานและให้บริการอย่างมีคุณภาพและถูกต้องแม่นยำ 3) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและให้บริการผู้ใช้หรือลูกค้าอย่างทันท่วงที 4) ด้านความมั่นใจได้ผู้ให้บริการที่แสดงออกทำให้ผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่นในบริการที่ได้รับ และ 5) ด้านการเข้าถึงจิตใจการดูแลเอาใจใส่และความสนใจที่ผู้ให้บริการมีต่อผู้รับบริการ

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการ

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการให้บริการจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ทฤษฎี ความคาดหวัง (Vroom's Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมในการให้บริการ โดยเสนอสาระสำคัญของทฤษฎี ดังนี้

ทฤษฎีความคาดหวัง (Vroom's Expectancy Theory) เป็นทฤษฎีที่ได้รับความนิยมอย่างมากในการอธิบายกระบวนการจูงใจของมนุษย์ในการทำงานโดย Vroom มีความเห็นว่าการที่จะจูงใจให้พนักงานทำงานเพิ่มขึ้นนั้นจะต้องเข้าใจกระบวนการทางความคิดและการรับรู้ของบุคคลก่อน โดยปกติเมื่อคนจะทำงานเพิ่มขึ้นจากระดับปกติเขาจะคิดว่าเขาจะได้อะไร

จากการกระทำนั้นหรือการคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นเมื่อเขาได้แสดงพฤติกรรมบางอย่างในกรณีของการทำงาน พนักงานจะเพิ่มความพยายามมากขึ้นเมื่อเขาคิดว่าการกระทำนั้นนำไปสู่ผลลัพธ์บางประการที่เขามีความพึงพอใจ เช่น เมื่อทำงานหนักขึ้นผลการปฏิบัติงานของเขาอยู่ในเกณฑ์ที่ดีขึ้นทำให้เขาได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งและได้ค่าจ้างเพิ่มขึ้น ค่าจ้างกับตำแหน่งเป็น ผลของการทำงานหนักและเป็นรางวัลที่เขา ต้องการเพราะทำให้เขารู้สึกว่าได้รับการยกย่องจากผู้อื่นมากขึ้น แต่ถ้าเขาคิดว่าแม้เขาจะทำงานหนักขึ้นเท่าไรก็ตามหัวหน้าของเขาก็ไม่เคยสนใจดูแลยกย่องเขาจึงเป็นไปไม่ได้ที่เขาจะได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เขาก็ไม่เห็นความจำเป็นของการทำงานเพิ่มขึ้น ความรุนแรงของพฤติกรรมที่จะทำงานขึ้นอยู่กับ การคาดหวังที่จะกระทำตามความคาดหวังนั้น รวมถึงความตั้งใจของผลลัพธ์ที่จะได้รับซึ่งจะมีเรื่องของการตั้งใจ การเชื่อมโยงรางวัลกับผลงาน และการเชื่อมโยงระหว่างผลงานกับความพยายามโดยทฤษฎีนี้จะเน้นเรื่องของการจ่าย และการให้รางวัลตอบแทนเน้นในเรื่องพฤติกรรมที่คาดหวังเอาไว้ต่อเรื่องผลงานผลรางวัลและผลลัพธ์ของความพึงพอใจต่อเป้าหมายจะเป็นตัวกำหนดระดับของความพยายามของพนักงาน นอกจากนี้ทฤษฎีความคาดหวังของ วูม (Vroom's Expectancy Theory) ยังได้อธิบายว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมโดยอาศัยความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดความพยายาม เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยทฤษฎีความคาดหวังจะเกี่ยวข้องกับขั้นตอน 3 ประการ คือ (1) การใช้ความพยายามในการทำงานของพนักงาน (2) การปฏิบัติงาน (3) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีความคาดหวังของ Vroom เชื่อว่า เมื่อบุคคลได้ใช้ความพยายาม (Effort) ในการทำงาน บุคคลนั้นจะคาดหวังถึงผลงาน (Performance) อันเกิดจากความพยายามที่ใช้ไป จากนั้นบุคคล ก็จะคาดหวังต่อเนื่องไปยังขั้นถัดไป คือ ผลลัพธ์ (Outcome) ที่จะได้รับจากผลงานที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ บุคคลนั้นย่อมคาดหวังว่าผลลัพธ์ที่ได้จะมีคุณค่าสูงตามที่ต้องการ

วิธีดำเนินการศึกษา

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้มาจากการเก็บแบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการและความพึงพอใจต่อการบริการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตหลักสูตรการศึกษาด้านจิต (หลักสูตร 5 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 700 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างคำนวณได้ตามสูตร Yamane (Yamane, 1973 อ้างใน ธีรวิทย์เอกะกุล, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 255 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดำเนินการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ.2558

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่างๆ ทั้งตำรา เอกสารและผลการศึกษาวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและ รับผิดชอบมาด้วยตนเอง หลังจากนั้นดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานของการศึกษาวเคราะห์ ค่าสถิติ t-test , F-test , One way ANOVA

ผลการศึกษา

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและเพศหญิงมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการฯ ไม่แตกต่างกัน และผู้ตอบแบบสอบถามที่สาขาวิชาต่างกันมีระดับ

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเอาใจใส่ ด้านการตอบสนองทันที และด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ

การอภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เนื่องจากนิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ของปีการศึกษา 2557 คณะศึกษาศาสตร์มีสัดส่วนนิสิตเพศหญิงมากกว่าเพศชายทุกปีการศึกษาและจากการสังเกตของผู้ศึกษาที่ปฏิบัติงานในคณะศึกษาศาสตร์ พบว่านิสิตหญิงส่วนใหญ่อยู่ทำกิจกรรมในคณะจำนวนมากกว่านิสิตเพศชายจึงทำให้การศึกษาครั้งนี้มีจำนวนนิสิตเพศหญิงตอบแบบสอบถามมากกว่านิสิตเพศชาย ส่วนสาขาวิชาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนิสิตสาขาการประถมศึกษา รองลงมาคือนิสิตจิตวิทยาการแนะแนว และนิสิตสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษา ซึ่งเป็นมีจำนวนที่ไม่มีความแตกต่างกันมากซึ่งนิสิตสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาที่มีจำนวนน้อยสุดเนื่องจากมีนิสิตสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศศึกษาส่วนหนึ่งออกไป

ทำกิจกรรมนอกมหาวิทยาลัยในช่วงที่ผู้ศึกษาเก็บข้อมูล

2. ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการโดยรวม อยู่ในระดับปานกลางนั้น อาจเป็นเพราะนิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีความคาดหวัง (Expectation) ต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการเมื่อนิสิตมาขอรับบริการว่าต้องมีความรวดเร็วและได้รับการช่วยเหลือในทุกขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ แต่เมื่อนิสิตมาขอรับบริการกับฝ่ายวิชาการกลับพบกับสถานการณ์การให้บริการของเจ้าหน้าที่ ที่ทำให้นิสิตรับรู้ว่าการให้บริการไม่ได้เป็นไปตามความคาดหวังทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมสรณุก์ วงษ์อยู่น้อย และคณะ (2555) ที่สำรวจความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ระดับปานกลาง โดยนักเรียนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่ค่อยมีน้ำใจบริการและ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนร่วมทั้งการ พูดจาไม่สุภาพกับนักเรียน

3. เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอยู่ในระดับปานกลางทั้งด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ด้านความไว้วางใจ ด้านความเชื่อถือได้ ด้านการตอบสนองทันที และด้านความเอาใจใส่ อาจเป็นเพราะความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามปัจจัยแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะความพึงพอใจเป็นความรู้สึกชอบที่ผันแปรตามความ

คาดหวังและการรับรู้ของบุคคลในแต่ละสถานการณ์ ช่วงเวลาหนึ่งบุคคลอาจไม่พอใจต่อสิ่งหนึ่งเพราะการรับรู้ต่ำกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้แต่อีกช่วงเวลาหนึ่งหากได้รับการตอบสนองในสิ่งที่คาดหวังไว้บุคคลอาจเปลี่ยนความรู้สึกเดิมต่อสิ่งนั้นในทางบวกได้ทันที สอดคล้องกับการศึกษาของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง (2555) ที่พบว่า การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่บ่อย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่ค่อยมีน้ำใจบริการ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนพูดจาไม่สุภาพมีผลต่อคุณภาพการให้บริการ และสอดคล้อง วีรพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์ (2542 : 56-58) ที่กล่าวว่า สาเหตุของความด้อยในประสิทธิภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงานให้บริการประการหนึ่ง คือ ความไม่รู้ ซึ่งเกิดจากการที่ผู้ปฏิบัติงานบริการขาดความรู้ความสามารถ ทักษะขาดประสบการณ์ในการทำงาน ขาดทักษะการสื่อสาร ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานบริการมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมมาปฏิบัติงานการบริการซึ่งส่งผลให้ผู้รับบริการเกิดความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการบริการ

4. การพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ พบว่า ประเด็นที่ควรพัฒนา คือ “เจ้าหน้าที่” เพราะเป็นผู้ปฏิบัติงานประเภทที่ต้องปรากฏตัวและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการในระดับสูงเป็น ผู้ปฏิบัติงานส่วนหน้า (Front Line Employee or Front Office Employee) ที่ต้องเผชิญหน้ากับนิสิตโดยตรงดังนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการจึงเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้นิสิตเกิดความ พึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของฝ่ายวิชาการ สอดคล้องกับ รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์ (2551:43-54) กล่าวว่า การสร้างความพึงพอใจอย่างสูงสุดให้กับผู้รับบริการนั้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้งานบริการบรรลุผลสำเร็จ

คือ ผู้ปฏิบัติงานการให้บริการ เนื่องจาก ผู้ปฏิบัติงานให้บริการเป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนให้งานบริการดำเนินได้อย่างมีคุณภาพ และผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานการให้บริการจะต้องมีคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานให้บริการเฉพาะ คือ 1) มีบุคลิกภาพและมารยาทที่เหมาะสม 2) มีวาทีศิลป์หรือศิลปะในการพูด 3) มีมนุษยสัมพันธ์ 4) มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน และ 5) มีเจตคติที่ดีต่องานบริการ และมีใจรักงานบริการ ถึงจะช่วยส่งเสริมให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจสูงสุด

5. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการเป็นเพราะการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการให้บริการที่เท่าเทียมกันไม่มีการเลือกเพศ แต่ผู้ใช้บริการในสาขาวิชาที่ต่างกันมีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการสอดคล้องกับการศึกษาของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง (2555) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการด้านจัดการศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง 4 ด้าน คือ ด้านบริการวิชาการ ด้านห้องสมุดอัตโนมัติด้านระบบสื่อการเรียนการสอน และด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจำแนกตามสาขาวิชาพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาระดับปริญญาโทที่มี สาขาวิชาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการเพิ่มแผนผังสายงานของเจ้าหน้าที่ แต่ละคนที่มีความรับผิดชอบงานในแต่ละด้าน นอกจากนี้ยังควรติดตั้งกล่องรับแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการให้บริการในจุดที่เห็นได้อย่างชัดเจนเพื่อนำข้อคิดเห็นของผู้ใช้บริการไปปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีแผนพัฒนาเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการเพื่อปลูกจิตสำนึก เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีเจตคติที่ดีต่อการให้บริการ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้มารับบริการได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ

3. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ควรมีการสอบถามปัญหาอุปสรรค ในการให้บริการจากเจ้าหน้าที่เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการให้บริการที่มีคุณภาพต่อไป

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ

4.1 ด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพ ควรติดป้าย ชื่อ-นามสกุล หน้าที่ๆ รับผิดชอบ และเบอร์ติดต่อมีแผนผังการปฏิบัติงานและระยะเวลาที่ติดต่อได้ เพิ่มเก้าอี้นั่งรอและจัดสถานที่ให้มีความเป็นระเบียบ

4.2 ด้านความไว้วางใจและด้านการตอบสนองทันทีและด้านความเอาใจใส่ ควรมีการให้ความรู้เรื่อง “service mind” แก่เจ้าหน้าที่ใหม่และเจ้าหน้าที่ทุกคน

4.3 ด้านความเชื่อถือได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการ และด้านอื่นๆ คือ

จัดทำกล่องรับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับการให้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การ
พัฒนาคุณภาพการให้บริการของคณะ
ศึกษาศาสตร์
2. ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน
และสภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความ

ต้องการจำเป็น (Need Assessment) ของการ
ให้บริการที่มีคุณภาพของผู้มาใช้บริการฝ่าย
วิชาการ คณะศึกษาศาสตร์

3. ควรมีการศึกษาการจัดทำ
แผนพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่าย
วิชาการและการประเมินผลการปฏิบัติงานตาม
แผนพัฒนาคุณภาพการให้บริการของฝ่าย
วิชาการ

References

- Daechacoop, Jittinun. (2542). **Psychology of Hospitality**. (Unit 1-7), Sukhothai
Thammatirat University, 2nd edition, Bangkok: Chuenpim Publisher.
- Pukdibutr, Jiravan. (2533). **Motivation Psychology**. 1st edition. Bangkok:
Samukkeesarnpublisher.
- Aekagul, Teravuth. (2543). **Research Methodology of Social Science and Behavioral
Science**. 1st edition, Ubon Ratchathani: The Ubon Ratchathani Institute Printing.
- Vatjanapoom, Poonsiri. (2544). **The Concept of Consumer Behavior**. Bangkok: Dorgyah
Printing.
- Makesawat, Pimol. (2552). **Service Quality Assessment of Central Library**,
Srinakharinwirot University. Bangkok: Srinakharinwirot University.
- Proyrunroj, Raveevan. (2553). **Psychology of Hospitality**. 2nd edition. Bangkok: O.S.
Printing House.
- Chalermjirarat, Veerapon. (2535). **Service Quality**. 1st edition. Bangkok:
TechnologyPromotion Association Publisher.
- Greehiran, Natta. (2550). **A Study of job satisfaction of Srinakharinwirot University employees**.
Thesis, Master of Education, Higher education disciplines, graduate school, Srinakharinwirot
University
- Suchanukorn, Samit. (2550). **Arts of Services**. 2nd edition. Bangkok: Saitarn Printing.
- Vongunoi, Somsan and Associate. (2555). **Satisfaction Survey on Service Quality of
Mahidol Vithayanusorn**. Budget year 2012. Mahidol Vithayanusorn School
- Office the Public-Sector Development Commission. (2551). **Guide to Government
Performance Evaluation Recommendations**. The practices of higher education
institutions in annual budget, b.e. 2552. Bangkok.

- Coatrakul, Surang. (2541). **Educational Psychology**. 3rd edition. Bangkok: Chulalongkorn University Printing.
- Pattanaputong, Sirikanya. (2546). **To Study Central Library Users' Satisfaction**, Khon kaen University. Thesis, Master of Business Administration. Khon kaen University.
- Panichpun, Sutape. (2541). **Consumer Behavior**. 2nd edition Bangkok: Ramkamhaeng University Printing.
- Punmanee, Ahree. (2546). **Creative of learning and Teaching Phycology**. 1st edition. Bangkok: Yeimai Printing.
- Cull, Rowena. (2001). **Perspectives on User Satisfaction Surveys**. Library Trends.
- Parasuraman, A., Berry, L.L.; & Zeithaml, V.A. (1989). A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research. **Journal of Marketing** 49(4).
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A.; & Berry, L.L. (1988). **SERQUAL: A Multiple Item Scale for Measuring Customer Perceptions of Service Quality**. Marketing Science Institute, Working Paper Report No. 86.

การศึกษาการบริหารเปรียบเทียบบทบาทผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

พนิดา ชินสุวطلا¹

บทคัดย่อ

การวิจัยโดยใช้หลัก POSDCORB มาวิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบโดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ก่อนและหลัง พรบ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ผลการวิจัยพบว่า ผู้พิพากษาสมทบ มีการวางแผน และออกแบบแผนงานในด้านการปฏิบัติหน้าที่ การจัดการองค์การมีการแบ่งกลุ่มภารกิจ การสรรหาบุคลากร ได้มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้พิพากษาสมทบ การอำนวยการเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับและติดตามให้เป็นไปตามคำพิพากษา การประสานงาน เป็นผู้ประสานงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ และการจัดสรรงบประมาณให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนได้ อย่างไรก็ตาม หน้าที่รับผิดชอบของผู้พิพากษาสมทบตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเปลี่ยนไปตามสถานการณ์บ้านเมือง และสภาพปัญหาที่วิกฤตขึ้น คุณลักษณะของผู้พิพากษาสมทบต้องมีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์ และเข้าใจความรู้สึก ความคิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันให้สมตามเจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัว

คำสำคัญ: การบริหารงานตุลาการ ผู้พิพากษาสมทบ ศาลเยาวชนและครอบครัว

---

¹อาจารย์ประจำ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
e-mail: panidachin@hotmail.com

A Comparative Administration Study of the Roles of Associate Judges in the Juvenile and Family Court

Panida Chinsuvapala¹

Abstract

This research applied POSDCORB principles of public administration to analyse status and role of Associate Judges in the Juvenile and Family Court by means of a qualitative research approach before and after the Juvenile and Family Court and Judicial Examination and Determination Act B.E. 2553. It was revealed that the principles of public administration were put to action by Associate Judges as follows: planning and programming for implementation, organization of various duties and functions, recruitment of qualified Associate Judges, directing for appropriate monitoring of the verdicts, coordinating so that the verdicts were enforced effectively, and preparation of annual budget for successful implementation of plans and activities. However, roles of Associate Judges changed over time due to changes in political and other related issues that became more critical. Therefore Associate Judges have to be more qualified, e.g, more maturity, experienced and understanding of feeling and thought of youths at present time in order to fulfill the aspiration of the Juvenile and Family Court.

Keywords: Judicial administration, Associate Judges, Juveniles and Family Court.

---

¹Lecturer, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University.
2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bangkapi, Bangkok 10240
e-mail: panidachin@hotmail.com

1. บทนำ

ประเทศที่มีการปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องมุ่งเน้นนโยบายสาธารณะที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการและค่านิยมของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ นโยบายสวัสดิภาพ นโยบายสิ่งแวดล้อม นโยบายการส่งเสริมการศึกษา หรือนโยบายในเชิงกระบวนการยุติธรรม ฯลฯ เป็นต้น โดยต้องมุ่งเน้นในการให้บริการอย่างเสมอภาคและทั่วถึง นโยบายรวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อให้มีประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนนั้น ล้วนเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วหน้า เพื่อนำไปสู่สังคมที่ดี และประเทศที่เจริญ

ถึงแม้ว่า Woodrow Wilson (1877) ซึ่งเป็นนักวิชาการที่มีบทบาทสำคัญในการพยายามนำเสนอแนวคิดในการแยกการเมือง ออกจากการบริหารให้ชัดเจน โดยเห็นว่าโดยหลักการแล้วระบบการเมืองทำหน้าที่ในการบัญญัติกฎหมาย และกำหนดนโยบายสาธารณะ ในขณะที่ระบบบริหารทำหน้าที่หลักในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าประสงค์ และเพื่อให้เป็นการส่งเสริมให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงควรพิจารณาระบบบริหารราชการให้มีลักษณะเช่นเดียวกับการบริหารธุรกิจ ทั้งนี้ เพราะการบริหารธุรกิจมีประสิทธิภาพมากกว่าการบริหารราชการ และยังมีนักวิชาการ เช่น Luther Gulick and Lyndall Urwick (1933) สนับสนุนความคิดดังกล่าวโดยมีสาระสำคัญคือ การบริหารต้องสนใจหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ จะมีได้ต่อเมื่อได้มีการแบ่งงานตามถนัด การจัดหน่วยงานต้องมีลักษณะเป็นปรัมาติด และเขาเรียกหลักการที่สำคัญนี้ว่า POSDCORB ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสรรหาบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating)

การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ทำให้ศาสตร์การบริหารได้รับความสนใจและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างแพร่หลาย

การวิจัยนี้เป็น การ ประ ยุ ก ต์ POSDCORB ในการวิเคราะห์บทบาทของผู้พิพากษาสมทบในการบริหารงานยุติธรรมกรณีศึกษาศาลเยาวชนและครอบครัวไทย ก่อนและหลัง พรบ. ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวก่อนและหลัง พ.ศ. 2553 โดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ศาลเยาวชนและครอบครัวไทย

ไม่ว่าจะเป็นการทำงานในระดับใด การบริหารจัดการนั้นต้องอาศัยมนุษย์ หรือบุคลากรในองค์กรนั้น ๆ เป็นผู้กำหนด เป็นผู้นำไปปฏิบัติ เป็นผู้ประเมินผล อาจรวมถึงเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรม หรือโครงการนั้น ๆ ศาลเยาวชนและครอบครัว ก็เป็นหนึ่งในโครงสร้างด้านงานยุติธรรม ของสำนักงานศาลยุติธรรม เนื่องจากปัญหาเด็ก เยาวชน และครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน กระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติในการดำเนินชีวิตของคนทุกวัยในฐานสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะครอบครัวที่มีปัญหาในศาลเยาวชนและครอบครัว ไม่ว่าจะ เป็นคดีในทางแพ่งหรือทางอาญา บุคคลที่ได้รับผลกระทบและมีปัญหาเรื้อรังได้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องมีวิถีชีวิตอีกยาวไกลและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต หากไม่ได้รับการแก้ไขขาดผลจากความบกพร่อง และอ่อนแอของครอบครัวจะทำให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมา โดยในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดกับเด็ก เยาวชน และครอบครัวจะอาศัยเฉพาะตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียวยังไม่เพียงพอและเหมาะสม จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนร่วมด้วยเพื่อให้เกิดการแก้ไข

ปัญหาอย่างครบวงจรและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็ก เยาวชน และครอบครัวในการฟื้นฟูสมรรถภาพและปรับทัศนคติในการดำเนินชีวิต

3.สถานภาพและบทบาทของผู้พิพากษาสมทบ

การบริหารจัดการนั้น นอกจากผู้พิพากษา อัยการ หนายความ และเจ้าหน้าที่ในส่วนอื่น ๆ แล้ว อีกบุคลากรหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อน และเป็นผู้อาสาเข้ามาเพื่อช่วยเด็กและเยาวชนที่หลงผิดให้เปลี่ยนทัศนคติของการดำรงตนอย่างมีคุณภาพ บุคลากรเหล่านี้มีหน้าที่เข้ามาบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดแก่เด็กและเยาวชนที่เข้ามาในร่มเงาความยุติธรรม คือ ผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งมีบทบาทสำคัญมาก กลไกสำคัญประการหนึ่งคือ การกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบร่วมพิจารณาคดีและให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้กระทำผิดและเหยื่อที่ถูกกระทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและฟื้นฟูสมรรถภาพ กลับตัวเป็นคนดีของสังคมสืบต่อไป เพราะศาลเยาวชนและครอบครัวมีฐานะเป็นสถาบันทางสังคม (social institution) ซึ่งมีบทบาทและภารกิจโดยตรงในการบริหารจัดการ สนับสนุน และส่งเสริมงานสวัสดิการ และความยุติธรรม เพื่อเด็ก เยาวชน และครอบครัว (child welfare and justice for children, youth and families) ทั้งนี้ ก่อนการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน ประเทศไทยได้พยายามใช้วิธีการพิเศษในการอบรมและฝึกอาชีพ เพื่อสงเคราะห์ เยาวชน และแก้ไขเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแทนการส่งตัวเด็กและเยาวชนเหล่านั้นไปคุมขังในเรือนจำ ซึ่งทำให้เป็นตราบาปแก่เด็กและเยาวชนรวมทั้งทำให้มีการถ่ายทอดอุปนิสัยตลอดจนพฤติกรรมที่เลวร้ายจากนักโทษที่เป็นผู้ใหญ่

เช่น การจัดตั้งโรงเรียนฝึกอาชีพ ตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ซึ่งเดิมเป็นของกรมราชทัณฑ์ และต่อมาได้ออกกิจการดังกล่าวให้แก่กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2501 เป็นต้น ส่วนวิธีพิจารณาคดีอาญานั้น ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 และประมวลกฎหมายอาญาก็ได้กำหนดให้ศาลพิเคราะห์ถึงความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชนประกอบกับลักษณะของความผิดที่เด็กและเยาวชนได้กระทำลง แล้วกำหนดโทษไปตามความเหมาะสมกับผิดและความรู้สึกผิดชอบของเด็กและเยาวชน แต่ศาลก็ไม่อาจค้นหาสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดและพยายามแก้ไขสาเหตุดังกล่าวยิ่งกว่าที่จะมุ่งลงโทษ เพราะยังขาดหน่วยงานพิเศษที่มีอำนาจหน้าที่ในการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมทั้งเสนอความเห็นต่อศาลเพื่อทราบสาเหตุที่เด็กและเยาวชนกระทำ ความผิด ตลอดจนการสงเคราะห์และบำบัดแก้ไขให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดีตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มีปรากฏอยู่ในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ที่ว่า (วิชา มหาคุณ, 2543) “โดยที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชน และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนมีบทบัญญัติที่ไม่เหมาะสมหลายประการ เช่น มิได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนในการเปรียบเทียบปรับคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ศาลไม่อาจควบคุมการสั่งคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวของผู้อำนวยการสถานพินิจได้อย่างเต็มที่ ไม่มีบทบัญญัติที่เร่งรัดให้พนักงานสอบสวนรีบส่งสำนวนการสอบสวนเด็ก หรือเยาวชนที่ต้องหาว่ากระทำความผิดไปยังพนักงาน

อัยการเพื่อป้องกันคดีต่อศาล และศาลไม่อาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกมาเป็นผู้ช่วยพนักงานคุมประพฤติได้ นอกจากนี้การพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวเป็นอำนาจของศาลธรรมดา โดยไม่มีวิธีการเป็นพิเศษที่จะช่วยเหลือและคุ้มครองสถานภาพของการสมรส สามี ภรรยา และบุตรได้อย่างเต็มที่สมควรปรับปรุงวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนให้เหมาะสม เพื่อคุ้มครองเด็กและเยาวชน ให้การช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศเพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันหน้า ทั้งให้คดีเกี่ยวกับครอบครัวซึ่งเป็นคดีที่มีปัญหาละเอียดอ่อน เกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กับคดีเด็กและเยาวชน ได้รับการพิจารณาในศาลที่มีวิธีพิจารณาเป็นพิเศษแตกต่างจากคดีธรรมดา โดยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวขึ้น แทนศาลคดีเด็กและเยาวชนเพื่อปรับปรุงคุณภาพและเสริมสร้างค่านิยมทาง จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กและเยาวชน ตลอดจน ลดปัญหาความแตกแยกของครอบครัว และปัญหาเด็กและเยาวชนที่เกิดจากครอบครัวไม่ปกติสุข” ดังนั้น หัวใจของการทำงานในศาลเยาวชนและครอบครัว คือ การประสานความพยายามของผู้ประกอบวิชาชีพในสายงานต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขเด็กและเยาวชน อันได้แก่ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ พยาบาล พนักงานคุมประพฤติ รวมทั้งผู้พิพากษา ผู้พิพากษาสมทบ และที่ปรึกษาากฎหมาย โดยเฉพาะรายงานข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน จะต้องเกิดความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจระหว่างพนักงานคุมประพฤติ นักสังคมสงเคราะห์ และนักจิตวิทยา เพื่อที่จะเสนอ

ข้อมูลและการแก้ไขเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนแต่ละรายได้อย่างถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบุคลิกภาพ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะร่วมในการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัวเป็นการส่งเสริมการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด

สิ่งที่สำคัญกว่านั้น คือ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนในศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งนับตั้งแต่มีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว มีการกำหนดกฎหมายสำหรับการดำเนินงานของศาลเยาวชนและครอบครัวมาทั้งสิ้นจำนวน 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534, พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2543, พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2548 และ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 โดยการบริหารงานในส่วนของผู้พิพากษาสมทบนั้น ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ตามความหนัก เบา และวิกฤติของปัญหา รวมทั้งตามค่านิยมงานบริหารของแต่ละผู้บังคับบัญชา ดังที่จะได้มีการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของการกำหนดคุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบก่อน และภายใต้พระราชบัญญัติฯ ในฉบับปัจจุบัน ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้พิพากษาสมทบก่อนปี พ.ศ. 2553 กับตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2553 ถึงปัจจุบัน

คุณลักษณะ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
อายุ	มีอายุไม่น้อยกว่าสามสิบปีบริบูรณ์	มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
การมีบุตร หรือการมีประสบการณ์ในการสงเคราะห์ หรือการอบรมเด็ก	มี หรือ เคยมีบุตรมาแล้ว หรือ เคยทำงานเกี่ยวข้องกับ การสงเคราะห์ หรือการอบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี	มี หรือ เคยมีบุตรมาแล้ว หรือ เคยทำงานเกี่ยวข้องกับ การสงเคราะห์ หรือการอบรมเด็กมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี
พินความรู้ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ	มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนหรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพินความรู้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งขณะนี้กำหนดพินความรู้อย่างน้อยชั้น ม. 6 หรือ ม.ศ. 3 (ตามหลักสูตรเดิม) หรือ ม. 3 (ตามหลักสูตรปัจจุบัน)	มีคุณสมบัติที่จะเป็นข้าราชการพลเรือนได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ เว้นแต่ในเรื่องพินความรู้ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นผู้พิพากษาสมทบ
การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่	ได้รับการฝึกอบรมในเรื่อง ความมุ่งหมายของศาลเยาวชนและครอบครัว และหน้าที่ตุลาการมาแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง	ได้รับการอบรมความรู้ และผ่านการทดสอบในเรื่องเจตนาธรรมณ์ และการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยา การสังคมสงเคราะห์ การให้คำปรึกษา แนะนำ และการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน และครอบครัว ตลอดจนหน้าที่ของบุคลากร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่กำหนดในระเบียบประธานศาลฎีกา และจะต้องปฎิญาณตนต่อหน้าอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้

คุณลักษณะ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
		พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัด แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ซึ่งตนจะเข้าสังกัด แล้วแต่กรณี ว่าจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความเที่ยง ธรรม และรักษาความลับใน ราชการ
เงื่อนไขด้านอาชีพ	ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง สมาชิก รัฐสภา หรือทนายความ	ไม่เป็นข้าราชการ หรือ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ ข้าราชการการเมือง สมาชิก รัฐสภา หรือทนายความ
ความประพฤติ	อภัยภัย และความประพฤติ เหมาะสมแก่การพิจารณาคดี เยาวชนและครอบครัว	-
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	ผู้พิพากษาสมทบจะดำรงตำแหน่ง วาระละ 3 ปี แต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้พ้นจาก ตำแหน่ง เนื่องจากครบวาระให้ ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้ ผู้ พิพากษาสมทบที่พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากครบวาระให้คงปฏิบัติ หน้าที่ต่อไปจนกว่าผู้พิพากษา สมทบคนใหม่จะเข้ารับหน้าที่ “ผู้ พิพากษาสมทบ” เจ้าพนักงานใน ตำแหน่งตุลาการ ตามประมวล กฎหมายอาญา	ดำรงตำแหน่งวาระละ 3 ปี และ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากครบวาระให้ดำรง ตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้ แต่จะ ดำรงตำแหน่งเกิน สองวาระ ติดต่อกันมิได้ ผู้พิพากษาสมทบ ที่พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากครบ วาระให้คงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าผู้พิพากษาสมทบคนใหม่ จะเข้ารับหน้าที่
การพ้นจากตำแหน่ง	(1) ออกตามวาระ (2) ตาย (3) ลาออก (4) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 26 (5) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามเวร ปฏิบัติการที่กำหนดถึง 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุอันควร หรือกระทำ การใด ๆ ซึ่งถ้าเป็นข้าราชการตุลา การแล้ว จะต้องพ้นจากตำแหน่ง เพราะถูกลงโทษ ไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ	การพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 4 หรือ ข้อ 5 ต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะกรรมการตุลา การตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ และให้ นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรง มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้พ้นจากตำแหน่ง

คุณลักษณะ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
	<p>การพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 2 หรือ ข้อ 3 ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามข้อ 4 หรือ ข้อ 5 ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่ง</p> <p>ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลงนอกเหนือจากการออกตามวาระจะทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลที่คณะกรรมการตุลาการคัดเลือกขึ้นมาแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ โดยจะดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของตำแหน่งที่ว่าง</p>	

นอกจากนี้ องค์ประกอบสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้การปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบนั้น มีการกำหนดและปรับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้พิพากษาสมทบก่อนปี พ.ศ. 2553 กับตั้งแต่วันที่เดือนพฤษภาคม 2553 ถึงปัจจุบัน

หน้าที่ความรับผิดชอบ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
ทำหน้าที่เป็นองค์คณะร่วมพิจารณาพิพากษาคดีกับผู้พิพากษา	ต้องวางตัวเป็นกลางในการพิจารณาพิพากษาคดี โดยไม่เข้าข้างคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โดยเฉพาะการฟังความต้องฟังจากคู่ความทั้งสองโดยเสมอภาคกัน และต้องปราศจากอคตินอกจากนั้นจะต้องรักษาความลับของทางราชการด้วยการไม่นำเรื่องที่ไม่ควรเปิดเผย	วางตัวเป็นกลาง รักษาความลับของทางราชการ และในการกำหนดองค์คณะ ถ้าศาลเห็นว่าเป็นคดีครอบครัวใดที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาเป็นคดีที่ผู้เยาว์ไม่มีผลประโยชน์ หรือส่วนได้ส่วนเสีย ก่อนเริ่มพิจารณาคดีให้ศาลสอบถามคู่ความว่าประสงค์จะให้ผู้พิพากษาสมทบ

หน้าที่ความรับผิดชอบ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
	<p>ไปให้ผู้อื่นทราบ เพราะจะทำให้เกิดความเสียหายต่อทางราชการได้ เช่น ไม่นำผลคำพิพากษาซึ่งยังไม่ได้อ่านไปเปิดเผยให้ คู่ ความ หรือบุคคลภายนอกทราบ</p>	<p>เป็นองค์คณะด้วยหรือไม่ ถ้า คู่ความทั้งสองฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ประสงค์จะให้ มี ผู้พิพากษาสมทบเป็นองค์คณะด้วย ให้ผู้พิพากษาไม่น้อยกว่าสองคน เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีได้</p> <p>ในกรณีจำเป็นต้องฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์ จิตวิทยา การให้คำปรึกษา แนะนำ การสังคมสงเคราะห์ และการคุ้มครองสวัสดิภาพ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นศาลอาจเรียก บุ ค คล ดั ง ก ล ่า ว ม าร่วมปรึกษาหารือ หรือให้ความเห็นได้</p>
<p>ให้การอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีอาญาและช่วยประนีประนอมในคดีครอบครัว</p>	<p>ในการพิจารณาคดีอาญา ผู้พิพากษาสมทบต้องทำหน้าที่อบรม สั่งสอน แก่เด็กและเยาวชนด้วย เพื่อจูงใจให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ส่วนในคดีครอบครัวก็ต้องช่วยผู้พิพากษาในเรื่องที่จะให้คู่ความประนีประนอมยอมความกันเพื่อความสงบสุขของครอบครัว และพยายามให้สามี – ภริยาได้อยู่ร่วมกันให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นรากฐานของความอบอุ่น หากครอบครัวเป็นสุขก็จะลดปัญหาสังคมได้</p>	<p>ในการพิจารณาคดีอาญา ผู้พิพากษาสมทบต้องทำหน้าที่อบรม สั่งสอน แก่เด็กและเยาวชนด้วย เพื่อจูงใจให้เด็กและเยาวชนกลับตนเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ส่วนในคดีครอบครัวก็ต้องช่วยผู้พิพากษาในเรื่องที่จะให้คู่ความประนีประนอมยอมความกันเพื่อความสงบสุขของครอบครัว และพยายามให้สามี – ภริยาได้อยู่ร่วมกันให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นรากฐานของความอบอุ่น หากครอบครัวเป็นสุขก็จะลดปัญหาสังคมได้</p>
<p>ไม่ขาดการปฏิบัติงานในหน้าที่ถึง 3 ครั้ง</p>	<p>ถ้าผู้พิพากษาสมทบท่านใดไม่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามวันเวลาที่ได้รับมอบหมายก็ต้องยื่นใบลาพร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่ไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ให้ศาลทราบ เพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจเชิญผู้พิพากษาสมทบท่านอื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน หากผู้</p>	<p>ถ้าผู้พิพากษาสมทบท่านใดไม่สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามวันเวลาที่ได้รับมอบหมายก็ต้องยื่นใบลาพร้อมทั้งแสดงเหตุผลที่ไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ให้ศาลทราบ เพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจเชิญผู้พิพากษาสมทบท่านอื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน หากผู้</p>

หน้าที่ความรับผิดชอบ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
	<p>พิพากษาสมทบท่านใดละเลยไม่มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับเชิญถึง 3 ครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่แจ้งเหตุใด ๆ ใ้ทางศาลทราบก็อาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้</p>	<p>พิพากษาสมทบท่านใดละเลยไม่มาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับเชิญถึง 3 ครั้งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่แจ้งเหตุใด ๆ ใ้ทางศาลทราบก็อาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งได้</p>
<p>ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย เช่นเดียวกับข้าราชการฝ่ายตุลาการ</p>	<p>ผู้พิพากษาสมทบจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อนำมาซึ่งความเคารพศรัทธา และความเลื่อมใสของประชาชน มิฉะนั้นจะต้องถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ</p>	<p>ผู้พิพากษาสมทบจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดเพื่อนำมาซึ่งความเคารพศรัทธา และความเลื่อมใสของประชาชน มิฉะนั้นจะต้องถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระ</p>
<p>ให้ความช่วยเหลือทางสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p>	<p>“รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจฯ เพื่อทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ และช่วยเหลือกิจการสถานพินิจฯ เพื่อสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กและเยาวชน” ด้วยเหตุฉะนี้ ผู้พิพากษาสมทบจึงมีหน้าที่เป็นกรรมการสงเคราะห์ของศาลอีกด้วย โดยทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือแก่ทางราชการในการจัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เนื่องจากงบประมาณของทางราชการไม่เพียงพอรวมทั้งส่งเสริมการจัดการบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม และอื่น ๆ ที่เหมาะสมด้วย</p>	<p>“รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจฯ เพื่อทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจฯ และช่วยเหลือกิจการสถาน พินิจฯ เพื่อสวัสดิภาพ และอนาคตของเด็กและเยาวชน” ด้วยเหตุฉะนี้ ผู้พิพากษาสมทบจึงมีหน้าที่เป็นกรรมการสงเคราะห์ของศาลอีกด้วย โดยทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือแก่ทางราชการในการจัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้แก่เด็กและเยาวชน เนื่องจากงบประมาณของทางราชการไม่เพียงพอ รวมทั้งส่งเสริมการจัดการบำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนในรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา การฝึกวิชาชีพเพิ่มเติม และอื่น ๆ ที่เหมาะสมด้วย</p>

หน้าที่ความรับผิดชอบ	ก่อนปี พ.ศ. 2553	พฤษภาคม 2553 – ปัจจุบัน
ให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ แก่ทางศาล	ต้องให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับทางศาลฯ ในกิจการต่าง ๆ ที่ศาลจัดขึ้นและการจัดหาทุนเข้ามูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาล เพื่อนำดอกผลที่เกิดขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกอบรมต่อไป	ต้องให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับทางศาลฯ ในกิจการต่าง ๆ ที่ศาลจัดขึ้นและการจัดหาทุนเข้ามูลนิธิสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของศาล เพื่อนำดอกผลที่เกิดขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เด็กและเยาวชนในสถานฝึกอบรมต่อไป

4. ผู้พิพากษาสมทบกับบทบาทการบริหารงานตุลาการ

บทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว เมื่อนำหลักการ POSDCoRB มาวิเคราะห์สามารถอธิบายโดยใช้ตารางวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3 ตารางวิเคราะห์การนำเสนอ POSDCoRB มาใช้ในการบริหารจัดการบทบาทหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว

หลักการบริหาร	ผลการวิเคราะห์
การวางแผน (Planning)	<p>การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น มีการออกแบบแผนงานในการปฏิบัติหน้าที่ ยกตัวอย่างเช่น การพิจารณาคดีอาญา กรณีที่จำเลยรับสภาพ: หลังกจากผู้พิพากษา ได้สอบถามจำเลยเสร็จสิ้นแล้ว ผู้พิพากษาสมทบจะอบรมจำเลยเพื่อการสำนึกผิดและกลับตัวเป็นพลเมืองดี ซึ่งสาเหตุการกระทำผิด และแนะข้อแก้ไขให้จำเลย โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพอนาคตที่จะให้จำเลยได้รับการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพการส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม ถ้าจำเลยประพฤติเสียหายเพราะ ผู้ปกครองมีส่วนผิดก็ควรชี้แนะให้ผู้ปกครองแก้ไขด้วย และควรให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะป้องกันมิให้เด็กหรือเยาวชนนั้นกลับไปกระทำผิดอีกครั้ง</p> <p>กรณีจำเลยปฏิเสธ: ผู้พิพากษาสมทบไม่ต้องทำการอบรมใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะกฎหมายถือว่าจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่แต่ผู้พิพากษาสมทบจะต้องฟังคำเบิกความระหว่างสืบพยานฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยให้ครบทุกปากเพื่อการพิจารณาพิพากษาคดีขององคมนตรีในการพิจารณา เป็นต้น</p>
การจัดองค์การ (Organizing)	<p>รูปแบบการจัดองค์การสำหรับผู้พิพากษาสมทบนั้น จะมีการแบ่งกลุ่มภารกิจ เช่น การเป็นองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดี การทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การประนีประนอมยอมความ การประชุมกลุ่มเยาวชน การให้คำปรึกษาแนะนำ</p>
การสรรหาบุคลากร (Staffing)	<p>มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้พิพากษาสมทบในการคัดเลือกเพื่อเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้</p>

หลักการบริหาร	ผลการวิเคราะห์
	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 2. การมีบุตร หรือการมีประสบการณ์ในการสงเคราะห์ หรือการอบรมเด็ก 3. พื้นความรู้ ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ 4. การฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ 5. เงื่อนไขด้านอาชีพ 6. ความประพฤติ 7. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 8. กำหนดหลักเกณฑ์การพ้นจากตำแหน่ง
การอำนวยการ (Directing)	การอำนวยการหรือการสั่งการส่วนใหญ่ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบจะเป็นผู้ติดตามผลการปฏิบัติตามคำพิพากษาคดี โดยทำหน้าที่กำกับและติดตามให้เป็นไปตามคำพิพากษาเป็นสำคัญในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
การประสานงาน (Coordinating)	การดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นการดำเนินงานในมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ผู้พิพากษาสมทบจะมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับส่วนงานต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนให้การปฏิบัติตามคำสั่งศาลประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละราย
การรายงาน (Reporting)	การรายงานผลเป็นงานสำคัญอีกประการหนึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ เพื่อเป็นการบันทึกการปฏิบัติงาน และผลของการนำมาตรการต่าง ๆ ไปปฏิบัติ
การงบประมาณ (Budgeting)	ในส่วนของงบประมาณนั้นมีหลายกิจกรรม หรือโครงการในความรับผิดชอบของผู้พิพากษาสมทบ ดังนั้น หลักการงบประมาณก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าประสงค์ และสามารถขับเคลื่อนได้ตามกรอบของงบประมาณที่เหมาะสม

5. แนวทางการพัฒนาผู้พิพากษาสมทบ

เกี่ยวกับการบริหารจัดการในงานจิตอาสา กรณีศึกษา ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลางนั้น วิชา มหาคุณ ผู้พิพากษาและนักวิชาการด้านกฎหมาย ได้กล่าวถึงบทบาทและแนวทางพัฒนาผู้พิพากษาสมทบไว้ว่า ผู้พิพากษาสมทบของศาลเยาวชนและครอบครัวเปรียบประดุจ “กลุ่มผู้นำทางศีลธรรม (Moral Entrepreneurs)” ที่มีความเชื่อว่า บรรดาเด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการปกป้องให้ปลอดภัย อันเป็นแนวความคิดเกี่ยวกับการเริ่มต้นปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องการแยกเด็กและเยาวชนที่

กระทำผิดออกจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิด และเป็นต้นกำเนิดของ “ศาลคดีเด็กและเยาวชน (The Juvenile Court)” ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งมีพื้นฐานมากจากความคิดที่ว่า รัฐเปรียบเสมือนผู้ปกครอง ศาลจะทำหน้าที่พิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล ตรวจวินิจฉัย และบำบัด เน้นแนวและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา วางข้อกำหนดในคำพิพากษาที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคม และทิ้งสิ้นทั้งปวงล้วนเป็นไปเพื่อ “ประโยชน์สูงสุดอันจะตกได้แก่เด็กและเยาวชน” โดยถือว่าผู้พิพากษาสมทบเป็นบุคคลในชุมชนที่มีบทบาทเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้พิพากษา ซึ่งมี

ความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมาย จึงเป็นการผสมผสานกันระหว่างผู้ทำงานในด้านสวัสดิการ (Welfare) และในด้านความยุติธรรม (Justice) อย่างเหมาะสม กลมกลืน และลงรอย เป็นเนื้อเดียวกัน

ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักการบริหารจัดการมาใช้ด้วยเช่นกัน เพราะผู้พิพากษาสมทบมิได้ปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะของผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ แต่เป็นการปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของการเป็นอาสาสมัคร หรือบุคคลที่มีจิตอาสาในการปฏิบัติหน้าที่ รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมสำหรับบทบาทหน้าที่ที่เปลี่ยนแปลงไปของผู้พิพากษาสมทบ คือ การนำหลักการบริหารจัดการที่เรียกว่า POSDCoRB มาใช้เป็นเครื่องมือ โดยเริ่มจาก การวางแผน ตั้งเค้าโครง เป้าหมายที่จะทำ, จัดโครงสร้างองค์กร, จัดคนเข้าตามโครงสร้าง, อำนาจการ สั่งการตามลำดับชั้น ให้งานเดินไปสู่เป้าหมาย จากนั้นจะต้องมีการประสานงานระหว่างฝ่าย แผนกต่าง ๆ ให้มีความต่อเนื่องกัน โดยมีการรายงานเพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงาน และสุดท้ายมีงบประมาณไว้คอยควบคุมทางการเงินให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบนั้น ผู้พิพากษาสมทบจะมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชน ทั้งในคดีอาญาและในคดีแพ่งร่วมกับผู้พิพากษา ในการกำหนดเวรปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบนั้นอธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง หรือผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้พิพากษาหัวหน้าแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว หรือผู้ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายให้ปฏิบัติ

หน้าที่แทน เป็นผู้กำหนดเวรปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ โดยกำหนดดังนี้

(1) **เวลาปฏิบัติงาน** เริ่มเวลา 08.30 น. ผู้พิพากษาสมทบต้องลงนามในบัญชีลงเวลาปฏิบัติงานในแต่ละวันที่มาปฏิบัติงาน และปฏิบัติหน้าที่ไปจนกว่าจะเสร็จสิ้นคดีที่จะต้องรับผิดชอบ (โดยตรวจสอบจากบัญชีนัดความหรือ บัญชีลอย หรือใบลอย) ในวันนั้น

(2) **ศึกษาภูมิหลังของเด็ก เยาวชน และครอบครัว** ในคดีที่รับผิดชอบโดยขอรับรายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนจากผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน เพื่อใช้ในการพิจารณาคดี การอบรม และการพิพากษาต่อไป

(3) **การนั่งพิจารณาคดี** องค์คณะ ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาสมทบร่วมพิจารณาคดี ทั้งนี้องค์คณะผู้พิพากษาสมทบในการพิจารณาคดีศาลเยาวชนและครอบครัวต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 ท่าน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 ท่าน ซึ่งอย่างน้อยคนหนึ่งต้องเป็นสตรี ยกเว้นคดีที่อยู่ในอำนาจของผู้พิพากษาท่านเดียว คือ คดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท

(4) **การพิจารณาพิพากษาคดีอาญากรณีที่ได้รับสารภาพ** : หลังจากผู้พิพากษาได้สอบถามจำเลยเสร็จสิ้นแล้ว ผู้พิพากษาสมทบจะอบรมจำเลยเพื่อการสำนึกผิดและกลับตัวเป็นพลเมืองดี ชี้สาเหตุการกระทำผิด และแนะข้อแก้ไขให้จำเลย

ในการอบรมจำเลยต้องใช้วาจาสุภาพไม่ควรพูดให้ความหวังกับจำเลยในทำนองว่าศาลฯ จะรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษให้จำเลย

กรณีจำเลยปฏิเสธ : ผู้พิพากษาสมทบไม่ต้องทำการอบรมใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะกฎหมายถือ

ว่าจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ แต่ผู้พิพากษาสมทบ จะต้องฟังคำเบิกความระหว่างสืบพยานฝ่าย โจทก์และฝ่ายจำเลยให้ครบทุกปากเพื่อการ ปรีक्षाพิจารณาคดีขององค์คณะในการพิจารณา

(5) **การพิจารณาพิพากษาคดี**
ครอบครัว ให้ยึดหลักการใกล้เคียง ประนีประนอมในข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความ สงบสุขของการอยู่ร่วมกันในครอบครัว รวมทั้ง สวัสดิภาพ สิทธิประโยชน์และความสุขที่ผู้เยาว์ ฟังจะได้รับทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

(6) **การพิจารณาคดี** องค์คณะร่วม ปรีक्षाคดีและพิจารณาพิพากษาคดีโดย รอบคอบ จากนั้นผู้พิพากษาสมทบจะต้องลงนาม ในรายงานกระบวนการพิจารณาและคำพิพากษาทั้ง ต้นฉบับและสำเนาในอันดับที่ 3 และ อันดับที่ 4 ตามลำดับ ชื่อที่ปรากฏที่ปกสำนวน ส่วนอันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 เป็นการลงนามของผู้พิพากษา 2 ท่าน

การดำรงตน (Appearance) ผู้ พิพากษาสมทบควรดำรงตนหรือวางตนให้ เหมาะสมกับตำแหน่ง แต่งกายต้องสุภาพ เรียบร้อย กริยามารยาทต้องสำรวม ใช้วาจา สุภาพ มีจิตใจแจ่มใสและทัศนคติที่ดี ส่วน เครื่องประดับไม่ควรจะหรูหรา การใช้น้ำหอม ต่างๆ ในกรณีที่ต้องสวมแว่นตาไม่ควรจะ เป็นแว่นตาสีดำหรือสีชา เพราะตำแหน่งผู้ พิพากษาสมทบเป็นตำแหน่งอันทรงเกียรติ บุคคลทั่วไปย่อมให้เกียรติและเคารพโดยเฉพาะ ในต่างจังหวัด

ทัศนคติ ฟังมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กหรือ เยาวชนที่กระทำผิด ไม่ควรมองเด็กหรือเยาวชน ในแง่ร้ายว่าเด็กหรือเยาวชนเหล่านี้เป็นคนเลวไม่ สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ ควรจะมองด้าน ความเข้าใจและเห็นใจพร้อมที่จะให้คำแนะนำให้

กลับตนเป็นคนดี โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีจิตใจ แจ่มใสและมีเมตตาธรรมต่อเด็กและเยาวชน

การรักษาวินัย ผู้พิพากษาสมทบจักต้อง รักษาวินัยทำนองเดียวกับผู้พิพากษา กล่าวคือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและต้อง แสดงออกเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน ทั่วไป ฟังรักษาความสามัคคีในหมู่ผู้พิพากษา สมทบด้วยกัน ต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของ กฎหมายและศีลธรรมอันดีงามเสมอ เคารพใน ความอาวุโสซึ่งกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ควรสุภาพอ่อนน้อม ไม่ควรโอ้อวดตนเองหรือ อวดอ้างว่าตนเป็นผู้พิพากษาสมทบ รวมทั้งการ ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบต่าง ๆ

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม ผู้พิพากษาสมทบต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยง ธรรมโดยปราศจากอคติ กล่าวคือ ต้องปราศจาก ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะรักหรือเห็นแก่พวกพ้อง ต้องปราศจากโทศาคติ ลำเอียงเพราะโกรธ ต้อง ปราศจากภยาคติ ลำเอียงเพราะความกลัวต่างๆ นานา และต้องปราศจากโมหาคติ ลำเอียงเพราะ เหลลา จิตใจต้องมั่นคงแจ่มใสไม่ใช้อารมณ์กับเด็ก หรือเยาวชนหรือผู้ปกครองของเยาวชน ต้องมีความ อดทนและอดกลั้น อย่าเอาตัวเองเป็นมาตรฐานวัด

การรักษาความลับของทางราชการ ผู้ พิพากษาสมทบที่เป็นองค์คณะในการพิจารณา คดีในศาลไม่ว่าจะเป็นคดีครอบครัวหรือคดีอาญา เมื่อตนได้ล่วงรู้ชื่อ สกุล ของเด็กหรือเยาวชน รวมทั้งชื่อ สกุล ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เด็กหรือเยาวชนในคดีอาญา หรือ ชื่อ สกุล คู่ความในคดีครอบครัวตลอดจนข้อเท็จจริงในคดี รวมทั้ง ชื่อ สกุล ของพยานที่มาเบิกความเป็น พยานในคดีหรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพฤติการณ์ แห่งคดี จะนำไปพูดคุยหรือเปิดเผยแก่บุคคลอื่น

ไม่ได้ หรือแม้กระทั่งจะนำไปพูดคุยกับผู้พิพากษา
สมทบด้วยกันก็ไม่พึงกระทำ

6.สรุปและข้อเสนอแนะ

การเปรียบเทียบคุณลักษณะและหน้าที่
ความรับผิดชอบของผู้พิพากษาสมทบ ตั้งแต่อดีต
จนถึงปัจจุบัน เปลี่ยนไปตามสถานการณ์
บ้านเมืองและสภาพปัญหาที่วิกฤตมากขึ้นทุกวัน
ของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นคุณลักษณะที่
ต้องมีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์ เข้าใจ
ความรู้สึกและตามทันความคิดของเด็กและ
เยาวชนในยุคนี้แต่ในแง่ของศีลธรรมและ
จริยธรรมก็ยังคงเป็นไปตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ
ของข้าราชการตุลาการ หากเราดูในด้าน
ความสามารถและทักษะของการทำงาน การ

ประสานงานและความรับผิดชอบนั้นจะตระหนัก
ถึงการเพิ่มปริมาณอย่างมีนัยยะสำคัญยิ่ง
สอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการของ
ภาคเอกชนมากขึ้น คือต้อง Proactive ทำตัวใน
เชิงรุกมากยิ่งขึ้น เป็นการปรับสภาพและ
หน้าที่ที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนของผู้พิพากษา
สมทบซึ่งเป็นบุคลากรเชิงจิตอาสา

ฉะนั้นในอนาคตบุคลากรที่เข้ามาทำงาน
เชิงจิตอาสานั้นจะต้องมีการปรับเปลี่ยน
คุณลักษณะ ทักษะและความตั้งใจในการอุทิศ
ตนเพื่อทำงานด้านนี้อย่างเป็นระบบ มี
ประสิทธิภาพ เพราะวัตถุประสงค์ตาม
เจตนารมณ์ของศาลเยาวชนและครอบครัวนั้น
เพื่อคืนคนดีสู่สังคม

References

- Gulick, Luther and Lyndall Urwick (1933). **Paper on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration.
- Institute of Judicial Development in the Juvenile and Family Court. (2542). **Roles of Associate Judges in the Year 2000**. Document distributed in Annual Conference of Associate Judges in the Juvenile and Family Court B.E. 2542.
- (2545). **The Manual for Associate Judges in the Juvenile and Family Court**. Bangkok: Institute of Judicial Development in the Juvenile and Family Court
- Mahakun, Wicha. (2543). **The Juvenile and Family Court Reform**. (2nd edition) Bangkok: Institute of Judicial Development in the Juvenile and Family Court.
- The Cabinet. (2543). Juvenile and Family Court Act and Judicial Examination and Determination Issues B.E. 2543' **Government Gazette**. Bangkok: Office of the Secretariat to the Cabinet.
- (2548). Juvenile and Family Court Act and Judicial Examination and Determination Issues B.E. 2548' **Government Gazette**. Bangkok: Office of the Secretariat to the Cabinet.

- (2553). Juvenile and Family Court Act and Judicial Examination and Determination Issues B.E. 2553' **Government Gazette**. Bangkok: Office of the Secretariat to the Cabinet.
- Wilson, Woodrow. (1887). "The Study of Administration" **Political Science Quarterly** (June),1887.

กลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ชลมาณ ดาราฉาย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวและความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลภาษาจากหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทย และข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมในกรุงเทพมหานครที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วนร้อยละและค่าเฉลี่ย ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามปรากฏว่า กลวิธีโน้มน้าวสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภท เรียงตามลำดับการปรากฏจากก่อนไปหลัง ได้แก่ กลวิธีชักทายผู้อ่าน กลวิธีดำเนินเรื่อง และกลวิธีแสดงความคาดหวังของผู้เขียน สำหรับผลการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมพบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมเห็นด้วยในระดับมากถึงมากที่สุดต่อกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทย

คำสำคัญ: กลวิธีโน้มน้าว ภาษาโน้มน้าว ทัศนคติต่อภาษา หนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

Hortatory Strategies and Attitudes towards Strategies Used in Islamic Textbooks.

Salman Darachai¹

Abstract

The main purposes of this research were to determine the hortatory strategies in Islamic texts in Thai, and to explore the respondents' attitudes towards hortatory strategies used in Islamic texts in Thai. The data in this study derived from two sources, namely Thai hortatory discourse in Islamic texts, and Thai Muslim respondents' attitudes towards language used in Islamic texts in Thai. The statistical analysis was descriptive. The analysis of hortatory strategies revealed that the main strategies of the Thai hortatory discourse consisted of three types, namely salutation, story telling, and the author's expectations. The respondents' attitudes towards the strategies used in Islamic texts in Thai, was rated between favorably and most favorably for salutation and story telling strategies in most cases.

Keywords: Hortatory strategies, Hortatory discourse, Attitudes towards language, Islamic Texts

---

¹Lecturer, Master of Arts Program in Thai Language for Modern Communication, Kasem Bundit University
1761 Pattanakarn Road, Suanluang, Bangkok 10250 Tel. 0-2320-2777
e-mail: sdarachai@yahoo.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หนังสือคำสอนศาสนาอิสลามคือหนังสือที่ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่ออบรมสั่งสอนผู้อ่านที่เป็นมุสลิมให้ปฏิบัติตามหลักธรรมของอิสลาม โดยการอ้างอิงวจาของพระเจ้าและ/หรือวจาของศาสดาที่สัมพันธ์กับเนื้อหาคำสอนที่ผู้เขียนกำลังนำเสนอ ดังตัวอย่างคำสอนในหนังสือที่เขียนโดยยะกูบ ทัมม ประถม (2552ก) มีความตอนหนึ่งว่า “เรื่องของการให้เรารำลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ผู้บังเกิดเกล้านี้ องค์อัลเลาะห์ทรงเตือนเราทั้งหลายเอาไว้มากมาย ในอัลกุรอานว่า “มิให้พวกเจ้าเคารพสักการะสิ่งใด ๆ นอกจากพระองค์ และต่อบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้าทั้งสองก็จงปฏิบัติแก่ท่านโดยดีอย่าได้พุดจาทำนองขู่ตะคอกขาดความเคารพแก่ท่านทั้งสองด้วยจงพุดแก่ท่านทั้งสองด้วยคำพุดที่สุภาพอ่อนโยนเถิด”” กล่าวได้ว่า ตัวอย่างคำสอนนี้แสดงให้เห็นการถ่ายทอดเนื้อหาด้วยการกล่าวอ้างวจาของพระเจ้าที่บันทึกไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน

ภาษาที่ใช้ในการถ่ายทอดหลักธรรมคำสอนทางศาสนาโดยทั่วไปเป็นภาษาประเภทหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มภาษาโน้มน้าว (Hortatory discourse) (Longacre, 1976; 1983) ซึ่งหมายถึง ภาษาระดับข้อความที่มีคุณลักษณะพื้นฐาน 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่อิงผู้รับสาร (Addressee-oriented) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าผู้รับสารเป็นผู้เกี่ยวข้องหลักของการสื่อสาร เนื่องจากทิศทางของการสื่อสารดำเนินไปเพื่อการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้รับสาร และประการที่สอง ได้แก่ ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ อาทิ การใช้สภาวะเงื่อนไข (Condition) การแสดงสาเหตุ (Cause) การใช้คำสั่ง (Imperative) และ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question)

แนวคิดเกี่ยวกับภาษาโน้มน้าวดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยภาษาโน้มน้าวในระยะต่อมาหลายเรื่อง อาทิ การศึกษาของชิปริอานี (Cipriani, 2002) ที่พบกลวิธีประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การกล่าวอ้างผู้มีสิทธิอำนาจ (Establishment of authority) การนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไข (Presentation of problem and solution) การใช้คำสั่ง (Issuing command) และการสร้างแรงจูงใจ (Resort to motivation) ส่วนงานของเร็นเคมา (Renkema, 2004) พบกลวิธีหลัก 4 ประเภท ประกอบด้วย การให้เหตุผล (give a reason) การเปรียบเทียบ (make a comparison) การให้ตัวอย่าง (give an example) และการกล่าวอ้างแหล่งอำนาจ (name an authoritative source) และการศึกษาของอัลเบร็ก (Albayrak, 2012) ที่พบกลไกทางวาทศิลป์ (Rhetorical device) ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question) การใช้ทำนองเสียง (Intonation) การใช้บทกวี (Poem) การประชดประชัน (Irony) และการใช้อารมณ์ขัน (Humour)

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาษาโน้มน้าวในภาษาไทย อาทิ การศึกษาของดิษยา ศุภราชโยธิน (Supharatyothin, 2002) ที่พบรูปแบบของการชักชวน (form of exhortation) ซึ่งจำแนกออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ การกล่าวถึงความประสงค์ (want statement) การใช้คำสั่ง (Imperative) การสั่งแบบไม่ชัดแจ้ง (implicit command) การแนะนำ (hint) การใช้คำสั่งโดยอ้อม (Imbedded imperative) การขอร้อง (Request) และการใช้รูปแบบผสม (Combination) ส่วนงานของเคิร์ก อาร์ เพอร์ซัน (2539) พบรูปแบบของการเทศนาธรรมในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีการนำแนวคิดเรื่องต่าง ๆ มาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน โดยใช้การเล่าเรื่องเพื่อ

ถ่ายทอดคำสั่งสอนทางอ้อม และใช้เทคนิคให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมด้วยการถามคำถามเชิงวาทศิลป์ เพื่อให้ผู้ฟังรู้สึกโน้มน้าวใจที่จะคล้อยตามข้อสรุปของผู้เทศนาได้ง่ายขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยของอัญชลี ธิรเนตร (2543) มีข้อค้นพบว่า หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าในพระไตรปิฎกมีกลวิธีดำเนินเรื่องโดยการใช้หลักฐานอ้างอิงคำสอนด้วยการอธิบายให้รายละเอียด การพรรณนาขยายความ การบอกเล่าจากประสบการณ์ตรง การยกตัวอย่าง และการเปรียบเทียบกับสิ่งใกล้ตัว

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยภาษาโน้มน้าวในภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับคำสอนของศาสนาอิสลามยังมีจำนวนไม่มากนัก ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้วิจัยสนใจศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทยเพื่อตอบคำถามที่ว่า กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอนมีลักษณะอย่างไร และชาวไทยมุสลิมในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องหลักของการสื่อสารด้วยภาษาโน้มน้าวตามแนวคิดของลองเอเคอร์ (อ้างแล้ว) มีความคิดเห็นอย่างไรต่อกลวิธีต่าง ๆ ที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอน ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษากลวิธีโน้มน้าวและทัศนคติต่อกลวิธีที่ใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่จัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษากรวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่เขียนโดยฮัจยียะกูบ ท่วมประถม (อดีตนายกสมาคมครูสัมพันธ์ สังกัดสำนัก

จุฬาราชมนตรี และอดีตผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรมประจำมัสยิดต้นสน แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 เล่ม

2. ศึกษาทัศนคติต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม โดยศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมเฉพาะในพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทยด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive random sampling) (Leedy and Ormrod, 2013) โดยได้คัดเลือกหนังสือที่เขียนโดยฮัจยียะกูบ ท่วมประถม (อดีตผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรมประจำมัสยิดต้นสน แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร และอดีตนายกสมาคมครูสัมพันธ์ สังกัดสำนักจุฬาราชมนตรี) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 เล่ม จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ ส.วงศ์ เสี่ยงยม (ยะกูบ ท่วมประถม, 2552ก; 2552ข; 2552ค; 2552ฆ; 2552ง; 2552จ; 2552ฉ; 2552ช) จากนั้นวิเคราะห์ลักษณะภาษาในหนังสือคำสอนโดยใช้แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของลองเอเคอร์ (Longacre, 1976, 1983) แนวคิดเรื่องกลวิธีโน้มน้าวของเรนคิม่า (Renkema, 2004) และแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวหรือชกัจงของชลธิชา บำรุงรักษ์ (2544)

2. การสร้างแบบสอบถามและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาทัศนคติของชาวไทยมุสลิมที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยใช้แนวคิดของการ์เร็ท (Garrett, 2010) เพื่อศึกษาทัศนคติต่อภาษาด้วยวิธีตรง (direct

approach) เนื่องจากเรื่องที่ศึกษาเป็นเรื่องที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างและเป็นเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผยและตรงไปตรงมา สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด โดยผู้วิจัยได้นำผลบางส่วนจากการวิเคราะห์ถ้อยคำในหนังสือคำสอนมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้แบบสอบถามมีจำนวนหน้าที่ไม่มากเกินไปและอยู่ในวิสัยที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบข้อความและแสดงความคิดเห็นตามรายการประเมินได้ด้วยความตั้งใจ คำถามและข้อความที่ให้ประเมินในแบบสอบถามมีทั้งแบบให้เติมคำตอบและแบบให้ประเมินโดยใช้มาตราการประเมินแบบ 5 ช่วงคะแนน

สำหรับความหมายของค่าคะแนน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (mean) ตามช่วงคะแนน ดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

เมื่อจัดเตรียมแบบสอบถามในเบื้องต้นเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสัปปุรุชประจำมัสยิดอัมมันนฤมิตร เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมมากขึ้นแล้วจึงนำไปสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อถ้อยคำในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) (Leedy and Ormrod, 2013) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 2 ประการ ดังนี้

1) เป็นผู้ที่เคยอ่านหนังสือคำสอนที่เขียนโดยฮัจยียะกูบ ท้วมประถม

2) เป็นผู้ที่อ่านหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบถ้วนดังกล่าวข้างต้นได้สุ่มมาจากมัสยิดจำนวน 12 มัสยิด ในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) (Leedy and Ormrod, 2013) จากมัสยิดที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น 174 มัสยิด ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มมัสยิดของสำนักงานคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ผู้วิจัยสุ่มเลือกกลุ่มละ 2 มัสยิด รวมมัสยิดที่ได้จากการสุ่มจำนวน 12 มัสยิด โดยมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากแต่ละมัสยิดจำนวน 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 360 คน

3. การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดส่งหนังสือแนะนำตนเองและข้อมูลโดยสังเขปเกี่ยวกับการวิจัย พร้อมทั้งแบบสอบถามแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ถึงอิหม่ามประจำมัสยิดทั้ง 12 มัสยิดที่คัดเลือกไว้เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสัปปุรุชของแต่ละมัสยิด และได้ติดต่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการแจกแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ในการนี้ ผู้วิจัยสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้คืนจำนวนทั้งสิ้น 306 ชุด (ร้อยละ 85.00) จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการบรรยายและตาราง

ผลการวิจัย

1. กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กลวิธีชักทาย กลวิธีดำเนินเรื่อง และกลวิธีแสดงความคาดหวัง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลวิธีชักทาย

กลวิธีชักทาย หมายถึง กลวิธีที่ผู้เขียนหนังสือคำสอนใช้เรียกขานผู้อ่านเพื่อให้ทราบว่าเป็นเรื่องที่กำลังจะกล่าวถึงต่อไปเกี่ยวข้องกับผู้อ่านในแง่ใดแง่หนึ่ง กลวิธีชักทายมีรูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้เริ่มจากคำบอกบุรุษ คำว่า “ท่าน” และคำเรียกญาติ คำว่า “พี่น้อง” และอาจตามด้วยคุณานุประโยค (relative clause) ที่ขึ้นต้นด้วยคำเชื่อมเดี่ยว (คำคำเดี่ยวที่เป็นคำเชื่อม) ได้แก่ คำว่า “ผู้” “ที่” หรือคำเชื่อมผสม (กลุ่มคำที่เป็นคำเชื่อม) ได้แก่ “ผู้ที่” ซึ่งเป็นส่วนขยายเพื่อบรรยายคุณลักษณะของผู้อ่านรวมทั้งอาจตามด้วยคำบอกความรู้สึก เช่น คำว่า “ที่รัก” “ที่เคารพ” “ที่รักและเคารพ” เป็นต้น และคำบอกจำนวน คำว่า “ทั้งหลาย” ตามลำดับ

กลวิธีชักทายผู้อ่านสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ที่ปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การชักทายโดยระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน (ร้อยละ 90.08) และการชักทายโดยไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน (ร้อยละ 9.92) ทั้งนี้ กลวิธีชักทายด้วยการระบุคุณลักษณะของผู้อ่านแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ 6 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ที่ปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้อ่านที่มีความเชื่อความศรัทธา (ร้อยละ 34.35) ผู้อ่านที่มีความคาดหวัง (ร้อยละ 29.01) ผู้อ่านที่ได้รับการนำทางจากพระเจ้า (ร้อยละ 12.98) ผู้อ่านที่มีความเพียรพยายาม (ร้อยละ 8.40) ผู้อ่านที่มีทัศนคติที่

เหมาะสม (ร้อยละ 4.58) และผู้อ่านที่มีบิดามารดา (ร้อยละ 0.76) ดังตัวอย่างกลวิธีชักทายต่อไปนี้

(1) “ท่านพี่น้องผู้ศรัทธาอันเชื่อมั่นต่อเรื่องชีวิตในอาคิเราะห์ทั้งหลาย” (ยะกุบ ท้วม ประถม, 2552ก)

(2) “ท่านพี่น้องผู้ปรารถนาความโปรดปรานจากเอกองค์อัลเลาะห์ที่รักทั้งหลาย” (ยะกุบ ท้วม ประถม, 2552ข)

(3) “ท่านพี่น้องผู้ได้รับฮิยาเยฮ์จากอัลเลาะห์ที่รักทั้งหลาย” (ยะกุบ ท้วม ประถม, 2552ค)

ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นกลวิธีชักทายด้วยการกล่าวถึงความเชื่อความศรัทธาของผู้อ่าน รูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้คือถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธา ได้แก่ กริยาเรียง “ศรัทธาอันเชื่อมั่น” (อิหม่าน หมายถึง ศรัทธา) ตามด้วยบุพบทวลี “ต่อเรื่องชีวิตในอาคิเราะห์” (อาคิเราะห์ หมายถึง โลกหน้าซึ่งเป็นโลกถาวร)

ส่วนตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นกลวิธีชักทายด้วยการกล่าวถึงความคาดหวังของผู้อ่าน กลวิธีนี้ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเกี่ยวกับความมุ่งหวังหรือความต้องการเป็นตัวบ่งชี้ที่ปรากฏร่วมได้แก่ คำกริยา “ปรารถนา” ตามด้วยนามวลี “ความโปรดปรานจากเอกองค์อัลเลาะห์”

สำหรับตัวอย่างที่ (3) แสดงให้เห็นกลวิธีชักทายด้วยการกล่าวถึงผู้อ่านที่ได้รับการนำทางจากพระเจ้า รูปภาพที่ปรากฏร่วมได้แก่ คำกริยา “ได้รับ” ตามด้วยนามวลี “ฮิยาเยฮ์จากอัลเลาะห์” (ฮิยาเยฮ์ หมายถึง การชี้ทางที่ถูกต้อง)

กลวิธีต่อไปที่ผู้เขียนหนังสือคำสอนใช้หลังจากกลวิธีชักทายก็คือกลวิธีดำเนินเรื่องซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.2 กลวิธีดำเนินเรื่อง

กลวิธีดำเนินเรื่อง หมายถึง กลวิธีที่ผู้เขียนหนังสือคำสอนใช้หลังจากการทักทายผู้อ่านเพื่อดำเนินเรื่องต่อไปตามความประสงค์ของผู้เขียน จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า กลวิธีดำเนินเรื่องจำแนกเป็น 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ที่ปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 20.31) การชี้แนะ (ร้อยละ 15.18) การแสดงสาเหตุ (ร้อยละ 13.89) การกล่าวอ้างวจนะ (ร้อยละ 13.73) การแสดงอุปลักษณ์ (ร้อยละ 10.61) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 9.16) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 8.38) การถาม (ร้อยละ 8.16) และการแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 0.58) ดังตัวอย่างกลวิธีดำเนินเรื่องต่อไปนี้

(4) “ครอบครัวของมุสลิม พ่อแม่ลูกในทัศนะของอิสลามจะต้องเป็นครอบครัว **จะต้อง**เป็นสายตระกูลที่อยู่ร่วมกันทั้งในดunya (โลกนี้ซึ่งเป็นโลกชั่วคราว) และ**จะต้อง**ไปอยู่ร่วมกันอีกในรอมงาแห่งพระเมตตาแห่งองค์อัลเลาะห์ในอาคิเราะฮ์ (โลกหน้าซึ่งเป็นโลกถาวร)” (ยะกูบ ทั่วมประณม, 2552 ก)

(5) “เมื่อเข้าสู่เดือนรอมะดอน (ชื่อเดือนตามปฏิทินอิสลาม) แล้ว **ขอให้**เราตั้งใจชวนขวยแสงหากุศล... **ขอให้**เราเข้าสู่เดือนรอมะดอนด้วยความยำเกรงต่ออัลเลาะห์ **ขอให้**เราเก็บเกี่ยวกุศลจากการถือศีลอดให้สมบูรณ์ตั้งแต่วันแรกจนวันสุดท้าย” (ยะกูบ ทั่วมประณม, 2552ข)

(6) “...ก็**เพราะ**ความเชื่อ ความศรัทธาของเราอย่างนี้แหละ ที่เราก็มั่นหน้าก้มตอละหมาดห่าเวลา ที่เราออกชะกาต (ทรัพย์สินที่ต้องบริจาคให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับ) ที่เราขอคุดอห์ (การวิงวอนหรือการขอพรต่อพระเจ้า) เพื่อให้กิจการของเราสำเร็จตามที่เราปรารถนา ทุกสิ่งมาจากความศรัทธา ทุกเรื่องเราทำ**เพราะ**เรามีความยำเกรงต่อองค์พระผู้อภิบาลเป็นหลักใหญ่” (ยะกูบ ทั่วมประณม, 2552ข)

ตัวอย่างที่ (4) แสดงให้เห็นกลวิธีดำเนินเรื่องด้วยการแสดงความคิดเห็น โดยมีตัวบ่งชี้คือถ้อยคำบอกความเห็นที่เป็นการซ้ำโครงสร้างภาษา “จะต้อง... จะต้อง... จะต้อง...”

ตัวอย่างที่ (5) เป็นการชี้แนะให้ปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไว้ ตัวบ่งชี้ที่ปรากฏร่วมคือถ้อยคำที่มีความหมายบอกให้กระทำหรือปฏิบัติตามที่เป็น การซ้ำโครงสร้างภาษา “ขอให้เรา... ขอให้เรา... ขอให้เรา...”

ส่วนตัวอย่างที่ (6) แสดงให้เห็นการแสดงสาเหตุที่มีคำเชื่อมบอกเหตุ คำว่า “เพราะ” นำหน้าข้อความแสดงสาเหตุ ได้แก่ “ความเชื่อความศรัทธาของเรา...” และ “เรามีความยำเกรง...” ตามลำดับ

สำหรับกลวิธีสุดท้ายที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้เป็น กลวิธีแสดงความคาดหวัง

1.3 กลวิธีแสดงความคาดหวัง

กลวิธีแสดงความคาดหวัง หมายถึง กลวิธีที่ผู้เขียนหนังสือคำสอนใช้ในการยุดติการถ่ายทอดภาษาโน้มน้าวด้วยการแสดงความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้เขียน เพื่อให้ผู้อ่านเชื่อมั่นหรือประพฤติปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไว้ จากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า รูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีแสดงความคาดหวัง ได้แก่ คำเชื่อมข้อความลงท้าย คำว่า “สุดท้ายนี้” และ “ดังนั้น” ตามด้วยข้อความที่แสดงกลวิธีแสดงความคาดหวัง ซึ่งจำแนกได้เป็น 7 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ที่ปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การชี้แนะ (ร้อยละ 53.00) การแสดงความคิดเห็น (ร้อยละ 15.00) การแสดงสาเหตุ (ร้อยละ 10.00) การกล่าวอ้างวจนะ (ร้อยละ 9.00) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 6.00) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 5.00) และการถาม (ร้อยละ 2.00) ตามลำดับ ดังตัวอย่างกลวิธีแสดงความคาดหวังต่อไปนี้

(7) “ดังนั้น เราออกห่างไกลเกิดเรื่องการเนรคุณพ่อแม่ เพราะเราเคยเห็นตำหุต้าตามามาก คนเนรคุณพ่อแม่ คนที่ทำให้พ่อแม่เข้าใจ พวกนี้ไม่เจริญไปได้สักรายเดียว” (ยะก๊อบ ท่วมประณม, 2552 ก)

(8) “สุดท้ายนี้ ท่านรซูลลเลาะห์ (ศาสดา) ทรงเตือนพวกเราเอาไว้ว่า “ท่านพึงปรับปรุงการดำรงชีพของท่านในโลกนี้ และพึงปฏิบัติอามัล (ความดีงาม) เพื่อโลกหน้าประดุจดั่งท่านจะจบชีวิตในวันพรุ่งนี้” (ยะก๊อบ ท่วมประณม, 2552ข)

(9) “ดังนั้น มองเขาในแง่ดี นึกถึงส่วนที่ดีกว่าเรา ไม่ใช่นึกเอาแต่ด้านเดียวว่า เราดีกว่าเขา... พอคความคิดออกมาว่าเราดีกว่าเขา ทำทางมันก็แสดงออกมาในแง่วางท่า วางโต” (ยะก๊อบ ท่วมประณม, 2552ง)

ตัวอย่างที่ (7) แสดงให้เห็นกลวิธีแสดงความคาดหวังด้วยการแสดงสาเหตุ รูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ได้แก่ คำเชื่อม “ดังนั้น” ตามด้วยข้อความลงท้ายที่มีคำเชื่อมบอกสาเหตุ คำว่า “เพราะ”

ส่วนตัวอย่างที่ (8) แสดงให้เห็นการกล่าวอ้างวจนะของศาสดา ตัวบ่งชี้ที่ปรากฏร่วมคือ คำเชื่อม “สุดท้ายนี้” ตามด้วยข้อความลงท้ายที่มีถ้อยคำอ้างถึงท่านศาสดามุฮัมมัด ได้แก่ “ท่านรซูลล

เลาะห์” และรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับการบอกกล่าวซึ่งเป็นราชาศัพท์ ได้แก่ “ทรงเตือน...ว่า...” ตามลำดับ

ตัวอย่างที่ (9) แสดงให้เห็นคำเชื่อม คำว่า “ดังนั้น” ตามด้วยข้อความลงท้ายที่มีคำแสดงการเปรียบเทียบเชิงบวก คำว่า “ดีกว่า” ในข้อความ “มองเขาในแง่ดี นึกถึงส่วนที่ดีกว่าเรา ไม่ใช่นึกเอาแต่ด้านเดียวว่า เราดีกว่าเขา... พอคความคิดออกมาว่าเราดีกว่าเขา...”

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของชาวไทยมุสลิมที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ในการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวใน 2 ประเด็น ได้แก่ การทักทายผู้อ่าน และการดำเนินเรื่อง ผลการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทักทายผู้อ่าน

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทักทายผู้อ่าน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทักทายผู้อ่าน

การทักทายผู้อ่าน	นักเรียน	มุสลิมทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1. ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน			
1.1 มีความเชื่อความศรัทธา	4.73	4.36	4.44
1.2 มีความคาดหวัง	4.50	4.21	4.28

ตารางที่ 1 (ต่อ)

การทักทายผู้อ่าน	นักเรียน	มุสลิมทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1.3 ได้รับการนำทางจากพระเจ้า	4.48	4.14	4.22
1.4 มีความเพียรพยายาม	4.41	4.14	4.21
1.5 มีทัศนคติที่เหมาะสม	4.27	4.02	4.08
1.6 มีบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า	3.92	3.33	3.48
2. ไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน	4.24	3.58	3.73
ค่าเฉลี่ย	4.36	3.97	4.06

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมการทักทายที่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มตัวอย่างในระดับ**มากที่สุด**มี 4 ประเภท เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การกล่าวถึงความเชื่อความศรัทธา (ค่าเฉลี่ย 4.44) การกล่าวถึงความคาดหวัง (ค่าเฉลี่ย 4.28) การกล่าวถึงการนำทางจากพระเจ้า (ค่าเฉลี่ย 4.22) และการกล่าวถึงความเพียรพยายาม (ค่าเฉลี่ย 4.21) ตามลำดับ ส่วนการทักทายที่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มตัวอย่างในระดับ**มาก**มี 3 ประเภท เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การกล่าวถึงทัศนคติที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 4.08) การไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน (ค่าเฉลี่ย 3.73) และการกล่าวถึงบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า (ค่าเฉลี่ย 3.48) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนและกลุ่มมุสลิมทั่วไปพบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความสนใจในระดับ**มากที่สุด**ต่อการทักทาย 2 ประเภท ได้แก่ การกล่าวถึงความเชื่อความศรัทธา (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.73 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.36) และการกล่าวถึงความคาดหวัง (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.50 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.21)

อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไม่สอดคล้องกันต่อการทักทาย 5 ประเภท ได้แก่ การกล่าวถึงการนำทางจากพระเจ้า การ

กล่าวถึงความเพียรพยายาม การกล่าวถึงทัศนคติที่เหมาะสม การไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน และการกล่าวถึงบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า โดยกลุ่มนักเรียนมีความสนใจในระดับ**มากที่สุด**แต่กลุ่มมุสลิมทั่วไปมีความสนใจในระดับ**มาก**ต่อการกล่าวถึงการนำทางจากพระเจ้า (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.48 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.14) การกล่าวถึงความเพียรพยายาม (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.41 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.14) การกล่าวถึงทัศนคติที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.27 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.02) และการไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.24 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 3.58)

นอกจากนี้ กลุ่มนักเรียนมีความสนใจในระดับ**มาก** ในขณะที่กลุ่มมุสลิมทั่วไปมีความสนใจในระดับ**ปานกลาง**ต่อการกล่าวถึงบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 3.92 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 3.33)

เมื่อพิจารณาการทักทายในภาพรวมพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในระดับ**มาก** (ค่าเฉลี่ย 4.06) ต่อการทักทายที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม โดยกลุ่มนักเรียนมีความสนใจในระดับ**มากที่สุด** (ค่าเฉลี่ย 4.36) ส่วนกลุ่มมุสลิมทั่วไปมีความสนใจในระดับ**มาก** (ค่าเฉลี่ย 3.97)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง การวิเคราะห์ ข้อมูลจากการตอบ แบบสอบถามพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น

เกี่ยวกับการดำเนินเรื่องดังรายละเอียดในตารางต่อไป

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่อง	นักเรียน	มุสลิมทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1. การกล่าวอ้างวณะของพระเจ้า	4.65	4.34	4.42
2. การชี้แนะ	4.56	4.29	4.36
3. การแสดงสาเหตุ	4.53	4.28	4.34
4. การแสดงอุปลักษณะ	4.48	4.23	4.29
5. การแสดงความเห็น	4.50	4.15	4.24
6. การถาม	4.47	4.05	4.15
7. การแสดงเงื่อนไข	4.33	4.04	4.11
8. การแสดงตัวอย่าง	4.26	3.98	4.05
9. การกล่าวอ้างวณะของศาสดา	4.11	3.81	3.87
10. การเปรียบเทียบ	3.97	3.82	3.86
ค่าเฉลี่ย	4.39	4.10	4.17

ตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในภาพรวมการดำเนินเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นคล้ายตามในระดับมากที่สุดมี 5 ประเภท เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การกล่าวอ้างวณะของพระเจ้า (ค่าเฉลี่ย 4.42) การชี้แนะ (ค่าเฉลี่ย 4.36) การแสดงสาเหตุ (ค่าเฉลี่ย 4.34) การแสดงอุปลักษณะ (ค่าเฉลี่ย 4.29) และการแสดงความเห็น (ค่าเฉลี่ย 4.24) ส่วนการดำเนินเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นคล้ายตามในระดับมากที่สุดมี 5 ประเภท เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การถาม (ค่าเฉลี่ย 4.15) การแสดงเงื่อนไข (ค่าเฉลี่ย 4.11) การแสดงตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ย 4.05) การกล่าวอ้างวณะของศาสดา (ค่าเฉลี่ย 3.87) และการเปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ย 3.86)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มนักเรียนและกลุ่มมุสลิมทั่วไปปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความเห็นคล้ายตามในระดับมากที่สุดต่อการดำเนินเรื่อง 4 ประเภท ได้แก่ การกล่าวอ้างวณะของพระเจ้า (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.65 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.34) การชี้แนะ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.56 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.29) การแสดงสาเหตุ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.53 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.28) และการแสดงอุปลักษณะ (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.48 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.23) รวมทั้งมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีความเห็นคล้ายตามในระดับมากที่สุดต่อการดำเนินเรื่อง 2 ประเภท ได้แก่ การกล่าวอ้างวณะของศาสดา (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.11 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 3.81) และการเปรียบเทียบ

(ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 3.97 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 3.82)

อนึ่ง กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง 4 ประเภท ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การถาม การแสดงเงื่อนไข และการแสดงตัวอย่าง โดยกลุ่มนักเรียนมีความคิดเห็นคล้ายตามในระดับมากที่สุด แต่กลุ่มมุสลิมทั่วไปมีความคิดเห็นคล้ายตามในระดับมากต่อการดำเนินเรื่องประเภทการแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.50 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.15) การถาม (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.47 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.05) การแสดงเงื่อนไข (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.33 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 4.04) และการแสดงตัวอย่าง (ค่าเฉลี่ยกลุ่มนักเรียน 4.26 และกลุ่มมุสลิมทั่วไป 3.98) นอกจากนี้ กลุ่มนักเรียนประเมินว่า การดำเนินเรื่องในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.39) แต่กลุ่มมุสลิมทั่วไปประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.10)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามแบ่งเป็นกลวิธีหลัก 3 ประเภท เรียงตามลำดับการปรากฏจากก่อนไปหลัง ได้แก่ กลวิธีชักทายผู้อ่าน กลวิธีดำเนินเรื่อง และกลวิธีแสดงความคาดหวัง กลวิธีหลักแต่ละประเภทจำแนกเป็นกลวิธีย่อยได้หลายกลวิธี กล่าวคือ กลวิธีชักทายผู้อ่านแบ่งเป็นการระบุคุณลักษณะของผู้อ่านและการไม่ระบุคุณลักษณะของผู้อ่าน การระบุคุณลักษณะของผู้อ่านแบ่งเป็นกลวิธีย่อย 6 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ ผู้อ่านที่มีความเชื่อความศรัทธา ผู้อ่านที่มีความคาดหวัง ผู้อ่านที่ได้รับการ

นำทางจากพระเจ้า ผู้อ่านที่มีความเพียรพยายาม ผู้อ่านที่มีทัศนคติที่เหมาะสม และผู้อ่านที่มีบิดามารดา ส่วนกลวิธีดำเนินเรื่องแบ่งเป็นกลวิธีย่อย 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การชี้แนะ การแสดงสาเหตุ การกล่าวอ้างวงจน การแสดงอุปลักษณ์ การเปรียบเทียบ การแสดงเงื่อนไข การถาม และการแสดงตัวอย่าง สำหรับกลวิธีแสดงความคาดหวังแบ่งเป็นกลวิธีย่อย 7 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การชี้แนะ การแสดงความคิดเห็น การแสดงสาเหตุ การกล่าวอ้างวงจน การเปรียบเทียบ การแสดงเงื่อนไข และการถาม

ผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาระดับข้อความที่แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลาย (Longacre, 1976; Renkema, 2004; ชลธิชา บำรุงรักษ์, 2544) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการสื่อสารผ่านชุดบะฮ์วันศุกร์ของชาวไทยมุสลิม” (ธารินี ธาดาดุสิตา, 2547) ที่พบว่ากลยุทธ์การบรรยายชุดบะฮ์ (คำสอนศาสนาอิสลาม) ที่คอเต็บ (ผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรม) และอิหม่ามใช้ในการบรรยาย ประกอบด้วยการยกตัวอย่างจากคัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสือรวบรวมอัลหะดิษ (จริยวัตรของท่านศาสดามุฮัมมัด) นอกจากนี้ ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีย่อยประเภทหนึ่ง ได้แก่ การถาม ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเป็นคำถามเชิงวาทศิลป์นั้นก็สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “Features of Zapotec Hortatory Discourse” (Riggs, 2011) ที่พบการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ด้วยเช่นกัน

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นอีกด้วยว่า ผู้เขียนหนังสือคำสอนมักทักทายผู้อ่าน โดยการกล่าวถึงความเชื่อความศรัทธาที่คาดว่าผู้อ่านซึ่งเป็นมุสลิมมีร่วมกัน เช่น ศรัทธาในพระเจ้า ศรัทธาในศาสดา และศรัทธาในวันสิ้นโลกหรือวันพิพากษา เป็นต้น ความเชื่อเหล่านี้ล้วนยึดโยงกับหลักศรัทธาเบื้องต้นของอิสลามที่มีจำนวน 6 ประการ ได้แก่ ศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว ศรัทธาในบรรดามะลาอิกะฮ์ (เทวดา) ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ ศรัทธาในบรรดารسل (ศาสนทูต) ศรัทธาในวันพิพากษา และศรัทธาในกฎสภาพการณ์ของพระเจ้า (ภัทรพร สิริกาญจน, 2546)

รูปภาพที่ปรากฏใช้ในกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามก็สัมพันธ์กับหลักธรรมคำสอนของอิสลามด้วยเช่นกัน อาทิ การทักทายผู้อ่านมีการใช้คำบอกบุรุษ คำว่า “ท่าน” คำเรียกญาติ คำว่า “พี่น้อง” และถ้อยคำบอกความรู้สึก ได้แก่ “ที่รัก” “ที่เคารพ” “ที่เคารพรัก” และ “ที่รักและเคารพ” เป็นต้น การเลือกใช้คำบอกบุรุษ คำว่า “ท่าน” เพื่อหมายถึงผู้อ่านอาจเป็นการแสดงความสุภาพและการยกย่องให้เกียรติผู้อ่าน ทั้งนี้ การใช้คำบอกบุรุษดังกล่าวสอดคล้องกับคำสอนของอิสลามในเรื่องการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนที่เป็นจริยธรรมประการหนึ่งตามคำสอนของท่านศาสดา (มันศูร อับดุลลอฮ์, 2553) สำหรับการใช้คำเรียกญาติ คำว่า “พี่น้อง” สอดคล้องกับคติธรรมความเชื่อของมุสลิมที่ว่า มุสลิมทุกคนเปรียบเสมือนพี่น้องกัน ไม่ทุจริตต่อกันและกัน (อะลี อับดุลหะลิม มะฮ์มูด, 2555) ส่วนการใช้คำบอกความรู้สึกดังกล่าวข้างต้นอาจเป็นการแสดงความรักและความปรารถนาดีต่อผู้อ่าน ซึ่งเป็นไปตามคำสอนของท่านศาสดาที่กล่าวว่า “ผู้ใด

แสดงความรักต่อผู้อื่น เขาก็จะได้รับความรักจากอัลลอฮ์” (มันศูร อับดุลลอฮ์, 2555)

สำหรับการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามภาษาไทยปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีความเห็นว่า กลวิธีทักทายผู้อ่านที่ดึงดูดความสนใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ การทักทายโดยระบุความเชื่อความศรัทธาของผู้อ่าน ซึ่งเป็นกลวิธีที่มีความถี่ในการปรากฏมากที่สุด สอดคล้องกัน อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างโดยรวมแสดงความเห็นว่า กลวิธีดำเนินเรื่องประเภทการกล่าวอ้างวจนะของพระเจ้าเป็นกลวิธีที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นคล้อยตามในระดับมากที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับกลวิธีที่ปรากฏใช้มากที่สุดคือการแสดงความคิดเห็น

กล่าวโดยสรุป กลุ่มตัวอย่างโดยรวมเห็นด้วยอย่างมากทั้งต่อการทักทายผู้อ่านและการดำเนินเรื่องในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยด้านบวกต่อการส่งเสริมสนับสนุนให้มุสลิมทั้งที่อยู่ในกลุ่มนักเรียนและกลุ่มมุสลิมทั่วไปได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับอิสลามด้วยการอ่านหนังสือคำสอนอย่างเป็นกิจวัตร เนื่องจากการอ่านถือเป็นภารกิจสำคัญอย่างหนึ่งที่มุสลิมทุกเพศทุกวัยต้องปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ซึ่งมิได้สิ้นสุดลงด้วยการได้รับปริญญาหรือประกาศนียบัตร แต่การเรียนรู้ที่แท้จริงตามแนวทางของอิสลามหมายถึงการอ่านและการศึกษาต่อไปตลอดช่วงชีวิต (มุฮัมมัด อาลี อัล-ฮาซิมิ, 2540) อาจกล่าวได้ว่า “การอ่าน” เป็นวิธีการหลักในการแสวงหาความรู้ตามแนวทางของอิสลาม โดยมุสลิมพึงแสวงหาความรู้ความเข้าใจจากการอ่านได้ทุกที่ทุกเวลาอันควร เพื่อให้สามารถนำหลักธรรมคำสอนของอิสลามมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต ได้แก่ ควรมีการเปรียบเทียบกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่เขียนโดยผู้เขียนที่แตกต่างกัน และควรมีการศึกษาทัศนคติต่อกลวิธีที่ปรากฏใช้ในหนังสือ

คำสอนศาสนาอิสลามว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมของบุคคลหรือไม่ อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เขียนหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ได้แก่ ควรแสดงคำสอน โดยพิจารณาเลือกใช้กลวิธีที่ผู้อ่านเห็นคล้อยตามมากที่สุดและดึงดูดความสนใจของผู้อ่านมากที่สุด

References

- Abdullah, M. (2553). **All Good Deeds Get Rewarded**. Songkhla: ALP Publishing House.
- (2553). **Messages for Self-Development and Invitation**. Songkhla: Nanpi Publishing House.
- Albayrak, I. (2012). Friday sermons and the question of home-trained imams in Australia. **Australian e-Journal of Theology**, 19, 29-42.
- Al-Hashimi, M. A. (2540). **Ideal Muslim: True Islamic Personality from Qur'an and Sunnah**. (Amorntat, K., translator). Bangkok: Media Tech.
- Bamrungrak, C. (2544). Classification of Discourse in Thai. In Chintana Damronglert (editor), **Witchayapanya** (pp. 162-177). Bangkok: Sahatammik.
- Cipriani, A. C. (2002). **Power in Religious Discourse: A Discourse Analysis of Two Sermons from the Universal Church of the Kingdom of God**. Unpublished master's dissertation, Universidade Federal de Santa Catarina.
- Garrett, P. (2010). **Attitudes towards Language**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Longacre, R. E. (1976). **An Anatomy of Speech Notions**. Ghent: The Peter de Ridder Press.
- (1983). **The Grammar of Discourse**. New York, NY: Plenum Press.
- Leedy, P. D. and Ormrod, J. E. (2013). **Practical Research: Planning and Design**. Boston, MA: Pearson.
- Mahmood, A. A. (2012). **6 Steps to Brotherhood in Islam**. (Suepsuk, S., translator). Petchaburi: Al-Ihsan.
- Person, K. R. (1996). Hortatory Speech of Phra Phayom: Discourse Considerations in Sermons. **Journal of Language and Linguistics**, 15, 1-20.

- Renkema, J. (2004). **Introduction to Discourse Studies**. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Riggs, D. B. (2011). Features of Zapotec hortatory discourse. **SIL-Mexico Branch Electronic Working Papers**, 11, 1-16.
- Sirikan, P. (2546). Islam. In Sirikan, P. (editor), **Fundamental Knowledge of Religion**. (pp. 81-102). Bangkok: Thammasat University Press.
- Supharatyothin, D. (2002). **Hortatory Discourse in Thai: A Sociolinguistic Perspective**. Unpublished doctoral dissertation, Indiana University of Pennsylvania, The Graduate School and Research, Department of English.
- Tadadusita, T. (2547). **The Communication Process in Friday Khutbah of Muslims**. Master's Thesis, Chulalongkorn University, Faculty of Communication Arts, Department of Development Communication.
- Thiranet, A. (2543). **Persuasive Communication Strategies in Lord of Buddha's Scripture**. Master's Thesis, Chulalongkorn University, Faculty of Communication Arts, Department of Development Communication.
- ThuamPrathom, Y. (2543a). **Friday Khutbah Book 1**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543b). **Friday Khutbah Book 2**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543c). **Friday Khutbah Book 3**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543d). **Friday Khutbah Book 4**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543e). **Friday Khutbah Book 5**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543f). **Friday Khutbah Book 6**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543g). **Friday Khutbah Book 7**. Bangkok: S. Wongsangiam.
- ThuamPrathom, Y. (2543h). **Friday Khutbah Book 8**. Bangkok: S. Wongsangiam.

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เมตตา เสมสมบูรณ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2553 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุดข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์สหสัมพันธ์บางส่วน ผลการวิจัยพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) กับอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในบริหารสินทรัพย์ ได้แก่ อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน มีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น มีสหสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$) ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจไม่มีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดสภาพคล่อง ได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P \leq 0.05$)

คำสำคัญ: ค่าความนิยม การรวมธุรกิจ อัตราส่วนทางการเงิน

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1761 ถนนพัฒนาการ สวนหลวง กทม. 10250
e-mail: metta.sem@kbu.ac.th

The Relationship between Goodwill from Business Combinations and Financial Ratios of the Group of Companies in Service Industry Listed on the Stock Exchange of Thailand

Metta Semsomboon¹

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between goodwill from business combinations and financial ratios of the companies in service industry group which were listed on the Stock Exchange of Thailand, using secondary data during 2008 – 2010 of 50 sets of data . The statistical techniques used for data analysis were descriptive statistics and partial correlation analysis. It was demonstrated that the goodwill from business combinations was positively and significantly ($P \leq 0.05$) correlated with asset management ratios i.e., account receivable turnover, total assets turnover, and non-current assets turnover; and profitability ratios i.e., return on equity (ROE); but negative and significantly ($P \leq 0.05$) correlated with leverage ratios i.e., debt to asset ratio and debt to equity ratio. However, the goodwill from business combinations exhibited non-significant association ($P \leq 0.05$) with liquidity ratio i.e., current ratio and quick ratio.

Key words: Goodwill, Business combinations, Financial ratios

---

¹ Lecturer in Accounting , Faculty of Business Administration, Kasem Bundit University
1761 Patanakarn Road, Suanluang, Bangkok 10250
e-mail: metta.sem@kbu.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันภาวะการแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้น สืบเนื่องมาจากประเทศไทยได้เปิดตลาดเสรีทางการค้าและการลงทุนเพื่อตอบสนองต่อนโยบายหลักขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) อีกทั้งยังเปิดตลาดเสรีในรูปแบบของสัญญาทวิภาคี (Free Trade Agreement) กับหลายประเทศ อาทิเช่น ออสเตรเลีย อินเดีย จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น ทำให้ภาคธุรกิจต้องพยายามปรับตัว พัฒนา และใช้เครื่องมือหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับธุรกิจทั้งภายในและต่างประเทศได้ การรวมธุรกิจ (Business combinations) ถือเป็นกลยุทธ์และทางเลือกหนึ่งในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน เพื่อความอยู่รอดและการเติบโตทางธุรกิจ การรวมธุรกิจจะช่วยลดต้นทุนในการดำเนินงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารและการจัดการของบริษัทให้ดีขึ้นจากการประหยัดจากขนาดการผลิต หรือขอบเขตการผลิต การได้ผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการวิจัย การพัฒนา และการตลาด ช่วยแก้ไขปัญหาทางการเงิน กระจายความเสี่ยงทางธุรกิจ เพิ่มอำนาจทางการค้า ช่วยปรับโครงสร้างของกิจการ และยังเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้ประกอบการเข้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ได้เร็วขึ้น

การรวมธุรกิจเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่ทั่วโลกนำมาใช้ในการขยายกิจการให้เติบโตอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศสหภาพยุโรป สำหรับในประเทศไทยการรวมธุรกิจเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายเช่นกัน ทั้งกรณีที่บริษัทไทยควรรวมกิจการกันเอง และบริษัทไทยไปซื้อกิจการในต่างประเทศปัจจุบันที่มีผลต่อการรวม

ธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย มีสาเหตุสำคัญมาจากการแข่งขันทางธุรกิจที่สูงขึ้น ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย และการกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแล ตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน (Urapeepattanapong et al., 2550)

การรวมธุรกิจมีรูปแบบและลักษณะที่แตกต่างกันออกไป กิจการต้องประเมินว่ารายการหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นถือเป็นการรวมธุรกิจหรือไม่ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ (ปรับปรุง 2552) ได้ระบุไว้ว่า การรวมธุรกิจหมายถึง รายการหรือเหตุการณ์อื่นใดซึ่งทำให้ผู้ซื้อได้อำนาจในการควบคุมธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจ โดยองค์ประกอบที่จำเป็นของธุรกิจประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า และกระบวนการที่จะนำมาใช้กับปัจจัยนำเข้านั้นเพื่อให้ได้ผลผลิตขึ้น ส่วนการบันทึกบัญชีสำหรับการรวมธุรกิจให้ปฏิบัติตามวิธีการซื้อ (Purchase method) โดยกิจการต้องระบุผู้ซื้อ กำหนดวันซื้อ ระบุและวัดมูลค่าของสินทรัพย์ที่ระบุได้ที่ได้มา หนังสือรับมาและส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมในผู้ถูกซื้อ รวมถึงระบุและวัดมูลค่าของค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากการรวมธุรกิจหรือกำไรจากการต่อรองราคาซื้อ (Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King, 2009)

ค่าความนิยม (Goodwill) จากการรวมธุรกิจเป็นสินทรัพย์รายการหนึ่งที่แสดงถึงผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่กิจการจะได้รับจากสินทรัพย์อื่นและยังไม่สามารถระบุและรับรู้เป็นรายการแยกออกมาให้ชัดเจนได้ จึงเสมือนเป็นสิ่งบ่งชี้ว่ากิจการที่ซื้อมา

มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่ดี Kiatkrajai and Srijunpetch (2544) ได้กล่าวไว้ว่าค่านิยมเป็นส่วนที่ทำให้กิจการสามารถหากำไรได้สูงกว่าระดับปกติสำหรับกิจการประเภทเดียวกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากชื่อเสียงของกิจการ ทำเลที่ตั้งของกิจการ ประสิทธิภาพในการผลิต และการบริหารงาน หรือการผูกขาดในสินค้าในอดีตพบว่าค่านิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนกำไรขั้นต้นและอัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน (Nuanpradit, 2547) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Poolchareon, 2555) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร (Suriyacherdchusakul, 2548; Teitel, 2001) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงมูลค่าขององค์กร (Teitel, 2001; Henning, Lewis, and Shaw, 2000; Jennings et al., 1996; McCarthy and Schneider, 1995)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจแสดงอยู่ในงบการเงินมากที่สุด (Suriyacherdchusakul, 2548; Nuanpradit, 2547) ประกอบกับเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจในประเทศไทย เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้สร้างงานให้กับประเทศ และเป็นองค์ประกอบพื้นฐานในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาภาคการผลิตอื่น ๆ ของประเทศ

จากประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าค่านิยมจากการรวมธุรกิจเป็นสินทรัพย์รายการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินเนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ จึงเป็นแนวคิดให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน เนื่องจากต้องการทราบว่า มีอัตราส่วนทางการเงินใดที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมจากการรวมธุรกิจ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจให้แก่ผู้ใช้งบการเงินในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ค่านิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดสภาพคล่องของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไรของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย 6 หมวดอุตสาหกรรม ได้แก่ หมวดพาณิชย์ หมวดการแพทย์ หมวดการท่องเที่ยว และสันทนาการ หมวดสื่อและสิ่งพิมพ์ หมวดขนส่งและโลจิสติกส์ และหมวดบริการเฉพาะกิจ

2. การวิจัยนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินของกลุ่มตัวอย่างในช่วงปีพ.ศ. 2551 - 2553 โดยกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี เพื่อให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้

3. ข้อมูลในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของกลุ่มตัวอย่างจะต้องแสดงรายการค่าความนิยมในปีที่ศึกษา เพื่อแสดงถึงการรวมธุรกิจที่เกิดขึ้นในอดีตหรือภายในงวดบัญชีนั้น ๆ โดยรายการค่าความนิยมนี้อาจแสดงไว้ในรายการซื้อส่วนเกินของเงินลงทุนที่สูงกว่า

มูลค่าตามบัญชี ส่วนเกินมูลค่าตามบัญชีของเงินลงทุนในบริษัทย่อย ส่วนเกินของราคาทุนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิ หรือในชื่ออื่นที่มีความหมายในลักษณะเดียวกัน

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ(Independent Variable) คือ ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจที่แสดงอยู่ในงบการเงิน ซึ่งปรับให้อยู่ภายใต้สินทรัพย์รวมของกิจการ ณ วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อลดความแตกต่างและความแปรปรวนในด้านขนาดของแต่ละกิจการ

ค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม =
มูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยม ณ วันสิ้นงวดบัญชี

มูลค่าสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ตัวแปรควบคุม (Control variable) เพื่อควบคุมความแตกต่างของแต่ละกิจการในการประมวลผลโดยอาจมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่จะกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงินของกิจการ นอกเหนือจากค่าความนิยมที่เป็นตัวแปรอธิบายที่สนใจศึกษา จึงกำหนดตัวแปรควบคุมที่ใช้ในงานวิจัยฉบับนี้ คือ มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ซึ่งไม่รวมมูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยม (Rojanarat, 2550; Jennings et al., 2539) โดยตัวแปรควบคุมจะถูกหารด้วยมูลค่าสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดบัญชี เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบข้อมูล และลดข้อแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

สินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์รวม =
มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ ณ วันสิ้นงวดบัญชี

มูลค่าสินทรัพย์รวม ณ วันสิ้นงวดบัญชี

ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ อัตราส่วนทางการเงิน 4 กลุ่ม ได้แก่

1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratios) ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน และอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว

2) อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Efficiency ratios) ประกอบด้วย อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน

3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage ratios) ประกอบด้วย อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระดอกเบี้ย

4) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratios) ประกอบด้วย อัตราผลตอบแทนขั้นต้น อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

แนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมธุรกิจ

การรวมธุรกิจ คือ การที่กิจการที่เป็นอิสระจากกันตั้งแต่สองกิจการมารวมเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจเดียวกัน ซึ่งภายหลังจากการรวมธุรกิจอาจจะคงเหลือเป็นนิติบุคคลแห่งเดียวกันหรือยังเป็นกิจการที่แยกอิสระจากกันแต่กิจการหนึ่งสามารถเข้าควบคุม

สินทรัพย์สุทธิ และการดำเนินงานของอีกกิจการหนึ่งได้ Urapeepattanapong et al. (2007) กล่าวว่า การรวมธุรกิจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรหลายด้าน เช่น ลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานซึ่งนำไปสู่การประหยัดต่อขนาด (Economy of scale) ประหยัดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ลงได้ เนื่องจากการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีอำนาจด้านการตลาดเพิ่มขึ้น กระจายความเสี่ยง เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า รวมถึงผลประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ

2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจ

คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King (2009) ได้ให้คำนิยามในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การรวมธุรกิจ ไว้ว่า ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจ หมายถึง “สินทรัพย์ที่แสดงถึงประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่จะได้รับจากสินทรัพย์อื่นที่ได้มาจากการรวมธุรกิจซึ่งไม่สามารถระบุและรับรู้เป็นรายการแยกออกมาให้ชัดเจนได้” และผู้ซื้อต้องรับรู้ค่าความนิยม ณ วันซื้อ หากพบว่าผลรวมที่เกิดจากรายการต่อไปนี้สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์สุทธิที่ได้รับมา ผลรวมดังกล่าวเกิดจากรายการดังนี้

1) สิ่งตอบแทนที่ผู้ซื้อโอนให้ซึ่งวัดด้วยมูลค่ายุติธรรม ณ วันซื้อ

2) ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมในผู้ถูกซื้อ

3) ส่วนได้เสียในส่วนของเจ้าของในกิจการผู้ถูกซื้อที่ผู้ซื้อถืออยู่ก่อนการรวมธุรกิจที่

ดำเนินการสำเร็จเป็นขั้น ๆ ซึ่งวัดมูลค่าด้วยมูลค่า
ยุติธรรม ณ วันที่ซื้อ

ตำราทางด้านบัญชี วารสาร และบทความ
ต่าง ๆ ได้นำเสนอเกี่ยวกับค่าความนิยมไว้ ดังนี้

Fischer, Taylor, and Cheng (1998)
ได้กล่าวถึงค่าความนิยมไว้ว่า “ประโยชน์ต่าง ๆ
ในอนาคต ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร
ที่สูงขึ้นหรือการมีภาวะที่ประหยัดต่อขนาด
เนื่องจากการใช้ทรัพยากรร่วมกันทำให้สามารถ
เพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น และต้นทุนคงที่ก็จะถูก
เฉลี่ยไปกับผลผลิตที่เพิ่มขึ้นจนทำให้ต้นทุนต่อ
หน่วยของผลผลิตลดลง”

Beams, Brozovsky, และ Shoulders
(2000) ได้กล่าวถึงค่าความนิยมไว้ว่า “มูลค่า
ปัจจุบันของกำไรส่วนเกินในอนาคตซึ่งมากกว่า
กำไรปกติเมื่อพิจารณาภายในอุตสาหกรรม
เดียวกัน”

Kiatkrajai และ Srijunpetch (2544) ได้
กล่าวถึงค่าความนิยมไว้ว่าเป็นส่วนที่ทำให้กิจการ
สามารถหากำไรได้สูงกว่าระดับปกติสำหรับ
กิจการประเภทเดียวกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก
ชื่อเสียงของกิจการ ทำเลที่ตั้งของกิจการ
ประสิทธิภาพในการผลิตและการบริหารงานหรือ
การผูกขาดในสินค้า

นอกจากนี้ งานวิจัยในอดีตพบว่า
ค่าความความนิยมจากการรวมธุรกิจมี
ความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานใน
อนาคตขององค์กร (Rojanarat, 2550;
Suriyacherdchusakul, 2548; Teitel, 2001)
มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการ
หากำไรของธุรกิจ (Poolchareon, 2555;
Nuanpradit, 2547; Hake, 1998; Chauvin
and Hirschey, 1994) มีความสัมพันธ์เชิงบวก
ต่อมูลค่าหลักทรัพย์และผลตอบแทนของ

หลักทรัพย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงมูลค่าขององค์กร
(Teitel, 2001; Henning, Lewis, and Shaw,
2000; Jennings et al., 1996; McCarthy and
Schneider, 1995)

3. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการ
วิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน คือ
การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลข 2 รายการ
จากงบการเงินของกิจการ ถือเป็นเครื่องมือที่
สามารถประเมินความเสี่ยง ความสามารถในการ
หากำไร และประสิทธิภาพในการบริหารงานได้
ดีกว่าตัวเลขข้อมูลดิบจากงบการเงิน
(Wisinarom, 2006) ประเภทของอัตราส่วนทาง
การเงินที่ใช้ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย
อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity
ratios) คือ อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถใน
การชำระหนี้สินระยะสั้น โดยพิจารณาจาก
เงินสดและสินทรัพย์ใกล้เคียงเงินสดที่กิจการมีอยู่ว่า
เพียงพอที่จะจ่ายภาระผูกพันระยะสั้นหรือไม่

2) อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการ
บริหารสินทรัพย์ (Efficiency ratios) คือ
อัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพในการบริหาร
สินทรัพย์ที่มีอยู่ของกิจการ โดยการหาอัตราการ
หมุนเวียนของสินทรัพย์ ซึ่งแสดงถึง
ความสามารถของกิจการในการสร้างยอดขาย
จากสินทรัพย์ที่ลงทุน

3) อัตราส่วนวัดความสามารถในการ
ชำระหนี้ (Leverage ratios) หมายถึง อัตราส่วน
ที่ใช้วิเคราะห์โครงสร้างทางการเงิน โดยการ
วิเคราะห์ถึงแหล่งที่มาของเงินทุนของกิจการว่า
ได้เงินทุนมาจากผู้เป็นเจ้าของ และจากการก่อ
หนี้สินมากน้อยเพียงใด สัดส่วนเหมาะสมหรือไม่

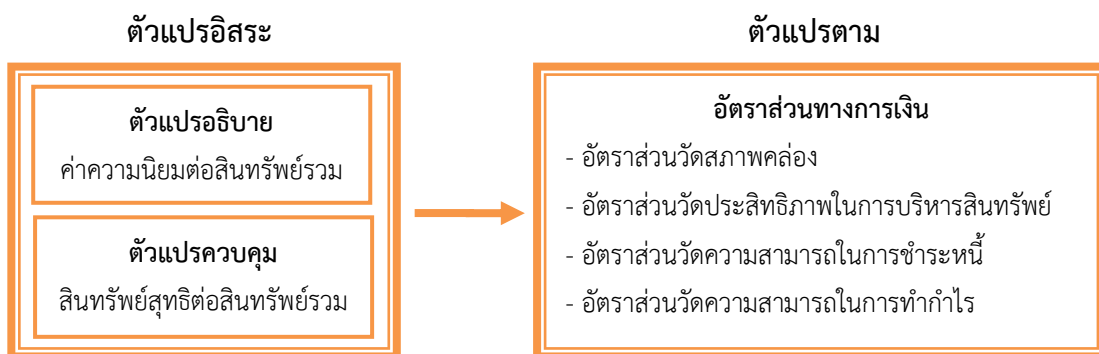
และมีความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจมากนัก
เพียงใด

4) อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratios) หมายถึง อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของกิจการในการหาผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์และส่วนของเจ้าของ ใช้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัทที่เกิดจากนโยบาย และการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมจากตำราวิชาการ บทความในอดีต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจเป็นสินทรัพย์รายการหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ใช้งบการเงินเนื่องจากเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการได้ Rojanarat (2550) Suriyacherdchusakul (2548) และ Teitel (2001) พบว่าค่าความนิยม

จากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานในอนาคตขององค์กร Poolchareon (2012) Nuanpradit (2004) Hake (1998) และ Chauvin and Hirschev (1994) พบว่าค่าความความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการทำกำไรของธุรกิจ Teitel (2001) Henning, Lewis, and Shaw (2000) Jennings et al. (1996) และ McCarthy and Schneider (1995) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อมูลค่าหลักทรัพย์และผลตอบแทนของหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงมูลค่าขององค์กร ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจเป็นตัวแปรอิสระในการอธิบายถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ โดยมีสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุม และกำหนดให้อัตราส่วนทางการเงินเป็นตัวแปรตามในการวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานของกิจการ

ภาพประกอบ กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการนำข้อมูลทางการเงินจากงบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายละเอียดการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2553 และมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี โดยปี 2551 มีจำนวน 84 บริษัท ปี 2552 มีจำนวน 82 บริษัท และปี 2553 มีจำนวน 81 บริษัท รวมเป็นจำนวน 247 ชุดข้อมูล

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) คือ บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่มีรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจแสดงอยู่ในงบการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2551 - 2553 และมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี โดยปี 2551 มีจำนวน 18 บริษัท ปี 2552 มีจำนวน 16 บริษัท และปี 2553 จำนวน 16 บริษัท รวมชุดข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ 50 ชุดข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มูลค่าตามบัญชีของค่าความนิยม (Book Value of Goodwill) มูลค่าสินทรัพย์รวม (Total assets) มูลค่าหนี้สินรวม (Total liabilities) และอัตราส่วนทางการเงิน (Ratios) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ งบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทที่ได้เปิดเผยไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ ฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์จาก SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) โดยเก็บข้อมูล ที่จำเป็นต้องศึกษาจากงบการเงินและรายงานประจำปีของบริษัทที่ได้เปิดเผยไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติประมวลผลข้อมูล สถิติที่ใช้ในการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรอิสระ ได้แก่ ค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม และข้อมูลของตัวแปรตาม ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระหนี้ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ในรูปของความถี่ (Frequency)

สัดส่วนหรือร้อยละ (Proportion) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์บางส่วน (Partial Correlation)

ผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างหรือบริษัทที่มีรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจแสดงในงบการเงินช่วงปี พ.ศ. 2551 – 2553 และมีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม ของทุกปี มีจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุดข้อมูล จากจำนวน 247 ชุดข้อมูล โดยปี 2551 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างสูงสุดคือ 18 ชุดข้อมูล ปี 2552 และปี 2553 มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากัน คือ 16 ชุดข้อมูล

เมื่อพิจารณาแยกตามหมวดอุตสาหกรรม พบว่าหมวดอุตสาหกรรมพาณิชย์ และหมวดอุตสาหกรรมสื่อและสิ่งพิมพ์มีจำนวน

กลุ่มตัวอย่างใกล้เคียงกัน เนื่องจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมพาณิชย์ และหมวดอุตสาหกรรมสื่อและสิ่งพิมพ์มีการเข้าซื้อหุ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการรวมธุรกิจและเกิดรายการค่าความนิยมเป็นจำนวนหลายบริษัท ประกอบกับจำนวนบริษัทของทั้ง 2 หมวดอุตสาหกรรมนี้มีจำนวนค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับหมวดอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ รองลงมาคือหมวดอุตสาหกรรมการแพทย์ ส่วนหมวดอุตสาหกรรมบริการเฉพาะกิจมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนบริษัทจดทะเบียนในหมวดอุตสาหกรรมนี้มีน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับหมวดอุตสาหกรรมอื่น ๆ ในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

จากผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของค่าความนิยม ซึ่งแสดงอยู่ในรูปอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม เพื่อให้ข้อมูลที่แสดงสามารถเปรียบเทียบกันได้ในแต่ละหมวดอุตสาหกรรมของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา โดยมีอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00036 – 26.65 ของสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.420 – 7.226 ของสินทรัพย์รวม โดยหมวดอุตสาหกรรมพาณิชย์ มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมต่ำสุด หมวดอุตสาหกรรมสื่อและสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมสูงสุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน	ค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวม (ควบคุมสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์รวมให้คงที่)	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง		
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน	.246	.088
อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว	.260	.071
อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์		
อัตราส่วนหมุนเวียนของลูกหนี้	.320	.025*
อัตราส่วนหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ	.083	.588
อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม	.334	.019*
อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	.354	.012*
อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้		
อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์	-.552	.000**
อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	-.458	.001**
อัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระดอกเบี้ย	-.120	.426
อัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร		
อัตราผลตอบแทนขั้นต้น	.003	.984
อัตราผลตอบแทนจากการดำเนินงาน	.171	.241
อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ	.239	.099
อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม	.213	.141
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	.314	.028*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

2. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วนระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน เมื่อมีการควบคุมสินทรัพย์สุทธิต่อสินทรัพย์รวมให้คงที่พบว่าค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีสหสัมพันธ์กับอัตราส่วนวัดสภาพคล่องซึ่งวิเคราะห์จากอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนและอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนเร็ว อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีสหสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ ได้แก่ อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 มีสหสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.05 และมีสหสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ≤ 0.01

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วน

ทางการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การสำรวจรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจในการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

จากการสำรวจรายการค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจในการเงินของบริษัทช่วงปีพ.ศ. 2551 – 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 50 ชุดข้อมูล พบได้มากในหมวดอุตสาหกรรมพาณิชย์ รองลงมาคือหมวดอุตสาหกรรมสื่อและสิ่งพิมพ์ และหมวดอุตสาหกรรมการแพทย์ ตามลำดับ โดยมีอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00036 – 26.65 ของสินทรัพย์รวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.420 – 7.226 ของสินทรัพย์รวม โดยพบว่าหมวดอุตสาหกรรมพาณิชย์มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมต่ำสุด หมวดอุตสาหกรรมสื่อและสิ่งพิมพ์มีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมสูงสุด หากเปรียบเทียบกับงานวิจัยในอดีต Nuanpradit (2547) ศึกษาอัตราส่วนดังกล่าวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปีพ.ศ. 2543 – 2546 พบว่ามีอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมอยู่ระหว่างร้อยละ 0.00035 - 30.046 ของสินทรัพย์รวม Suriyacherdchusakul (2548) ศึกษาอัตราส่วนดังกล่าวของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ช่วงปีพ.ศ. 2543 – 2547 พบว่ามีอัตราส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 0.0004 - 30.046 ของสินทรัพย์รวม จะเห็นได้ว่าอัตราส่วนค่าความนิยมต่อสินทรัพย์รวมของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการที่

จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดใกล้เคียงกับของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงถึงมูลค่าของความนิยมที่แสดงอยู่ในงบการเงินของบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ มีความแตกต่างของข้อมูลค่อนข้างมาก

2. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ อัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ และอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ ซึ่งวิเคราะห์จากอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมธุรกิจ Urapeepattanapong et al. (2550) ได้สรุปไว้ว่า การควบรวมกิจการจะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยบริษัทที่ดำเนินการเป็นอิสระก่อนการควบรวมกิจการอาจมีการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ หลังจากควบรวมกิจการแล้วการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของบริษัทร่วมกันก็จะมีประสิทธิภาพสูงขึ้น Fischer, Taylor, and Cheng (1998) ได้กล่าวไว้ว่า ค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจเป็นผลประโยชน์ต่าง ๆ ในอนาคต ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไรที่สูงขึ้นหรือการมีภาวะที่ประหยัดต่อขนาด เนื่องจากมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันทำให้สามารถเพิ่มผลผลิต

ได้มากขึ้น และต้นทุนคงที่ก็จะถูกเฉลี่ยไปกับผลผลิตที่เพิ่มขึ้น จนทำให้ต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตลดลง มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวิเคราะห์จากอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวไว้ว่า ค่าความนิยมแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรที่เหนือปกติสำหรับกิจการประเภทเดียวกัน ซึ่งถือเป็นผลตอบแทนจากการลงทุน (Kiatkrajai and Srijunpetch, 2001; Beams, Brozovsky, and Shoulders, 2000; Fischer, Taylor, and Cheng, 1998) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่าค่าความนิยมมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการทำกำไร (Poolchareon, 2012; Nuanpradit, 2004; Chauvinand and Hirschey, 1994) และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราส่วนวัดความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่งวิเคราะห์จากอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงถึงมูลค่าของความนิยมที่แสดงอยู่ในงบการเงินหากมีมูลค่ามากกิจการจะมีความเสี่ยงลดลง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมธุรกิจ Urapeepattanapong et al. (2550) ได้สรุปไว้ว่า การควบรวมกิจการทำให้มีกิจการที่หลากหลายมากขึ้นนับเป็นการกระจายความเสี่ยงที่ดี กล่าวคือถ้ากิจกรรมด้านใดประสบความล้มเหลวก็ยังมีกิจกรรมด้านอื่นที่คอยค้ำจุนให้กิจการดำรงอยู่ได้ ทำให้บริษัทมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วนทางการเงินในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจได้อย่างเหมาะสม
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความนิยมจากการรวมธุรกิจกับอัตราส่วน

ทางการเงินอื่น เช่น อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ (Price per Earning Ratio) อัตราส่วนราคาตลาดต่อมูลค่าบัญชี (Price per Book Value Ratio) หรืออัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด เพื่อให้ผลการวิจัยในเรื่องดังกล่าวมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

References

- Beams, F. A., Brozovsky, J.A., and Shoulders, C.D. (2000). **Advanced Accounting**. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- Chauvin, K.W., and Hirschey, M. (1994). Goodwill, Profitability, and the Market Value of the Firm. **Journal of Accounting and Public Policy**, 13 (2), 159-180.
- Federation of Accounting Professions Under the Royal Patronage of His Majesty the King. (2009). **Financial Reporting Standard No. 3 (Revised 2009) Business Combinations**. Bangkok.
- Fischer, P.M., Taylor, W.J., and Cheng, R. H. (1998). **Advanced Accounting**. Australia: South-Western.
- Hake, E. R. (1998). Financial Innovation as Facilitator of Merger Activity. **Journal of Economic Issue**, 32 (1), 145-170.
- Henning, S. T., Lewis, B.L., and Shaw, W.H. (2000). Valuation of the Components of Purchased Goodwill. **Journal of Accounting Research**, 38 (2), 375-386.
- Jennings, R., Robinson, J., Thompson, R. B., and Duvall, L. (1996). The Relations Between Accounting Goodwill Numbers and Equity Values. **Journal of Business Finance & Accounting**, 23 (4), 513-533.
- Kiatkrajai, Methakul and Srijunpetch, Sillapaporn. (2544). **Accounting Theory**. 10th ed. Bangkok: TPN Press.
- McCarthy, M. G., and Schneider, D. K. (1995). Market Perception of Goodwill: Some Empirical Evidence. **Accounting and Business Research**, 26 (1), 69-81
- Nuanpradit, Sirada. (2547). **The Relationship between Goodwill Occurring from Business Combination and Profitability of Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand**. Master of Business Administration thesis in Accounting, Faculty of Commerce and Accountancy Chulalongkorn University.

- Poolchareon, Lakana. (2555). **The Relationship between Goodwill Obtaining from Business Acquisition and Profitability of Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand (SET)**. Master of Business Administration Thesis in Accounting, Faculty of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Rojanarat, Worulak. (2550). **The Relationship among Intangible Assets, Stock Prices, and Future Earnings of Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand**. Master of Accountancy Program in Accounting, Faculty of Commerce and Accountancy Chulalongkorn University.
- Suriyacherdchusakul, Sansanee. (2548). **The Relationship between Goodwill and Future Operating Performance and Cash Flows of the Listed Firms in the Stock Exchange of Thailand**. Master of Business Administration thesis in Accounting, Faculty of Commerce and Accountancy Chulalongkorn University.
- Teitel, K. (2001). The Association of Acquisition Premium with Market Value and Future Firm Operating Performance. **Working Paper**. 2002 Northeast Region AAA Meeting.
- Urapeepattanapong, Kittipong et al. (2550). **Mergers: Opportunities of Thai Business**. Bangkok: The Stock Exchange of Thailand.
- Wisinarom, Wanpen. (2549). **Business Finance**. Bangkok: Triple Education Company.

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย: กรณีศึกษา จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี

พล.ร.ท. ไพบุลย์ เต็มสมเกตุน.¹
พ.อ. บุญเอื้อ บุญฤทธิ์²
ร.อ. ทินพันธุ์ นาคะตะ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และเสนอแนะนโยบายเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย ผลการศึกษาพบว่าป่าชายเลนและสภาพแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเลเสื่อมโทรมมากเนื่องจากการทำนาเกลือ การปล่อยของเสียจากโรงงาน การปล่อยสารเคมีจากการทำนาข้าว และการทิ้งขยะของสมาชิกชุมชนและนักท่องเที่ยวรวมทั้งการกัดเซาะชายฝั่งของคลื่นจากทะเล นโยบายสาธารณะที่เสนอแนะเป็นเรื่องเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ปัญหาสภาพป่าชายเลนที่เสื่อมโทรม การกัดเซาะชายฝั่งของคลื่นจากทะเลและการจัดการขยะของชุมชน

คำสำคัญ: การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, ชายฝั่งอ่าวไทย, ป่าชายเลน, การปล่อยของเสีย, การกัดเซาะชายฝั่ง, การจัดการขยะ

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
13 /19 ม.7 ต.พหลุตาหลวง อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี 20180
โทร: 089 - 9384945

²อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
e-mail: bboonrith@gmail.com

³ประธานสภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ
สภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ ถนน อุทองโน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร: 02 - 2441000

Environmental Conservation along the Coast in the Gulf of Thailand: A Case Study of Rayong and Chanthaburi Provinces

Vice Admiral Paiboon Termsomkate RTN.¹

Colonel Boonaue Boonrith²

Captain Thinapan Nakata³

Abstract

The main purposes of this research were to look into the environmental conditions and problems of environmental conservation and to suggest policies pertaining to environmental conservation along the coast in the gulf of Thailand. The investigation revealed that the mangrove forest and environment in the coastal areas were greatly deteriorated due mainly to shrimp farming, emission of liquid wastes from factories, release of chemicals from rice farms, and garbage disposal by community members and tourists. Coastal erosion due to sea wave added to further deterioration of the coastal areas. Public policy measures were recommended for alleviation of the deteriorating mangrove forest, and coastal erosion, and for community garbage management

Keywords: Environmental conservation, Gulf of Thailand, Mangrove forest, Waste emission, Garbage management

---

¹ Ph.D. Candidate, Ph.D. Programme in Public Policy and Management, Kasem Bundit University, 13 /19 Moo.7 Putaluang Sub-District , Sattahip District ,Chonburi 20180
Tel: 089 - 9384945

² Lecturer, Ph.D. Programme in Public Policy and Management, Kasem Bundit University, 1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250
e-mail: bboonrith@gmail.com

³President of National Reform Steering Assembly
National Reform Steering Assembly, U Thong Nai Road, Dusit District, Bangkok 10300
Tel: 02 - 2441000

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านเศรษฐกิจและหุ้นส่วนด้านการพัฒนาในภูมิภาคอาเซียน อย่างไรก็ตามการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยยังคงต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการผลิตและผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชนเมืองมีการขยายตัว มีการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกินศักยภาพในการรองรับของระบบนิเวศ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่ทรัพยากรธรรมชาติขาดความอุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง และทำให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามนโยบาย มาตรการ และกลไกด้านการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลในการพัฒนาทั้ง 3 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระดับที่เหมาะสมมีเสถียรภาพ มีการกระจายการพัฒนา การกระจายรายได้ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และสร้างฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มั่นคง(สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555)

พื้นที่ชายฝั่งทะเล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ที่ดินชายฝั่งทะเลมีสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากมาย เช่น ก๊าซธรรมชาติ น้ำ แร่ธาตุอาหาร ชายหาด และทัศนียภาพอันงดงาม และ

ยังเป็นพื้นที่สำคัญของโครงข่ายคมนาคมที่เป็นประตูเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ดังนั้นพื้นที่ชายฝั่งทะเลจึงเป็นฐานเศรษฐกิจที่ผลิตสินค้าต่าง ๆ มีที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งพาณิชยกรรม และแหล่งท่องเที่ยว แต่ขณะเดียวกันพื้นที่ชายฝั่งทะเลก็ยังเป็นบริเวณที่มีความซับซ้อนและละเอียดอ่อนในด้านระบบนิเวศ ซึ่งอาจถูกทำลายได้ง่าย ทั้งโดยภัยธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องระวังเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนา โดยมีให้เกิดการทำลายคุณค่าที่มีอยู่ เช่น โดยการตัดทวงผลประโยชน์ หรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชายฝั่งทะเลมากเกินไปหรือโดยการก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและมลพิษ (เผด็จ สัจจันทร์, 2548)

ปัญหาหลักในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล คือ การเสื่อมสภาพของที่ดินชายทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง รวมถึงการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยการถูกทำลาย การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดในเขตพื้นที่ชายทะเลซึ่งส่งผลกระทบต่อทางลบมากมายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบัน ทรัพยากรชายฝั่งที่สำคัญหลายชนิด เช่น ป่าชายเลน ที่ดินชายหาด แนวปะการัง หญ้าทะเล และน้ำทะเลใกล้ชายฝั่ง ได้ถูกทำลายและเสื่อมโทรมลงไปจนอยู่ในขั้นที่ต้องการการเอาใจใส่ และจัดการอย่างเร่งด่วน (กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, [ออนไลน์], 2552)

ปัญหาของเสียที่ระบายออกจากอาคารบ้านเรือนและบริเวณที่พักนักท่องเที่ยว มีการก่อสร้างอาคารและรั้วรูกล้าลงไปจนถึงแนวชายหาด การตกตะกอนทับถมของเศษดินและหินจากการทำเหมืองแร่ในอดีต การทำเหมือง

ทรายในบริเวณหรือใกล้กับบริเวณชายหาด รวมถึงการก่อสร้างในกิจการต่าง ๆ ในปัจจุบัน และคราบน้ำมันจากเรือ ต่างก็มีส่วนทำให้สภาพของชายหาดเสื่อมโทรมลง การกัดเซาะพังทลาย

ที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาดและการทำลายแนวปะการังจะเป็นตัวเร่งความเสื่อมโทรมของที่ดินชายหาดเร็วขึ้น(กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, [ออนไลน์], 2552)

ภาพที่ 1 พื้นที่ป่าชายเลนถูกทำลาย
ที่มา: กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ระยอง+จันทบุรี, 2557)

การตั้งถิ่นฐานชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม บริเวณท่องเที่ยว และท่าเรือตามแนวชายฝั่งทะเลได้ก่อให้เกิดมลพิษในน้ำทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริเวณอ่าวไทยตอนใน ที่ขาดการควบคุมปริมาณของเสีย ทั้งน้ำเสีย และขยะจากบริเวณชุมชน และเรืออื่น ๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาร้ายแรง ปริมาณมลพิษที่เพิ่มมากขึ้นเหล่านี้ เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อสุขภาพของมนุษย์และระบบนิเวศของ ชายฝั่งทะเล และภัยธรรมชาติ การกัดเซาะพังทลายชายฝั่งทะเล การตื่นเงินบริเวณปากน้ำ น้ำท่วมในฤดูมรสุม ปัญหาที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลก็คือ การขาดความร่วมมือประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

และจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรชายฝั่งทะเล การขาดความเข้าใจและการเอาใจใส่ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลซึ่งต้องมีการปรับปรุงทางด้านนโยบายและแนวทางการบริหารเสียใหม่ การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชายฝั่งและที่ดิน เช่น ป่าชายเลน แนวปะการัง หาดทรายทะเล แหล่งประมงและพื้นที่เพาะเลี้ยงชายฝั่ง ทรัพยากรแร่ ชุมชนที่อยู่อาศัย การพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมเกษตรกรรม ท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายทะเล ซึ่งกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีหน้าที่ ในการอนุรักษ์ พื้นฟู และการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อนำพาประเทศก้าวสู่การพัฒนาที่

ยังยืนตลอดไป(กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง, [ออนไลน์], 2552)

การแข่งขันทางด้านอุตสาหกรรมในประเทศของต้นให้สามารถแข่งขันทางการค้ากับประเทศอื่นๆทั่วโลกได้ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีความเติบโตอย่างไม่หยุดยั้งนี้เองทำให้เกิดความซับซ้อนยิ่งขึ้นในด้านการผลิต โดยมีความพยายามคิดค้นอุปกรณ์เครื่องมือใหม่ๆมาใช้นำสิ่งแวดลอมธรรมชาติต่างๆมาเป็นวัตถุดิบป้อนโรงงานอุตสาหกรรมหรือแม้แต่ใช้เป็นพลังงานเพื่อจะทำให้มีผลผลิตที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุต่างๆ ถ่านหิน น้ำมัน ป่าไม้ และสิ่งแวดลอมธรรมชาติทางทะเล ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดลอมธรรมชาติต่างๆทั่วโลกถูกทำลายอย่างรวดเร็ว และอาจกล่าวได้ว่าสิ่งแวดลอมธรรมชาติทุกประเภทกำลังประสบปัญหาทั้งในด้านปริมาณและด้านคุณภาพโดยเมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้วพบว่ามนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดลอมธรรมชาติ (วศิน อิงคพัฒน์กุล และ ดุสิต เวชกิจ ,2550)

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดลอมธรรมชาติเช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยแต่เดิมนั้นประชาชนในประเทศไทยมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายมีความเชื่อจารีตประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เข้มแข็ง คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม และทำประมงพื้นบ้านเศรษฐกิจเป็นแบบพอเพียง จึงไม่มีปัญหาด้านสิ่งแวดลอม ต่อมารัฐบาลได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร, 2544) จึงประสบปัญหาเกี่ยวกับการทำลายสิ่งแวดลอมธรรมชาติ โดยเฉพาะบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย

ชายฝั่งอ่าวไทยตอนบนมีพื้นที่รวม 9 จังหวัดประกอบด้วยจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี ชายฝั่งอ่าวไทยบริเวณนี้ได้รับน้ำจืดจากแม่น้ำสำคัญ 9 สาย คือ แม่น้ำตราดจังหวัดตราด แม่น้ำจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี แม่น้ำประแส และแม่น้ำระยอง จังหวัดระยอง แม่น้ำบางประกงจังหวัดฉะเชิงเทรา แม่น้ำเจ้าพระยาจังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำท่าจีนจังหวัดสมุทรสาคร แม่น้ำแม่กลองจังหวัดสมุทรสงคราม และแม่น้ำเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี ชายฝั่งอ่าวไทยได้เกิดการทับถม และตกตะกอนจากแม่น้ำทั้ง 9 สาย จนทำให้สภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเลกลายเป็นแหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ชายฝั่งอ่าวไทยเคยมีปริมาณสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์รวมทั้งเป็นแหล่งขยายพันธุ์ และเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำวัยอ่อน มีพันธุ์สัตว์น้ำที่หลากหลายทำให้บริเวณชายฝั่งอ่าวไทยเป็นแหล่งประมงที่สำคัญมีผู้ประกอบการอาชีพประมงอย่างหนาแน่น แต่หากใช้เครื่องมือจับวิธีการจับไม่เหมาะสมจะเป็นการทำลายปลาที่ยังไม่โตเต็มวัยรูปแบบการทำประมงพื้นบ้านที่จับสัตว์น้ำเพียงพอประมาณมีความแตกต่างกันอย่างมากกับการทำประมงพาณิชย์ชาวประมง ที่จะอาศัยเพียงเรือและเครื่องมือประมงขนาดเล็กที่มีอยู่หลากหลายชนิด หมุนเวียนสับเปลี่ยนไปตามชนิดของสัตว์น้ำวิธีการและการเลือกใช้เครื่องมือของชาวประมงพื้นบ้านถูกกำหนดโดยสภาพหรือลักษณะของสัตว์น้ำและชายฝั่งทะเลในแต่ละพื้นที่ เนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยในการทำประมงอย่างเรือประมงพาณิชย์ชาวประมงพื้นบ้านจึงต้องอาศัยความรู้รอบด้านเช่นความรู้รอบรู้เกี่ยวกับสัตว์น้ำดินฟ้าอากาศและธรรมชาติ

ของท้องทะเลการออกแบบเครื่องมือประมงต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับชนิดของสัตว์น้ำ (มูลนิธิรักษ์ไทย, 2549)

อย่างไรก็ตาม จากการใช้เครื่องมือประมงต่าง ๆ ด้วยความความพยายามที่จะเร่งให้ได้ผลผลิตทางประมงมากขึ้น จึงมีเรือประมงพาณิชย์ขนาดใหญ่ที่มีขีดความสามารถในการจับสัตว์น้ำมากกว่ามากกระทำการละเมิดกฎหมายประมงเข้ามาจับสัตว์น้ำในเขต 3,000 เมตรจากชายฝั่งของเรืออวนลากอวนรุนหรือเครื่องมือประมงผิดกฎหมายอื่นๆเช่นระเบิดยาเบื่อหรือแม้แต่การพัฒนาเทคโนโลยีการประมงเช่นการใช้ไฟฟ้าแรงสูงล่อจับปลาสิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดปัญหาแก่สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยส่งผลให้สัตว์น้ำชายฝั่งลดปริมาณลงจนถึงขั้นวิกฤติในขณะนี้และที่สำคัญที่สุดได้ส่งผลกระทบต่อชาวประมงพื้นบ้านตลอดแนวชายฝั่ง (สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้, 2541)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมชายฝั่งซึ่งมีความสำคัญเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจหลายชนิดถูกนำมาใช้อย่างไม่เหมาะสมไม่คุ้มค่า และยังได้รับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศสาขาอื่น เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว รวมทั้งการขยายตัวของชุมชน ซึ่งในทางปฏิบัตินโยบายภาครัฐไม่สามารถช่วยให้สิ่งแวดล้อมชายฝั่งฟื้นตัวได้มากนัก เนื่องจากความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยง สลับซับซ้อนของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการประมงพื้นบ้านและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมาก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย

คำถามการวิจัย

1. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยมีสภาพเป็นอย่างไร
2. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยในปัจจุบันมีปัญหอะไร
3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย จะทำการวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยขององค์กรชุมชนในพื้นที่ 2 จังหวัด คือ ระยอง และจันทบุรีโดยมีบุคคลผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มคือ กลุ่ม ก. กลุ่มผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย จำนวน 10 คน กลุ่ม ข. กลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน 15 คน และกลุ่ม ค. ชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 คน ระยะเวลาการดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่ ตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2557

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย

2. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคารอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยได้

3. เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยทั่วประเทศต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทยขององค์กรชุมชน ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกได้เป็น 5 ชนิด คือ

1. ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นเอกสารที่เป็นหนังสืองานวิจัยและบทความทางวิชาการ ที่เป็นเอกสารและไฟล์คอมพิวเตอร์ออนไลน์จากเว็บไซต์ของฐานข้อมูลทางวิชาการ ผู้วิจัยได้รวบรวมมาแล้วแบ่งกลุ่มตามประเด็นที่ต้องการ โดยได้สรุปไว้เป็นฐานข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มตลอดจนการสังเกตของผู้วิจัย เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่งอ่าวไทย

3. ในการสัมภาษณ์ เมื่อผู้วิจัยได้ชื่อและที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนโดยทางโทรศัพท์ และจดหมาย เพื่อเชิญเข้าร่วมในโครงการวิจัย เพื่อนัดหมายเวลาและสถานที่เพื่อการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์จะเป็นไปโดยเปิดเผย มีการซักถามซ้ำหรือขอคำอธิบายเพิ่มเติมหลาย ๆ ด้านจากผู้ให้สัมภาษณ์

4. ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกด้วยมือ และขออนุญาตผู้ให้

สัมภาษณ์ใช้การบันทึกเสียงประกอบ เพื่อป้องกันข้อมูลตกหล่นจากการเขียนในสมุดบันทึก และได้ทำการบันทึกภาพในที่จริงด้วย

5. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะได้รับการตรวจสอบความถูกต้อง โดยเปรียบเทียบกับผู้ให้ข้อมูลอื่น และเอกสารที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัย โดยเคร่งครัด โดยไม่มีการหลอกลวงผู้ให้ข้อมูล เก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับ เพื่อจะใช้ในงานศึกษาวิจัยนี้เท่านั้น มีการตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำ และส่งรายงานการสัมภาษณ์ไปให้ผู้ให้ข้อมูลได้ตรวจสอบ และยืนยันอีกครั้งหนึ่งด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ด้านข้อมูล ใช้การตรวจสอบเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เวลา โดยการนำคำถามเดียวกันไปซักถามบุคคลอื่น ๆ แล้วนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับว่า ผลที่ได้จากการเปรียบเทียบข้อมูลนั้นตรงกันหรือไม่ หากข้อมูลตรงกัน แสดงว่าข้อมูลดังกล่าวมีความแม่นยำ และมีความน่าเชื่อถือ

2. ด้านการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน แต่เป็นข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกต ควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย รวมทั้งยังมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติม ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ปักใจเชื่อว่าแหล่งข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ครบถ้วนจากนั้นใช้เทคนิค

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1) ระหว่างการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาตรวจสอบกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้ประเด็นที่ถูกต้องมากที่สุด แล้วนำมาวิเคราะห์เชิงอุปนัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาเรียบเรียงให้เป็นระบบ โดยการถอดข้อความจากเครื่องบันทึกเสียงแล้วทำการบันทึกด้วยการพิมพ์ข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อเตรียมข้อมูลในการจัดหมวดหมู่ให้สะดวกต่อการวิเคราะห์ ด้วยการแยกข้อมูลแต่ละประเภทของคำให้สัมพันธ์ที่สอดคล้องกัน หรือคำให้สัมพันธ์ที่ขัดแย้งกัน

1.2) ให้ความหมายกับข้อมูล โดยอาศัยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อความที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ตีความของข้อมูลดังกล่าวเอง

1.3) แยกประเภทความหมายของข้อมูล โดยการนำเอาความหมายที่ให้ไว้ในข้อ 1.2) มาจัดเป็นหมวดหมู่ หลังจากนั้นจึงนำเอาความหมายที่จัดหมวดหมู่แล้วมาตีความ สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยกล่าวคือ สร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เป็นรูปธรรม หรือจากปรากฏการณ์ที่มองเห็นหลาย ๆ เหตุการณ์ ตามที่ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานชั่วคราวไว้ มาทดสอบกับข้อสรุปที่จะสร้างว่ามีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือไม่ แล้วจึงลงมือสร้างข้อสรุปนั้นเพื่อนำไปตรวจสอบและยืนยัน ให้เป็นข้อสรุปที่มีความถูกต้องเที่ยงตรง และเชื่อถือได้

2) วิเคราะห์และสรุปความ โดยนำข้อสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุปที่สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ตาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับการตีความข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปรวบรวมความหมายแล้วนำมาสรุปทุกเรื่อง เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มาเพื่อตรวจสอบถึงความสอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมชายฝั่ง โดยการตีความข้อมูลอย่างสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรม และบริบทของพื้นที่ที่ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้นด้วยการวิเคราะห์เชิงอุปนัย

สรุปผลการวิจัย

สรุปภาพรวมของงานวิจัยนี้ พบว่า

1) ป่าชายเลนเสื่อมโทรมจากนายทุนบุกรุกพื้นที่เพื่อขุดบ่อเลี้ยงกุ้งกุลาดำตามแนวชายฝั่ง มีการปล่อยน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำ ป่าโกงกางที่เป็นแนวป้องกันทรายที่มากับคลื่นหายไป ปัญหาก็คือขาดการบำบัดน้ำเสียจากนาุ้ง โรงงานใช้เงินปิดปากกรรมการหมู่บ้าน ป่าชายเลนถูกทำลายจากสารเคมี 2) การกัดเซาะชายฝั่งจากสิ่งก่อสร้างทำให้ระบบนิเวศน์ขาดความสมดุล และกระแสน้ำเปลี่ยนทิศหันไปกัดเซาะชายฝั่งอื่น ๆ ปัญหาก็คือชายหาดหายไป โดยเฉพาะหาดทรายและหาดเลน รวมทั้งทำให้ดินงอกลงไปถมคลอง เรือเล็กเข้าออกไม่ได้ 3) การจัดการขยะ มีทั้งขยะที่ถูกทิ้งจากเรือนานาชนิด รวมทั้งขยะจากชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ปัญหาก็คือ ยังขาดกรรมการหมู่บ้านดูแล ชุมชนชายฝั่งยังไม่มีจิตสำนึกในเรื่องนี้ รวมทั้งไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบการจัดการขยะในทะเล โดยเฉพาะขยะที่ไปติดอวน และติดตามต้นโกงกาง และ 4) การจัดการน้ำเสียจากบ่อเลี้ยงกุ้ง โรงงานแปรรูปอาหารทะเล โรงงานอุตสาหกรรม การใช้สารเคมีในนาข้าวริมชายฝั่ง และสิ่งปฏิกูลจากชุมชน ทำ

ให้น้ำเสียไหลลงสู่แม่น้ำลำคลอง และเกิด
มลภาวะทางน้ำ สภาพน้ำทะเลชายฝั่งไม่สะอาด

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
ดังนี้ คือ 1) การแก้ปัญหาป่าชายเลนเสื่อมโทรม
ต้องให้โรงงานและฟาร์มกุ้งสร้างบ่อกักน้ำเสีย
ฟื้นฟูป่าชายเลน โดยการปลูกป่าทดแทน ทำ
ปะการังเทียม ไม่ให้มีการบุกรุกป่าชายเลน
เพิ่มขึ้น รวมทั้งทวงคืนผืนป่า จัดตั้งชมรมอนุรักษ์
ป่าชายเลน 2) การแก้ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง
โดยกำหนดพื้นที่สำหรับโซนก่อสร้าง ปลูกไม้

โกงกาง ปลูกไม้ไผ่ชะลอคลื่น และปลูกต้นไม้ที่
เหมาะสม เพื่อป้องกันการกัดเซาะ 3) การแก้ไข
ปัญหาการจัดการขยะชุมชน โดยรณรงค์ให้มีการ
ทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นทาง มีการเฝ้าระวังร่วมกัน
รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการจัดการขยะ และ 4)
การแก้ไขปัญหา น้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ โดยให้
โรงงานอุตสาหกรรมมีระบบบำบัดน้ำเสีย บ่อ
เลี้ยงกุ้งต้องมีบ่อกักเลน รณรงค์ให้เกษตรกรใช้
ปุ๋ยอินทรีย์ ให้ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลแทน
การเลี้ยงในลำคลอง และห้ามปล่อยน้ำเสียจาก
บ่อกุ้งสู่ทะเลจนกว่าจะได้บำบัดแล้ว

References

- Kongbprasertamon, Gamomtip. (2544). **Knowledge of Natural Resources**. Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Department Of Marine And Coastal Resources. (2552). **Coastal Erosion** [online], Available from: URL <http://www.dmcr.go.th/marinecenter/erosion.php>. (1/9/2557)
- (2552). **Coastal Area** [online], Available from: URL <http://www.dmcr.go.th/marinecenter/coastalzone.php>. (12/9/2557)
- Srichan, Padet. (2548). **Coastal Land and Coastal Areas**. Publication No. 4. Department Of Marine And Coastal Resources
- Raks Thai Foundation (2549). **Fishery, The Way of Wisdom The Media Production Project**. Bangkok: Lak and fountain Printing.
- Ingapattanakun, Vasin and Vetkrit, Dusit (2550). **Basic Knowledge of Natural Resources**. Nontaburi: Sukhothai Thammathirat Open University
- Confederation of Southern Fishermen (2541). **The Commercial Fishery Has the Capacity to Catch Fish More Powerful than the Fishermen Who Are Fishing with Local Fishermen**. Songkhla: Prince of Songkhla University.

ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ

แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์¹
นิคม เจียรจินดา²
วิรมล เวศสุนทรเทพ³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ กับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากประชากร คือ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ สมาชิกของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 125 คน โดยใช้แบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะทางบุคลิกภาพเป็นด้านสำคัญที่สุดของภาวะผู้นำ ในส่วนประสิทธิผลของการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์กร อยู่ในระดับสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 การวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ หลักการประเมินแห่งดุลยภาพ มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์กร

---

¹อาจารย์, สาขาทรัพยากรมนุษย์ คณะบริหารธุรกิจ
2086 ถนน รามคำแหง แขวง ห้วยหมาก เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
e-mail: keawta99@yahoo.com

²อาจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนน รามคำแหง แขวง ห้วยหมาก เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
e-mail: nik_3240@hotmail.com

³อาจารย์, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนน รามคำแหง แขวง ห้วยหมาก เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
e-mail: viramol@hotmail.com

Leadership and Effectiveness in Management in Terms of the Balanced Score Card.

Keawtar Phuphatthanapong¹

Nikom Jearrajinda²

Viramon Wetsuntornthep³

Abstract

This research aimed to study the relationship between leadership and effectiveness in management, with in the framework of the balanced score card, in Banglamung Municipality, Banglamung District, Chonburi Province by means of a complete enumeration, units of analysis being the Board of Directors, officials, members of Banglamung Councils. Data collection was conducted by a questionnaire for statistical analysis. It was demonstrated that overall leadership was high at 3.70, personality being the most important characteristic. Overall effectiveness of management, based on the principle of equilibrium assessment, was high at 3.77, the perspective on organization process management being the highest level at 3.82. Moreover, leadership affected effectiveness in management significantly at 0.05

Keywords: Leadership, Personal characteristic, Equilibrium assessment, Perspective on organization process management.

---

¹ Assoc. Prof., Department of Human Resources Management, Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University, 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240
e-mail: keawta99@yahoo.com

² Lecturer, Master Degree Program in Public and Business Administration, Ramkhamhaeng University, 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240
e-mail: nik_3240@hotmail.com

³ Lecturer, Master Degree Program in Public and Business Administration, Ramkhamhaeng University, 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240
e-mail: viramol@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการ เป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 โดยในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้งเทศบาล ขึ้น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดบทบาทภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะเทศบาลซึ่งถือเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญมากหน่วยหนึ่งในปัจจุบัน เพราะเป็นองค์การปกครองท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด รับรู้ปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ตามกฎหมาย นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด กล่าวคือกระทรวงมหาดไทย และรัฐบาล อาทิเช่น นโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชัน และในขณะเดียวกัน เทศบาลก็ต้องแก้ไขปัญหาของตนเอง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ชุมชนแออัด การจราจร รวมถึงการก่อสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการทำงานดังกล่าว จำเป็นต้องยึดหลักการบูรณา

การในการดำเนินงาน มีการประสานงานในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นการดำเนินงานที่มีวิสัยทัศน์ด้วยความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล (เอกสารของสภาร่างรัฐธรรมนูญ,2550)

ในขณะที่อำนาจหน้าที่ ตามโครงสร้างขององค์การ ได้กำหนดหน้าที่ซึ่งเป็นภาระความรับผิดชอบที่กว้างขวาง ทำให้มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเป็นอันมาก และขณะเดียวกันผู้รับบริการก็มีอัตราการเพิ่มขึ้น และมีเป็นจำนวนมาก การให้บริการต้องให้บริการรวดเร็วซึ่งหากเทศบาลปฏิบัติงานด้วยความล่าช้าย่อมหมายถึง การสูญเสียเวลาอันมีค่าของประชาชนผู้ใช้ บริการ ซึ่งการปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะรูปแบบเทศบาลนั้นมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การแก้ไขปัญหาของประชาชน เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลและพื้นที่ใกล้เคียงมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นหากการให้บริการแก่ผู้ใช้บริการล่าช้าย่อมหมายถึงการบริหารงานของเทศบาลนั้นไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์การกำหนดไว้ นอกจากปัญหาในเรื่องภารกิจหลักของเทศบาลแล้ว ยังมีปัญหาต่าง ๆ อีก อาทิเช่น ปัญหาทางด้านการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาทางด้านนโยบายและแผนการบริหารท้องถิ่น ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากร เป็นต้น

เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับองค์การ นอกจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานแล้ว ยังมีผู้ที่มิบทบาทในการเป็นผู้นำ และมีบทบาทในการบริหารอีกด้วย บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าองค์การ หรือผู้บริหาร ล้วนถือว่ามีสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะเป็นผู้ที่บริหารองค์การให้มี

ความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้

ผู้นำองค์กรนั้น เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในหลักของการบริหารงาน เพราะผู้นำจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจ กำหนดปัญหา วางแผน จัดโครงสร้างขององค์การ และรับผิดชอบต่อความสำเร็จ รวมทั้งนำพาองค์การให้อยู่รอด ดำเนินการได้ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และต้องสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับองค์กรอีกด้วย ดังนั้นการที่องค์กรใดก็ตามจะประสบความสำเร็จ และพัฒนาไปได้ด้วยดีจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความสามารถ มีภาวะผู้นำสูง และสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ จึงต้องการศึกษาภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพหรือไม่ โดยศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ/คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี และหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ/คุณลักษณะผู้นำ กับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ เพื่อต้องการทราบว่าภาวะผู้นำควรมีคุณลักษณะแบบใด และคุณลักษณะใดบ้างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมินผลแห่งดุลยภาพ ความสัมพันธ์และส่งผลนั้นมีมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ในการพัฒนาผู้บริหารเทศบาล และเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารงานเทศบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

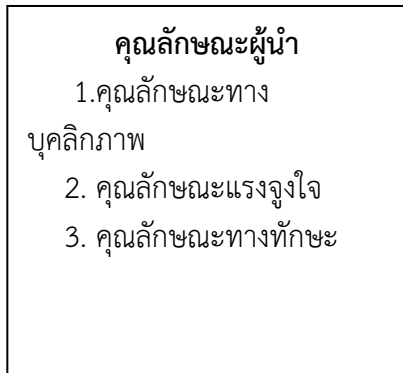
การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ กับประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรีโดยภาวะผู้นำ จะเป็นศึกษาถึงมิติในส่วนของคุณลักษณะผู้นำ ได้แก่ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางแรงจูงใจ คุณลักษณะทางทักษะ และกำหนดให้เป็นตัวแปรต้น (Independent variables)

ส่วนการศึกษา ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเทศบาลนคร ฯ ในครั้งนี้จะทำการศึกษาถึง หลักการวัดผลงานเชิงดุลยภาพ ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการธุรกิจภายใน และด้านนวัตกรรมและการเรียนรู้ และกำหนดให้เป็นตัวแปรตาม (Dependent variables)

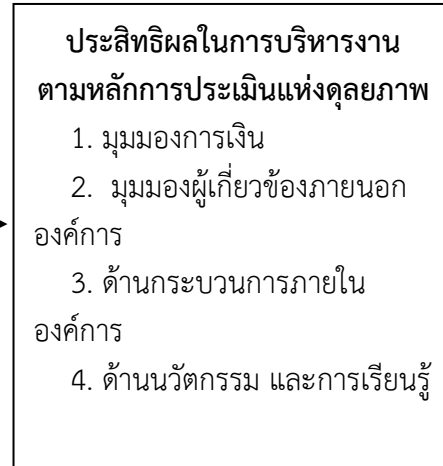
สามารถสร้างเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะของผู้นำทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะของผู้นำทางแรงจูงใจ คุณลักษณะของผู้นำทางทักษะ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ

แนวความคิดและทฤษฎี เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

จากความหมายที่สามารถสรุปได้ ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการมีอิทธิพลต่อกลุ่มของผู้นำ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มนั้น บรรลุวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายขององค์กรจึงมีการสรุปว่า การใช้ภาวะผู้นำมีความสำคัญ และมีผลกระทบโดยตรงต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวขององค์กร โดยที่ แนวคิดของ Benjamin M. Sachs (1966) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของผู้บริหารที่ดี ซึ่งเกี่ยวกับตัวของผู้บริหารเองไว้ว่า 1. ต้องมีความเข้าใจตนเอง และสามารถประเมินค่าตนเองได้อย่างถูกต้อง 2. ต้องยอมรับฟังและเคารพความคิดของผู้อื่น 3. ต้องมีความเข้าใจในสถานการณ์ของผู้ร่วมงาน

เป็นอย่างดี และ 4. ต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต้องสามารถนำความคิดของผู้ร่วมงานไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของตน สำหรับแนวคิดของ Barnard (1968) ที่กล่าวว่า คนที่จะเป็นผู้นำมีความจำเป็นที่จะต้องมีความสมบัติพิเศษ ซึ่งจะขาดเสียมิได้ 5 ประการ คือ 1. ความมีชีวิตชีวาและอดทน (Vitality and endurance) 2. ความสามารถในการตัดสินใจ (Decisiveness) 3. ความสามารถในการจูงใจคน (Persuasiveness) 4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) และ 5. ความฉลาดมีไหวพริบ (Intellectual capacity) หมายถึง ความเฉียบแหลม มีความรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์อยู่เสมอ

นอกจากนี้ Hoy and Miskel ยังได้ทำการศึกษาต่อในเรื่องประสิทธิผลของผู้นำ และแบ่งคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ 2. คุณลักษณะแรง จูงใจ 3. คุณลักษณะทางทักษะ สำหรับแนวคิดของ Magnuson (1971) ได้จำแนกคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้จัดการโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ออกเป็น

คุณลักษณะด้านอาชีพและคุณลักษณะส่วนตัว คือ 1. คุณลักษณะด้านอาชีพ 2. คุณลักษณะส่วนตัว

ในการศึกษาคุณลักษณะผู้นำจะเห็นได้ว่า มีการศึกษาอยู่ในรูปแบบ หรือคุณลักษณะต่าง ๆ หลายประการ ซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะทางร่างกาย คุณลักษณะทางสติปัญญา คุณลักษณะที่เกี่ยวกับงาน และคุณลักษณะทางสังคม เป็นต้น โดยวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับ คุณลักษณะของผู้นำที่ดีตามแนวคิดของ Hoy and Miskel (2001) โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ได้แก่ ความมั่นใจ ความอดทนต่อภาวะกดดัน ความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และการยึดมั่นในคุณธรรม

2. คุณลักษณะแรงจูงใจ ได้แก่ มีแรงขับในการทำงาน และมีแรงกระตุ้นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ และมีความต้องการในอำนาจ

3. คุณลักษณะทางทักษะ ประกอบด้วย ทักษะทางเทคนิค ทักษะระหว่างบุคคล ทักษะทางความคิดรวบยอด และทักษะทางการบริหาร

แนวความคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับประสิทธิผล

ปัจจุบันแนวความคิดเรื่ององค์การที่มีประสิทธิผลเป็นเรื่องที่มีผู้ศึกษาและ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาองค์การของตนให้ก้าวไปถึงความเป็นองค์การที่มี ประสิทธิภาพ แต่ในบางครั้ง ความหมายของประสิทธิผล องค์การที่มีประสิทธิผลยังคงมีความแตกต่างตามแต่ที่จะพิจารณาทั้งในด้านปริมาณ คุณภาพ หรือผสมผสานกัน โดยที่ Fiedler (1967) กล่าวว่า ประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้นำได้ใช้ความสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่ง

ถือว่าเป็นประสิทธิภาพของกลุ่ม และ Price (1968) มีแนว ความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การจำกัดอยู่เพียงว่า เป็นระดับองค์การหรือความสามารถในการบรรลุถึงเป้าหมาย (Degree of Goal Achievement)ที่กำหนดไว้เท่านั้น ในส่วนของ Reddin (1971), Barnard (1968) และ Lawless (1979) ได้แสดงแนวความคิดเป็นไปในทิศทาง เดียวกันว่าประสิทธิผลเป็นเรื่อง ที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้บริหาร ให้ผลงานบรรลุผลสำเร็จตามความคาดหวัง ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างสมบูรณ์

ซึ่ง ภรณ์ มหามนต์ (2529) ได้อธิบายถึง ลักษณะ ระดับของประสิทธิผลไปในทิศทาง เดียวกันกับ Gibson (2005) ซึ่งได้อธิบายถึง ประสิทธิภาพในบริบทของความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Cause and effect) ได้แบ่งความมีประสิทธิภาพ ออกเป็น 3 ระดับกล่าวคือ

1. ประสิทธิภาพของบุคคล (Individual effectiveness) เป็นผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่งานของพนักงานหรือสมาชิกขององค์การ
2. ประสิทธิภาพของกลุ่ม (Group effectiveness) เป็นผลรวมของการช่วยเหลือสนับสนุนของสมาชิกในกลุ่มทั้งหมด
3. ประสิทธิภาพขององค์การ (Organizational effectiveness) องค์การประกอบไปด้วยบุคคลและกลุ่ม ดังนั้นประสิทธิผลขององค์การจึงประกอบด้วย ประสิทธิภาพของบุคคลและกลุ่ม

โดยที่ Parsons (1960) ได้เสนอ แนวความคิดในการวัดประสิทธิผลขององค์การ (Talcott Parsons's Structural Functionalism) 4 ประการ ที่จำเป็นต่อระบบต่าง ๆ คือ

1. Adaptation (การปรับตัว) โดยมีตัวบ่งชี้ที่จะใช้วัดคือ

1.1 ความสามารถในการปรับเปลี่ยน (Adaptability)

1.2 นวัตกรรม (Inno - vation)

1.3 ความเจริญเติบโต (Growth)

1.4 การพัฒนา (Development)

2. Goal Attainment (การบรรลุเป้าหมาย) โดยมีตัวบ่งชี้ที่จะวัด ดังนี้

2.1 ผลสัมฤทธิ์ (Achievement)

2.2 คุณภาพ (Quality)

2.3 การแสวงหาทรัพยากร (Resource acquisition)

2.4 ประสิทธิภาพ (Efficiency)

3. Integration (บูรณาการ) โดยมีตัวบ่งชี้ที่จะวัด ดังนี้

3.1 ความพอใจ (Satisfaction)

3.2 บรรยากาศ (Climate)

3.3 การสื่อความหมาย (Communication)

3.4 ความขัดแย้ง (Conflict)

4. Latency (Pattern maintenance) โดยมีตัวบ่งชี้ที่จะวัด ดังนี้

4.1 ความภักดี (Loyalty)

4.2 ความสนใจของคนส่วนใหญ่ (Central Life Interest)

4.3 แรงจูงใจ (Motivation)

4.4 เอกลักษณ์ (Identity)

ส่วน Caplow (1964) ได้สร้างแบบจำลองที่เสนอแนะว่า ประสิทธิภาพขององค์การ 2 องค์การ คือ องค์การเดียวในระยะเวลาที่แตกต่างกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้และประเมินผลโดยวัดจาก ตัวแปร 4 ตัวแปรด้วยกัน คือ 1) ความมั่นคง (Stability) 2) การผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน 3) ความ

สมัครใจ (Voluntarism) และ 4) ความสัมฤทธิ์ผล (Achievement)

โดยที่หลักการประเมินแห่งดุลยภาพ (Balanced Score Card) เป็นกรอบแนวคิดอีกรูปแบบหนึ่งในการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การ เพื่อพิจารณาองค์การจากมุมมองด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน จึงเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างทันสมัยที่จะนำมาเป็นรูปแบบของการประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์การ ในปัจจุบันการนำหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ (Balanced Score Card) มาใช้นั้นได้รับการยอมรับและนำไปประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือด้านการบริหาร จัดการองค์การอย่างแพร่หลายทั้งในหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน (พสุ เตชะรินทร์ ,2547)

ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมุมมองการประเมินแห่งดุลยภาพ ประกอบด้วย 1. มุมมองด้านกระบวนการภายในขององค์การ 2. มุมมองด้านการเงิน 3. มุมมองด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายนอกองค์การ 4. มุมมองด้านการศึกษาเรียนรู้และนวัตกรรมในองค์การ จากการศึกษาในเรื่องภาวะผู้นำ กับ ประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักการประเมิน แห่งดุลยภาพของเทศบาลตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นตัวแปรตามของการวิจัยครั้งนี้

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือวัตถุประสงค์ขององค์การหรือกระบวนการใช้อิทธิพล กระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ โดยตัวชี้วัด หรือเป็นสิ่งบ่งบอกที่จะทำให้ทราบค่าของผู้นำในแต่ละ

ละคน ว่ามีความเป็นภาวะผู้นำมากน้อยเพียงใด คือ คุณลักษณะผู้นำ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 คุณลักษณะ คือ คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางแรงจูงใจ และคุณลักษณะทางทักษะ

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ หมายถึง การดำเนินงานของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี โดยการประเมินผลความสำเร็จขององค์การด้วยการประเมินผลหรือวัดผลด้านการปฏิบัติการอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์การ ประกอบด้วยมุมมอง 4 ด้าน มุมมองการเงิน มุมมองผู้เกี่ยวข้องภายนอกองค์การ มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์การ และมุมมองด้านนวัตกรรม และการเรียนรู้

วิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ คณะผู้บริหาร ข้าราชการ และสมาชิกของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 125 คน ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะต้องเก็บข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มประชากร จำนวนทั้งสิ้น 125 คน เป็นการแจกแจงครบถ้วนทุกหน่วย (Complete enumeration) แบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขอบเขตระยะเวลาดำเนินการในช่วงเดือน มกราคม-มิถุนายน 2559

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วย ตอนที่ 1.สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2. สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ และตอนที่ 3. สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ ในการบริหารงาน ของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอ

บางละมุง จังหวัดชลบุรี ตามมุมมองการประเมินแห่งดุลยภาพ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ และประสิทธิภาพตามมุมมองการประเมินแห่งดุลยภาพ

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. นิยามตัวแปรสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิด คำนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับคณะผู้บริหาร ข้าราชการ สมาชิกของของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่า ความเชื่อมั่น 0.98

5. นำแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเชื่อมั่น ไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานและ ลูกจ้าง เขตเทศบาลตำบลบางละมุง รวมจำนวน 125 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป จากเอกสารรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิด และการวิเคราะห์สรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

ใช้วิธีการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative analysis) ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเพื่อพยากรณ์คุณลักษณะผู้นำที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลัก การประเมินแห่งคุณภาพทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.4 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.4 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.2 ทำงานในตำแหน่งลูกจ้างประจำ/ตามภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 36.0 และปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.4

การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะภาวะผู้นำ

ตารางที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

คุณลักษณะของผู้นำ	$\bar{X}$	S.D	ระดับภาวะผู้นำ
1. คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ	3.74	.560	สูง
2. คุณลักษณะแรงจูงใจ	3.70	.682	สูง
3. คุณลักษณะทางทักษะ	3.66	.631	สูง
รวม	3.70	.560	สูง

จากตาราง การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของผู้นำ พบว่า ผู้นำของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ในภาพรวมมีลักษณะผู้นำในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 จากคะแนนเต็ม 4.0 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะ ทางบุคลิกภาพ

โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 รองลงมาคือ คุณลักษณะ
ทางแรงจูงใจ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.70 และ
คุณลักษณะทางทักษะ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.66
ตามลำดับ

การวิเคราะห์ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้นำ ของเทศบาลตำบลบางละมุง ตามหลักการประเมิน
แห่งดุลยภาพ

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพในการบริหารงาน

ประสิทธิผลในการบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D	ประสิทธิผล
1. มุมมองด้านกระบวนการภายในองค์กร	3.82	.638	สูง
2. มุมมองด้านการเงิน	3.77	.613	สูง
3. มุมมองส่วนของผู้เกี่ยวข้อง	3.75	.674	สูง
4. ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมในองค์กร	3.74	.647	สูง
รวม	3.77	.601	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับ
ประสิทธิผล ในการบริหารงาน ของผู้นำเทศบาล
ตำบลบางละมุง ตามหลักการประเมินแห่งดุลย
ภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย
3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับ
ประสิทธิผล ในการบริหารงานของเทศบาลตำบล
บางละมุง ตามมุมมองการประเมินแห่งดุลยภาพ

สูงที่สุดคือ มุมมองด้านกระบวนการภายใน
องค์กร โดยมีค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาคือ
มุมมองด้านการเงิน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 มุมมอง
ส่วนของผู้เกี่ยวข้อง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.75 และ
มุมมองด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมในองค์กร
โดยมีค่าเฉลี่ย 3.74 ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 3 สหสัมพันธ์(Pearson's Correlation)ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงาน

ภาวะผู้นำ	ประสิทธิผลในการบริหารงาน			ทิศทาง
	Pearson Correlation	Sig. (2-tailed)	ระดับความ สัมพันธ์	
1.คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ	.821**	.000	สูง	บวก
2.คุณลักษณะทางแรงจูงใจ	.843**	.000	สูง	บวก
3.คุณลักษณะทางทักษะ	.884**	.000	สูง	บวก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ กับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพพบว่า คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางแรงจูงใจ และคุณลักษณะทางทักษะ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ เนื่องจาก มี

ค่า sig เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะทางแรงจูงใจ และคุณลักษณะทางทักษะ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักประเมินแห่งดุลยภาพ

ตารางที่ 4 อิทธิพลของภาวะผู้นำต่อประสิทธิผลในการบริหารงาน

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE	Beta	t	Sig.
1.คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ	.346	.083	.323	4.149*	.000
2.คุณลักษณะทางแรงจูงใจ	-.022	.098	-.025	-.227	.820
3.คุณลักษณะทางทักษะ	.618	.089	.649	6.937*	.000

ค่าคงที่ .297

R = .902   R² = .817   R² adj = .813   F overall = 180.167   p = .000

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุเพื่อพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัว คือ ภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ และด้านคุณลักษณะทางทักษะ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยภาวะผู้นำด้านทักษะ มีอิทธิพลสูงสุด (Beta = .649) และภาวะผู้นำด้านบุคลิกภาพมีอิทธิพลรองลงมา (Beta = .323) คุณลักษณะของภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้านสามารถรวมกัน พยากรณ์ได้ ร้อยละ 81.3 (R² adj = .813)

เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ มาเขียนเป็นสมการวิเคราะห์พหุในรูปของคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\text{ประสิทธิผลในการบริหารงาน} = .297 + 0.346 (\text{ภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพ}) + 0.618 (\text{ภาวะผู้นำ ด้านคุณลักษณะทางทักษะ}) - 0.022 (\text{ภาวะผู้นำด้านแรงจูงใจ})$$

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งหลักดุลยภาพของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี” สามารถอภิปรายผล โดยแยกประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี ทำงานในตำแหน่งลูกจ้างประจำ/ตามภารกิจ และปฏิบัติงานเป็นระยะเวลา 6 – 10 ปี ซึ่งบุคลากรของเทศบาลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ และเป็นคนในท้องถิ่น ทำให้ทำงานได้สะดวก รับทราบปัญหา และความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลบรรลุตามวัตถุประสงค์ของเทศบาล ฯ ซึ่งเป้าหมายสูงสุด ก็คือการทำให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกของเทศบาลฯ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน รวมทั้งร่วมพัฒนาพื้นที่ของตนเอง ส่งผลให้ประเทศมีความเจริญ มั่นคง และมั่นคง

สำหรับภาวะผู้นำ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า คุณลักษณะผู้นำซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ ด้านคุณลักษณะทางแรงจูงใจ และด้านทักษะนั้น เป็นคุณลักษณะที่ผู้นำต้องมี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy and Miskel (2001) กล่าวว่า คุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเป็นผู้ที่มี คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ จะประกอบด้วย 1.ความมั่นใจ 2. ความอดทนต่อภาวะกดดัน 3. ความมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และ 4. การยึดมั่นในคุณธรรม คุณลักษณะทางแรงจูงใจจะประกอบด้วย 1. มีแรงขับในการปฏิบัติงาน 2.มีแรงกระตุ้นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3. มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 4.มีความต้องการในอำนาจและคุณลักษณะทางทักษะ ประกอบด้วย 1. ทักษะทางการบริหาร 2. ทักษะทางเทคนิค 3. ทักษะ

ระหว่างบุคคล และ 4. ทักษะทางความคิดรวบยอด

ดังนั้น การที่เทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีผู้นำที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้นำ ซึ่งวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้นำ เป็นตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้นำที่ดี และเป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะทางแรงจูงใจที่ดี เป็นผู้นำที่แรงขับในการปฏิบัติงาน เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความมุ่งมั่นในความสำเร็จ และเป็นผู้มีความต้องการในอำนาจที่ นั้นหมายความว่า เป็นผู้นำที่มีคุณลักษณะทางแรงจูงใจที่ดี นอกจากนี้ผู้นำของเทศบาลตำบลบางละมุง เป็นผู้นำที่มีทักษะในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะทางการบริหาร ที่ผู้นำหรือผู้บริหารนำมาเป็นหลักในการบริหารที่จะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผลที่เกิดขึ้นจะทำให้ผลการดำเนินงานขององค์การบริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำหรับประสิทธิผลของการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งดุลยภาพ ซึ่งการปฏิบัติงานนั้น เป็นไปตามที่ผู้บริหารของเทศบาลเป็นวางแผนเอาไว้ การดำเนินงานได้ปฏิบัติตามหลักการประเมินแห่งหลักดุลยภาพในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเงิน ด้านส่วนของผู้เกี่ยวข้อง และด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมในองค์กร จึงทำให้องค์การบริหารบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่วางเอาไว้

สามารถที่จะกล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้นำของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ ซึ่ง

ประกอบด้วยคุณลักษณะของผู้นำทางบุคลิกภาพ คุณลักษณะของผู้นำทางแรงจูงใจ คุณลักษณะของผู้นำทางทักษะ ทำให้การปฏิบัติงานนั้นทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งหลักคุณลักษณะ โดยที่คุณลักษณะผู้นำ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานตามหลักการประเมินแห่งหลักคุณลักษณะ และสามารถนำมาพยากรณ์ ได้แก่ ด้านคุณลักษณะทางบุคลิกภาพและ ด้านคุณลักษณะทางทักษะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะของเทศบาลตำบลบางละมุง อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เท่านั้น และ

เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับส่วนงานเทศบาล หรือหน่วยงานอื่น ในอนาคต จึงควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับเทศบาลในอำเภอต่าง ๆ ให้ครอบคลุม เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการนำไปปรับปรุงแก้ไขการบริหารงานขององค์กร ต่างๆให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงนำผลการวิจัยมาพิจารณาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างและปรับปรุงการบริหารงานในหน่วยงาน องค์กร และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่ผู้สนใจต้องการศึกษา และในการทำวิจัยในอนาคต

References

- Barnard, C. L. (1968). **The Functions of Executive**. Cambridge: Harvard University Press.
- Constituent Assembly. (2007). **Document of Constituent Assembly**, Bangkok.
- Decharin, Pasu (2004). **The Route from Strategy to Performance with Balanced Score Card and Key Performance Indicators**. 12th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House
- Fiedler, F. E. (1967). **A Theory of Leadership Effectiveness**. New York: Mcgraw-Hill.
- Gibson, J. L.(2005). **Organizations: Behavior Structure and Process**. International edition 10th ed . U.S.A.:McGraw Hill Inc.
- Hoy, Wayne K. and Cecil G, Miskel. (2001). **Educational Administration : Theory,Research and Practice**. 6 th ed. Mc Graw – Hill International Edition 2001.
- Keetibuth, Pornnee (1986). **The Effectiveness Assessment of the Organization**. Bangkok: Odeon Store Printing House.
- Lawless, David J. (1979). **Organizational Behavior: The Psychology of Effective Management** .2 nd ed. Englewood Chiff,NJ.:Prentice-Hall

- Magnuson, Walter G. (1971). **The Characteristics of Successful School Business Managers**
Doctoral Dissertation. University of Southern Californai, Los Angeless Inc.
- Parson, Talcott. (1960). Effect of Size, Complexity and Ownership in Administrative Intensity.
Administrative Science Quarterly. New York : Holt, Rinchart & Winston .
- Price, J. L. (1968). **Organizational Effectiveness: An Inventory of Propositions**.
Illinois:Homewood Ill. Richard D. Irvin, Inc.
- Reddin , W.J. (1971) . **Managerial Effectiveness** . New York : Mc Graw Hill.
- Sachs, Benjamin M. (1966).**Educational Administration: A Behavioral Approach**. Boston :
Hougton Miffin Co.,
- Noicham ,S., Jearrajinda N., laohavichien C. (2016). Good governance and effectiveness in
the management in terms of the Balanced Score Card in the Chao Phraya Surasak
Municipality, Sriracha District , Chonburi Province. **Kasem Bundit Journal** Vol.17
No.2 (38-48).
- Thendore, Caplow. (1964). **Principles of Organization**. New York: Harcourt., Brace and World.
- Yamane Taro. 1970. **Statistics: An Introductory Analysis**. Tokyo: Harper International Edition.

อำนาจและหน้าที่ในการผลิตพลังงานไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่น

ธีรวัฒน์ หาญใจไทย¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ ศึกษาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตพลังงานไฟฟ้าได้หรือไม่ และจะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอย่างไรเพื่อรองรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจดำเนินการนั้นได้โดยถูกต้อง เนื่องจากยังไม่มี ความชัดเจนเกี่ยวกับกฎหมายที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตพลังงานไฟฟ้า จึงขาดสิ่งที่จะขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งเองมีศักยภาพเพียงพอที่จะนำขยะมูลฝอยที่จัดเก็บได้ตามอำนาจหน้าที่มาผลิตเป็นพลังงานไฟฟ้าได้ ดังนั้น จึงควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นกฎหมายหลักที่จะรองรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตพลังงานไฟฟ้า

คำสำคัญ: การผลิตพลังงานไฟฟ้า, ขยะมูลฝอย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

---

¹ นิตกร องค์กรบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด และนักศึกษาปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ที่อยู่: 34/2 หมู่ที่ 3 ถนนรัตนธิเบศร์ ซอยวัดบางรักน้อย ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000
e-mail: Theerawat89@hotmail.com

Local Administration's Authority in Producing Electricity from Wastes: A Comparative Study between Thailand and Japan

Theerawat Hanjaithai

Abstract

The main objectives of this research were to study Local Administration's Authority in Producing Electricity and to enact or amend the existing Local Administration Act to authorize Local Administration Organization in producing electricity from wastes. Currently, there was no law or regulation allowing Local Administration Organization explicitly to produce electricity from waste. Therefore, there should be an amendment in the law or regulation of Local Administration Organization, and the Act of Plans and Procedures for Decentralization of Local Administration B.E. 2542 to be implemented as the main Act that authorises local administration in producing electricity.

Key words: Electricity production, Waste , Local Administration Organization.

---

¹ Legal officer, Aomkred Subdistrict Administrative Organization, Graduate student , LL.M. Master of Laws (Public Law) , Faculty of Law, Assumption University
34/2 Moo.3 Rattanathibate Road , Soi Bang Rak Noi , Tambon Bang Rak Noi , Amphoe Mueang Nonthaburi , Nonthaburi 11000
e-mail: Theerawat89@hotmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่สุดประการหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายท้องที่ไม่มีพื้นที่จัดเก็บและไม่มีพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยเหล่านั้น บางครั้งเกิดความขัดแย้งในการดำเนินการและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยยังคงมีขยะมูลฝอยอีกเป็นจำนวนมากที่สามารถนำกลับมาใช้ผลิตเป็นไฟฟ้าได้ ดังนั้น จึงนับได้ว่าประเทศไทยมีโอกาสและศักยภาพที่จะผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย ซึ่งดูแล้วเป็นทางเลือกที่มีประโยชน์อย่างมาก เพราะนอกจากจะเป็นการลดปริมาณขยะมูลฝอยได้แล้ว ยังเป็นการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยไปพร้อม ๆ กันและยังได้ผลผลิตเป็นไฟฟ้าซึ่งสามารถใช้หรือขายสร้างรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อีกด้วย โดยที่ปัจจุบันมีเทคโนโลยีที่สามารถนำขยะมูลฝอยมาผลิตไฟฟ้าได้ในหลากหลายวิธี มีตั้งแต่ลงทุนน้อยไปจนถึงลงทุนมหาศาล แต่กฎหมายยังไม่มี ความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้เป็นสิ่งขับเคลื่อนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการผลิตไฟฟ้าได้ ดังนั้น ประเด็นสำคัญ คือ จะทำอย่างไรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้โดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ในขณะเดียวกันจะจำกัดอำนาจในการดำเนินการไว้เช่นไรเพื่อไม่ให้ทับซ้อนกับภารกิจอำนาจหน้าที่หลักของรัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อสนองความต้องการประชาชนในท้องถิ่นของตน ซึ่งตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(18) , มาตรา 17(11) และมาตรา 18 ได้บัญญัติไว้แต่เพียงว่าให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่กำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลในเขตพื้นที่ แต่มิได้บัญญัติว่าในการกำจัดขยะมูลฝอยนั้นจะกระทำโดยวิธีใด และจะนำขยะมูลฝอยเหล่านั้นมาผลิตไฟฟ้าได้หรือไม่ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติกฎหมายหลักเกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย

การผลิตไฟฟ้าเป็นอำนาจหน้าที่หลักของรัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้า โดยที่ยังไม่มีการถ่ายโอนภารกิจหรือกระจายอำนาจผลิตไฟฟ้ามาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหา คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยได้หรือไม่ ซึ่งจำต้องพิจารณาตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองเกี่ยวกับ “หลักไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ” โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกระทำการใด ๆ ได้ จะต้องมีความหมายฉบับใดฉบับหนึ่งให้อำนาจกระทำเช่นนั้น คือ ต้องมีฐานทางกฎหมายรองรับ ดังนั้น การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจในการผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอยได้หรือไม่ ก็จะต้องพิจารณาในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทนั้น ๆ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้า พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 รวมทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยว่าได้มีบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าวไว้หรือไม่ อย่างไร มีข้อห้ามหรือข้อจำกัดประการใดหรือไม่

แต่ทั้งนี้ ก็จะต้องมีข้อจำกัดอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอาไว้ด้วย เพื่อจะได้ไม่เป็นการทับซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจ และประเด็นต่อไป คือ ควรจะบริหารจัดการไปในแนวทางใดเกี่ยวกับการดำเนินการผลิตไฟฟ้า ซึ่งในรอบหลายปีที่ผ่านมา มีแนวโน้มส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้าลงทุนและจัดการขยะมูลฝอยมากขึ้น และนอกจากนั้น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้แล้ว จะใช้ประโยชน์จากไฟฟ้าในรูปแบบใด ใครเป็นผู้ได้รับประโยชน์ ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์จากไฟฟ้าได้ในหลายรูปแบบ โดยอาจจะใช้ไฟฟ้านั้นในสำนักงานของตน หรือใช้ประโยชน์ในชุมชนเป็นการมีส่วนร่วม หรืออาจนำไฟฟ้างดงกล่าวออกขายให้กับประชาชนหรือหน่วยงานอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการผลิตไฟฟ้าได้หรือไม่ และจะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับใด อย่างไร เพื่อเป็นการรองรับอำนาจดังกล่าวอย่างถูกต้อง
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวทางและนโยบายของประเทศญี่ปุ่นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นมีอำนาจในการผลิตไฟฟ้าได้หรือไม่อย่างไร
3. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของการดำเนินการ ข้อจำกัดทางกฎหมายของการดำเนินการ และการใช้ประโยชน์จากไฟฟ้าที่ผลิตได้

สมมติฐานของการวิจัย

การกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องดำเนินการในเขตท้องถิ่นของตน อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีศักยภาพพอที่จะนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นไฟฟ้าได้แต่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติใช้อำนาจดำเนินการได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงควรจะได้มีการบัญญัติหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อเป็นการรองรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการผลิตไฟฟ้าได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งวิเคราะห์ถึงตัวบทกฎหมายและเอกสารที่เกี่ยวข้องว่าให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการผลิตไฟฟ้าหรือไม่ ซึ่งหากกฎหมายไม่ได้เปิดช่องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจดังกล่าวหรือกฎหมายที่บัญญัติไว้ยังไม่ชัดเจน ควรจะแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายอย่างไร

ทฤษฎี และกรอบความคิดสำหรับการวิจัย

1. หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง

การกระทำใดๆของฝ่ายปกครองจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดและจะกระทำนอกขอบอำนาจที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ ซึ่งหลักดังกล่าวทำให้เกิดผลตามมา คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจ หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจแล้ว ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการใด ๆ ได้ ดังนั้น “กฎหมาย” จึงเป็นทั้งที่มา (Source) ของการใช้อำนาจ และขณะเดียวกัน

ก็เป็นข้อจำกัด (Limitation) ในการใช้อำนาจของฝ่ายปกครองด้วย ดังนั้น จึงอาจเรียกหลักดังกล่าวว่า “หลักไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ” โดยตัวบทกฎหมายที่ฝ่ายปกครองใช้อ้างอิงเพื่อใช้อำนาจนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาดีด้วย คือ ต้องเป็นกฎหมายที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหลักในเรื่องสิทธิเสรีภาพของราษฎร (วิษณุ วัลย์ญ และคณะ, 2551)

ในการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครองโดยส่วนใหญ่เป็นการก่อกำเนิดสัมพันธ์กับประชาชนอันเรียกว่า “การกระทำทางปกครอง” โดยที่ฝ่ายปกครองจะก่อให้เกิดการกระทำทางปกครองได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจไว้ ด้วยเหตุดังกล่าวการกระทำทางปกครองต่าง ๆ จึงต้องชอบด้วยกฎหมาย โดยฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่อาจมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพหรือประโยชน์อันชอบธรรมของเอกชนได้ ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและต้องกระทำภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2555)

2. หลักความสามารถทั่วไป

หลักความสามารถทั่วไป (General competence) เป็นกรอบแนวคิดที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการจัดทำบริการสาธารณะใดๆ ก็ได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนท้องถิ่นของตน ครอบคลุมที่ไม่ไปก้าวล่วงต่ออำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองอื่น ๆ ดังนั้น การปกครองท้องถิ่นจึงมิใช่การจำกัดทำภารกิจที่มีอยู่ หากแต่หมายถึงการจัดทำบริการสาธารณะที่อาจจะมีขึ้นในอนาคตตามความจำเป็นของท้องถิ่นด้วย ด้วยเหตุนี้อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นจึงมีอยู่อย่างกว้างขวางและไม่ถูกจำกัดโดยบทบัญญัติของกฎหมาย (นครินทร์

เมฆไตรรัตน์ และคณะ, 2545) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจะดำเนินการจัดทำภารกิจนั้นได้ทันทีหากมีศักยภาพเพียงพอ โดยไม่ต้องมีการออกกฎหมายให้อำนาจในการจัดทำ ประเทศที่มีพัฒนาการทางด้านกฎหมายมหาชนอย่างฝรั่งเศสก็ยึดถือหลักการนี้ โดยที่เรียกว่า “หลักการบริหารโดยอิสระ” สำหรับประเทศในแถบเอเชียก็ปรากฏหลักการในลักษณะนี้ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับความพยายามที่จะรักษาสิทธิของท้องถิ่นในการปกครองตนเองให้มากที่สุด (Local self-government principle) (โกวิทย์ พวงงาม, 2555) โดยที่องค์กรปกครองท้องถิ่นควรเป็นองค์กรหลักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งรัฐบาลมีหน้าที่กำกับดูแลและสนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะให้มีคุณภาพ ปลอดภัย และได้มาตรฐาน (จรัส สุวรรณมาลา, 2542)

หลักความสามารถของท้องถิ่น (Local Capability) เกิดจากแนวคิดที่ว่า การดำเนินกิจกรรมสาธารณะเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นในระดับล่างสุด หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับสูงจะดำเนินกิจกรรมสาธารณะใด ๆ ก็ต่อเมื่อท้องถิ่นระดับล่างไม่มีศักยภาพที่จะดำเนินการได้ หรือหากดำเนินการอาจเกิดปัญหากระทบกับท้องถิ่นอื่นหรือเป็นผลเสียหายต่อประเทศโดยรวม ซึ่งมีแนวคิดว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมอะไรก็ได้ที่ตนเองเห็นเหมาะสม ยกเว้นที่กฎหมายห้ามไว้ โดยในประเทศยุโรปตะวันตก และในหลายมลรัฐของสหรัฐอเมริกาอนุญาตให้ท้องถิ่นสามารถกระทำ

กิจการใด ๆ ก็ได้ ยกเว้นกิจกรรมที่กฎหมายห้ามไว้ เรียกหลักนี้ว่า “หลักการกฎท้องถิ่น” (Home Rule Principle) (อุดม ทุมโฆสิต, 2552)

Jordi Borja & Manuel Castells กล่าวว่า “ความเป็นอิสระของท้องถิ่นมิใช่เพียงการยอมรับทางการเมืองและทางกฎหมาย การปกป้องทางกฎหมายให้แก่ความสามารถของท้องถิ่นในการวางผังเมือง การจัดการการให้บริการ นอกจากนั้นยังมีอาจขึ้นอยู่กับภาระการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ชัดเจนระหว่างหน่วยบริหารระดับต่างๆภายในรัฐ แต่ทว่าความเป็นอิสระของท้องถิ่นจะต้องมีเนื้อหาใหม่ๆ ได้แก่อิทธิที่จะสร้างสรรค์ทางการเมือง ประสานงานหน่วยงานท้องถิ่นหลายระดับและหลายประเภท เพื่อดำเนินนโยบายแบบบูรณาการ มองหาช่องทางทำภารกิจที่ถูกละทิ้งในอดีตว่ามีใช้ภารกิจของท้องถิ่น เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจ การจ้างงาน...” (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2551)

3. หลักเกณฑ์ในการจัดทำบริการสาธารณะ

มีหลักเกณฑ์สำคัญอันต้องคำนึงถึงอยู่ 3 ประการ (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2552)

3.1 หลักว่าด้วยความเสมอภาค

เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจการ ที่รัฐจัดทำขึ้นโดยอาศัยอำนาจทางกฎหมาย ซึ่งมีได้ มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดทำบริการสาธารณะขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ แต่เป็นการจัดทำเพื่อประโยชน์ของประชาชนทุกคน โดยทุกคนย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติหรือได้รับผลประโยชน์จากบริการสาธารณะอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงความเสมอภาคที่จะได้รับบริการอย่างเท่าเทียมกัน

3.2 หลักว่าด้วยความต่อเนื่อง

เนื่องจากบริการสาธารณะเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน ดังนั้น หากบริการสาธารณะหยุดชะงักลง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม ประชาชนผู้ใช้บริการสาธารณะย่อมได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายได้ ด้วยเหตุนี้ การบริการสาธารณะจึงต้องมีการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

3.3 หลักว่าด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

การจัดทำบริการสาธารณะจะต้องปรับให้เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนตลอดเวลา ฝ่ายปกครองสามารถแก้ไขปรับปรุงบริการสาธารณะได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบุคคลใด โดยจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการรักษาผลประโยชน์สาธารณะอยู่เสมอ และจะต้องปรับปรุงให้เข้ากับความต้องการโดยส่วนรวมของประชาชน ซึ่งการแก้ไขปรับปรุงการจัดทำบริการสาธารณะต้องทำโดยมีกฎหมายให้อำนาจ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary research) จากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ข้อมูลสารสนเทศ กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศไทย

การกำจัดขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการ ในเขตท้องถิ่นของตนอยู่แล้ว อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งมีศักยภาพเพียงพอที่จะนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นไฟฟ้านอกจากนี้การกำจัดขยะมูลฝอยและการผลิตไฟฟ้าต่างก็เป็นบริการสาธารณะที่ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์โดยตรงและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต

พลังงานไฟฟ้าเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิต จนอาจกล่าวได้ว่ากลายเป็นปัจจัยที่ 5 เป็นความจำเป็นพื้นฐานซึ่งแทบจะขาดไม่ได้ เพราะการไม่มีไฟฟ้าใช้ แม้จะไม่ทำให้ถึงตาย แต่ก็ทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างลำบาก ขาดความสะดวกสบาย โดยความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้นทุกวัน รัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้าอาจผลิตไฟฟ้าได้ไม่เพียงพอต่อการใช้การบริโภคและการขับเคลื่อนในระบบเศรษฐกิจ จึงเสี่ยงที่จะเกิดการขาดแคลนไฟฟ้ามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเมื่อรวมกลุ่มกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แล้ว ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การใช้ไฟฟ้าย่อมมีมากขึ้นไปอีก ก็เป็นการสมควรที่จะให้รัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้าเน้นบทบาทไปที่การดำเนินการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหลักอยู่เช่นเดิม เช่น จากเขื่อน ถ่านหิน เพื่อสนองความต้องการไฟฟ้าในภาพรวมของประเทศ การขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ และระหว่างประเทศ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะให้มีอำนาจดำเนินการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน (แหล่งพลังงานรอง) ในท้องถิ่นของ

ตนโดยเฉพาะจากขยะมูลฝอย อันเป็นสิ่งที่เป็นไปได้มากที่สุดและเกี่ยวข้องกับหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกำจัดขยะมูลฝอยอยู่แล้ว ซึ่งถ้าสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ก็จะเป็นการกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน

ในกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆมีได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ในการผลิตไฟฟ้าเอาไว้ แต่ก็มีบางถ้อยคำที่ปรากฏในกฎหมายดังกล่าว อันอาจจะตีความให้ไกลไปถึงการผลิตไฟฟ้าได้อยู่บ้าง เช่น ถ้อยคำที่ว่า “ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า” ซึ่งน่าจะเป็นคำที่ใกล้เคียงเป็นอย่างมากกับการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้ อันขึ้นอยู่กับการตีความหมายของคำนั้นอย่างกว้างเพียงใด แต่คำว่า “ให้มี” ในบริบทนี้ก็ไม่ใช่คำที่จะชี้ชัดให้เห็นถึงว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจผลิตไฟฟ้า ประกอบกับเมื่อเทียบเคียงพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 ที่แยกคำว่า “ผลิต” กับ “จัดให้ได้มา” ออกจากกัน จึงอาจอนุมานได้ว่าคำว่า “ให้มี” ไม่น่าจะรวมไปถึง “การผลิต” นอกจากนั้น ในความเป็นจริง การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้านั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการโดยติดต่อประสานงานขอขยายเขตไฟฟ้ากับรัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้า เพื่อให้เข้ามาดำเนินการจัดให้มีไฟฟ้าบริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ดำเนินการผลิต ติดตั้ง หรือจัดให้มีไฟฟ้านั้นเอง

นอกจากนี้ ยังมีคำว่า “การพาณิชย์” ซึ่งสามารถตีความได้ทั้งการเป็นผู้ขายแต่เพียงอย่างเดียว หรือตีความว่าเป็นทั้งผู้ขายและผู้ผลิตด้วย

โดยในขั้นของการผลิตไฟฟ้าและการขายไฟฟ้านั้นสามารถแยกกระบวนการออกต่างหากจากกันได้ ดังนั้น แม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการพาณิชย์ได้ก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะตีความคำว่า “การพาณิชย์” ให้ไกลไปถึงขั้นการผลิตไฟฟ้าได้ นอกจากนั้น หากผลิตไฟฟ้าได้แล้วไม่ได้นำออกขาย แต่เก็บไว้ใช้เอง หรือใช้ในการบริการแก่ประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ก็จะไม่เข้าลักษณะของการพาณิชย์ ดังนั้น หากจะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้ ก็น่าจะต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนไปเลย

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยไว้ แต่ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการเป็นการเฉพาะไว้ จึงขึ้นอยู่กับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งการกำจัดขยะมูลฝอยในบางวิธีก่อให้เกิดผลพลอยได้เป็นไฟฟ้าขึ้น โดยอาจตีความว่าไฟฟ้านั้นเป็นเพียงผลพลอยได้ในการกำจัดขยะมูลฝอยเท่านั้น ไม่ใช่การผลิตไฟฟ้าขึ้นโดยตรง แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะผลิตไฟฟ้าได้ ก็ต้องมีฐานทางกฎหมายรองรับให้อำนาจดำเนินการได้ด้วย ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ไม่ได้บัญญัติถึงคำว่า “ผลิตไฟฟ้า” ไว้ แต่มีการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการสาธารณูปโภคไว้ ซึ่งแม้คำว่า “สาธารณูปโภค” น่าจะรวมถึงกิจการไฟฟ้าด้วย แต่ก็มีได้เป็นกฎหมายที่กำหนดโดยตรงเกี่ยวกับการผลิตไฟฟ้า โดยเป็นเพียงบทบัญญัติในลักษณะกว้างๆ

เป็นการทั่วไปที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณูปโภคเพื่อบริการแก่ประชาชนในเขตท้องถิ่นของตนเท่านั้น และนอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากคำว่า “จัดระบบบริการสาธารณะเกี่ยวกับการสาธารณูปโภค” อาจจะตีความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้ด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็อาจตีความเพียงว่าจัดระบบการให้บริการไฟฟ้าที่จัดหาเท่านั้น โดยไม่ได้รวมถึงการผลิตไฟฟ้าขึ้นเอง

ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 1 และ 2 ยังไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ในการผลิตไฟฟ้าให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในด้านโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับแผนภารกิจด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้บัญญัติถึงเฉพาะกลุ่มภารกิจแหล่งน้ำ/ประปาชนบท เท่านั้น โดยภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วตามแผนข้างต้น สำหรับกระทรวงพลังงาน กรมธุรกิจพลังงาน ได้ถ่ายโอน แต่เพียงภารกิจงานควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงเท่านั้น โดยไม่มีการถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่ผลิตไฟฟ้า แต่ไว้ในร่างแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 3) เริ่มมีแนวคิดที่อาจเชื่อมโยงไปสู่อำนาจผลิตไฟฟ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านสังคมที่มีลักษณะคาบเกี่ยว เช่น การประปา การไฟฟ้า ระบบการขนส่งมวลชน

โดยหลักการทั่วไปแล้ว การถ่ายโอนภารกิจจะไม่ครอบคลุมงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ซึ่งถ้า

พิจารณาว่าการผลิตไฟฟ้าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศแล้ว จะถ่ายโอนภารกิจอำนาจหน้าที่นั้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ โดยควรจะให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทพิจารณาว่าควรถ่ายโอนอำนาจผลิตไฟฟ้าหรือไม่ หรือจะถ่ายโอนอำนาจบางส่วนได้หรือไม่ แต่โดยหลักการในเบื้องต้น เพื่อความมั่นคงทางพลังงาน ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการผลิตไฟฟ้า ดังนั้น ไม่ควรถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ควรเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเลือกที่จะผลิตไฟฟ้าหรือไม่ก็ได้ กล่าวคือ ให้เป็นอำนาจแต่ไม่ใช่หน้าที่ เพราะคงจะเป็นไปไม่ได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะมีศักยภาพผลิตไฟฟ้า แต่ทั้งนี้ หากจะมีการถ่ายโอนภารกิจอำนาจข้างต้นจริง ๆ ก็ควรเป็นการถ่ายโอนเพียงบางส่วนเท่านั้นซึ่งจะไม่เป็นการตัดทอนอำนาจของรัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้าลง และต้องจำกัดการดำเนินการประเด็นต่างๆไว้ เช่น กำหนดรายได้ขั้นต่ำเท่าไรจึงจะให้ดำเนินการผลิตไฟฟ้าได้ จำกัดวงเงินในการลงทุน จำกัดการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทนเท่านั้นโดยไม่ให้อำนาจผลิตจากพลังงานหลัก จำกัดกำลังการผลิตไฟฟ้าต่อวันหรือต่อเดือนไว้ จำกัดพื้นที่ที่จะดำเนินการผลิตเฉพาะในเขตท้องถิ่นตน เป็นต้น

นอกจากนั้น ในร่างแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เสนอให้แก้ไขกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในด้านโครงสร้างพื้นฐานได้มีการเสนอให้แก้ไขกฎหมายจำนวน 7 ฉบับ โดยที่ไม่ได้เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายเกี่ยวกับการไฟฟ้าแต่อย่างใด โดยเชื่อว่าคงจะไม่มี การถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ดังกล่าวในเร็ววันนี้ หรืออาจจะไม่มีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่นั้นเลยก็เป็นได้

ตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มิได้มีการกล่าวถึงกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้หรือไม่ ประกอบกับตามกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เองก็มิได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจประกอบกิจการพลังงานเอาไว้ ดังนั้น จึงยังไม่มีจุดเชื่อมโยงมาใช้พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 ซึ่งถ้าจะให้เกิดความชัดเจน ก็ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มเติมถ้อยคำ ว่า “การประกอบกิจการพลังงาน ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550” ลงไปในมาตราที่กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ แล้วจึงมาดำเนินการออกเป็นระเบียบของกระทรวงพลังงานหรือระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานอีกครั้งหนึ่ง เกี่ยวกับการอนุญาต การกำหนดประเภท และอายุใบอนุญาตให้สอดคล้อง

กับขนาดและลักษณะของกิจการพลังงานประเภทต่าง ๆ

กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเทศญี่ปุ่น

จากการศึกษากฎหมายและแนวนโยบายของประเทศญี่ปุ่นแล้วพบว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะทำให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยิ่งใหญ่มากกว่ารัฐบาลกลาง โดยแนวคิดเรื่อง Local Government First ซึ่งเน้นให้ท้องถิ่นทำมากกว่ารัฐบาลกลางมาทำเอง รัฐบาลกลางจะทำหน้าที่เฉพาะเรื่องใหญ่ๆ ที่อยู่นอกเหนือจากความสามารถของท้องถิ่น เช่น งานป้องกันประเทศ เป็นต้น (สถาบันวิสิทธรศน์, 2551)

ประเทศญี่ปุ่นมี Waste Management and Public Cleansing Law (Law No.137 of 1970) เป็นกฎหมายหลักที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย โดยการดำเนินการจะเริ่มตั้งแต่การวางแผนจัดการขยะมูลฝอย ตามมาตรา 6 (Municipal Solid Waste Management Plan) การจัดเก็บขนส่ง และการกำจัดขยะมูลฝอย ตามมาตรา 6-2 (Management by Municipalities)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ โดยเป็นองค์กรหลักที่มีอำนาจหน้าที่จัดการขยะมูลฝอยและก็มีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้ด้วยเช่นกัน โดยตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผลิตไฟฟ้าจากขยะมูลฝอย คือ โรงไฟฟ้าพลังความร้อน

จากขยะมูลฝอยที่เมือง Fukuoka ถือว่าเป็นโรงไฟฟ้าที่มีความทันสมัยมาก ซึ่งมีแนวคิดที่น่าสนใจ คือ เกิดจากการร่วมทุนกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมือง Fukuoka กับบริษัทผลิตไฟฟ้าชื่อ Kyushu Electric Power Co.,Inc หรือที่เรียกว่า KEPCO ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าในเมือง Fukuoka ตั้งบริษัทใหม่ขึ้นมาชื่อว่า “Fukuoka Clean Energy Corporation” โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือหุ้นในบริษัทใหม่นี้ร้อยละ 51 และบริษัท KEPCO ถือหุ้นอยู่อีกร้อยละ 49 โดยที่ความเป็นมาของการตั้งโรงไฟฟ้าแห่งนี้ คือ รัฐบาลญี่ปุ่นเล็งเห็นว่าขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญประการหนึ่ง การกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีทั่ว ๆ ไปที่ใช้กันอยู่ เช่น การเผา การฝัง ไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม แต่กลับจะเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมมากขึ้นไปอีก ด้วยเหตุนี้เองจึงเกิดการตั้งโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะมูลฝอยขึ้นมาซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้เงินสนับสนุนจำนวนหนึ่งด้วย โดยจุดเริ่มต้นอยู่ที่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่แล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมทุนกับบริษัท KEPCO ตั้งบริษัทใหม่ขึ้นมา เป็นบริษัทโรงไฟฟ้าพลังความร้อนจากขยะมูลฝอย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอนุญาตให้บริษัทใหม่ที่เกิดขึ้นนั้นเข้ามาทำดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่ของตน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ร่วมทุนก็ต้องจ่ายค่ากำจัดขยะมูลฝอยให้กับบริษัทใหม่นี้ด้วยเพราะการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในเมื่อมิได้ดำเนินการนั้นเอง แต่จ้าง

บริษัทใหม่ให้ทำหน้าที่นั้นแทนตน ในขณะที่บริษัท KEPCO ซึ่งเป็นผู้ร่วมทุนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไปทำสัญญากับบริษัทใหม่เพื่อซื้อพลังงานไฟฟ้าที่ผลิตได้จากโรงไฟฟ้านั้น ส่วนบริษัทใหม่ที่เกิดขึ้นก็จะมีรายได้จากการขายพลังงานไฟฟ้าให้กับบริษัท KEPCO (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2558)

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบของการดำเนินการสำหรับการผลิตไฟฟ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำได้หลายวิธี แต่วิธีที่น่าจะเหมาะสมที่สุด คือ การร่วมดำเนินการกับบริษัทเอกชน โดยจัดตั้งนิติบุคคลใหม่ขึ้นมาดำเนินการในรูปแบบบริษัทจำกัด เพราะการผลิตไฟฟ้าถือเป็นเรื่องใหม่ เป็นบริการสาธารณะเฉพาะด้านที่ยังไม่เคยดำเนินการ อีกทั้งยังใช้เงินลงทุนมหาศาล มีความเสี่ยงสูง มีความซับซ้อน และต้องอาศัยเทคนิคพิเศษมากกว่ากิจการทั่ว ๆ ไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญจึงแบกรับความเสี่ยงเหล่านั้นเองไม่ไหว อันเป็นปัญหาเรื่องศักยภาพความพร้อม ดังนั้น การเข้าร่วมกับบริษัทเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญจึงน่าจะเหมาะสมที่สุด โดยอาจจะใช้ต้นแบบการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศญี่ปุ่นมาปรับใช้ตามความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากบริษัทเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสามารถดำเนินกิจการใดๆได้ตามวัตถุประสงค์ของบริษัท ซึ่งย่อมจะรวมไปถึงกิจการอื่นๆที่ไม่ใช่กิจการสาธารณูปโภคด้วย แต่หากบริษัทมีวัตถุประสงค์หลายประการมิใช่เฉพาะกิจการสาธารณูปโภค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่อาจ

ไปถือหุ้นในบริษัทนั้นได้ นอกจากนั้น ภายหลังจากได้เข้าร่วมถือหุ้นในบริษัทแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคอยระวังมิให้บริษัทมีหรือขยายวัตถุประสงค์ในลักษณะที่จะทำให้ไม่อาจคงถือหุ้นในบริษัทนั้นต่อไปได้ ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาตามมา จึงไม่เหมาะที่จะไปร่วมทุนกับบริษัทเดิมที่มีวัตถุประสงค์อื่นๆอยู่ด้วย แต่ควรจะต้องตั้งเป็นบริษัทใหม่ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประกอบกิจการสาธารณูปโภคไฟฟ้าเท่านั้น

การใช้ประโยชน์จากไฟฟ้าที่ผลิตได้นั้นมีหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่เหมาะสมและดูเหมือนจะเป็นการตอบโจทย์เรื่องบริการสาธารณะและประโยชน์สาธารณะได้ดีที่สุด คือ การขายไฟฟ้านั้นให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพราะถือว่าเป็นการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยเมื่อขายไฟฟ้าได้แล้ว ก็นำเงินนั้นมาใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอย อันถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง ซึ่งเมื่อดำเนินการไปเรื่อย ๆ ก็เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะมูลฝอย

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขายไฟฟ้าให้แก่ผู้ใดนั้น ต้องคำนึงความต้องการไฟฟ้าของประชาชนในท้องถิ่นตนก่อนเป็นหลัก และพิจารณาถึงกำลังการผลิตไฟฟ้าด้วย โดยการขายไฟฟ้าให้กับประชาชนนอกท้องถิ่นตนนั้นไม่ใช่รูปแบบการใช้ประโยชน์ที่สมควร เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะในเขตท้องถิ่นตน เว้นแต่ว่าจะผลิตไฟฟ้าออกมาได้ปริมาณมากจนเกินความต้องการประชาชนในท้องถิ่นของตน ส่วนการเอาไฟฟ้าที่ผลิตได้นั้นก็ไปใช้ในสำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง

ก็อาจจะถูกมองว่าไม่ใช่การบริการสาธารณะ หรือแม้กระทั่งการให้ผู้ต้อยโอกาสหรือยากจนได้ใช้ไฟฟ้าฟรีหรือขายในราคาถูก ก็ดูเหมือนจะเป็นการทำเพื่อประโยชน์แก่ผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะขัดกับหลักความเสมอภาค

ดังนั้น จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นการรองรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจผลิตไฟฟ้าได้ ส่วนในรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของการดำเนินการ ข้อจำกัดอำนาจทางกฎหมาย มาตรการทางกฎหมาย มาตรฐานความปลอดภัย การควบคุม กำกับดูแลการผลิตไฟฟ้า และเรื่องอื่นๆ ควรจะได้มีการบัญญัติเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 หรือกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

นอกจากนี้ รัฐอาจจัดให้มีโครงการนำร่องหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบในการผลิตไฟฟ้าในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบเหล่านั้นจะได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณและด้านอื่นๆจากรัฐเป็นกรณีพิเศษ เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างและสาธิตให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆได้เรียนรู้การดำเนินการและมีแนวปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ

และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

- 1.1 ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จากเดิมที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอยในเขตท้องถิ่นของตน แก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้ถ้อยคำว่า “จัดการ” เข้าไปแทนที่คำว่า “กำจัด” ซึ่งก็มีแนวทางตาม Waste Management and Public Cleansing Law ที่ใช้คำว่า “Management” ที่แปลได้ว่า “การจัดการ” อันรวมถึงการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ด้วยในตัวและก็ยังหมายความรวมถึงการนำขยะมูลฝอยไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งก็รวมไปถึงการนำขยะมูลฝอยมาผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ด้วย

- 1.2 ควรจะมีการเพิ่มเติมกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มเติมถ้อยคำว่า “การประกอบกิจการพลังงาน” ทั้งนี้ เป็นไปตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550” ลงไปในมาตราของบทกฎหมายหลักที่กำหนดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้สามารถเชื่อมโยงนำพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 มาปรับใช้ได้

2. การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

2.1 ควรจะมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติ เป็นอีกหมวดหนึ่งต่างหากขึ้นในพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 คือ “หมวดการประกอบกิจการพลังงานขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น” ซึ่งจะมีการบัญญัติให้อำนาจ ดำเนินการผลิตไฟฟ้า แต่ไม่ได้บังคับถึงขนาดที่จะ บัญญัติให้เป็นหน้าที่อันต้องดำเนินการ โดยใน บทบัญญัติข้างต้นจะมีบัญญัติวางนโยบาย แนวทางการดำเนินการ การจัดการ และควบคุม การประกอบกิจการพลังงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น การจัดทำแผนการจัดการและ การป้องกันบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น และ เรื่องอื่นๆที่จำเป็น ทั้งนี้ จะไม่ใช่การบัญญัติเน้นเพียง เรื่องการผลิตไฟฟ้าเท่านั้น แต่ควรบัญญัติไว้ อย่างกว้างๆเพื่อเป็นการเปิดช่องให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นสามารถประกอบกิจการพลังงานอื่นๆ ในอนาคตได้อีกด้วย

2.2 ควรจะมีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการ ประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550 เกี่ยวกับ “คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นผลิตไฟฟ้า” เพื่อเป็นองค์การพิจารณาใน การออกใบอนุญาตประกอบกิจการ โดยที่ คณะกรรมการดังกล่าวจะประกอบด้วยทุกหน่วยงาน ที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาอนุญาตและอนุมัติ ซึ่งอาจจะพิจารณาร่วมกับคณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงานด้วย

3. องค์กรกำหนดนโยบาย องค์กรพิจารณา อนุญาต และองค์กรกำกับดูแล

ควรจะมีการแบ่งแยกองค์กรกำหนด นโยบาย องค์กรพิจารณาอนุญาต และองค์กร

กำกับดูแล ออกจากกัน เพื่อให้ดำเนินการได้อย่าง มี ประสิทธิภาพและไม่ทับซ้อนกัน

3.1 ในการกำหนดนโยบาย สำนักงาน คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติควรจะมี บทบาทในการกำหนดนโยบายด้านไฟฟ้าของ ประเทศในภาพรวม และกระทรวงมหาดไทย โดย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นควรจะมีกำหนด ทิศทาง นโยบาย และกำกับดูแลการดำเนินการของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

3.2 ในการพิจารณาอนุญาต รัฐควรตั้ง “คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นผลิตพลังงานไฟฟ้า” ซึ่งประกอบด้วย ทุกหน่วยงานที่จะมีหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาต และอนุมัติทั้งหมด โดยกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ การประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. 2550

3.3 ในการกำกับดูแล รัฐควรจะมีตั้ง “คณะกรรมการกำกับดูแลการผลิตพลังงานไฟฟ้า ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับประเทศ” โดยอาจจะให้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน และควรตั้ง “คณะกรรมการกำกับ ดูแลการผลิตพลังงานไฟฟ้าขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นในระดับจังหวัด” ขึ้นดูแลเป็นการเฉพาะเรื่อง สำหรับการผลิตไฟฟ้าขององค์กรปกครอง ส่วน ท้องถิ่นในจังหวัดนั้นเท่านั้น

3.4 รัฐควรตั้ง “คณะกรรมการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการและประเมินมาตรฐาน การให้บริการผลิตพลังงานไฟฟ้าขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น” โดยอาจจะให้คณะกรรมการกำกับ กิจการพลังงาน ออกเป็นประกาศมาตรฐานคุณภาพ การบริการ มาตรการคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และ

นอกจากนั้น ควรตั้งเกณฑ์และจัดทำตัวชี้วัดในมิติต่าง ๆ กำหนดค่าเป้าหมายขั้นต่ำในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษาภาคประชาชน” (Citizen Advisory Board) เพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไข การวางแผนโครงการผลิตพลังงานไฟฟ้าในอนาคตด้วยก็ได้ เพราะประชาชนผู้รับบริการน่าจะเป็นผู้ให้คำตอบเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริการได้ดีที่สุด

4. แนวทางในการปฏิบัติ

4.1 ควรจะแบ่งอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินการ โดยให้รัฐวิสาหกิจที่ผลิตไฟฟ้ารับผิดชอบในการผลิตไฟฟ้าจากแหล่งพลังงานหลัก และกรณีการขายไฟฟ้าให้แก่บริษัทใหญ่ ๆ หรืออุตสาหกรรมที่ต้องใช้ไฟฟ้าในปริมาณมาก และกรณีที่เกี่ยวข้องการค้าระหว่างประเทศ แต่สำหรับการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานทดแทน โดยเฉพาะจากขยะมูลฝอย ควรจะให้องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยเน้นไปที่ การผลิตไฟฟ้าเพื่อขายให้ครัวเรือนโดยตรง คือแค่จะกระทบต่อความเป็นอยู่ประชาชนในท้องถิ่น แต่จะไม่กระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ

4.2 ควรตรา “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการผลิตพลังงานไฟฟ้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ขึ้นมารองรับเป็นการเฉพาะ เพื่อให้มีแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เพราะการผลิตไฟฟ้าเป็นเรื่องใหม่และใช้งบประมาณดำเนินการจำนวนมาก ควรจะได้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนแน่นอน และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

4.3 หากประชาชนได้รับความเดือดร้อนเสียหายต่อทรัพย์สิน สุขภาพอนามัย อันเกิดจากผลกระทบของการผลิตไฟฟ้าหรือโรงไฟฟ้า ต้องมีการเยียวยาโดยจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าชดเชยให้แก่ประชาชนเหล่านั้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเตรียมการตั้งงบประมาณในส่วนนี้เพื่อเอาไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีด้วย

References

- Boramanun, Nunthawat. (2552). **Legal Principle of Public Service**. Bangkok : Winyuchon Press.
- . (2558). **Legal Principle of Public Service**. [online], Available from: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=924>. 11 March 2015.
- Institution of Witheetat. (2551). **Local Administration Development**. Bangkok : Institution of Witheetat.
- Jalerthanawat, Kriangkrai. (2555). **Principle of Public Law**. Bangkok : Winyuchon Press.
- Jalermueang, Thanade . (2551). **Principle and Theory : Local Administration and Local Administration Manage**. Bangkok: Kobfai's Project publish.
- Maktairat, Nakalin and other. (2545). **Research Report on Direction of Local Administration in Thailand in Comparison with other Countries**. Office of the Juridical Council.
- Poung-ngam, Kowit. (2555). **Local Administration of Thailand**. Bangkok : Winyuchon Press.
- Suvarnamala, Jarat. (2542). **Government- Local Administration : Who Should Provide Public Service**. Bangkok : Office of funds for support the research.
- Tumkosit, Udom. (2552). **New Local Administration : Experience from Developed Countries**. Bangkok : SAS Four Printing Co., Ltd.
- Warunyoo, Wissanu and other. (2551). **Textbook of Administrative Law**. Bangkok : Dokbea Press.

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ธนศักดิ์ โปตระนันท์¹
ทวิศักดิ์ กลิผล²
ชฎาภา ประเสริฐทรง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาความสามารถในการดูแลตนเองและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพที่ดีของพระสงฆ์ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 222 รูป ผลการวิจัยมีดังนี้ ความสามารถในการดูแลตนเองโดยรวมของพระสงฆ์พบว่า อยู่ในระดับสูง (Mean = 3.11, S.D. = .47) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติและคุณสมบัติขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูง (Mean = 3.17 S.D. = .35 และ Mean = 3.17 S.D. = .44 ตามลำดับ) ส่วนพลังความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง (Mean = 2.99, S.D. = .61) อายุ ระดับการศึกษา ดัชนีมวลกาย การมีโรคประจำตัว และจำนวนพรรษา ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพที่ดีโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญ การมีโรคและไม่มีการมีโรคประจำตัวทำให้พลังความสามารถในการดูแลตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อายุที่มีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการดูแลตนเอง พระสงฆ์ องค์ประกอบสุขภาพที่ดี

¹ นักศึกษาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
105/130 หมู่ที่ 8 แขวงบางรักพัฒนา เขตบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
e-mail: micpro72@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
18/18 ถ.บางนา-ตราด ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
e-mail: taweasukk@gmail.com

³ อาจารย์, การพยาบาลอนามัยชุมชนและจิตเวช มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
18/18 ถ.บางนา-ตราด ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540
e-mail: dr.chadapa@yahoo.com

Variables Associated with Self-Care Capacity within the Framework of Good Health Components among Monks In Dusit District, Bangkok.

Tanasak Potranan¹

Taweesak Kasipol²

Chadapa Prasertson³

Abstract

This research aimed to study and to identify variables that were correlated with the self-care Capacity within the framework of good health components among monks in Dusit District, Bangkok. The sample consisted of 222 monks. The research revealed the following: The self-care capacity within the framework of good health components of monks was high (Mean = 3.11, S.D. =.47), the capabilities for self-care operation and the foundational capabilities were high (Mean=3.17, S.D.=.35 and Mean=3.17, S.D.=.44 respectively), power capabilities for self-care was moderate (Mean=2.99, S.D.=.61), age, education, body mass index, underlying disease, and years of ordainment were not associated significantly with self-care capacity within the framework of good health components of monks. Moreover, self-care capability was associated with physical health conditions significantly ($<.01$), whereas age was related to the foundational capabilities for health care significantly ($P \leq 0.05$)

Keywords: Self-care agency, Monks, Good health Components

---

¹Master of Nursing Science, Huachiew Chalermprakiet University

105/130 Moo 8, Bangrak Pattana, Bangbuathong, Nonthaburi

E-mail: micpro72@gmail.com

²Assistant Professor, Faculty of Nurse, Huachiew Chalermprakiet University

18/18 Bangna-Trad Road, Bangchalong, Bangplee, Samutprakarn 10540

E-mail: taweessukk@gmail.com

³Professors (community health nursing and psychiatry), Huachiew Chalermprakiet University

18/18 Bangna-Trad Road, Bangchalong, Bangplee, Samutprakarn 10540

E-mail: dr.chadapa@yahoo.com

บทนำ

การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์มีอุปสรรคต่อการส่งเสริมสุขภาพหลายประการ เช่น ด้านอาหาร เพราะพระสงฆ์ไม่สามารถเลือกรับประทานอาหารได้เอง ต้องรับการอังกาสจากฆราวาส การศึกษาของศนิกานต์ ศรีมณีและคณะ (2556) พบว่า พฤติกรรมการบริโภคของพระภิกษุสงฆ์ส่วนใหญ่ฉันทอาหารที่มีคาร์โบไฮเดรตสูงและโปรตีนต่ำ นอกจากนี้มีการวิจัยของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าในมิติของสุขภาพทางกาย พระสงฆ์มีพฤติกรรมเสี่ยงหลักอยู่หลายประการ ทั้งสาเหตุหลักจากการฉันทอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ ทำให้เกิดโรคอ้วนถึง ร้อยละ 45.10 อีกทั้งยังพบพระสงฆ์ป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคข้อกระดูก การศึกษาวิจัยของจงจิตร อังคทะวานิช อ้างถึงในศนิกานต์ ศรีมณีและคณะ (2556) พบว่าอาหารที่บรรจุถุงพลาสติกจากการออกบิณฑบาตนั้นเน้นหนักแต่แป้ง คาร์โบไฮเดรต มีปริมาณโปรตีนค่อนข้างน้อย และไม่สะอาดพอพบการปนเปื้อนโคลิฟอร์มเกือบร้อยละ 50 ของตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งบ่งชี้ว่าการปรุงอาหารที่จำหน่ายยังมีการดูแลไม่เป็นไปตามหลักสุขาภิบาลอาหาร น้ำปานะ ซึ่งเป็นเครื่องดื่มหลังเพลนั้นทำให้เกิดการท้องร่วงได้ง่าย ดังนั้นพระสงฆ์ในชุมชนเมืองเสี่ยงต่อภาวะโภชนาการเกินจำเป็นต้องให้ความรู้ด้านอาหารและโภชนาการเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับพระมหามินภัทร คาชะนาม (2552) กล่าวว่าปกติจะมีประชาชนนำอาหารไปทำบุญกันในวันพระใหญ่กันมาก เพราะเชื่อว่าการทำบุญในวันนี้จะได้รับอานิสงส์มากที่สุดต่อตนเองและผู้ล่วงลับ โดยนิยมนำอาหารที่เป็นสิริมงคล หรือที่ตนเองและผู้ล่วงลับชอบไปถวายพระสงฆ์ส่วนใหญ่มี

ส่วนประกอบของกะทิและน้ำตาล อาทิ แอ้งกะทิ ขนมหอมหยอดและฝอยทอง เป็นต้น ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดโรคตามมาได้

ข้อมูลจากสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประจำปี 2550 พบว่า มีจำนวนพระสงฆ์ทั่วประเทศจำนวนรวมทั้งสิ้น 250,437 รูป พบพระสงฆ์อาพาธ โดยมีสาเหตุจากโรค 5 อันดับแรกได้แก่ 1) โรคเบาหวาน 2) โรคความดันโลหิตสูง 3) โรคหัวใจขาดเลือด 4) ภาวะไขมันในเลือดสูง และ 5) โรคไตวายเรื้อรัง ซึ่งส่งผลมาจากการดูแลตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านอาหาร เพราะพระสงฆ์ไม่สามารถจัดหาอาหารได้เอง ต้องรับการอังกาสจากฆราวาส ทำให้เกิดโรคเบาหวาน ภาวะความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ (พุทธทาสภิกขุ อ้างถึงในปณณธร ชัชวรัตน์, 2553) ด้านการออกกำลังกายไม่สามารถออกกำลังกายในลักษณะเดียวกับฆราวาสได้ เพราะจะดูแลไม่สำรวม ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการออกกำลังกาย (ทองอยู่ ญาณวิสุทธิโส. 2551) ด้านอารมณ์ เมื่อถูกจำกัดด้วยพระธรรมวินัยจำนวน 227 ข้อ พระสงฆ์บางรูปจะเกิดความเครียดที่ต้องอยู่ในวัตรปฏิบัติตามพระไตรปิฎกได้ (ทองอยู่ ญาณวิสุทธิโส, 2551) ด้านโรคภัย พระสงฆ์ต้องพึ่งพิงการดูแลจากระบบบริการสาธารณสุข การดูแลตนเองจึงเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่าในวัดมีปัจจัยเสี่ยงด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมจากสัตว์เลี้ยง ความแออัด การจูดรูปเทียน ซึ่งเป็นผลต่อสุขภาพของพระสงฆ์

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพพบว่าอายุเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อความสามารถในการดูแลตนเองเนื่องจากความสามารถในการดูแลตนเองจะเพิ่มมากขึ้นตามอายุ เช่น เด็กเล็กๆอาจจะยังไม่พัฒนา

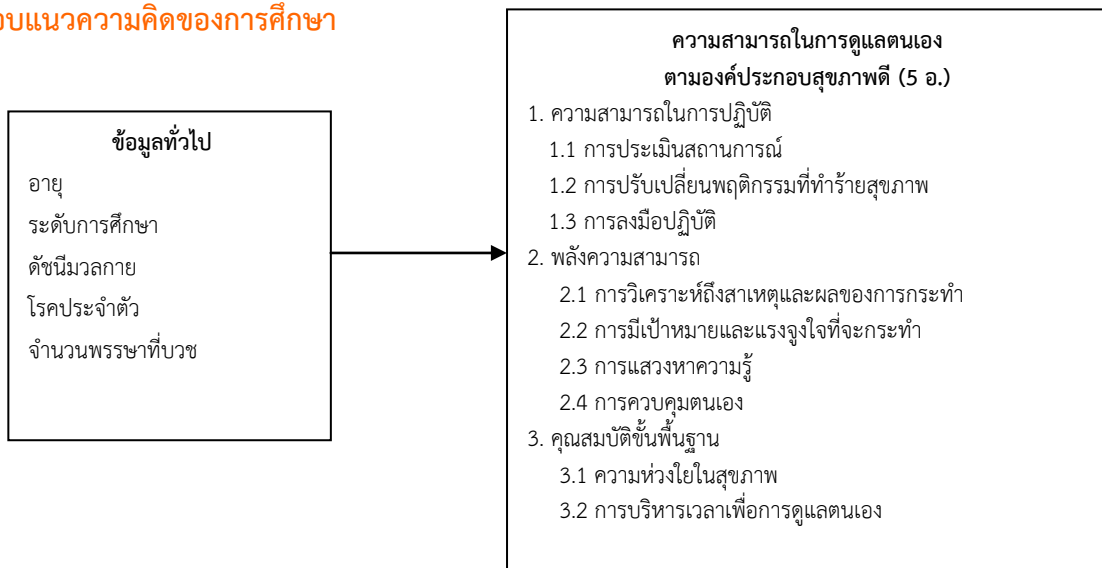
ความสามารถในการดูแลตนเองและจะมีความสามารถสูงสุดในวัยผู้ใหญ่ขณะเดียวกันความสามารถในการดูแลตนเองจะลดลงในวัยสูงอายุ ปันณธร ชัชวรัตน์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของพระสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพะเยาผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านอายุมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งตรงกับการศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพและการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกของพระธรรมโมลี (ทองอยู่ ญาณวิสุทธิโร. 2551) ที่พบว่าการออกกำลังกายของพระสงฆ์สามารถกระทำได้อย่างสม่ำเสมอเช่นการทำกิจวัตรประจำวันการกวาดวิหารลานเจดีย์ เป็นต้น ส่วนจำนวนพรรษามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยด้านเพศและอายุ (ปันณธร ชัชวรัตน์. 2555) สำหรับระดับการศึกษา ภัสราวลัย ศีตีสาร และคณะ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยภาวะความดันโลหิตสูงที่ควบคุมไม่ได้ พบว่าระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนี้ดัชนีมวลกาย (BMI) เป็นการแสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับส่วนสูงของบุคคล และสามารถระบุระดับความเสี่ยงต่อโรคภัยไข้เจ็บของบุคคลนั้น ผลการวิจัยระบุว่าการลดน้ำหนักในผู้ที่มีน้ำหนักเกินจะช่วยลด

โอกาสการเกิดโรค หัวใจ และโรคเบาหวาน นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการดูแลตนเองของพระสงฆ์ ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษา ระดับการศึกษาดัชนีมวลกาย และโรคประจำตัว โรคเรื้อรังที่ควบคุมไม่ได้ และการป้องกันโรคไม่ให้เกิดขึ้น และติดต่อไปยังคนปกติ ซึ่งการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคนั้นมีกิจกรรมต่างๆมากมาย ดังคำกล่าวที่ว่า “สุขภาพดีไม่มีขายอยากได้ต้องสร้างเอง” การดูแลสุขภาพตนเองจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งของพระสงฆ์

ความสามารถในการดูแลตนเอง (Self-care agency) ของการวิจัยนี้ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของโอเร็ม (Orem. 2001) ที่กล่าวถึงความความสามารถในการดูแลตนเอง ว่าเป็นนิมิตที่กล่าวถึงคุณภาพอันสลับซับซ้อนของมนุษย์ซึ่งบุคคลที่มีคุณภาพดังกล่าวจะสร้างหรือพัฒนาการดูแลตนเองได้ โครงสร้างของความสามารถในการดูแลตนเองมี 3 ระดับคือ 1) ความสามารถในการปฏิบัติการเพื่อดูแลตนเอง (Capabilities for self-care operations) 2) พลังความสามารถในการดูแลตนเอง (Power capabilities for self-care) และ 3) คุณสมบัติขั้นพื้นฐาน (Foundational capabilities) และแนวคิดเรื่ององค์ประกอบสุขภาพดี (5 อ.) ของกระทรวงสาธารณสุข มาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการดูแลตนเอง (Self-care agency) ของพระสงฆ์ของพระสงฆ์ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวความคิดของการศึกษา

เนื่องจากการศึกษาในเรื่องนี้มีจำนวนน้อยมาก และผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถในการดูแลตนเองของพระสงฆ์โดยไม่ขัดต่อวัตรปฏิบัติของสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์มีสุขภาพที่ดี ถ้วนหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร คือ พระสงฆ์ ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 516 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนากรุงเทพมหานคร. 2556)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือพระสงฆ์ ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มาจากตารางค่าเฉลี่ยของยามาเน่ ที่ประชากร 500 ความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีขนาดความคาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ยได้ไม่เกิน $\pm 5\%$ (Yamane. 1973) สุ่มกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 44 ของประชากรที่มีอยู่จริงจาก

จำนวน 14 วัด ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายร้อยละ 44 ของประชากรในแต่ละวัด ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 227 รูป

เกณฑ์การคัดเลือกเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) เป็นพระสงฆ์ที่บวชในพุทธศาสนา บวชมานานไม่น้อยกว่า 1 พรรษา 2) มีสติสัมปชัญญะ บริบูรณ์ และมีความจำปกติ 3) สามารถเขียนอ่านและสื่อสารภาษาไทยได้ดี 4) ยินดีและเต็มใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดออก ได้แก่ 1) พระสงฆ์ลาสิกขา 2) มีเหตุให้ไม่สามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ จำนวนพรรษาที่บวช ระดับการศึกษา ดัชนีมวลกายและโรคประจำตัว

ส่วนที่2 ความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี ประกอบด้วยความสามารถในการปฏิบัติ พลังความสามารถ และคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน จากแนวคิดเรื่องความสามารถในการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem.2001) และองค์ประกอบสุขภาพดี 5 อ. (กระทรวงสาธารณสุข.2553) ได้แก่ อาหาร ออกกำลังกาย อารมณ์ อโรคยา และอนามัยสิ่งแวดล้อม

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี มีจำนวนข้อคำถาม 76 ข้อ ไปเรียนเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้ข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไปมาใช้ได้ข้อคำถามจำนวน 73 ข้อ นำมาทดลองใช้กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 รูป จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficients) เท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2559 - 1 กันยายน 2559

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ลักษณะข้อมูลทั่วไปใช้การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ร้อยละ(Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean)และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ทดสอบสมมติฐานตัวแปรอิสระกับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่า (ANOVA) ทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัย เพื่อศึกษาปีการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดีของพระสงฆ์เขตดุสิต จังหวัดกรุงเทพมหานคร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ส่งแบบสอบถามจำนวน 227 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่มีความสมบูรณ์คืนจากพระสงฆ์จำนวน 222 รูป คิดเป็นร้อยละ 97.79

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พระสงฆ์ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20 - 39 ปี (ร้อยละ55.40) มีระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 39.20)มีดัชนีมวลกายระดับ 18.60-22.90 ซึ่งเป็นระดับปกติ(ร้อยละ 38.70) ไม่มีโรคประจำตัว (ร้อยละ 63.40) และมีจำนวนพรรษาที่บวช 1-5 พรรษา (ร้อยละ 37.80)

ความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดี

1. พระสงฆ์มีความสามารถในการดูแลตนเองโดยรวมของพระสงฆ์ พบว่า อยู่ในระดับสูง

(Mean = 3.11, S.D.=.47) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า

1.1 ความสามารถในการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง (Mean=3.17,S.D=.35) เมื่อจำแนกรายด้านย่อย พบว่า พระสงฆ์มีการลงมือปฏิบัติ และการประเมินสถานการณ์อยู่ในระดับสูง (Mean=3.17,S.D=.35 และ Mean=3.06,S.D=.46 ตามลำดับ) ส่วนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ทำร้ายสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.92,S.D=.38)

เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติมีข้อคำถามที่พระสงฆ์มีความสามารถในการดูแลตนเองสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 1 อาตมาฉันอาหารทุกมื้อในภาชนะที่สะอาด (Mean=3.63, S.D=.52) ข้อที่11 อาตมาเดินจงกรมทุกวัน (Mean=3.63, S.D=.78) และข้อที่ 21 อาตมาส่งเสริมให้วัดเป็นสถานที่ปลอดอบายมุขทั้งปวง (Mean=3.35, S.D=.61) ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 3 อาตมาสามารถประเมินความผิดปกติของร่างกายขณะและหลังการออกกำลังกาย(Mean=2.55, S.D=.78) ข้อที่ 13 อาตมาดูแลวัดให้มีพื้นที่สีเขียวเพื่อให้วัดมีอากาศที่ดี (Mean=2.55, S.D. =.79) ตามลำดับ

1.2 พลังความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.99, S.D=.61) เมื่อจำแนกรายด้านย่อย พบว่า พระสงฆ์มีเป้าหมายและแรงจูงใจที่จะกระทำ การควบคุมตนเอง การวิเคราะห์สาเหตุและผลของการกระทำอยู่ในระดับสูง (Mean=3.10, S.D=.47 Mean=3.04, S.D. =.42 Mean=3.00, S.D=.54 ตามลำดับ) ส่วนการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.84, S.D=.49)

เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า พลังความสามารถในการดูแลตนเองตาม

องค์ประกอบสุขภาพดีของพระสงฆ์พบว่า ข้อคำถามที่พระสงฆ์มีพลังความสามารถในการดูแลตนเองสูงสุด 3 อันดับแรก คือข้อที่ 29 อาตมารับประทานอาหารที่ปรุงสะอาดเพื่อให้ร่างกายแข็งแรง (Mean=3.32, S.D =.59) ข้อที่ 48 อาตมาทำความสะอาดกุฏิและบริเวณที่พักให้สะอาดอยู่เสมอ (Mean=3.32, S.D=.60) และข้อที่ 47 เมื่ออาตมาได้รับยาใหม่อาตมาจะสอบถามถึงวิธีการใช้ยาที่ถูกต้อง(Mean=3.24, S.D=.73) ส่วนอันดับท้ายสุดคือข้อที่ 38 อาตมา มักจะพูดคุยกับเพื่อนหรือญาติโยม พระสงฆ์เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการดูแลตนเอง (Mean = 2.73, S.D=.78)

1.3 คุณสมบัติขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับสูง และMean=3.17, S.D=.44 ตามลำดับ) เมื่อจำแนกรายด้านย่อย พบว่า พระสงฆ์มีความห่วงใยสุขภาพ และการบริหารเวลาอยู่ในระดับสูง (Mean=3.27, S.D=.46 Mean=3.06, S.D. =.43 ตามลำดับ)

เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า คุณสมบัติขั้นพื้นฐานความสามารถในการดูแลตนเองของพระสงฆ์ พบว่า ข้อคำถามที่พระสงฆ์มีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานความสามารถในการดูแลตนเองสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ข้อที่ 49 อาตมาจะใส่ใจกับความปลอดภัยของอาหาร (Mean=3.36, S.D=.59) ข้อที่ 51 อาตมารู้สึกห่วงใยสุขภาพตนเอง (Mean=3.36, S.D=.59) ส่วนอันดับท้ายสุดคือ ข้อที่ 57 อาตมาจะพยายามเคลื่อนไหวร่างกายแทนการจำวัด (Mean=2.97, S.D=.72)

2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดีโดยรวม พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ดัชนีมวลกาย การมีโรคประจำตัว และจำนวนพรรษาไม่มี

ความสัมพันธ์กับ ความสามารถในการดูแลตนเอง ตามองค์ประกอบสุขภาพดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีโรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับพลังความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 อายุมีความสัมพันธ์กับคุณสมบัติขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

พระสงฆ์มีความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดีอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า พระสงฆ์มีความสามารถในการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง และด้านคุณสมบัติพื้นฐานอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านพลังความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากพระสงฆ์ในเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีปัจจัยที่เอื้อต่อคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน เช่น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางสุขภาพได้ง่าย สามารถมาปรึกษาหรือรับการรักษาที่โรงพยาบาลได้สะดวก ทำให้พระสงฆ์เกิดการเรียนรู้เรื่องการดูแลตนเอง เรียนรู้ที่จะดูแลและรักษาสภาพของตนเอง จนเกิดเป็นทักษะหรือความสามารถในการปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม (Orem, 2001) ที่ได้อธิบายทฤษฎีการดูแลตนเองไว้ว่าการดูแลสุขภาพตนเองเป็นการปฏิบัติกิจกรรมที่บุคคลริเริ่มกระทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตสุขภาพและสวัสดิภาพของตนเองการดูแลตนเองเป็นเรื่องของธรรมชาติและเป็นพฤติกรรมที่สามารถเรียนรู้ได้ภายใต้ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของชนแต่ละกลุ่มการดูแลสุขภาพของตนเองนี้เป็นความรับผิดชอบของแต่ละคน เป็นการกระทำที่มีเป้าหมายและจงใจ สอดคล้องกับแนวคิดของโจเซฟ (Joseph:1980)

ที่กล่าวว่า ความสามารถในการดูแลตนเอง (Self-care agency) คล้ายกับความสามารถของมนุษย์ ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ คุณสมบัติของความสามารถในการดูแลตนเองมีพื้นฐานมาจากคุณสมบัติของความสามารถของมนุษย์ เช่น ความสามารถในการดูแลตนเอง เพื่อการริเริ่มและกระทำการดูแลตนเองมีพื้นฐานมาจาก ความรู้เกี่ยวกับความต้องการดูแลตนเอง ทัศนคติ เกี่ยวกับสุขภาพ และทักษะในการกระทำกิจกรรมการดูแลตนเอง

ตัวแปรด้านอายุ ระดับการศึกษา ดัชนีมวลกาย การมีโรคประจำตัว และจำนวนพรรษา ผลการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลตนเองตามองค์ประกอบสุขภาพดีโดยรวมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของปิ่นฉัตร ชัยวัฒน์ (2553) ที่ศึกษาพบว่าพระสงฆ์มีพรรษามากระดับของพฤติกรรมด้านการรับผิดชอบต่อสุขภาพอยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ (Pender, 1987) ที่กล่าวว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงย่อมมีโอกาสแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย เบคเกอร์ (Becker, 1974) ให้แนวคิดว่าการศึกษาเป็นความรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะส่งผลไปถึงการปฏิบัติ นอกจากนี้เจนจิรา บุราคร (2547) และวรายุทธ วงศ์บา(2552) ได้ศึกษา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านดัชนีมวลกาย พบว่า ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของโรเซนเบค และคณะ (Rosenbek, et al. 2011) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีการดูแลตนเองจะสามารถควบคุมค่าดัชนีมวล

ภายใต้มีระดับลดลง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์รายด้านพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองรายด้านคุณสมบัติขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องแนวคิดของ (Orem, 2001) ที่กล่าวว่า อายุเป็นปัจจัยพื้นฐานที่บ่งชี้ความแตกต่างด้านพัฒนาการทั้งในด้านร่างกายและความรู้สึกนึกคิด อายุจะเป็นตัวบ่งชี้วุฒิภาวะหรือความสามารถในการจัดการกับสิ่งแวดล้อม ภาวะจิตใจ และการรับรู้ อายุมีอิทธิพลในการกำหนดความสามารถในการดูแลตนเองของบุคคล ซึ่งจะเพิ่มตามอายุจนสูงสุดในวัยผู้ใหญ่และอาจลดลงเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษาของปิ่นฉัตร ชัยวรรัตน์ (2553) ที่ศึกษาพบว่า อายุมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และอายุมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยพบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุมากมีพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยในระดับมาก

ส่วนโรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองรายด้านพลังความสามารถอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับแนวคิดของฮิลล์และสมิท (Hill and Smith, 1985 อ้างถึงใน ศรีัญญา ดวงเจริญ

และศันสนีย์ อรุณศิริ. 2550) กล่าวว่า การดูแลตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งๆทำหน้าที่โดยตัวเอง และเพื่อตัวเอง ในการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพตลอดจนการสืบค้นหาโรค และการรักษาขั้นต้นด้วยตนเอง และสอดคล้องกับการศึกษาของปิ่นฉัตร ชัยวรรัตน์ (2553) และภัสราราลัย ศีตีสาร อรุณวรรณ สุวรรณรัตน์ และจรรุวรรณ ใจลังกา (2555) ที่ศึกษาพบความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีโรคประจำตัวและการรักษาอยู่ในระดับสูงจะมีดูแลตนเองอยู่ในระดับสูงด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ

เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับบุคลากรทางสุขภาพนำไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเองโดยไม่ขัดต่อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์

2. การวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการดูแลตนเองของพระสงฆ์ในเขตเมืองกับพระในชนบทหรือวัดป่า

2.2 เปรียบเทียบแบบสอบถามความสามารถในการดูแลตนเอง ควรปรับปรุงข้อความคำถามให้สามารถใช้ได้ทั้งกับพระสงฆ์ทุกนิกายทั่วประเทศไทย

References

- Becker, M.H. (1974). The Health Belief Model and Preventive Health Behavior. **Health Education Monographs**. 2, 4 winter : 354-385.
- Buddhism Office. (2550). **The number of monks and novices**. [online], Available from: <http://www1.onab.go.th/DataMonk/Monk50.pdf> (24 August 2558).
- Chatchawarat, Punnathron. (2553). **Factors Affecting Health Behavior of the Priests in the Area of Muang District in Payao Province**. PraboromarajchachonaneePayao College Nursing Forum Institute Praboromarajchanok Ministry of Public Health
- Dungchalarn, Saranya and Arunsiri, Sunsanee. (2550). **The Study of Health Promoting Behavior of People in Tambon Wainew, Tamaka District, Kanchanaburi Province**. Bangkok: Science and Technology Publisher.
- Joseph Dolan, Lawrence. (1980). "The Affective Correlation of Home Concern and Support, Instructional Quality and Achievement" **Dissertation Abstracts International**. 41 (September 1980), page 989A.
- Kachanam Minapat. (2552). **Self-Care Behavior of the Priests in the Area of Muang District in Nakhon Pathom Province**. MA Thesis (Community Psychology), Bangkok: College of Health Sciences, Silpakorn University.
- Ministry of Public Health, Department of Health, Bureau of Health Promotion. (2553). **A Guide Book for Promoting Exercise in Order to Get Healthy**. Bangkok : War Veterans Organization Printing.
- Orem, D. E. (2001). **Nursing : Concepts and Practice** (6th ed.). Columbia, Canada
- Pender, N.A., and Pender, A.R. (1987). **Health Promotion in Nursing practice**. (2nd ed.). Norwalk, Connecticut : Appleton & Lange
- Primate Bangkok Office. (2556). "The number of monks in Bangkok" **Brahma Dilok. Primate Bangkok**. (Interview August 3, 2557)
- Rosenbek, L. K., Wagner, L., Lonvig, E. M., Hjelmberg, J. & Henriksen, J. E (2011). The effect of motivational interviewing on glycaemic control and perceived competence of diabetes self-management in patients with type 1 and type 2 diabetes mellitus after attending a group ducation programme: a randomised controlled trial, **Diabetologia**. [online], Available from: <http://www.springer.com/medicine/internal/journal/125>. [10 January 2012].

- Srimani, Sanikan et al. (2556). **Factors associated with consumption habits of the monks and providing food habits of people in the area of Phasi Charoen District.** Bangkok. (mimeographed)
- Sritisan, Patsarawalai et al. “Factors affecting self-care behavior of patients with uncontrolled hypertension, Dokkhamtai Hospital Phayao, (May-August 2556). **Journal of Public Health Forum Lanna.** 9 (2), pages 120-130
- Stuifbergen and Becher. (1994). “Predictors of Health-promoting Lifestyles in Persons with Disabilities” **Research in Nursing & Health.** 34, page 3-1
- Yanavasitthitho, Thongyou. (2551). **Health Behavior and Holistic Health of Priests In the Holy Scriptures.** Bangkok : Mahachulalongkornrajavidyalalai University.

รัฐเสรีประชาธิปไตยกับการแทรกแซงระหว่างประเทศ: จากมุมมองของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยม

เอนกชัย เรืองรัตนกร¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงรูปแบบของการแทรกแซงที่เหมาะสมของรัฐเสรีประชาธิปไตยและประชาคมระหว่างประเทศต่อกิจการภายในของรัฐอื่นๆ ทั้งที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยและรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตย โดยใช้แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยม (Social liberalism) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการปกครองของรัฐที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยส่งผลต่อความชอบธรรมและรูปแบบของการแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตย กล่าวคือ ประการแรก รัฐเสรีประชาธิปไตยมีเหตุผลเพียงพอในการดำเนินแทรกแซงเพียงแค่อำนาจรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยนั้นละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของตน โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงเหตุผลอื่น เพราะทั้งสองไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแน่นแฟ้นหรืออยู่ในชุมชนการเมืองเดียวกัน ทั้งนี้ รูปแบบการแทรกแซงที่เหมาะสมของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยม ได้แก่ การประณาม การแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม และมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจแบบมุ่งเป้าหมาย ประการที่สอง รัฐเสรีประชาธิปไตยมีความชอบธรรมในการดำเนินการแทรกแซงกิจการของรัฐเสรีประชาธิปไตยด้วยกัน เฉพาะกรณีของรัฐเสรีประชาธิปไตยนั้น ๆ ละเมิดกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร่วมกันหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมนิยมหรือคุณค่าอันสูงส่งที่พึงรักษา โดยเฉพาะการละเมิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ นอกจากรูปแบบการแทรกแซงดังกล่าวแล้ว รูปแบบการแทรกแซงรูปแบบอื่น ๆ ที่สำคัญของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยม ได้แก่ มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ

คำสำคัญ: เสรีนิยมเชิงสังคมนิยม, รัฐเสรีประชาธิปไตย, การแทรกแซง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนอังรีดูนังต์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
e-mail: sono_filmacy@hotmail.com

Liberal Democratic States and International Interventions: From the Perspective of Social Liberalism

Anekchai Rueangrattanakorn¹

Abstract

The purpose of this article was to analyze the appropriate forms of interventions of liberal democratic states and international community in the internal affairs of other states-both liberal democratic and non-liberal democratic states. The social liberalism approach was applied as a framework. It was revealed that the regime type of the states, which committed human rights violations and undemocratic practices, affected legitimacy and types of international interventions in the domestic affairs of those states as follows: Firstly, liberal democratic states had strong enough reasons to interfere in non-liberal democratic states when the latter violated human rights and democratic norms, although both were not members of the same political community or did not have close relationship. Condemnation, humanitarian intervention, and targeted sanctions were the forms of interventions of liberal democratic states in the non-liberal democratic states. Secondly, from social liberal perspective, liberal democratic states had the legitimacy of interventions in other liberal democratic states when the latter violated the set of shared rules and regulations, or deviated from social norms of liberal society or the shared value, especially when they committed a massive scale of injustice and human rights violations. In addition to the forms of interventions as mentioned above, economic sanctions, in social liberalism perspective, were main forms of interventions of liberal democratic states in liberal democratic states.

Keywords: Social liberalism, Liberal democratic state, Intervention

---

¹ Ph.D. student (International Relations), Faculty of Political Science, Chulalongkorn University
Patumwan District, Bangkok 10330.
e-mail: sono_filmacy@hotmail.com

บทนำ

หลังจากสหภาพโซเวียตได้ล่มสลายลง นำมาสู่การสิ้นสุดของสงครามเย็น ประชาคมโลก นำโดยประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาได้ เชิดชูแนวคิดทางการเมืองแบบเสรีนิยม ประชาธิปไตย (liberal democracy) และ อุดมการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (human rights) และยอมรับค่านิยมที่เป็นสากลและปฏิบัติใน กรอบต่างๆ เป็นคุณค่าหลัก ตลอดจนเรียกร้องให้ ประชาคมระหว่างประเทศให้ความสำคัญต่อ แนวคิดดังกล่าว (Cingranelli and Richards, 1999: 511) ในขณะเดียวกัน แนวคิดเรื่องการ ค้ำครองสิทธิมนุษยชนก็ได้รับการให้ความสำคัญ และมีการพัฒนาโลกต่างๆ ขึ้นอยู่เสมอ (Arnold, 2012) เริ่มจากการจัดตั้งองค์การ ระหว่างประเทศอย่างสหประชาชาติ และการ รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) เมื่อ ค.ศ. 1948 ให้มีผลผูกพันรัฐในฐานะ กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่รัฐต้อง ตระหนักถึงและเรียกร้องให้ต้องปฏิบัติตาม หรือ องค์การในระดับภูมิภาค เช่น สภายุโรป (Council of Europe) และตราสารสิทธิ มนุษยชนระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งยุโรป ค.ศ. 1950 (ECHR) และอนุสัญญาสิทธิมนุษยชนแห่ง ทวีปอเมริกา ค.ศ. 1978 (ACHR) โดยมีหน้าที่ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน ของรัฐภาคีที่ลงนามในอนุสัญญาด้านสิทธิ มนุษยชนในระดับภูมิภาคอย่างมีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น (Council of Europe, 2007)

ในปัจจุบัน กฎหมายระหว่างประเทศที่ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนได้เปิดช่องให้สิทธิ มนุษยชนที่จากเดิมถือเป็นกิจการภายในของรัฐ

นั้น ๆ (Domestic jurisdiction) หลักกฎหมาย ระหว่างประเทศได้กลายเป็นสิทธิระหว่าง ประเทศ (International right) ในการดำเนิน การแทรกแซงเพื่อยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยไม่ถือเป็นการละเมิดต่อหลักการแทรกแซง กิจการภายใน (Non-intervention) ของรัฐ อื่น ๆ (Ahmed, 2006) ซึ่งวางอยู่บนหลักการ แทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม (Humanitarian intervention) หรือหลักความรับผิดชอบในการ ปกป้อง (Responsibility to protect) เมื่อ ปรากฏเงื่อนไขของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การฆ่า ล้างทางชาติพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม และ อาชญากรรมต่อมวลมนุษยชาติ (Bantekas and Oette, 2013)

อนึ่ง งานวิชาการจำนวนมากมุ่งศึกษาถึง ขอบเขตความเหมาะสมของรัฐหนึ่ง ๆ ต่อการเข้าไป เกี่ยวพัน (Involvement) กับกิจการภายใน ของ รัฐอื่น ตาม แนวคิด พลเมืองโลก (Cosmopolitanism) ซึ่งมีคำอธิบายที่ตายตัวว่า ทุกคนบนโลกย่อมเป็นพลเมืองเท่าเทียมกันทุกรัฐ และควรเคารพในความเป็นมนุษย์อย่างเสมอเท่า เทียม (Shue, 2004; Rawls, 1999a) และ ประชาคมระหว่างประเทศมีสิทธิและพันธกรณี ในการเข้าไปเกี่ยวพันกับรัฐอื่นได้ หากรัฐนั้นมี พฤติกรรมที่ละเมิดคุณค่าสากลอย่าง ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนต่อพลเมืองของ ตนหรือต่อพลเมืองของรัฐอื่น (Buchanan, 2007) ตัวอย่างเช่น งานศึกษาเพื่อตรวจสอบถึง ความชอบธรรมของการแทรกแซงเพื่อ มนุษยธรรม (Gibbs, 2009; Greenwood, 2002; Holzgrefe and Keohane, 2003; Luck, 2008; Malanczuk, 1993; Weiss, 2004) และงานศึกษาเพื่อตรวจสอบถึงความเหมาะสม ของความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของรัฐที่ร่ำรวย

แก่รัฐที่ยากจนกว่า (Nagel, 2005; Navin, 2014; Nussbaum, 2006; Miller, 1998)

แต่กระนั้น งานศึกษาดังกล่าวได้ตัดขาดจากการพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า ในศตวรรษที่ผ่านมา ในหลายกรณีรัฐเสรีประชาธิปไตยได้กลายเป็นตัวแสดงที่ละเมิดคุณค่าสูงส่งดังกล่าวเอง ตลอดจนละเมิดสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เช่น การทรมานนักโทษ การกักขังโดยไม่มีกำหนดเวลา (Indefinite detention) เป็นต้น ทั้งๆ ที่ตามหลักการของการเป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยจะต้องคำนึงถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยก็ตาม

ข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวนำไปสู่วัตถุประสงค์ของบทความนี้ เพื่อศึกษาเชิงบรรทัดฐาน (Normative) ถึงความชอบธรรมและรูปแบบของการแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตย (Liberal democratic state) และประชาคมระหว่างประเทศต่อกิจการภายในของรัฐอื่น ทั้งที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยและรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตย (Non-liberal democratic state) โดยใช้แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม (Social liberalism) เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ โดยบทความนี้จะนำเสนอใน 5 ส่วนสำคัญ ได้แก่ *ส่วนถัดไป* จะอธิบายถึงการแทรกแซงในสังคมระหว่างประเทศ *ส่วนที่สาม* กล่าวถึงสาระสำคัญของกรอบแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม *ส่วนที่สี่* อธิบายถึงการแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐอื่นตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม ทั้งที่เป็นรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยและรัฐเสรีประชาธิปไตย และ *ส่วนสุดท้าย* เป็น บทสรุป

การแทรกแซงในสังคมระหว่างประเทศ

การแทรกแซง (Intervention) หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นเมื่อสมาชิกในหน่วยการเมืองหนึ่งเข้าไปพัวพัน (Engagement) กับ

กิจการภายในของอีกหน่วยการเมืองหนึ่ง โดยมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงหรือปกป้องโครงสร้างทางอำนาจ (Structure of power) และโครงสร้างทางอำนาจหน้าที่ (Structure of authority) ในหน่วยการเมืองนั้น ๆ ตลอดจนมุ่งหมายที่จะให้หน่วยการเมืองนั้นกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การแทรกแซงอาจทำโดยลำพังหรือหลายฝ่ายก็ได้ โดยอาจใช้ทั้งเครื่องมือทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และทางการทหาร ซึ่งเป็นทั้งในลักษณะข่มขู่คุกคาม (Coercion) หรือการให้รางวัล (Reward) เพื่อจูงใจหรือลงโทษอีกรัฐหนึ่ง (Holsti, 1992: 125-126; MacFarlane, 2002: 13) อย่างไรก็ตาม ศาสตราจารย์ Louis Henkin กล่าวว่า ปัจจุบันยังคงไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับนิยามของการแทรกแซงในสังคมระหว่างประเทศ เพราะรัฐต่างๆ ไม่ต้องการมีข้อจำกัดในการดำเนินการแทรกแซง (Henkin et al., 1993)

ทั้งนี้ สามารถแบ่งประเภทของการแทรกแซงโดยพิจารณาจากวิธีการ (means) ที่ใช้ในการดำเนินการได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. **การแทรกแซงแบบใช้กำลัง (Forcible intervention)** หรือการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหาร (Military intervention) หมายถึง การที่ประเทศหรือกลุ่มประเทศส่งกำลังทหารข้ามเข้าไปในพรมแดนของประเทศอื่น มีวัตถุประสงค์ในการบีบบังคับให้ประเทศนั้นๆ กระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ แต่ต้องไม่มีเป้าหมายในการยึดครองหรือแย่งชิงดินแดน โดยจะถอนกำลังทางทหารออกเมื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แล้ว (Art, 1980) ทั้งนี้ งานวิชาการจำนวนหนึ่งได้อธิบายประเภทของการแทรกแซงแบบใช้กำลังออกไว้หลายประเภท เช่น

การแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม และการแทรกแซงด้วยกำลังทหารเพื่อการป้องกันตัว (Preventive intervention) ซึ่งเป็นการใช้กำลังทางทหารในการโจมตีประเทศที่เป็นคู่กรณี เพื่อให้ทำลายความสามารถหรือโอกาสของประเทศนั้น และเพื่อเป้าหมายในการสร้างสมดุลแห่งอำนาจด้วย (Troxell, 2004)

2. การแทรกแซงแบบไม่ใช้กำลัง (Non-forcible intervention) คือ การที่ประเทศหรือกลุ่มประเทศทำเพื่อจูงใจหรือลอบโทษประเทศอื่นให้กระทำหรือไม่กระทำการใดๆ เพื่อให้ประเทศนั้นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) การแทรกแซงแบบนุ่มนวล (Soft intervention) คือ การแสดงออกถึงท่าทีอย่างเป็นทางการต่อเหตุการณ์ภายในของประเทศหนึ่งๆ เช่น การหารือทางการทูต การให้คำแนะนำ รวมถึงการประณามหรือออกแถลงการณ์ร่วมทั้งในฐานะประเทศและกลุ่มประเทศ (2) การแทรกแซงแบบแข็งกร้าว (Hard intervention) คือ การที่ประเทศและ/หรือกลุ่มประเทศดำเนินมาตรการต่างๆโดยประกาศเป็นนโยบายอย่างชัดเจน แต่ต้องไม่ใช้กำลังทางทหาร เช่น มาตรการลงโทษทางการทูต มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Scheffer, 1992; Teson, 1996, 1997)

สาระสำคัญของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม

แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม (Social liberalism) ได้รับการเปลี่ยนแปลงจากลัทธิเสรีนิยมคลาสสิก (Classical liberalism) ในช่วงหลังทศวรรษ 1870 เป็นต้นมา โดยมีพัฒนาการที่สำคัญ 4 ประการ นั่นคือ แนวคิดเชิงบวกเกี่ยวกับเสรีภาพ แนวคิดเชิงบวกเกี่ยวกับบทบาท

ของรัฐ ปัญหาความยากจนและการว่างงานที่เกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมและการขยายตัวของเมืองในประเทศอังกฤษ และการเติบโตของขบวนการแรงงานและชนชั้นแรงงานของสังคมอุตสาหกรรม มีนักคิดคนสำคัญ คือ Thomas Hill Green นักปรัชญาชาวอังกฤษ และนักวิชาการในปัจจุบันที่สำคัญ ได้แก่ David Miller แห่งมหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ด, John Vincent แห่งมหาวิทยาลัยเซาเทิร์นแคลิฟอร์เนีย และ John Rawls นักปรัชญาชาวอเมริกัน (Beitz, 1999)

แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมสามารถอธิบายโดยสรุปได้ใน 3 ประเด็นใหญ่ ได้แก่ (1) ปัจเจกบุคคลที่มีความหมายเฉพาะในเชิงสังคม (Social individual) กล่าวคือ มนุษย์มีศักยภาพในการพัฒนาทางศีลธรรม และปัจเจกบุคคลเป็นตัวสะท้อนสังคมที่สร้างปัจเจกบุคคลนั้น ๆ เสมอ (2) ความหมายในเชิงบวกของเสรีภาพ (Positive conception of liberty) ที่เสนอว่า รัฐต้องเข้าแบกรับโครงสร้างการปฏิรูประบบเศรษฐกิจสังคมการเมือง โดยเฉพาะเรื่องของปัจจัยสี่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เพื่อให้ปัจเจกบุคคลทั้งปวงได้มีเสรีภาพที่มีประสิทธิผลจริงในการพัฒนาศักยภาพ มิใช่มีแค่เสรีภาพเพียงในนาม และ (3) ความหมายเชิงบวกของรัฐ (Positive view of the state) หมายถึง รัฐที่สามารถปกป้องคุ้มครองปัจเจกบุคคลที่อ่อนแอและยากไร้ให้มีชีวิตรอดอยู่ได้ในสังคมอุตสาหกรรมที่แข่งขันกัน โดยต้องไม่ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการยังชีพ เยาวชนต้องได้รับการศึกษา แรงงานต้องมีที่ทำงานที่ปลอดภัยและได้มาตรฐานทางสุขอนามัย เพื่อให้ปัจเจกบุคคลเหล่านั้นมีโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ ซึ่งรัฐที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ต้องเป็นรัฐ

ประชาธิปไตยซึ่งเกิดบนพื้นฐานของสังคมที่เป็นเสรีนิยม (Liberal society) โดยแท้ (Wantana, 2012)

สำหรับด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม รัฐสมาชิกของสังคมระหว่างประเทศที่เป็นเสรีนิยมจะยึดมั่นในหลักการว่าด้วยอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) และสิทธิในการกำหนดใจตนเอง (Rights of self-determination) (Wingo and Waldron, 2003) จึงทำให้รัฐเสรีประชาธิปไตยมุ่งให้ความสำคัญแก่ผลประโยชน์ของรัฐตนเป็นสำคัญ และไม่ให้ความสำคัญต่อการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น ยกเว้นในกรณีที่รัฐเสรีประชาธิปไตยอื่นมีการละเมิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชนขึ้นจึงจะทำให้สังคมระหว่างประเทศที่เป็นเสรีนิยมที่มีความชอบธรรมและจำเป็นในการเข้าไปเกี่ยวพัน (Greaves, 2008; May, 1992; Walzer, 1980, 1992:) หรือการให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจของแก่รัฐที่ยากจนเฉพาะเมื่อพลเมืองของรัฐที่ยากจนไม่ได้รับมาตรฐานการครองชีพขั้นต่ำอย่างเพียงพอ (Miller, 1999; Nagel, 2005)

เหตุผลที่แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมคัดค้านการดำเนินการแทรกแซงในกิจการภายในของรัฐอื่น อธิบายได้ดังนี้

1) สิทธิ (rights) : รัฐไม่มีสิทธิในการแทรกแซงรัฐอื่นตามหลักสถานภาพทางศีลธรรม (moral status) และหลักความเป็นอิสระของรัฐ ปรากฏว่าที่พฤติกรรมของรัฐอื่นยังไม่เป็นภัยคุกคามต่อค่านิยมอันสูงส่งของสังคมเสรีอย่างมีนัยสำคัญ (Miller, 1995) หรือตามที่ John Rawls เสนอว่า แม้ความยุติธรรมจะต้องการความเท่าเทียมกันของปัจเจกภายในรัฐ แต่แนวคิดดังกล่าวไม่หมายรวมถึงความเท่าเทียม

ระหว่างรัฐ เพราะระบบของรัฐที่อาศัยความร่วมมือจากรัฐต่างๆก็ยังคงเป็นอิสระต่อกัน ซึ่งเป็นการจัดการสถาบันระดับโลกที่เหมาะสม (Ruangphornwisut, 2008) ดังนั้น การแทรกแซงที่มุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐอื่นเป็นแนวทางที่ผิดตามทฤษฎีความยุติธรรม (Theory of Justice) และอาจจะยังทำให้เกิดความไม่เป็นธรรม (Rawls, 1999b)

2) หน้าที่/พันธกรณี (Obligation):

รัฐไม่มีหน้าที่หรือพันธกรณีในการแทรกแซงรัฐอื่น และรัฐก็ไม่มีหน้าที่ที่จะต้องแบกรับต้นทุนในการดำเนินการแทรกแซงไม่ว่าจะเป็นการแทรกแซงด้วยกำลังทางทหาร หรือการมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Doxey, 1996) ตามสมมติฐานของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมที่มองว่า รัฐเสรีประชาธิปไตยมีหน้าที่ต่อประชาคมระหว่างประเทศที่ตนเป็นสมาชิก แต่ไม่มีหน้าที่พิเศษใดๆต่อรัฐหรือประชาคมระหว่างประเทศอื่นที่ตนไม่ได้เป็นสมาชิก (Miller, 2005) ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ Thomas Nagel (2005) แห่งมหาวิทยาลัยนิวยอร์กเสนอถึงหลักการกระจายความยุติธรรม (Distributive justice) ที่อธิบายว่า ปัจเจกในชุมชนทางการเมืองหนึ่งๆมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์ที่เสมอภาคและมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองเสมอเหมือนกัน แต่กระจายความยุติธรรมในมุมมองของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมไม่ได้หมายรวมถึงการมีหน้าที่ในการกระจายความยุติธรรมแก่รัฐที่อยู่นอกชุมชนทางการเมืองของตน เพราะฉะนั้น รัฐจะแทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่นเฉพาะเมื่อมีปัญหาที่ร้ายแรงเท่านั้น

3) ผลลัพธ์ของการกระทำ (Consequentialism): แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมมองว่านโยบายใด ๆ ควรถูกกำหนดเพื่อ

ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดแก่คนส่วนมากที่สุด และการเปลี่ยนแปลงของรัฐควรเกิดจากพลวัตภายในของรัฐนั้นๆเองตามหลักความเป็นอิสระของรัฐ ซึ่ง Walzer (1992) เรียกว่า หลักการว่าด้วยการที่รัฐมีสิทธิช่วยเหลือตัวเอง (Self-help) เพราะการแทรกแซงอาจนำมาสู่ผลลัพธ์ที่ไม่มีประสิทธิผลเนื่องจากผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศมักตีความการเมืองภายในของรัฐอื่นผิดพลาด จึงมีความเสี่ยงในการใช้เครื่องมือทางนโยบาย อันจะทำให้เกิดผลกระทบตามมาภายหลัง (Walzer, 1992) เช่น หากให้ความช่วยเหลือทางการเงินต่อรัฐหนึ่ง ๆ โดยมากเกินไปอาจก่อให้เกิดเป็นการปิดเปื้อนกลไกการตลาดและกระทบต่อการพัฒนาของสถาบันการเมืองของรัฐนั้นๆ หรือเมื่อพิจารณาถึงประสิทธิผลของการดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจในระหว่าง ค.ศ. 1914-2000 พบว่าประสบความสำเร็จตามเป้าหมายเพียงร้อยละ 34 เท่านั้น (Hufbauer et al., 2007) ตลอดจนยังก่อให้เกิดผลกระทบข้างเคียงแก่ประชาชนของรัฐเป้าหมายอย่างกว้างขวาง ทำให้เกิดเป็นข้อถกเถียงถึงประเด็นที่รัฐผู้กำหนดมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจมักละเลยประเด็นด้านจริยธรรมต่อรัฐเป้าหมาย ทั้งที่รัฐผู้ลงโทษมักใช้เหตุผลด้านจริยธรรมเพื่อสร้างความชอบธรรมแก่การดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจอยู่เสมอ

การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐอื่นตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม

ในส่วนนี้ ผู้เขียนจะวิเคราะห์ถึงความชอบธรรมและรูปแบบของการแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐที่มีรูปแบบการปกครองที่ต่างกัน ทั้งที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยและรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตย โดยใช้เหตุผลคัดค้านการ

ดำเนินการแทรกแซงตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมเป็นกรอบแนวคิด อธิบายได้ดังนี้

(1) การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตย

รัฐเสรีประชาธิปไตยมีเหตุผลเพียงพอในการดำเนินแทรกแซงต่อรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยได้ เพียงแค่รัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยนั้นละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงเหตุผลที่ชัดเจนเช่นการแทรกแซงต่อรัฐเสรีประชาธิปไตย เพราะทั้งสองไม่ได้มีความสัมพันธ์ในมิติต่างๆต่อกันอย่างแน่นแฟ้น หรืออยู่ในชุมชนการเมืองเดียวกัน ตลอดจนมีคุณค่าอันสูงส่งและบรรทัดฐานที่ยึดถือแตกต่างกัน (Pasternak, 2008)

ดังนั้น ผู้เขียนวิเคราะห์ถึงรูปแบบของการแทรกแซงที่เหมาะสมของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐที่มีใช้เสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมที่อยู่ในกรอบของ “สิทธิ” และ “หน้าที่/พันธกิจ” ของรัฐเสรีประชาธิปไตย และไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนของรัฐเป้าหมายได้แก่

1. การประณาม (Condemnation) รัฐเสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมมี “สิทธิ” ในการแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจต่อพฤติกรรมของรัฐอื่นที่เบี่ยงเบนไปจากค่านิยมที่ร่วม โดยการประณามหรือการออกแถลงการณ์เพื่อโน้มน้าวให้รัฐนั้นๆเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่เหมาะสม (Rawls, 1999b) รัฐในสังคมเสรีอาจใช้การแสดงออกถึงความไม่พึงพอใจดังกล่าวเป็นสัญลักษณ์ยืนยันถึงความยึดมั่นในค่านิยมอันสูงส่งนั้นๆ (Gordon, 1999)

2. การแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม หมายถึง การที่ประเทศหรือกลุ่มประเทศใช้กำลัง

ทางทหารในระยะสั้นเข้าไปในดินแดนของอีกรัฐหนึ่ง โดยที่รัฐนั้นมีได้ยินยอมพร้อมใจ โดยอ้างถึงประเด็นมนุษยธรรมหรือสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงประเด็นมนุษยธรรมเป็นหลัก (Lillich, 1973) ซึ่งนับเป็นการทดสอบชุมชนระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่บนฐานของหลักกติกาอำนาจอธิปไตยและหลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน ตัวอย่างการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม เช่น รัฐบาลอังกฤษของนายกรัฐมนตรีโทนี แบลร์ (Tony Blair) ได้นำกองทัพเข้าร่วมนาโต้ (NATO) เพื่อสนับสนุนการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรมในสงครามโคโซโวใน ค.ศ. 1999 (Dorman, 2009) โดยแบลร์กล่าวว่า การแทรกแซงดังกล่าวเป็นหน้าที่ของอังกฤษในฐานะอารยประเทศ (Civilized nation) ในการช่วยเหลือชีวิตชาวโคโซโวจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ซึ่งถือเป็นการปกป้องมนุษยธรรมอันเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของอังกฤษด้วย (Waterfield, 2011; Welsh, 2004) รวมถึงการแทรกแซงจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติให้อำนาจแก่การรวมตัวของรัฐต่างๆ ในการต่อต้านการบุกโจมตีคูเวตของกองทัพอิรักเมื่อ ค.ศ. 1990 แต่กระนั้น หลายประเทศก็ยังมีข้อสงวนต่อการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม เพราะยังเป็นกังวลว่าจะเป็นข้ออ้างให้ประเทศมหาอำนาจใช้กำลังทหารต่อประเทศที่อ่อนแอกว่าเพื่อผลประโยชน์แห่งชาติ ฉะนั้นการแทรกแซงด้วยข้ออ้างใดๆ ก็ควรได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางศีลธรรมทั้งสิ้น (Buchanan, 2003)

3. มาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมาย (Targeted sanctions/Smart sanctions) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากการดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจที่พบว่า รัฐที่มีชื่อเสียง

ประชาธิปไตยจะผลักภาระจากผลกระทบของมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจไปสู่ประชาชน และเพิกเฉยต่อการแก้ไขปัญหาคือความต้องการพื้นฐานทางเศรษฐกิจและความกินดีอยู่ดีของประชาชน ตลอดจนประชาชนของรัฐที่มีชื่อเสียง ประชาธิปไตยก็แทบจะไม่สามารถเรียกร้องหรือต่อรองกับรัฐบาลของตนได้แต่อย่างใด เพราะฉะนั้น การดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐที่มีชื่อเสียงประชาธิปไตยจะกลายเป็นการสร้างความสะดวกแก่สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนโดยรวมมากกว่าจะส่งผลกระทบต่อรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม คือ มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาต่อพม่าในช่วง ค.ศ. 1988-2008 ไม่ได้สร้างภาวะยากลำบากทางเศรษฐกิจหรือผลกระทบโดยตรงต่อรัฐบาลพม่า ในขณะที่เดียวกันได้ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของชาวพม่า ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากแค้นทางเศรษฐกิจที่ถดถอยเข้าสู่ขั้นวิกฤต ภาวะว่างงานที่เพิ่มสูงขึ้น และปัญหาการขาดแคลนความต้องการพื้นฐานทางสาธารณสุขและความกินดีอยู่ดีของชาวพม่า (Rueangrattanakorn, 2555)

มาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมายจึงเป็นการมุ่งลงโทษเฉพาะบุคคลและ/หรือกลุ่มบุคคล เพื่อขจัดผลกระทบข้างเคียงที่จะเกิดต่อประชาชนในรัฐเป้าหมายโดยรวม ซึ่งมาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมายต้องไม่กระทบถึงความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมต่าง ๆ ที่มีต่อรัฐเป้าหมายด้วย (Tostensen and Bull, 2002: 373-374) ตัวอย่างของมาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมาย ได้แก่ เหตุการณ์การโจมตีฉนวนกาซ่าของอิสราเอล ส่งผลให้คณะกรรมการว่าด้วยการคว่ำบาตร การเลิกกิจการ และมาตรการ

ลงโทษแห่งชาติของปาเลสไตน์ (Palestinian Boycott, Divestment and Sanctions National Committee) รณรงค์ให้ดำเนินมาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมายต่อบริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นผลให้ในที่สุดองค์กร The Presbyterian Church ถอนการลงทุนรวมหลายล้านดอลลาร์สหรัฐจากบริษัท Caterpillar ซึ่งจัดหาอุปกรณ์แก๊สไอราเอลในการใช้ทำลายบ้านเรือนของชาวปาเลสไตน์, บริษัท Hewlett-Packard ซึ่งจัดหาเทคโนโลยีและการส่งกำลังบำรุงทางทหารเพื่อสกัดกั้นทางทะเลในฉนวนกาซา และบริษัท Motorola Solutions ซึ่งสนับสนุนด้านการทหารและจัดหาระบบเฝ้าระวัง (Surveillance systems) แก่กองทัพอิสราเอลเมื่อ ค.ศ. 2014 เป็นต้น (Erdman and Brumfield, 2014) ทั้งนี้ แม้การถอนการลงทุนดังกล่าวจะส่งผลโดยตรงหลักต่อบริษัทสัญชาติอิสราเอลเพียงไม่กี่บริษัท แต่ก็ถือเป็นการส่งสารแสดงความไม่เห็นด้วยต่อเหตุการณ์ความรุนแรงในฉนวนกาซาไปทั่วอิสราเอล

(2)การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐเสรีประชาธิปไตย

จากการศึกษาพบว่า การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยอื่นสามารถหักล้างข้อคัดค้านของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมในประเด็น “ประสิทธิผลของการแทรกแซง” ได้ อธิบายดังต่อไปนี้

เมื่อรัฐเสรีประชาธิปไตยดำเนินการแทรกแซงต่อรัฐเป้าหมายที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยเช่นกัน และเกิดผลกระทบจากการแทรกแซงนั้นต่อรัฐเป้าหมายขึ้น ย่อมทำให้รัฐเป้าหมายที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยยินยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามข้อเรียกร้องของรัฐเสรี

ประชาธิปไตยที่เป็นเป็นรัฐผู้ดำเนินการแทรกแซงเนื่องจากหลักการพื้นฐานของรัฐเสรีประชาธิปไตย คือ หลักประชาธิปไตยและหลักนิติรัฐ โดยประชาชนในรัฐมีสิทธิพลเมือง สิทธิทางการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ จึงทำให้มีส่วนรวมในระบบการเมือง (Political system) ได้อย่างเต็มที่ ประชาชนของรัฐมีอำนาจและอำนาจหน้าที่เหนือฝ่ายการเมืองของรัฐ เพราะรัฐบาลมาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นอิสระและยุติธรรม รัฐบาลจึงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อประชาชนของตน (Birch, 1993; Dahl, 1989; Held, 1996; Rawls, 1993) ดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้การแทรกแซงรัฐเสรีประชาธิปไตยโดยรัฐเสรีประชาธิปไตยอื่นมักมีประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ระบุไว้ (Cortright and Lopez, 2000)

สำหรับหักล้างข้อคัดค้านของแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมในประเด็น “สิทธิ” และ “หน้าที่” ของรัฐเสรีประชาธิปไตยในการแทรกแซงต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยอื่น อธิบายได้ว่า เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างรัฐในปัจจุบันมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันอย่างซับซ้อน (Complex interdependence) มีเป้าหมายหรือค่านิยม ตลอดจนผลประโยชน์และภาระผูกพันร่วมกัน อีกทั้งมีฉันทามติร่วมกันเกี่ยวกับลักษณะและเป้าหมายของชุมชนระหว่างประเทศ จึงอาจนำไปสู่การร่วมมือกันก่อตั้ง “ประชาคมระหว่างประเทศ” ซึ่งอาจมีรูปแบบที่แตกต่างหลากหลาย เกิดขึ้นทั้งในขอบเขตภูมิภาค (Regional) ระดับข้ามภูมิภาค (Cross-regional) และระหว่างภูมิภาค (Inter-regional) เช่น สหภาพยุโรป (EU) หรือการรวมตัวของสหภาพกลุ่มประเทศอเมริกาใต้ (UNASUR) (Chinwanno, 2557; Pimoljinda, 2552)

เมื่อเหล่ารัฐเสรีประชาธิปไตยร่วมมือกันเป็นประชาคมระหว่างประเทศ ย่อมทำให้ค่านิยมหรือความเชื่อที่มีร่วมกันของรัฐเสรีประชาธิปไตยเหล่านั้นมีความสำคัญต่อการกำหนดพฤติกรรมของประชาคมระหว่างประเทศนั้น (Taylor, 1994) ดังนั้น แนวคิดสังคมนิยมจึงมองว่า หากรัฐเสรีประชาธิปไตยมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากค่านิยมหรือคุณค่าอันสูงส่งที่พึงรักษาร่วมกันของประชาคมระหว่างประเทศที่ตนเป็นสมาชิก รัฐเสรีประชาธิปไตยย่อมมี “สิทธิ” และ “หน้าที่/พันธกิจ” ในการแทรกแซงรัฐเสรีประชาธิปไตยนั้น เช่น การกดดันทางการทูตและดำเนินการมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐบาลที่โหดร้ายป่าเถื่อน (Brutal regime) หรือรัฐบาลที่กดขี่ (Oppressive regime) (Walzer, 2002) เพราะการละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยย่อมส่งผลกระทบต่อค่านิยมหรือคุณค่าอันสูงส่งของรัฐสมาชิกของประชาคมระหว่างรัฐเสรีประชาธิปไตยด้วย อย่างไรก็ตาม การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต้องไม่เป็นไปเพื่อบีบบังคับรัฐอื่นที่ไม่ใช่รัฐสมาชิกปฏิบัติตามค่านิยมอันสูงส่งที่มีร่วมกัน เพราะจะทำให้กฎเกณฑ์ของโครงสร้างพื้นฐานของสังคมนิยมนั้นๆ ได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก (Crumm, 1995)

นอกจากการแทรกแซงในรูปแบบการประณาม การแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม และมาตรการลงโทษแบบมุ่งเป้าหมายแล้ว การแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยอื่นตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยม รวมถึงการกำหนดมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Economic sanctions) ทั้งนี้ แม้ประเด็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของการดำเนินการมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจยังคงเป็นที่

ถกเถียงกันในปัจจุบัน (Doxey, 1996; Gordon, 1999, 2002; Pape, 1997) แต่เมื่อพิจารณาบทความของศาสตราจารย์ Johan Galtung (1967) เสนอว่า หากประชาชนของรัฐเป้าหมายได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจจะทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มประชาชนในการต่อต้านรัฐผู้กำหนดมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายความว่า การดำเนินมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐเป้าหมายที่เป็นรัฐเสรีประชาธิปไตยหรือมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรีจะบรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมายมากกว่าการดำเนินการต่อรัฐที่ปกครองแบบเผด็จการ (Lopez, 1999) ดังนั้น แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยมจึงเห็นด้วยต่อการดำเนินการลงโทษทางเศรษฐกิจต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากค่านิยมหรือคุณค่าอันสูงส่งที่พึงรักษาร่วมกัน แต่ทว่าต้องไม่เป็นการทำลายกระบวนการประชาธิปไตยหรือเสถียรภาพทางการเมืองของรัฐนั้น ๆ

บทสรุป

แนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมนิยมให้ความสำคัญกับหลักการว่าด้วยอิสระในการปกครองตนเองและสิทธิในการกำหนดใจตนเองของรัฐ นอกจากนี้ยังคัดค้านการดำเนินการแทรกแซงในกิจการภายในของรัฐอื่นด้วยเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ รัฐไม่มีสิทธิในการแทรกแซงรัฐอื่น รัฐไม่มีหน้าที่หรือพันธกรณีในการแทรกแซงรัฐอื่น และการแทรกแซงมักไม่บรรลุประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และยังอาจส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อประชาชนในรัฐด้วย

เมื่อนำเหตุผลคัดค้านดังกล่าวมาวิเคราะห์เพื่อหารูปแบบของการแทรกแซงที่เหมาะสมต่อรัฐอื่นตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคมพบว่า รูปแบบการปกครองของรัฐที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยส่งผลต่อความชอบธรรมและรูปแบบของการแทรกแซงของรัฐเสรีประชาธิปไตย กล่าวคือ

ประการแรก รัฐเสรีประชาธิปไตยมีเหตุผลเพียงพอในการดำเนินแทรกแซงต่อรัฐที่มิใช่เสรีประชาธิปไตยได้ เพียงแค่รัฐที่มิใช่เสรีประชาธิปไตยนั้นละเมิดหลักสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงเหตุผลอื่น เพราะทั้งสองไม่ได้มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแน่นแฟ้น หรืออยู่ในชุมชนการเมืองเดียวกัน ทั้งนี้ รูปแบบการแทรกแซงที่เหมาะสมของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐที่มิใช่เสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม ได้แก่ การประณาม การแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม และมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจแบบมุ่งเป้าหมาย

References

- Ahmed, Kawser. (2006). "The domestic jurisdiction clause in the United Nations Charter: A historical view." *Singapore Year Book of International Law and Contributors*. Volume 10, 175-197.
- Arnold, Rainer. (2012). *The Universalism of Human Rights*. Netherlands: Springer.
- Art, Robert J. (1980). "To what ends military power?." *International Security*. Volume 4, Issue 4, 3-35.
- Bantekas, Ilias, and Oette, Lutz. (2013). *International Human Rights: Law and Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.

ประการที่สอง รัฐเสรีประชาธิปไตยมีความชอบธรรมในการดำเนินการการแทรกแซงกิจการของรัฐเสรีประชาธิปไตยด้วยกัน เฉพาะกรณีที่รัฐเสรีประชาธิปไตยนั้นละเมิดกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร่วมกันหรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคมเสรีหรือคุณค่าอันสูงส่งที่พึงรักษา โดยเฉพาะการละเมิดประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน เป็นไปตามหลักการว่าด้วยอิสระในการปกครองตนเองและสิทธิในการกำหนดใจตนเองของรัฐ ซึ่งรูปแบบการแทรกแซงที่เหมาะสมของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่อรัฐเสรีประชาธิปไตยตามแนวคิดเสรีนิยมเชิงสังคม นอกเหนือจากรูปแบบการแทรกแซงดังกล่าวในประการแรกแล้ว ได้แก่ มาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ

อนึ่ง การแทรกแซงดังกล่าวมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งต่อจริยธรรมระหว่างประเทศหรือไม่ มิได้ถูกอธิบายในบทความนี้ ซึ่งควรได้รับการศึกษาในประการต่อไป

- Beitz, Charles R. (199). "Social and cosmopolitan liberalism." **International Affairs**. Volume 75, Issue 3, 515-529.
- Birch, Anthony H. (1993). **The Concepts and Theories of Modern Democracy**. London: Routledge.
- Buchanan, Allen. (2003). "Rawls's Law of Peoples: Rules for a vanished Westphalian world." In Kukathas, Chandran (ed.), **John Rawls: Critical Assessments of Leading Political Philosophers**, pp. 239-262. New York, NY: Routledge.
- Buchanan, Allen. (2007). Secession and nationalism. In Goodin, Robert E., Pettit, Philip, and Pogge, Thomas W. (eds.), **A Companion to Contemporary Political Philosophy**, pp. 755-766. 2nd ed. London: Blackwell.
- Chinwanno, Chulacheeb. (2014). **The World in the 21th Century: Analytical Framework of International Relations**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Cingranelli, David L. and Richards, David L. (1999). "Respect for human rights after the end of the Cold War." **Journal of Peace Research**. Volume 36, Issue 5, 511-534.
- Cortright, David and Lopez, George A. (2000). **The Sanctions Decade: Assessing UN Strategies in the 1990s**. Boulder, CO: Lynne Rienner.
- Council of Europe. (2007). **State of Human Rights and Democracy in Europe**. Strasbourg: Council of Europe.
- Crumm, Eileem M. (1995). "The value of economic incentives in international politics." **Journal of Peace Research**. Volume 32, Issue 3, 313-330.
- Dahl, Robert A. (1989). **Democracy and Its Critics**. London: Yale University Press.
- Dorman, Andrew M. (2009). **Blair's Successful War: British Military Intervention in Sierra Leone**. Farnham: Ashgate.
- Doxey, Margaret P. (1996). **International Sanctions in Contemporary Perspective**. 2nd ed. New York, NY: St. Martin's.
- Erdman, Shelby Lin and Brumfield, Ben. (2014, June 22). "Presbyterians dump companies they say are tied to Palestinian occupation." **CNN**. From: <http://edition.cnn.com/2014/06/21/us/presbyterian-church-palestinians/>. July 24, 2015

- Galtung, Johan. (1967). "On the effects of international economic sanctions: With examples from the case of Rhodesia." **World Politics**. Volume 19, Issue 3, 378-416.
- Gibbs, David N. (2009). **First Do No Harm: Humanitarian Intervention and the Destruction of Yugoslavia**. Nashville, TN: Vanderbilt University Press.
- Gordon, Joy. (1999). "A peaceful, silent, deadly remedy: The ethics of economic sanctions." **Ethics and International Affairs**. Volume 13, Issue 1, 123-142.
- Gordon, Joy. (2002). "When intent makes all the difference in the world: Economic sanctions on Iraq and the accusation of genocide." **Yale Human Rights and Development Journal**. Volume 5, 1-27.
- Greaves, Wilfrid. (2008). "The intervention imperative: Contradictions between Liberalism, democracy and humanitarian intervention." **Innovations: A Journal of Politics**. Volume 8, 59-72.
- Greenwood, Christopher. (2002). "Humanitarian intervention: The case of Kosovo." **Finnish Yearbook of International Law**. Volume 141, Issue 143, 141-175.
- Held, David. (1996). **Models of Democracy**. 2nd ed. Cambridge: Polity.
- Henkin, Louis, Pugh, Ruichard C., Schachter, Oscar, and Smit, Hans. (1993). **International law: Cases and Materials**. 3rd ed. St. Paul, MN: West.
- Holsti, Kalevi J. (1992). **International Politics: A framework For Analysis**. 6th ed. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Holzgrefe, J. L., and Keohane, Robert O. (2003). **Humanitarian Intervention: Ethical, Legal, and Political Dilemmas**. Cambridge, MA: Cambridge University Press.
- Hufbauer, Gary C., et al. (2007). **Economic Sanctions Reconsidered**. 3rd ed. Washington, DC: Institution for International Economics.
- Lillich, Richard B. (1973). **Humanitarian Intervention and the United Nations**. Charlottesville, VA: University Press of Virginia.
- Lopez, George A. (1999). "More ethical than not: Sanctions as surgical tools." **Ethics and International Affairs**. Volume 13, Issue 1, 143-148.
- Luck, Edward C. (2008). **The United Nations and the Responsibility to Protect**. Muscatine, IA: Stanley Foundation.

- MacFarlane, S. Neil. (2002). **Intervention in Contemporary World Politics**. New York: Oxford University Press.
- Malanczuk, Peter. (1993). **Humanitarian Intervention and the Legitimacy of the Use of Force**. Amsterdam: Het Spinhuis.
- May, Larry. (1992). **Sharing Responsibility**. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Miller, David. (1995). **On nationality**. Oxford: Clarendon.
- . (1999). "Justice and global inequality." In Hurrell, Andrew and Woods, Ngaire (eds.), **Inequality, Globalization, and World Politics**, pp. 187-210. Oxford: Oxford University Press.
- . (2005). "Reasonable partiality towards compatriots." **Ethical Theory and Moral Practice**. Volume 8, Issue 1, 63-81.
- Miller, Richard W. (1998). "Cosmopolitan respect and patriotic concern." **Philosophy and Public Affairs**. Volume 27, Issue 3, 202-224.
- Nagel, Thomas. (2005). "The problem of global justice." **Philosophy and Public Affairs**. Volume 33, Issue 2, 113-147.
- Navin, Mark. (2014). "Globalization and global justice: Shrinking distance, expanding obligations." **Philosophical Review**. Volume 123, Issue 2, 244-247.
- Nussbaum, Martha C. (2006). **Frontiers of justice**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Pape, Robert A. (1997). "Why economic sanctions do not work." **International Security**. Volume 22, Issue 2, 90-136.
- Pasternak, Avia. (2008). **Should democracies sanctions democracies?**. [online], Available from: [http:// www.e-ir.info/2008/08/13/should-democracies-sanction-democracies/](http://www.e-ir.info/2008/08/13/should-democracies-sanction-democracies/). (16/8/2015).
- Pimoljinda, Thanawat. (2552). **Supranational organization and Intergovernmental organization: From theories to comparative case studies**. [online], Available from: <v1.midnightuniv.org/midnighttext/000870.doc>. (26/7/2015).
- Rawls, John. (1993). **Political Liberalism**. New York, NY: Columbia University Press.
- . (1999a). **A theory of Justice**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- . (1999b). **The law of People**. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Rosenau, James. (1969). "Intervention as a scientific concept." **Journal of Conflict Resolution**. Volume 13, Issue 2, 149-171.

- Ruangphornwisut, Wajee. (2008). **Global justice: For the promotion of universal justice.** [online], Available from: <http://v1.midnightuniv.org/midnighttext/0009999989.html>. (30/7/2015).
- Rueangrattanakorn, Anekchai. (2012). **The Politics of U.S. Economic Sanctions Towards Myanmar (1988-2008).** Master's thesis, Department of International Relations, Faculty of Political Sciences, Chulalongkorn University.
- Scheffer, David J. (1992). "Towards a modern doctrine of humanitarian intervention." **University of Toledo Law Review.** Volume 23, Issue 2, 253-274.
- Shue, Henry. (2004). "Limiting sovereignty." In Welsh, Jennifer M. (ed.), **Humanitarian Intervention and International Relations**, pp. 11-28. New York: Oxford University Press.
- Taylor, Charles. (1994). **Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition.** Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Teson, Fernando R. (1996). "Collective humanitarian intervention." **Michigan Journal of International Law.** Volume 17, Issue 2, 323-371.
- (1997). **Humanitarian Intervention: An Inquiry Into Law and Morality.** 2nd ed. Dobbs Ferry, NY: Transnational.
- Tostensen, Arne and Bull, Beate. (2002). "Are smart sanctions feasible?." **World Politics.** Volume 54, Issue 3, 373-403.
- Troxell, John F. (2004). "Military power and the use of force." In Bartholomees, J. Boone, Jr. (ed.), **U.S. Army War College Guide to National Security Policy and Strategy**, pp. 187-210. Carlisle, PA: Security Studies Institute.
- Walzer, Michael. (1980). "The moral standing of states: A response to four critics." **Philosophy and Public Affairs.** Volume 9, Issue 3, 209-229.
- , Michael. (1992). **Just and Unjust Wars: A Moral Argument with Historical Illustrations.** 2nd ed. New York: Basic Books.
- (2002). "The argument about humanitarian intervention." **Dissent.** Volume 49, Issue 1, 29-37.
- Wantana, Somkiat. (2012). **Origins and Paradox of Liberal Democracy.** Bangkok: Krai Create.

- Waterfield, Bruno. (2011, May 27). “Ratko Mladic arrest: Srebrenica massacre was UN’s darkest hour.” **The Telegraph**. [online], Available from: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/serbia/8539067/RatkoMladic-arrest-Srebrenica-massacre-was-UNs-darkest-hour.html>.(24/7/2015)
- Weiss, Thomas G. (2004). “The sunset of humanitarian intervention? The responsibility to protect in a unipolar era.” **Security Dialogue**. Volume 35, Issue 2, 135-153.
- Welsh, Jennifer M. (2004). **Humanitarian intervention and International Relations**. Oxford: Oxford University Press.
- Wingo, Ajume H., and Waldron, Jeremy. (2003). **Veil Politics in Liberal Democratic States**. New York: Cambridge University Press.

การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

จูลศักดิ์ สุขสบาย¹
มนตา ตูลย์เมธการ²
วิไลลักษณ์ ลังกา³
อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล⁴

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (โรงเรียนสาธิต) ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 643 คน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและเพื่อใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จำนวน 814 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ต มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อย่อยกับคะแนนรวมอยู่ระหว่าง .30 - .69 ค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบัก เท่ากับ .981 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ พบว่า แบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ความสามารถในการเรียนรู้ (2) แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ (3) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ (5) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต, นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

¹นักศึกษา สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
174 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110
e-mail: junlasak@hotmail.com

²อาจารย์ประจำหลักสูตรการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
e-mail: ranida@swu.ac.th

³อาจารย์ประจำหลักสูตรการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
e-mail: wilailakli@swu.ac.th

⁴อาจารย์ประจำหลักสูตรการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
e-mail: san@swu.ac.th

Development of a Lifelong Learners Characteristics Measurement Scale of Elementary School Students Grade 4th – 6th

Junlasak Suksabay¹

Manaathar Tulmethakaan²

Wilailak Langka³

Ittipaat Suwatanpornkool⁴

Abstract

The purpose of this research was to develop a lifelong learner characteristics scale of elementary grade 4th-6th students. The samples comprised 2 groups of students (643 and 814 students) in the Higher Education Commission schools located in Bangkok Metropolitan Region in academic year 2015. The research tool was a 5 – point Likert scale, with a item-total correlation of .30 - .69. and Conbrach's alpha of .981. Exploratory factor analysis indicated that characteristics of lifelong learners were (1) learning ability (2) achievement motive (3) learning and co-existence ability's . (4) technology utilization ability and (5) desire for knowledge and learning. Confirmatory factor analysis supported the said results.

Keywords: Lifelong Learner Characteristics Scale, Elementary school students

---

¹ Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials.

174 Sukumvit 23, Khlong Toei Nuae, Watthana, Bangkok, 10110

e-mail: junlasak@hotmail.com

² Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials, Srinakharinwirot University

114 Sukumvit 23, Khlong Toei Nuae, Watthana, Bangkok, 10110

e-mail: ranida@swu.ac.th

³ Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials, Srinakharinwirot University

114 Sukumvit 23, Khlong Toei Nuae, Watthana, Bangkok, 10110

e-mail: wilailakli@swu.ac.th

⁴ Lecturer, Doctor of Philosophy Program in Research and Development on Human Potentials, Srinakharinwirot University

114 Sukumvit 23, Khlong Toei Nuae, Watthana, Bangkok, 10110

e-mail: san@swu.ac.th

ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เป็นการเรียนรู้ของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นที่ตัวบุคคล (Individual oriented) เป็นผู้รับผิดชอบในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จากความคิดริเริ่มของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2549) การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นการเรียนรู้ที่มีความสำคัญที่ทุกคนสามารถกระทำได้ในทุกช่วงวัยของชีวิตและเรียนรู้ได้ในทุกสถานที่ ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบ โดยทุกคนมีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา และมีวิธีการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต รวมทั้งสาระการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทุกคนมีอิสระในการเลือกที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้และเลือกวิธีเรียน (รุ่งอรุณ ไลยโสภณ. 2551) เป็นการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการศึกษาทุกรูปแบบเป็นเครื่องมือที่ช่วยเหลือทุกคนให้มีความพร้อมและภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างเท่าทัน และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย จึงควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่าโดยส่วนใหญ่กล่าวถึงนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งสรุปองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย จิตใจรักการแสวงหาความรู้ วิสัยทัศน์กว้างไกล ดำเนินภารกิจต่าง ๆ ด้วยความพึงตนเอง ทักษะด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ทักษะการเรียนรู้ การคิดคำนวณ ทักษะพื้นฐาน ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะทางสังคม และ

วัฒนธรรม ทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสาร ทักษะการเรียนรู้วิธีเรียน การปรับเปลี่ยนให้รับกับการเปลี่ยนแปลง (European commission. 2002; กระทรวงศึกษาธิการ. 2551; กระทรวงศึกษาธิการ. 2553; นิตยา สำเร็จผล. 2547; จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. 2551; ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธิน. 2554) ส่วนการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบวัดเพื่อวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า โดยส่วนใหญ่แบบวัดมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4-7 ระดับ ใช้วัดคุณลักษณะของ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับปริญญาตรี และวัยทำงาน (นิตยา สำเร็จผล. 2547; จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. 2551; อารักษ์ อินทร์พยุ่ง. 2554; ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธิน. 2554; ณิชพัฒนา รัตนเวชชาพัฒนา. 2555)

นักเรียนระดับประถมศึกษาเป็นวัยที่สมควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มากที่สุด ทั้งทางด้านทักษะความสามารถ บุคลิกภาพ และเจตคติ จนสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลและความจำเป็นดังที่ได้กล่าวมา รวมทั้งที่มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ปัญหาที่พบคือยังไม่มีมาตรฐานชัดเจนเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษา และยังไม่มีการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะของผู้เรียนรู้

ตลอดชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา
เลย

ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาตัวบ่งชี้
คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อใช้เป็น
เครื่องมือในการกำหนดแผนกลยุทธ์ ส่งเสริมการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต การวิจัยและพัฒนา ตลอดจน
การประเมินความสำเร็จ ผลจากการศึกษาจะทำให้
ทราบถึงระดับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต
ของนักเรียนแต่ละคนในระดับประถม รวมถึง
สถานะของการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริม
สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยรวมทั้งใน
ระดับโรงเรียน และในระดับสังกัด พร้อมทั้งนำ
ผลที่ได้จากการวัดไปวางแผนกำหนดนโยบาย
และแนวทางการพัฒนาให้นักเรียนเกิด
คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้
ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
2. เพื่อตรวจสอบความตรงของตัวบ่งชี้
คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาปีที่ 4-6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา ปีการศึกษา 2558 จำนวน 4,219 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็น
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่กำลังศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา ปีการศึกษา 2558 ดังนี้
  - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory

Factor Analysis, EFA) เป็นนักเรียนใน ภาค
เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
แบบสองขั้นตอน ขั้นที่ 1 ทำการสุ่มอย่างง่าย
โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร และปริมาตร
จำนวน 4 แห่ง จากโรงเรียนสาธิต 11 แห่ง ขั้นที่
2 ทำการสุ่มอย่างง่าย นักเรียนแต่ละชั้นปีใน
โรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 มา ระดับชั้นละ 55
คน รวมเป็น 165 คน ต่อ 1 แห่ง ทำให้ได้กลุ่ม
ตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 660 คน
ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ได้
แบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 643 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ
วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory
Factor Analysis, CFA) เป็นนักเรียนในภาค
เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
แบบสองขั้นตอน ขั้นที่ 1 ทำการสุ่มอย่างง่าย
โรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร และปริมาตร
จำนวน 4 แห่ง จากโรงเรียนสาธิต 11 แห่ง ขั้นที่
2 ทำการสุ่มอย่างง่าย นักเรียนแต่ละชั้นปีใน
โรงเรียนที่สุ่มได้ในขั้นที่ 1 มา ระดับชั้นละ 70
คน รวมเป็น 210 คน ต่อ 1 แห่ง ทำให้ได้กลุ่ม
ตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 840 คน
ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง ได้
แบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 814 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัด
คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4-6 แบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการ
วิจัย ดังนี้ 1) ค่าสถิติพื้นฐานของแบบทดสอบ
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2) สถิติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
วิเคราะห์รายข้อ (item analysis) เพื่อหาค่า
อำนาจจำแนก, ความตรงเชิงเนื้อหา (Content

validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC), ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha coefficient), 3) สถิติเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) และ 4) สถิติตรวจสอบความตรง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นตอนการวิจัย

1. การสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
2. กำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต
3. สร้างแบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต
4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
5. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

การสร้างแบบวัด

การสร้างและพัฒนาแบบวัดนำเสนอรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ
  - 1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตขององค์กรหรือหน่วยงาน หรือนักศึกษา โดยส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงกลุ่มบุคคลโดยทั่วไปและนิสิตระดับปริญญาตรี ส่วนในระดับประถมศึกษานั้นมีกล่าวถึงแต่ไม่เฉพาะเจาะจง ดังนั้นกรอบความคิดของ ตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอด

ชีวิต ผู้วิจัยใช้กรอบตัวบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ของกระทรวงศึกษาธิการของกลุ่มสหภาพยุโรป (European Commission, 2002) ด้านสมรรถนะทักษะและเจตคติ (Skills, Competencies and Attitudes) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551), คุณลักษณะของเด็กไทยในประชาคมอาเซียน ด้านทักษะ/กระบวนการ ของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553) และงานวิจัยของนิตยา สำเร็จผล (2547), จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา (2551), อารักษ์ อินทร์พุง (2554), ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน (2554) และนิชาพัฒน์ รัตนเวชชาพัฒน์ (2555) ซึ่งกำหนดเป็นแนวคิดในการศึกษาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

- 1.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เป็น ผู้รอบรู้ และรู้ลึกในประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปเรียบเรียงความคิดเห็น คำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของเรื่องและสถานการณ์ ตลอดจนความเชื่อ ความหมายต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในประเทศไทยที่ควรจะเป็น

2. กำหนดองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

- 2.1 ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดย

ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปได้ 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) การเรียนรู้ที่จะเรียน การรู้หนังสือและการคำนวณ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา 6) การเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 7) การทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และสังเคราะห์องค์ประกอบจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปได้ 9 องค์ประกอบ คือ 1) พฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ความสามารถในการเรียนรู้และการใช้ภาษาในการสื่อสาร 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ความสามารถในการสืบค้นและจัดการข้อมูล 6) ความสามารถในการคิด 7) สุจริต (การฟัง, การคิด, การอ่าน, การเขียน) 8) ความสามารถในการกำกับตนเอง และ 9) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

2.2 กำหนดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีความเหมาะสม ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญสามารถสรุปได้ 5 องค์ประกอบใหม่ ได้แก่ 1) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ความสามารถในการเรียนรู้ 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี 5) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

3. สร้างแบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1 ศึกษาลักษณะ รูปแบบ และวิธีการเขียนแบบวัด จากเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 กำหนดตัวชี้วัดและนิยามศัพท์เฉพาะของคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยนำทฤษฎี แนวคิด และผลการสัมภาษณ์ มาแปลง

เป็นนิยามเชิงปฏิบัติการ และนำนิยามปฏิบัติการมาแยกให้เห็นตัวชี้วัดย่อย ๆ สำหรับนำไปตั้งเป็นข้อคำถามต่อไป

3.3 สร้างข้อคำถามตามองค์ประกอบและพฤติกรรมบ่งชี้ เป็นแบบวัดเพื่อวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตรงตามระดับความคิด/ความรู้สีก/การปฏิบัติ การประพฤติปฏิบัติของนักเรียน และให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว ในลักษณะของมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 160 ข้อ

3.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ผู้วิจัยนำแบบวัดที่สร้างเสร็จแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับการใช้ภาษา และความสอดคล้องของข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์เป็นรายข้อ พร้อมทั้งปรับปรุงภาษาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา นำคะแนนการพิจารณาแบบวัดจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความบ่งชี้ในแบบวัดกับนิยามศัพท์ พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ .5 ขึ้นไป (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2547: 179) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิเคราะห์ พบว่า แบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ .60 – 1.00 คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไปได้จำนวน 115 ข้อ จากจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 160 ข้อ

3.5 ตรวจสอบคุณภาพ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบวัดไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4-6 โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 153 คน

1) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อและคะแนนรวมจากข้ออื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด (item-total correlation) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient: r_{xy}) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547) พบว่า ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .30 - .69

2) นำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายในโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. 2547) พบว่า ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .981

3) คัดเลือกข้อคำถาม โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถามเพื่อสร้างแบบวัด ดังนี้ (1) โดยการเลือกข้อคำถาม จากพฤติกรรมย่อยที่ได้จากการสังเคราะห์และสัมภาษณ์ให้ครบทุกองค์ประกอบย่อย อย่างน้อยองค์ประกอบย่อยละ 2 ข้อ (2) คัดเลือกค่าอำนาจจำแนกแบบ Corrected Item-Total Correlation ที่มี

ค่าสูง ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .30 ขึ้นไป และ (3) พิจารณาข้อคำถามที่ไม่ซ้ำกัน หรือความหมายใกล้เคียงกัน รวมจำนวน 86 ข้อ จากจำนวนทั้งหมด 115 ข้อ

4. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) โดยวิธีองค์ประกอบหลัก (PC) และหมุนแกนองค์ประกอบ เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระต่อกันด้วยวิธีแวนริแมกซ์ คัดเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่าหรือเท่ากับหนึ่ง และค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ตั้งแต่ .30 ขึ้นไป เพื่อกำหนดองค์ประกอบของคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 643 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยภาพรวม ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความสัมพันธ์อย่างเพียงพอต่อการวิเคราะห์องค์ประกอบหรือไม่ โดยพิจารณาค่าความเหมาะสมของข้อมูล คือ ค่าของไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin: KMO) และค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสถิติ KMO และ Bartlett's Test of Sphericity ของแบบวัด

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	Bartlett's Test of Sphericity		
	Chi-Square	d.f.	Sig.
.956	26138.728	3655	.000

จากตาราง 1 พบว่า ค่าสถิติของ KMO มีค่าเท่ากับ .956 ซึ่งควรมีค่ามากกว่า .80 (Kim; & Mueller. 1978) แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลทั้งหมดและตัวแปรต่างๆ นั้นมีความสัมพันธ์กันดี สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยได้

ค่าสถิติของบาร์ทเลทท์ (Bartlett's Test of Sphericity) ค่าสถิติไค-สแควร์ (X^2) ที่ใช้ในการทดสอบ มีค่าเท่ากับ 26138.728 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงให้เห็นว่า

เมตริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้น เมตริกซ์สหสัมพันธ์ จึงเหมาะสมที่จะใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้

2) การสกัดองค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้ทำการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (principal component: PC)

ตาราง 2 จำแนกองค์ประกอบ ค่าไอเกน ค่าร้อยละของความแปรปรวน และค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมในแต่ละองค์ประกอบของแบบวัด

องค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน	ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสม
1. ความสามารถในการเรียนรู้	24.322	28.282	28.282
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	3.550	4.128	32.410
3. ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น	3.162	3.677	36.087
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	2.147	2.496	38.583
5. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	1.934	2.249	40.832

3) การหมุนแกนองค์ประกอบ และอธิบายความหมายขององค์ประกอบ โดยผู้วิจัยได้ทำการหมุนแกนองค์ประกอบ เพื่อให้ตัวแปรมีลักษณะที่ชัดเจนมากขึ้น โดยทำการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) ด้วยวิธี

แวนริแมกซ์ (Varimax method) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบภายหลังจากการหมุนสามารถอธิบายถึงองค์ประกอบได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ซึ่งข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบนั้นเข้าพอดีกับองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ

โดยสามารถอธิบายความหมายขององค์ประกอบ ทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 24.322 มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .309 - .672 และเมื่อพิจารณาข้อความโดยรวม จะเป็นซึ่งผู้วิจัยทำการหมุนแกน องค์ประกอบ และพบว่า ได้องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ซึ่งข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบ นั้น เข้าพอดีกับองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ มีพิสัยของค่าไอเกนอยู่ระหว่าง 1.934 – 24.322 และมีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 40.832 ตาราง 2 ข้อความที่เกี่ยวข้องกับการสรุปประเด็นการเรียนรู้ ทักษะการสังเคราะห์ และทักษะการวิเคราะห์ จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่า ความสามารถในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.550 มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .377 - .603 และเมื่อพิจารณาข้อความ

องค์ประกอบที่ 5 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.934 มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .426

โดยรวม จะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับ ความมุ่งมั่น ความตระหนัก กระตือรือร้น และการควบคุมตนเอง จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.162 มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .351- .725 และเมื่อพิจารณาข้อความโดยรวม จะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และความกล้าแสดงความคิดเห็น จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.147 มีพิสัยของค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .328 - .781 และเมื่อพิจารณาข้อความโดยรวม จะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ($n_1=643$)

องค์ประกอบ	CLL3	CLL2	CLL5	CLL4	CLL1
1. ความสามารถในการเรียนรู้ (CLL3)	1.00				
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (CLL2)	.600**	1.00			
3. ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (CLL5)	.442**	.502**	1.00		
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (CLL4)	.312**	.349**	.451**	1.00	
5. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน (CLL1)	.467**	.413**	.360**	.239**	1.00

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง .239 – .600 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โดยคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด ส่วนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับความใฝ่รู้

ใฝ่เรียนต่ำสุด .239 และเมื่อพิจารณาข้อความโดยรวม จะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับการรักการอ่าน การมีความสุขสนุกกับการเรียน และความอยากรู้อยากเห็น จึงเรียกองค์ประกอบนี้ว่า ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

4) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ ดังตาราง 3

5) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบ

คุณลักษณะ ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยนำแบบวัดไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 814 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภายหลังปรับโมเดล ดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ และสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบ ($n_2=814$)

องค์ประกอบ	น้ำหนักองค์ประกอบ					สปส. คะแนนองค์ประกอบ
	b	B	SE	t	R ²	
1. ความสามารถในการเรียนรู้	.485	.854	.019	25.645**	.727	.926
2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	.481	.647	.026	18.248**	.418	.179
3. ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น	.504	.715	.024	20.769**	.512	.289
4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	.315	.592	.019	16.718**	.350	.205
5. ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน	.361	.631	.020	18.123**	.399	.243

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า โมเดลองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า $\chi^2 = 8.568$, $df = 4$, $p = .072$, $\chi^2/df = 2.142$, $GFI = .966$, $AGFI = .984$, $RMSEA = .037$, $SRMR = .012$ แสดงว่าโมเดลคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบพบว่า มีค่าเป็นบวกทั้งหมดมีขนาดตั้งแต่ .315 ถึง .504 และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (B) พบว่า ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความสามารถในการเรียนรู้ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .854 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ร้อยละ 72.7, รองลงมา ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .715 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ร้อยละ 51.2, แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .647 และมีความแปรผัน

ร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ร้อยละ 41.8, ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .631 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ร้อยละ 39.9 และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .592 และมีความแปรผันร่วมกันกับองค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ร้อยละ 35.0

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการสร้างและการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสามารถในการเรียนรู้ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ 5) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญ ของกระทรวงศึกษาธิการของกลุ่มสหภาพยุโรป (European Commission. 2002) ได้กำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพของการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยุโรป ด้านสมรรถนะทักษะและเจตคติ ประกอบด้วย 1) การรู้หนังสือ 2) การคำนวณ 3) ทักษะใหม่เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ทักษะการเรียนรู้ที่จะเรียน และ 5) ความเป็นพลเมืองผู้กระตือรือร้น ทักษะวัฒนธรรมและทักษะสังคม สอดคล้องกับ เลขาธิการคณะกรรมการแรงงานด้านทักษะที่จำเป็นเพื่อความสำเร็จของประเทศสหรัฐอเมริกา (Knapper & Cropley. 2000: 44 ; อ้างอิงจาก Secretary of Labor's Commission on Achieving Necessary

Skills. 1991: A15) ได้กำหนดทักษะ ความรู้พื้นฐาน เพื่อเตรียมผู้เรียนสำหรับการเปลี่ยนแปลงและ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียกชื่อว่า “ทักษะ และความรู้ที่นำไปสู่ความพร้อมสำหรับตอบสนองความต้องการเรียนรู้” ประกอบด้วย 1) ความรู้และทักษะในการรวบรวม การวิเคราะห์ และจัดหมวดหมู่ ความรู้ข้อมูล ข่าวสาร 2) ความรู้และทักษะในการสื่อสารแนวความคิด และความรู้ข้อมูล ข่าวสาร 3) ความรู้และทักษะในการวางแผน และการจัดการทรัพยากร 4) ความรู้และทักษะในการเข้าใจและการวางแผนคิดอย่างเป็นระบบ 5) ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยี 6) ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหา 7) ความรู้และทักษะในการใช้เทคนิค และความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ และ 8) ความรู้และทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน (2554) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน 2) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ความสามารถในการกำกับตนเอง 5) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น และ 6) ความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. การตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้วัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เมื่อนำค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาทดสอบนัยสำคัญด้วยไคสแควร์ (X^2) พบว่า มีค่าเท่ากับ 8.568 ค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ .0729 ที่องศาอิสระเท่ากับ 4 แสดงว่าค่าไคสแควร์ไม่แตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ ดัชนีความกลมกลืนระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปของค่า

ไค-สแควร์สัมพัทธ์ (X^2/df) เท่ากับ 2.142 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .966 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI) เท่ากับ .984 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ .0372 สอดคล้องกับ Hu & Bentler (1999) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ค่าสถิติมีค่าขึ้นอยู่กับองศาอิสระโดยทั่วไปค่า RMSEA ที่น้อยกว่า .70 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

ในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ 5 องค์ประกอบ 1) ความสามารถในการเรียนรู้ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และ 5) ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หน่วยงานทางการศึกษาในระดับประเทศ ควรนำไปวัดกับนักเรียน เพื่อให้

ทราบระดับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตในภาพรวมทั้งประเทศ ทั้งนี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตจะต้องมีการปลูกฝังและใช้เวลานานกว่าจะเกิดคุณลักษณะดังกล่าว ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตกับนักเรียนทุกคนในต้นปีการศึกษา เพื่อให้เห็นพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนอย่างชัดเจน และทำให้ทราบว่าแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 10 – 12 ปี ได้รับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความถูกต้องของโมเดลการวัดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนระดับประถม โดยที่ไม่จำกัดอยู่กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จึงควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของโมเดลคุณลักษณะดังกล่าวกับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ด้วย เพื่อเป็นการยืนยันโมเดลคุณลักษณะดังกล่าว

References

- Ministry of Education. (2553). **Guidelines to Learning Management towards ASEAN Community**. Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- (2551). **Core Curriculum for Basic Education B.E.2551**. Bureau of Academic Affairs and Educational Standards. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.

- Choomsai Na Ayuthaya. Jitpinya (2008). **The Characteristics of Lifelong Learners of Undergraduate Students in The Senior Year**. Dissertation, Ed.D. (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Sumretphol. Nittaya (2004). **Development of Educational Indicators for Lifelong Learning**. Dissertation. Ed.D. (Research and Curriculum Development). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Rattanawetchaphat. Nichaphat (2012). **The Characteristics of Lifelong Learners at Srinakharinwirot University**. Master thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Office of the Education Council. (2549). **The Comparative Study of Thai Education Development and Education of Other Countries: Lifelong Learning Innovation for Enhancing Thai Workforce's Education**. Bangkok: Prikwarn-graphic Co.,Ltd.
- Rittilun. Saksit (2011). **Development of a Lifelong Learner Characteristic Scale of Upper Secondary School Students**. Dissertation, Ph.D. (Educational Measurement and Evaluation). Bangkok: Graduate School, Chulalongkorn University.
- Pinyonantapong. Booncherd (2547). **Evaluation and Assessment (New Evaluation and Assessment)**. Bangkok: Faculty of Education, Srinakharinwirot University.
- Inpayoong. Aruk (2011). **A Development of Non-formal Education Indicators to Promote Lifelong Learning in Basic Non-formal Education Curriculum B.E. 2551**. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Commission of the European Communities. (2005). **Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on Key Competences for Lifelong Learning**. Retrieved August 1, 2012, from http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/keyrec_en.pdf .
- European commission (2002). **European Report on Quality Indicators of Lifelong learning. Directorate-General for Education and Culture. Brussels**. [online], Available from: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc/policy/qualityreport_en.pdf (1/8/2012).
- Hu, L. & Bentler, P.M. (1999). Cutoff Criteria for Fit Indices in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus new Alternatives. **Structural Equation Modeling**, 6, 1-55.
- Kline, R.B. (1998). **Principles and Practice of Structural Equation Modeling**. 3rd ed. New York: Guilford Press.

ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดนครนายก

เรวัตระ กระจ่าง¹
ต้องลักษณ์ บุญธรรม²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาระดับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา และ ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 32 คนและครูผู้สอนจำนวน 191 คน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครนายก ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert scale) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่าระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาและระดับตัวแปรที่เกี่ยวข้องในภาพรวมอยู่ในระดับสูง และ ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้แก่ ตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ตัวแปรด้านแรงจูงใจ และตัวแปรด้านโครงสร้างองค์การเชิงทางการ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 80

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ, วัฒนธรรมองค์การ, แรงจูงใจ, โครงสร้างองค์การ

¹ครู โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม
โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม 43 ม5 บึงบา อ. หนองเสือ จ.ปทุมธานี 12170
e-mail: mrrid2532@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ธัญบุรี
39 หมู่ที่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12110
e-mail: tonglucky@hotmail.com

Variables Affecting Organizational Health of Schools Under the Primary Educational Service Area Office, Nakorn Nayok Province.

Rawat ngaburong¹

Thongluck BoonthamAbstract²

Abstract

The purposes of this research were to study the level of organizational health and variables affecting the organizational health of schools under the Nakhonnayok Primary Education Service Area Office. The sample consisted of 191 teachers and 32 administrators. The research revealed that the overall, as well as individual, level of organizational health of schools was at a high level. The variables affecting the organizational health of the schools were the motivation, the constructive organizational culture, and the formal organization structure. These variables were able to significantly predict the organizational health of the schools for 80%.

Key words: Organizational health, Organization culture, Motivation, Organization structure.

---

¹ instructor, Nongsuawitthayakhom School, 43 M5 Bungba, Nongsua, Pathum Thani 12170
e-mail: mrrid2532@gmail.com

²Asst. Prof. Rajamangala University of Technology Thanyaburi (RMUTT),
39 1 Rangsit-Nakhon Nayok Road, KhongHok๙ Klong Luang๙ Pathum Thani 12110
e-mail: tonglucky@hotmail.com

บทนำ

กระแสสังคมของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรือง ทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เข้าสู่ยุคที่เป็น โลกแห่งเศรษฐกิจ และสังคมฐานความรู้ การเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ประเทศจะต้อง เตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถรองรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ในปี 1998 นักวิชาการ Rowan Gibson ได้ให้ ข้อคิดเห็น ไว้ว่า กระแสการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้ องค์กรต้องมีการปฏิรูปเพื่อให้เท่าทันกับการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากผลกระทบที่เกิดขึ้นทำให้ สถานศึกษาจะต้องหาแนวทางต่าง ๆ เพื่อที่จะ สามารถทำให้สถานศึกษาคงอยู่ได้ โดยสมาชิกใน องค์กรจะต้องร่วมมือกันในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม คุณภาพของการจัดการศึกษาต้องได้รับการ พัฒนา คุณภาพที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาจะทำให้ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพโดยการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรอย่างมีระบบและ ระเบียบแบบแผน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, น.11) จึง ได้มีการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ เกิดขึ้น เพื่อปรับโครงสร้างขององค์กรและการ บริหารเพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา (สุดาพร ทองสวัสดิ์, 2555, น.338) เพราะสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในความ รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับ เยาวชน สถานศึกษามีคุณภาพสามารถบริหารจัดการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้เกิด คุณภาพของผู้เรียน

สุขภาพองค์กรเป็นตัวบ่งชี้อย่างหนึ่ง ของการมีประสิทธิภาพขององค์กร (Hoy & Ferguson, 1985, p.117) องค์กรใดมีสุขภาพดี องค์กรนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

(Hoy & Miskel, 2013) ได้รับความไว้วางใจจาก สังคม ทำให้เกิดการเชื่อถือและการยอมรับเกิดขึ้น ช่วยทำให้องค์การเติบโตและอยู่รอดอย่างยั่งยืนได้ (จิราประภา อัครบวร, 2549 น.100) การละเลย การปรับปรุงพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะองค์การที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา ความ หยุตหนึ่งที่จะพัฒนาองค์การทางการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ มิเพียงแต่ทำลายสมรรถนะของ องค์กรแต่ยังกัดกร่อนความมั่นคงของสังคมใน อนาคต ซึ่งจะต้องย้อนกลับไปพิจารณาที่องค์การ ทางการศึกษาว่ามีสุขภาพ มีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ สมรรถนะการบริหารจัดการเป็นอย่างไร (ชัชวาล ทัดศิวัช, 2552, น.78) แนวคิดสุขภาพองค์กร นิยมนำมาประเมินการดำเนินงานขององค์กรและ สถานบันการศึกษา (Clark & Fairman, p.112) จึงเป็นเรื่องที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเพื่อ นำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็น สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับผู้เรียนที่สำเร็จ การศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีโอกาสได้ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อพัฒนา เพิ่มพูนความรู้พื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น จาก การศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษาพบว่าสภาพ ปัจจุบันสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส ภายใต้งัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ยังประสบปัญหาใน หลายๆด้าน ที่ทำให้สถานศึกษาอย่างขาดสภาพกา ดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจที่รับผิดชอบ ตลอดจนยังขาดความพร้อมที่จะอยู่ท่ามกลาง สภาพแวดล้อมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก, 2556) หรือเรียกว่า

ปัญหาสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สุขภาพองค์การของสถานศึกษา คือสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามภารกิจความรับผิดชอบ ที่มีความพร้อมที่จะคงอยู่กลางสภาพแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมสามารถปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงให้การพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพผลการปฏิบัติงานดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายกอยู่ในระดับใด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาสุขภาพองค์การจากด้วยแนวคิดของ (Hoy & Feldman, 1987) ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความเข้มแข็งขององค์การกล่าวคือสถานศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การให้บริการชุมชนด้านวิชาการ การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา 2) อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การควบคุม และการมอบหมายงาน มีเทคนิคในการบริหารงาน มีการวางแผนร่วมกันด้วยวิธีการอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจงานร่วมกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ 3) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน แสดงตนเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี รับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความไว้วางใจ เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน 4) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหาร ที่มุ่งเน้นทั้งงานและความสำเร็จของงานโดยการสร้างความเข้าใจ ด้านภารกิจ และเป้าหมาย และการวิธีการปฏิบัติ มีการคาดหวังอย่างชัดเจน มี

การควบคุมมาตรฐานการทำงานและมีระเบียบวิธีการปฏิบัติงาน 5) การสนับสนุนทรัพยากรเป็นความสามารถของผู้บริหารในการจัดหาระดมความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรขององค์การที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด 6) ขวัญในการปฏิบัติงาน เป็นความรู้สึกในจิตใจของบุคลากรที่มีต่อสถานศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการทำงานของบุคลากรที่มีต่อองค์การระดับของความสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน และ 7) มุ่งเน้นวิชาการความพยายามของทางสถานศึกษาที่มุ่งเน้นทางวิชาการด้วยการกำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และผู้วิจัยยังต้องการทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ครอบคลุมเพียงพอ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของ

สถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การรับรู้ของบุคลากรที่มีต่อปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การแบบทางการการจัดส่วนเป็นงานต่างๆ อย่างเป็นทางการโดยมีการจัดแบ่งหน้าที่ตามสายงานความรับผิดชอบ 2) ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์สมาชิกภายในสถานศึกษาส่วนใหญ่ร่วมกันกำหนด สร้างแบบแผนหรือวิธีการดำเนินชีวิตในสถานศึกษาจนเกิดการกฎระเบียบแบบแผนสืบทอด 3) ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการเป็นประยุกต์ใช้และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย มาใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์การ 4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นสิ่งที่มอิทธิพลและส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานศึกษาและอยู่นอกเหนือการควบคุมของ

สถานศึกษา และ 5) ปัจจัยด้านแรงจูงใจเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถกระตุ้นให้ครูเกิดแรงขับตามความต้องการหรือเกิดพฤติกรรมในการกระทำต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าจะค้นพบ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุง พัฒนาสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้นำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับคุณภาพองค์การของสถานศึกษาและระดับปัจจัยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

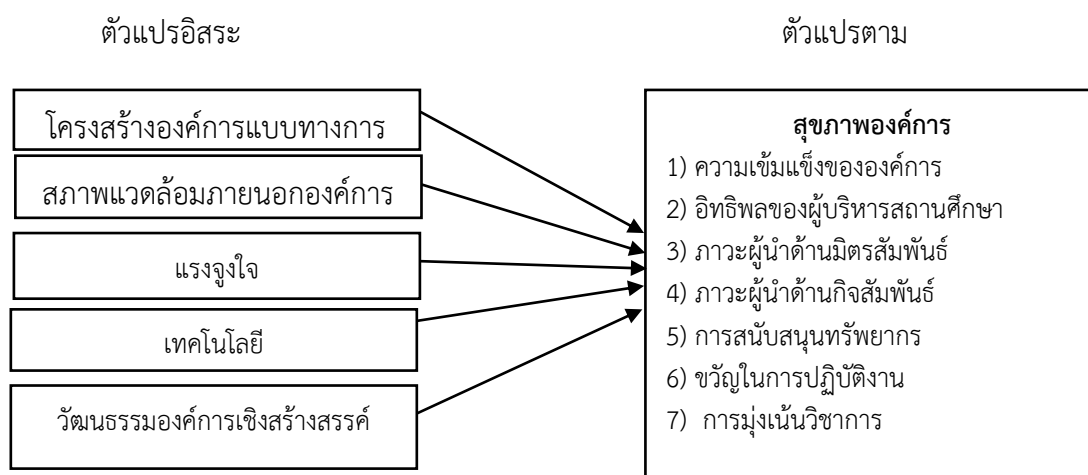
2. เพื่อระบุตัวแปรที่มีผลต่อคุณภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

กรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยได้

จากการสังเคราะห์งานวิจัยของ Likert (1967), Litwin&Stringer (1968), Jame&Jones (1974), Smith&Purkey (1983), Dubrin (1984), Schine (1985) Kotter(1978), Mckinsey(1996), Scheerens&Booke (1997), Steeres (1997), Hoy&Miskel (2001), ทวีศักดิ์ เดชสองชั้น (2549), พัชรวิวัฒน์ กิจมี (2550), อรัญญา สารีโพธิ์ (2553), สราวุฒิ ปุริสา (2553), คณพงศ์ ดาเลิศ, (2556) และธัชชัย จิตรนันท์ (2556) สามารถสรุปตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพองค์การประกอบด้วย 5 ปัจจัยได้แก่ 1) โครงสร้างองค์การแบบทางการ 2) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ 3) วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ 4) แรงจูงใจ 5) เทคโนโลยี

ตัวแปรตามได้แก่ สุขภาพองค์การตามแนวคิดของ Hoy & Feldman (1987) มีทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) ความเข้มแข็งขององค์การ 2) อิทธิพลของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ 4) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ 5) การสนับสนุนทรัพยากร 6) ขวัญในการปฏิบัติงาน 7) มุ่งเน้นวิชาการ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนวาสิ, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุขโข (2555) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 223 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา เป็นขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาขนาดกลาง เป็นผู้บริหาร 32 คน และครู 191

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผล และตอนที่ 3 สุขภาพองค์การของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .969

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นผู้ดำรง

ตำแหน่งครูผู้สอนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และมีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป

2. จากการศึกษาวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมาก ไปหาน้อย ได้แก่ ขวัญกำลังใจในการทำงาน การมุ่งเน้นด้านวิชาการ ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ อิทธิพลของผู้บริหาร ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ การสนับสนุนทรัพยากร ความเข้มแข็งขององค์การ

3. จากการศึกษาวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ด้านโครงสร้างองค์การแบบทางการ ด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ

4. ตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าอำนาจจำแนกมากที่สุด คือ วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ (x5) มีค่าสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์ เท่ากับ 0.335 รองลงมาคือ แรงจูงใจ(x4) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.286 โครงสร้างองค์การแบบทางการ (x1)มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.171 ส่วนสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ(x2) และเทคโนโลยี (x3) ไม่สามารถพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสมการถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ตัวแปร	b	S.E.b	B	t	sig
Constant	.800	.128		6.270	.000
โครงสร้างองค์การแบบทางการ (x1)	.171	.040	.206	4.247	.000
สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ(x2)	.012	.047	.014	.255	.799
เทคโนโลยี(x3)	.005	.044	.005	.115	.908
แรงจูงใจ(x4)	.286	.046	.346	6.215	.000
วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ (x5)	.335	.045	.410	7.389	.000
R = 0.896*					
R ² = .80					

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$y' = 0.800 + 0.171 x_1 + 0.012 x_2 + 0.005 x_3 + 0.286 x_4 + 0.335 x_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'y = 0.206 x_1 + 0.014 x_2 + 0.005 x_3 + 0.436 x_4 + 0.410 x_5$$

การอภิปรายผล

จากการศึกษา มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่สถานศึกษา มีการดำเนินการและการพัฒนางานด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานทางการศึกษาสามารถพัฒนาตัวเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีคุณธรรม และมี

ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารและครูผู้สอนที่จะต้องร่วมมือกันพัฒนาให้สถานศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐาน ตลอดจนการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา จึงต้องเร่งพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากในปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาส มีการแข่งขันสูงในเรื่องคุณภาพการศึกษา และเพื่อให้ได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น จึงส่งผลให้สุขภาพองค์การโดยรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครนายกอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สารีโพธิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ตามการรับรู้ของครูผู้สอนโดยรวมมีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสูง และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชชัย จิตรนันท์ (2556) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามทัศนคติของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกอยู่ในระดับสูง

2. จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปุริสา (2553) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโยธธธร ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านแรงจูงใจ และด้านสภาพแวดล้อมขององค์การ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ อรัญญา สารีโพธิ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่หนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยมีปัจจัยด้านแรงจูงใจมีระดับมาก อยู่ในอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ (1) โครงสร้างองค์การมีการกำหนดลักษณะที่เด่นชัด มีการกำหนดความรับผิดชอบทุกตำแหน่งอย่างชัดเจน มีโครงสร้างสายการบังคับบัญชาเป็น อย่างดี จนผู้ปฏิบัติงานรับรู้ (2) วัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีในสถานศึกษา ผู้ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้ที่ปฏิบัติงานใหม่และทุกคนในสถานศึกษา มีการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาได้ดี มีความเคารพและศรัทธากันใน ตัวผู้ปฏิบัติงาน (3) มีแรงจูงใจที่ดี เช่นผู้บริหารให้ความยุติธรรมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เมื่อครูผู้สอนทำงานประสบความสำเร็จ ผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่อง ชมเชย การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยากปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น (4) สภาพแวดล้อมภายนอกดีพร้อมที่จะสนับสนุนการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของสถานศึกษา (5) สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงาน ทำให้สถานศึกษาเกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้จึงทำให้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมททิว บี มายส์ (Matthew, 1973) ได้ให้ความเห็นว่า องค์การที่ ดีนั้นควรจะเริ่มจากการศึกษาสุขภาพองค์การเป็นอันดับแรก โดยจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันของบุคคลในองค์การ และปรับปรุงองค์การให้มีสภาพและบรรยากาศในการทำงานที่ดี

3. ตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก พบว่า ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ด้านเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ และด้านวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 80 มีความสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวุฒิ ปุริสา (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร พบว่าการเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนคติของผู้บริหารและครู โดยรวมร้อยละ 57.40 สามารถจึงกล่าวได้ว่า โครงสร้างองค์การ สภาพแวดล้อมองค์การ วัฒนธรรมองค์การ และแรงจูงใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา และเมื่อประกอบกันแล้วจะส่งผลการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการวิจัย พบว่าสุขภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีสุขภาพองค์การของสถานศึกษาต่ำที่สุดคือด้าน ความเข้มแข็งขององค์การ ดังนั้นสถานศึกษาควรสร้างนโยบายที่ความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการ

เปลี่ยนแปลง และจะช่วยให้สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ด้านความเข้มแข็งขององค์การเพิ่มมากขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านที่มีปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การต่ำที่สุดคือ ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ดังนั้นสถานศึกษาควรมีระหว่างสถานศึกษาและชุมชนเนื่องจากสถานศึกษาอยู่ท่ามกลางสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม โครงสร้างกฎหมาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อองค์การ เพราะสภาพแวดล้อมภายนอกที่ดีจะสนับสนุนให้การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3. จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรด้านโครงสร้างองค์การ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ เทคโนโลยี แรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์การเชิงสร้างสรรค์ เป็นตัวแปรพยากรณ์สุขภาพองค์การ ดังนั้นในการส่งเสริมสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาสู่การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้เห็นเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

2 ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและสังเคราะห์ตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อสุขภาพ องค์การของสถานศึกษา เช่น นโยบายและเป้าหมาย ตัวแปรด้านงบประมาณ ตัวแปรด้านสังคม และตัวแปรด้านเศรษฐกิจ

References

- Akaraborworn, C. (2006) **Human & Works Development**. Bangkok: tow Publishing House. (in Thai).
- Chittranun, T. (2013) The Factors Affecting Organizational Health of Educational Institutions in Northeastern Area. **Maharakham Journal of Social Sciences and Humanities**. **33, 1: 97-105** (in Thai).
- Dalert, K. (2013). **The Factors Affecting The Organizational Health Of The Municipality School In The Upper Northeastern Region** (Udon Thani Rajabhat University) (in Thai).
- Clark, E., & Fairman, M. Organizational Health. **NASSP-BULLETIN 67**, 110-111.
- Donpasit, S. (1998). Quality dimensions of private schools. **Private Education Journal 7(72) : 14 – 16.** (in Thai).
- Dubrin, A.J. (1984). **Foundation of Organization Behavior: An Applied Perspective**. . NJ: PrenticeHall: Englewood Cliffs
- Hoy, & Others. (2002). Organization Climate and Student Achievement **Journal of School Leadership**. Vol.8 pp.336-359.
- Hoy, W.K., & Feldman, J. (1987). Organizational health: The concept and its measure. **Journal of Research and Development in Education 20**, 30-37
- Hoy, W.K., & Ferguson, J. (1985). A theoretical framework and exploration of organizational effectiveness in schools. **Educational Administration Quarterly, 21**, 117-134.
- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2013). **Educational Administration: Theory, Research, and Practice** (9 ed.). New York: McGraw-Hill.
- James, L.R., & Jones, A.P. (1974). Organizational climate : A review of theory and research **Psychological Bulletin, 45**, 124-126.
- Kanjanawasee, S.; Pitayanoon, T. and Srisukho, D. (2008). **Statistics for Research**. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House. (in Thai)
- Kijmee, P.(2006) **Causal Relationship Model of Factors and Organizational Health of Northern Thai Private Vocational Schools**. (Burapha University) (in Thai).
- Kotter, J.P. (1978). Power, success, and organizational effectiveness. **Organizational Dynamics** Vol. 6(3), pp. 27-40.
- Likert, R.L. (1967). **The Human Organization: Its Management and Value**. . New York: McGrawHil.
- Litwin, S.G. and Strinser, K.L. (1968). Perceptions of the best and world climates for creative. **Journal of Applied Psychology, 58**, 81-82

- Muchinsky, P.M. (2006). **Psychology Applied to Work: An Introduction to Industrial and Organizational Psychology**: Thomson/Wadsworth.
- Nakhonnayok Primary Educational Service Area Office (2013). **SAR Nakhonnayok: Policy and Planning Group Primary Educational Service Area Office** (in Thai).
- Purisa, S. (2010). **The Factors Affecting Organizational Health of Basic Educational Institutions under the Office of Yasothon Educational Service Area** (Mahasarakham University) (in Thai).
- Sareepho, A. (2010) **The Factors Affecting Organizational Health In Primary School Under The Office of Nong Khai Education Service Area** (Udon Thani Rajabhat University) (in Thai).
- Scheerens, J. And Bosker, R. (1997). **The Foundations of Effectiveness**. Oxford: Permagon.
- Schein, E.H. (1979). **Organizational Psychology** (3 ed.): Pearson.
- Smith, M.S., and Purkey, S.C. (1983). Effective school: A review. **The Elementary School Journal**, **83**, 427-452.
- Steers, R.M. (1997). **Organization Effectiveness: A Behavior View**. Santa Monica,: CA: Good Year
- Thongsawat, S. (2012). **Factors Influencing The Effectiveness of Management Education Institution**, mimeographed, Hatyai University) (in Thai).
- Wantang, A. (2008). **Relationships between Constructive Organizational Culture, Administrative Roles Performance Competency of Head Nurses, Organizational Citizenship Behavior, and Performance of Nursing Department as Percieved by Staff Nurses, Private Hospitals Accredited by Joint Commission International**, mimeographed Chulalongkorn University. (in Thai).

การบังคับชำระหนี้ทรัพย์สินส่วนกลางของอาคารชุด: กรณีศึกษาสังหาริมทรัพย์

กิตติ สุวรรณะ¹
ภูมิ มูลศิลป์²
ดิศพล จันศิริ³

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่กฎหมายมิได้บัญญัติให้ความคุ้มครองทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ว่า จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนำ หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ เช่นทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่พักอาศัยในอาคารชุดที่จะได้รับความเดือดร้อน หากถูกเจ้าหนี้เจ้าของร่วมรายใดนำยึดทรัพย์สินส่วนกลางประเภทที่เป็นสังหาริมทรัพย์ ออกขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเสนอแนะว่า พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเรื่องทรัพย์สินส่วนกลางทุกประเภทให้ได้รับการคุ้มครองที่มีอาจถูกฟ้องให้แบ่งแยก หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับผู้ที่พักอาศัยในอาคารชุด และเพื่อพัฒนากฎหมายอาคารชุดให้ทัดเทียมนานาประเทศ และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 สังหาริมทรัพย์

---

¹ นักศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ที่อยู่ 592/3 ซอยรามคำแหง 24 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
e-mail: chompoonutfs@au.edu

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ที่อยู่ 592/3 ซอยรามคำแหง 24 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
e-mail: Dr.Poom@gamil.com

³ ผู้อำนวยการหลักสูตรกฎหมายภาษาอากร (ภาษาอังกฤษ) หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
ที่อยู่ 592/3 ซอยรามคำแหง 24 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
e-mail: Duncann44@hotmail.com

The Execution of Central Property of Condominium for Debt Payment : A Case Study on Movable Properties

Kidti Suwanna¹
Poom Moolsilpa²
Disaphol Chansiri³

Abstract

The main objective of this study was to analyze impacts resulted from the execution of Condominium Act B.E. 2522 on movable properties of condominium for debt payment. Condominium residents would be directly affected from compulsory execution on movable properties because of the loophole in the Act. It was the author's argument that debts of any individuals should not be executed from central properties of condominium juristic person even if they were movable properties. The author therefore recommended that the Condominium Act should accordingly be revised in response to such need. Protection from compulsory execution of individuals' debts should not be extended over movable properties in order to guarantee and ensure that residents living in the condominium should be entitled to use common facilities available in the condominium. The new or amended regulation or law would standardize our Thai law to be internationally and generally accepted in the future.

Keywords: Condominium Act B.E. 2522, Moveable property

---

¹Student of the Master of Laws Program in Business Law, Assumption University,
592/3 Ramkhamhaeng Rd.24, Huamak, Bangkok, Bangkok
e-mail: chompoonutfks@au.edu

²Asst. Prof. Dr., Associate Dean, School of Law, Assumption University,
592/3 Ramkhamhaeng Rd.24, Huamak, Bangkok, Bangkok
e-mail: Dr.Poom@gamil.com

³Director of the Master of Laws in Taxation Law (International Program), Assumption University,
592/3 Ramkhamhaeng Rd.24, Huamak, Bangkok, Bangkok
e-mail: Duncann44@hotmail.com

บทนำ

ปัจจุบันในประเทศไทย มีอาคารชุดเกิดขึ้นมากมาย ทั้งที่เป็นอาคารขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ และนับวันจะมีเพิ่มมากขึ้นเหมือนเช่นในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก สาเหตุมาจากหลายปัจจัย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากรภายในประเทศที่มีอย่างต่อเนื่อง แต่มีทรัพยากรพื้นดินที่จำกัด ที่พักอาศัยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบจากที่เป็นแนวราบมาเป็นแนวสูงแทน เพื่อให้สามารถรองรับกับความต้องการได้อย่างเพียงพอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองหลวง หรือเมืองท่องเที่ยว พื้นที่ดินมีราคาแพงมาก และมีจำกัด ไม่เหมาะกับการปลูกสร้าง ที่พักอาศัยในแนวราบ อาคารชุดนับว่าเป็นที่พักอาศัยเหมาะสำหรับทำให้นักที่ทำงานในเมืองมาก เพราะไม่ต้องเสียเวลากับการเดินทางที่มีการจราจรคับคั่ง ติดขัดเป็นประจำ คนไทยมีจำนวนไม่น้อยที่เลือกพักอาศัยในอาคารชุด เพราะเห็นว่ามีความสะดวกสบายและปลอดภัยสูง นอกจากนี้ก็ยังมีชาวต่างชาติที่เข้ามาพำนักในประเทศไทยแต่ครั้งละนานๆ เป็นประจำ เพื่อประกอบธุรกิจ หรือท่องเที่ยว ซึ่งชาวต่างชาตินี้มีโอกาสในการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อปลูกสร้างที่พักอาศัยในลักษณะของบ้านเดี่ยวหรืออาคารพาณิชย์ได้น้อยมากส่วนใหญ่จึงเลือกซื้ออาคารชุดไว้เป็นที่พักอาศัยแทน ซึ่งขณะนี้ กฎหมายเปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติ ถือครองกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารชุดได้ใกล้เคียงกับสัดส่วนการถือครองกรรมสิทธิ์ของคนไทยมากคือร้อยละ 49 และคาดว่าในปี พ.ศ. 2558 เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมประชาคมอาเซียน ก็จะมีการเปิดกว้างทางการค้า การลงทุน และตลาดแรงงานจะมีชาวต่างชาติจากประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนเอง และชาวต่างชาติจากประเทศ

คู่ค้าอื่นเดินทางเข้ามาในประเทศเพิ่มมากขึ้นหลายเท่าตัว เพื่อมาทำการค้า การลงทุน และรับจ้างแรงงาน เพราะมีความสะดวกและลดขั้นตอนการผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมือง

ดังนั้น เมื่อมีชาวต่างชาติเข้ามาในประเทศไทยมาก ความต้องการด้านที่พักอาศัยก็ต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ส่งผลให้มีการพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ด้านอาคารชุด และธุรกิจวัสดุก่อสร้างให้เจริญเติบโตอีก ทางหนึ่ง

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ที่ใช้บังคับในปัจจุบันกำหนดให้เจ้าของร่วมในอาคารชุดมีกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางตามมาตรา 14 บัญญัติว่า อัตราส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ส่วนกลางของเจ้าของร่วม ให้เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างเนื้อที่ของห้องชุดแต่ละห้องกับเนื้อที่ของห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุดนี้ ในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุดตามมาตรา 6

มาตรา 15 ทรัพย์สินต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นทรัพย์ส่วนกลาง

- 1) ที่ดินที่ตั้งอาคารชุด
- 2) ที่ดินที่มีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- 3) โครงสร้างและสิ่งก่อสร้างเพื่อความมั่นคงและเพื่อการป้องกันความเสียหายต่อตัวอาคารชุด
- 4) อาคารหรือส่วนของอาคาร และเครื่องอุปกรณ์ที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
- 5) เครื่องมือและเครื่องใช้ที่มีไว้เพื่อใช้หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
- 6) สถานที่ที่มีไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน
- 7) ทรัพย์สินอื่นที่มีไว้เพื่อใช้ หรือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
- 8) สำนักงานของนิติบุคคลอาคารชุด

9) อสังหาริมทรัพย์ ที่ซื้อ หรือได้มา ตามมาตรา 48 (1)

10) สิ่งก่อสร้าง หรือระบบที่สร้างขึ้น เพื่อรักษาความปลอดภัย หรือสภาพแวดล้อม ภายในอาคารชุด เช่น ระบบป้องกันอัคคีภัย การ จัดแสงสว่าง การระบายอากาศ การปรับอากาศ การระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย หรือการกำจัด ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

11) ทรัพย์สินที่ใช้เงิน ตามมาตรา 18 ในการดูแลรักษา (พระราชบัญญัติอาคารชุด, 2522 : 4)

มาตรา 16 ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยกบังคับ จำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาด แยกจาก ทรัพย์ส่วนบุคคลมิได้ (พระราชบัญญัติอาคารชุด, 2522 : 4)

เมื่อพิจารณาถึงทรัพย์ส่วนกลางที่ กฎหมายบัญญัติไว้แล้วเห็นว่า มีทั้งประเภทที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ โดย ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นประเภทอสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยกบังคับจำนองหรือบังคับให้ ขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลมิได้ แต่ กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามถึงทรัพย์ส่วนกลาง ประเภทที่เป็นสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีจำนวนมาก อาทิ ลิฟท์โดยสาร เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่อง อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับระบบป้องกันรักษา ความปลอดภัย ฯลฯ ไว้ในลักษณะทำนอง เดียวกันว่าจะถูกฟ้องให้แบ่งแยกหรือบังคับให้ ขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์ส่วนบุคคล มิได้ จึงทำให้เกิดช่องว่างเป็นปัญหาในการตีความข้อ กฎหมายได้ว่าทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นประเภท อสังหาริมทรัพย์นี้สามารถบังคับ ให้ขายทอดตลาด แยกออกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้หรือไม่อย่าง น้อยคาดว่าจะมีความเห็นเป็น 2 แนวทางคือ เห็นว่า

ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นประเภทสังหาริมทรัพย์ไม่ สามารถบังคับให้ขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์ ส่วนบุคคลได้กับเห็นว่า ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็น ประเภทสังหาริมทรัพย์สามารถบังคับขาย ทอดตลาดแยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้ โดยแต่ ละฝ่ายต่างมีเหตุผลที่สนับสนุนกล่าว คือ ฝ่าย อ้างว่าทรัพย์ส่วนกลางประเภทที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถบังคับขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้ก็ เพราะทรัพย์ ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ส่วนใหญ่แล้วเป็น ทรัพย์ที่ติดตั้งอยู่ในอาคารชุดเพราะฉะนั้นถือว่าเป็น ทรัพย์อุปกรณ์ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 147 ว่า อุปกรณ์ หมายความว่าสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดย ปกตินิยมเฉพาะถิ่นหรือโดยเจตนาชัดเจนของ เจ้าของทรัพย์ที่เป็นประธานเป็นของใช้ประจำอยู่ กับทรัพย์ที่เป็นประธานเป็นอาจินต์ เพื่อ ประโยชน์แก่การจัดการดูแล ใช้สอย หรือรักษา ทรัพย์ที่เป็นประธาน และเจ้าของทรัพย์ได้นำมา สู่ทรัพย์ที่เป็นประธาน โดยการนำมาติดต่อก หรือ ปรับเข้าไว้ หรือทำโดยประการอื่นใด ในฐานะ เป็นของใช้ประกอบกับทรัพย์ที่เป็นประธานนั้น

อุปกรณ์ที่แยกออกจากทรัพย์ที่เป็น ประธานเป็นการชั่วคราว ก็ยังไม่ขาดจากการเป็น อุปกรณ์ ของทรัพย์ที่เป็นประธานนั้น

อุปกรณ์ย่อมตกติดไปกับทรัพย์ที่เป็น ประธาน เว้นแต่จะมีการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

เพราะฉะนั้น เมื่อทรัพย์ประธานคือ โครงสร้างอาคารชุด และพื้นดินต่อเนื่องกับที่ตั้ง อาคารเป็นทรัพย์ส่วนกลางประเภท อสังหาริมทรัพย์ ที่ พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 มาตรา 16 ได้บัญญัติไว้แล้วว่า ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้อง ให้แบ่งแยกบังคับจำนอง หรือบังคับให้ขาย

ทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ แล้วทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ ซึ่งเป็นทรัพย์สินอุปกรณื ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินประธานก็ไม่สามารถที่จะบังคับขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ทำนองเดียวกัน

ส่วนฝ่ายที่อ้างว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ สามารถถูกบังคับยึดขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ก็เพราะเมื่อพิจารณาจาก พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 มาตรา 15 (4) (5) (7) และ (11) แล้วทรัพย์สินส่วนกลางในอนุมาตราเหล่านี้ส่วนใหญ่ล้วนเป็นทรัพย์สินส่วนกลางประเภทสังหาริมทรัพย์แทบทั้งสิ้น และเมื่อกฎหมายเฉพาะไม่ได้บัญญัติห้ามไว้ก็ถือว่าเป็นข้อยกเว้นและไม่ควรตีความขยายออกไปเพราะอาจเป็นโทษแก่บุคคลภายนอก จึงต้องใช้หลักตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมาบังคับใช้ทำให้ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ ก็จะถูกฟ้องให้บังคับขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้

ทรัพย์สินส่วนกลางเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของเจ้าของร่วมในอาคารชุดทุกคน หากไม่มีกฎหมายบัญญัติ ห้ามบังคับยึดขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจน หากเกิดปัญหาพิพาทแล้วศาลอาจใช้ดุลพินิจตีความว่าทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์สามารถบังคับขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้แล้ว ก็จะกระทบต่อเจ้าของร่วมรายอื่น เช่น กรณีเจ้าของร่วมรายใดเป็นหนี้บุคคลภายนอกแล้วไม่ชำระก็จะถูกฟ้องและถูกบังคับยึดห้องชุดซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคลมาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้และหากไม่เพียงพอบุคคลภายนอก ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็มีสิทธิที่จะนำยึดทรัพย์สินส่วนกลางของอาคารชุด ประเภทที่เป็น

สังหาริมทรัพย์มาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ตามส่วนของลูกหนี้ได้เพราะเจ้าของร่วมรายที่เป็นหนี้มีกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินส่วนกลางเจ้าของร่วมรายอื่น หรือนิติบุคคลอาคารชุดก็มิอาจโต้แย้งหรือคัดค้านการนำยึดเพื่อขายทอดตลาดได้ คงมีสิทธิแต่เพียงการขอคืนส่วนของตนได้เท่านั้น

อาคารชุดมีเจ้าของร่วมจำนวนมากพักอาศัย ถือว่าเป็นชุมชนหนึ่ง ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์นี้ควรมีความสำคัญไม่ต่างไปจากทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นประเภทสังหาริมทรัพย์ เพราะ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการชีวิตประจำวัน หรือเพื่อป้องกันรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินนั้น หากกฎหมายไม่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ใช้ดุลพินิจตีความแล้วอาจมีแนวโน้มที่จะถูกบังคับคดี ยึดมาขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ก็จะส่งผลให้เจ้าของร่วมที่พักอาศัยร่วมกันในอาคารชุดได้รับความเดือดร้อน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาคารชุด
2. เพื่อศึกษากฎหมายอาคารชุดของต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินส่วนกลางในอาคารชุด
3. เพื่อศึกษาปัญหาการตีความการบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินส่วนกลางตาม พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุง พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522

ปัญหาและบทวิเคราะห์ข้อกฎหมาย

1. ปัญหาการตีความเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อชำระหนี้ กฎหมายอาคราชุดของประเทศไทย ปัจจุบันนี้บ่งชี้ว่ายังมีปัญหาต้องตีความเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลาง เพื่อชำระหนี้โดยเฉพะาทรัพย์สินส่วนกลางประเภทสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายยังคงมิได้บัญญัติยกเว้นไว้ชัดเจน ดังเช่น ทรัพย์สินส่วนกลางประเภทสังหาริมทรัพย์ที่กฎหมายบัญญัติว่าไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องตีความเพื่อค้นหาเหตุผลอันแท้จริงในกฎหมายหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เจตนารมณ์ของกฎหมาย (The spirit of Law) หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย (The objectives of Law) เพื่อจะได้ใช้กฎหมายได้อย่างถูกต้องเป็นธรรม หรือบรรลุถึงความยุติธรรม ดังพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงมีพระราชกระแสในเรื่องการใช้กฎหมายดังนี้ คือ กฎหมายทั้งปวงจะชำระความยุติธรรมและประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมอยู่ได้หรือไม่เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการใช้ คือ ถ้าใช้ให้ได้วัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ จริงแล้วก็จะทรงความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพอันสมบูรณ์ไว้แต่หากนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ โดยการพลิกแพลงบิดพลิ้ว ให้ผันผวนไปด้วยความหลงผิด ด้วยอคติ หรือด้วยเจตนาอันไม่สุจริตต่างๆ กฎหมายก็เสื่อมความศักดิ์สิทธิ์และประสิทธิภาพลงทันที และกลับกลายเป็นพิษเป็นภัยแก่ประชาชนอย่างใหญ่หลวง (สุเมธ จานประดับ, 2553 : 21)

1) ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์จะถูกบังคับชำระหนี้ได้หรือไม่

พระราชบัญญัติอาคราชุดของประเทศไทยได้ยกร่างครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยกรม

ที่ดิน ซึ่งร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นชื่อว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยกรรมสิทธิ์ในอาคราชุด โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนกลางเพื่อการชำระหนี้ไว้ในมาตรา 10 ว่า ทรัพย์สินส่วนกลางจะถูกฟ้องแบ่งแยกบังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ และได้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา ร่าง และในที่ประชุมก็ได้ถกเถียงกันในเรื่องของนิติบุคคลอาคราชุดว่า เมื่อนิติบุคคลอาคราชุดมีสภาพบุคคลแล้ว สามารถมีทรัพย์สินเป็นของตนเองได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นว่ามีสภาพบุคคลแล้ว ก็สามารถมีทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ แต่ผู้ยกร่างในขณะนั้น เห็นว่า นิติบุคคลอาคราชุดมีวัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการดูแลทรัพย์สินส่วนกลางของอาคราชุด เท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะมีทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้ให้กรมที่ดินกลับไปพิจารณายกร่างมาใหม่ และระหว่างที่นำร่างกลับไปแก้ไขปรับปรุง กรมที่ดินเห็นว่า การเคหะแห่งชาติ ซึ่งขณะนั้นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยควรเป็นเจ้าภาพในการยกร่าง เพราะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยในรูปแบบของแฟลตและการเคหะแห่งชาติ ก็ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติอาคราชุด ทำให้มาตรา 10 มีข้อความเปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่กรมที่ดินยกร่างไว้ โดยบัญญัติว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคล มิได้ และได้ส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณา ร่าง ซึ่งในประเด็นนี้ ที่ประชุมคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า ถ้อยคำที่บัญญัติไว้มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้ฟ้องขอให้แบ่งแยก บังคับ

จำนองหรือบังคับ ให้ขายทอดตลาดทรัพย์สิน ส่วนกลางที่เป็นที่ดินที่ตั้งของอาคารชุดแยกจาก ทรัพย์สินส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ถ้า นิติบุคคลอาคาร ชุดมีหนี้สินจากการบริหารงานและเจ้าของร่วมมี มติโดยเสียงข้างมากในที่ประชุมใหญ่ให้แบ่งขาย ที่ดิน ดังกล่าว แยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคล เพื่อ ชำระหนี้ก็มีสิทธิที่จะทำได้ ทำให้พระราชบัญญัติ อาคารชุด พ.ศ. 2522 ปัจจุบันมีความชัดเจนใน การตีความว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถที่จะถูกบังคับชำระหนี้ ได้ ตามมาตรา 16 บัญญัติว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่ เป็นอสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับ จำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจาก ทรัพย์สินส่วนบุคคล มิได้ แต่ยังคงต้องพิจารณา ต่อไปว่าทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ จะ ถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนองหรือบังคับให้ ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลหรือถูก บังคับชำระหนี้ได้หรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่า อาคารชุดเปรียบ เหมือนชุมชน ชุมชนหนึ่งเพราะมีผู้พักอาศัย อยู่ เป็นจำนวนมาก ทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ และ ผู้ถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดก็มีทั้งคนไทยและคน ต่างชาติจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายอาคารชุดรองรับ โดย เฉพาะ เพราะ ระ บบ กรรม สิทธิ์ ใน อสังหาริมทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ไม่อาจสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยในอาคารเดียวกัน โดยร่วมมี กรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารนั้นแยกจากกันเป็น สัดส่วนตัว สมควรวางระบบกรรมสิทธิ์ห้องชุดขึ้น เพื่อให้ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารเดียวกัน สามารถถือ กรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารส่วนที่เป็นของตนแยก จากกันเป็นสัดส่วน และสามารถจัดระบบ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคารได้

พระราชบัญญัติอาคารชุด ฉบับปัจจุบัน บัญญัติชาวต่างชาติมีสิทธิที่จะถือกรรมสิทธิ์ใน อาคารชุดแต่ละแห่งได้ร้อยละ 49 เพราะฉะนั้น บทบัญญัติต่างๆ ของพระราชบัญญัติอาคารชุด ควรเป็นสากลและที่สำคัญถ้อยคำควรบัญญัติให้ ชัดเจนเหมือนกับบทบัญญัติของกฎหมายอาคาร ชุดประเทศต่างๆ ทั่วโลก เพื่อชาวไทยเองและ ชาวต่างชาติที่ถือกรรมสิทธิ์ในอาคารชุดจะได้ เข้าใจโดยชัดเจน

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ฉบับปัจจุบันกำหนดว่าเจ้าของร่วมในอาคารชุดมี กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลและมีกรรมสิทธิ์ ร่วมในทรัพย์สินส่วนกลาง เพราะฉะนั้นกรรมสิทธิ์ใน ทรัพย์สินทั้ง 2 ประเภทนี้ จะต้องอยู่ควบคู่กัน เสมอและทรัพย์สินส่วนกลางในอาคารชุดของทุก ประเทศทั่วโลก ก็มีทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และ อสังหาริมทรัพย์แต่พระราชบัญญัติอาคารชุด ประเทศไทยได้บัญญัติไว้เฉพาะว่าทรัพย์สิน ส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์เท่านั้นที่จะถูก ฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขาย ทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ แต่มีได้ บัญญัติถึงทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ว่า จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนองหรือบังคับให้ ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ หรือไม่

การที่พระราชบัญญัติอาคารชุดบัญญัติ ในลักษณะนี้ หากตีความตามตัวอักษรแล้วก็ หมายความว่าทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็น อสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับ จำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจาก ทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ แต่ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็น อสังหาริมทรัพย์ สามารถที่จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยก จากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ก็จะทำให้ขัดกับ

เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติอาคารชุด ที่กำหนดว่า เจ้าของร่วมในอาคารชุดมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนบุคคลและมีกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลาง และทำให้กระทบกระเทือนต่อการดำรงชีพของผู้พักอาศัยเป็นอย่างมากผู้เขียนเห็นว่าแม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติไว้ชัดเจนให้เรื่องถ้อยคำแต่ก็ยังคงตีความถึงถ้อยคำที่ว่าทรัพย์สินกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้หรือไม่เพียงใด เนื่องจากมีข้อสงสัย หรืออาจมีความหมายหลายนัย ทำให้เกิดปัญหาโต้เถียงกันหาข้อยุติไม่ได้ เพราะทรัพย์สินกลางในอาคารชุดที่เป็นสังหาริมทรัพย์ อาทิ ลิฟท์โดยสาร บัมน้ำ เครื่องปั่นไฟ และอื่นๆ อีกหลายรายการถือว่เป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐาน ที่จำเป็นแก่ผู้พักอาศัยในอาคารชุด กฎหมายจึงควรให้ความสำคัญคุ้มครองลูกหนี้ หรือผู้พักอาศัยในอาคารชุดเช่นเดียวกับกรณีที่กฎหมายให้ความสำคัญคุ้มครองลูกหนี้ว่าทรัพย์สินของลูกหนี้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพประจำวันเจ้าหนี้ไม่อาจบังคับชำระหนี้ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 285 ดังนั้น จึงต้องตีความเพื่อให้ได้ความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำหรือข้อความนั้น จากที่กล่าวแล้วข้างต้นว่า คณะกรรมการกฤษฎีกามีความเห็นเบื้องต้นว่า เหตุที่บัญญัติถ้อยคำเฉพาะทรัพย์สินกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนองหรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลไม่ได้ นั้น เพียงเพื่อป้องกันมิให้ที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งอาคารชุดถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้แบ่งแยกบังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลเท่านั้น อาจมองข้ามไปว่า ในอาคารชุดยังมีทรัพย์สินกลางที่

เป็นสังหาริมทรัพย์ด้วย กฎหมายจึงมีช่องว่างเสมอไม่สามารถที่จะยกฟ้องให้สมบูรณ์แบบในครั้งเดียว ดังคำกล่าวของท่านศาสตราจารย์ธานีกรกรียวิเชียร ว่า ถ้าหากว่าฝ่ายนิติบัญญัติสามารถล่วงรู้เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังทุกกรณี และบัญญัติกฎหมายไว้อย่างแจ่มชัดรัดกุมครอบคลุมทุกกรณีก็ไม่จำเป็นที่จะต้องตีความกฎหมาย แต่เรื่องดังกล่าว เป็นการพันวิสัยที่จะทำได้แม้จะใช้ความพยายามอย่างไร ก็ไม่อาจทำได้ นอกจากนี้ยังมีกฎหมายชาวอังกฤษคือ ลอร์ด เดนนิ่ง ได้กล่าวว่า การที่กฎหมายตราไว้โดยมีความหมายไม่แน่นอนหรือเคลือบคลุม นั้นก็เพราะเราต้องระลึกลู่อยู่เสมอว่า ผู้บัญญัติกฎหมายเองก็เป็นปุถุชน ซึ่งไม่อาจเล็งเห็นข้อเท็จจริงอันสลับซับซ้อน ซึ่งจะเกิดเป็นกรณีพิพาทขึ้นในภายภาคหน้าหรือแม้ว่าอาจจะเล็งเห็นได้ ก็เป็นเรื่องพันวิสัยที่จะบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมกรณีเหล่านั้น ทั้งหมดอย่างปราศจากความเคลือบคลุม

เมื่อกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาการตีความเกี่ยวกับการยึดทรัพย์สินกลางที่สังหาริมทรัพย์เพื่อชำระหนี้อย่างแน่นอนเพราะทรัพย์สินกลางในอาคารชุดเจ้าของร่วมถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน แต่มิได้หมายความว่าเจ้าของร่วมทุกคนมีกรรมสิทธิ์ในส่วนเท่าๆ กัน เพราะกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินกลางนั้น เป็นไปตามอัตราส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินกลาง กล่าวคือ

อาคารชุดที่จดทะเบียนไว้ก่อนพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาคารชุด (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 มีผลบังคับ (วันที่ 4 กรกฎาคม 2551) เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างราคาของห้องชุดแต่ละห้องกับราคา รวมของห้องชุด

ทั้งหมดในขณะที่จดทะเบียนอาคารชุด และอาคารชุดที่จดทะเบียนตั้งแต่วันที่ 4 กรกฎาคม 2551 เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างเนื้อที่ของห้องชุดแต่ละห้องชุดกับเนื้อที่ของห้องชุดทั้งหมด ในอาคารชุดนั้นในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุด

2) การตีความส่วนแบ่งของเจ้าของร่วมแต่ละรายที่ได้รับจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินส่วนกลาง

ทรัพย์สินส่วนกลาง ที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ได้ถูกกำหนดไว้ในหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ในห้องชุดว่า เจ้าของร่วม หรือแต่ละห้องชุด มีอัตราส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลางเท่าใด แต่ทรัพย์สินส่วนกลางส่วนที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ในอาคารชุด ก็มีอยู่จำนวนมากหลายรายการ แต่มิได้ระบุอัตราส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลางเหล่านี้ไว้ว่าห้องชุดแต่ละห้องมีอัตราส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแต่ละประเภทเท่าใด และหากมีการบังคับชำระหนี้ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ก็ไม่สามารถทราบได้ว่าลูกหนี้ซึ่งเป็นเจ้าของห้องชุดรายใดถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้แบ่งแยกให้บังคับจำนองหรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลนั้น เมื่อขายทอดตลาดแล้วเจ้าหนี้ของเจ้าของห้องชุดรายนั้นจะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินนั้นเป็นจำนวนเท่าใด และเจ้าของร่วมรายอื่น เมื่อใช้สิทธิตามกฎหมายขอคืนส่วนแบ่งของตนจากเงินที่ขายทอดตลาดแล้ว เจ้าของร่วมแต่ละรายจะได้ส่วนแบ่งเท่าใด เพราะอัตราส่วนกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินส่วนกลาง ตามพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ปัจจุบัน กำหนดให้เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างเนื้อที่ของห้องชุดแต่ละห้องชุดกับเนื้อที่ของห้องชุดทั้งหมดในอาคารชุดนั้น ในขณะที่ขอจดทะเบียนอาคารชุด แต่ทรัพย์สินที่เป็น

อสังหาริมทรัพย์เหล่านั้นไม่อาจนำพื้นที่ห้องชุดทั้งหมดมาคำนวณหาส่วนแบ่งได้

นอกจากนี้ เมื่อทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ถูกยึดขายทอดตลาดแล้ว เจ้าของร่วมทุกคนจะต้องร่วมกันออกเงินซื้อทรัพย์สินส่วนกลางเหล่านั้นใหม่เพื่อทดแทนทรัพย์สินส่วนกลางที่ถูกยึดไป และจะเป็น อยู่อย่างนี้ตลอดไป ทำให้กฎหมายอาคารชุดของประเทศไทยไม่ได้รับการยอมรับจากต่างประเทศกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านที่อยู่อาศัย เพราะประชากรจะไม่นิยมพักอาศัยในอาคารชุดอีก และจะกระทบต่อการลงทุนจากชาวต่างชาติได้ เพราะชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศส่วนใหญ่จะซื้อห้องชุดไว้พักอาศัย

3) เจ้าของร่วมรายที่ถูกนำยึดทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายต่อเจ้าของร่วมรายอื่น หรือไม่

โดยปกติทรัพย์สินส่วนกลางไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์จะมีไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของเจ้าของร่วมทุกรายและสามารถใช้ได้ตลอดเวลา แต่เมื่อมีเจ้าหนี้ของเจ้าของร่วมรายใด บังคับคดีนำยึดทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ไปขายทอดตลาดแล้วทำให้เจ้าของร่วมรายอื่นไม่สามารถใช้งานในทรัพย์สินส่วนกลางนั้นได้อีกต่อไปจะถือว่า เจ้าของร่วมรายนั้นก่อให้เกิดเจ้าของร่วมรายอื่นได้รับความเสียหายและเจ้าของร่วมรายนั้น ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนหรือไม่

ผู้เขียนเห็นว่า หลักกรรมสิทธิ์ร่วมตามพระราชบัญญัติอาคารชุดนั้น แตกต่างกับหลักกรรมสิทธิ์ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1363 บัญญัติว่า เจ้าของร่วมคนหนึ่ง ๆ มีสิทธิเรียกให้แบ่งแยกทรัพย์สินได้ และ

ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของร่วมแต่ละรายมีส่วนเท่าๆ กัน แต่นำมาใช้กับกรรมสิทธิ์ร่วมกัน ตามพระราชบัญญัติอาคารชุด ไม่ได้ เพราะเจตนารมณ์ของกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางของอาคารชุด มีไว้เพื่อเจ้าของร่วมทุกรายในอาคารชุดนั้น ไว้ใช้ประโยชน์และทรัพย์สินที่เจ้าของร่วมถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์ส่วนกลางของอาคารชุดนั้น ก็ล้วนแล้วแต่เป็นทรัพย์สินที่สำคัญจำเป็นต้องมีไว้ในอาคารชุด ต่างกับทรัพย์สินที่บุคคลทั่วไปถือกรรมสิทธิ์ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพราะการถือกรรมสิทธิ์ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกิดจากความสมัครใจและเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่งที่ตั้งสองฝ่ายผูกนิติสัมพันธ์ต่อกันในการ ก่อเปลี่ยนแปลงโอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธินั้น และเมื่อถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันแล้ว ไม่ว่าจะแต่ละฝ่ายออกเงินเป็นค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าใด กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เจ้าของร่วมแต่ละรายมีสิทธิในทรัพย์สินที่ถือกรรมสิทธิ์ร่วมเท่ากัน นอกจากนี้เจ้าของร่วมรายใดจะขอให้แบ่งส่วนของตนเมื่อใดก็ได้ โดยไม่ถือว่าการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกัน

หากการถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางของอาคารชุด ตามพระราชบัญญัติอาคารชุดนั้น เจ้าของร่วมแต่ละรายมิได้มีเจตนาสมัครใจที่จะถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินร่วมกันในลักษณะของนิติกรรม แต่ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันโดยผลของกฎหมาย เพราะเมื่อบุคคลใดเข้ามาเป็นเจ้าของถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารชุดใด ก็จะต้องถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางของอาคารชุดนั้น โดยปริยายทันทีและมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าส่วนกลางตามกฎหมายเพื่อดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์ส่วนกลาง และสัดส่วนการถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางนั้น เจ้าของร่วม

แต่ละรายมีสิทธิในทรัพย์สินไม่เท่ากัน เป็นไปตามอัตราส่วนระหว่างเนื้อที่ห้องชุดกับเนื้อที่ห้องชุดนั้นทั้งหมด ในกรณีนี้ผู้เขียนเห็นว่า การถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางตามพระราชบัญญัติอาคารชุด ยิ่งใหญ่กว่าการถือกรรมสิทธิ์ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจ้าของร่วมรายที่ถูกเจ้าหนี้ไถ่ทรัพย์ส่วนกลางไปขายทอดตลาด น่าจะอยู่ในข่ายเป็นผู้ทำละเมิด โดยประมาทเลินเล่อให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือสิทธิใดๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงจำต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อเจ้าของร่วมรายอื่นที่ไม่สามารถใช้จ่ายประโยชน์จากทรัพย์ส่วนกลางที่ถูกยึดไปขายทอดตลาดได้

นอกจากนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เจ้าของร่วมรายนั้นยังต้องรับผิดชอบในความเสียหายพิเศษอันควร คาดหมายได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 222 ที่บัญญัติว่า การเรียกเอาค่าเสียหายนั้นได้แก่ เรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น เจ้าหนี้จะเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แม้กระทั่งเพื่อความเสียหาย อันเกิดแต่พฤติการณ์พิเศษ หากว่าคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้คาดเห็นหรือควรจะได้คาดเห็นพฤติการณ์เช่นนั้นล่วงหน้าก่อนแล้วอีกด้วย เช่นในกรณีที่มีการนำยึดทรัพย์ส่วนกลางได้ออกขายทอดตลาดและเจ้าของร่วมแต่ละรายได้ขอถอนส่วนของตนไว้แล้ว และถึงเวลาที่ต้องซื้อทรัพย์สินใหม่มาทดแทนเมื่อเจ้าของร่วมแต่ละรายออกเงินเป็นค่าใช้จ่ายแล้ว มีส่วนต่างเท่าใดไม่ว่าจะเป็นค่าสินค้าหรือค่าติดตั้งเจ้าของร่วมรายที่ถูกเจ้าหนี้ไถ่ทรัพย์ส่วนกลาง จะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายส่วนต่างนั้นทั้งหมด เพราะถือว่าเป็นค่าเสียหายอันเกิดแต่

พฤติการณ์พิเศษที่เจ้าของร่วมรายที่ถูกเจ้าหนี้นำยึดทรัพย์ส่วนกลางคาดหมายล่วงหน้าได้

4) สำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด ถือว่าเป็นทรัพย์ส่วนกลาง จะถูกบังคับชำระหนี้ได้หรือไม่

สำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด มีได้ทั้งที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ เช่น อาคารที่ทำเป็นในรูปแบบคล้ายตู้คอนเทนเนอร์ เคลื่อนย้ายได้ เป็นทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ และเมื่อตัวสำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด เป็นทรัพย์ส่วนกลางแล้ว เครื่องอุปโภคสำนักงานต่างๆ ของนิติบุคคลอาคารชุด เป็นทรัพย์ส่วนกลาง ด้วยหรือไม่

ผู้เขียนเห็นว่า สำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด ที่คล้ายตู้คอนเทนเนอร์เคลื่อนย้ายได้ เป็นทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ นอกจากนี้ เครื่องอุปโภคต่างๆ ของสำนักงานนิติบุคคลอาคารชุด ก็เป็นทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ด้วย นิติบุคคลอาคารชุด มีหน้าที่บริหารงานอาคารชุดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนด คือ เพื่อจัดการและดูแลรักษาทรัพย์ส่วนกลางและให้มีอำนาจกระทำการใดๆ เพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ ตามมติของเจ้าของร่วม และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว ก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตามที่กฎหมายกำหนด คือ การมีอำนาจในการใช้สิทธิแทน เจ้าของร่วมในกรณีที่บุคคลภายนอกทำให้ทรัพย์ส่วนกลางได้รับความเสียหาย และมีอำนาจหน้าที่รับชำระเงินจากเจ้าของร่วมเป็นค่าส่วนกลาง นิติบุคคลอาคารชุดไม่มีทรัพย์สินใดเป็นของตนเอง อุปโภคสำนักงานต่าง ๆ ของนิติบุคคลของอาคารชุดทุกรายการ ก็ล้วนแล้วแต่ได้มาจากเงินที่เจ้าของร่วมแต่ละรายจ่ายเป็นค่าส่วนกลาง ดังนั้น จึงถือได้ว่า

อุปโภคสำนักงานของนิติบุคคลอาคารชุด ก็เป็นทรัพย์ส่วนกลางประเภทที่เป็นสังหาริมทรัพย์ด้วย หากตีความว่า ทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำหน่าย บังคับให้ขายทอดตลาด แยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้ อุปโภคสำนักงานของนิติบุคคลอาคารชุด ก็เป็นทรัพย์ส่วนกลางที่ถูกบังคับชำระหนี้ได้ เช่นกัน ดังนั้น เมื่ออุปโภคสำนักงานของนิติบุคคลอาคารชุด ถูกบังคับชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของเจ้าของร่วมรายใดแล้ว ก็จะกระทบต่อการดำเนินงานนิติบุคคลอาคารชุด และต้องจัดหาอุปโภคใหม่มาทดแทนและต้องกระทบทุกคราวที่มีการนำยึดทรัพย์สิน

5) เงินกองทุน หรือเงินฝากในธนาคาร ในนามของนิติบุคคลอาคารชุด จากการที่เจ้าของร่วมแต่ละรายออกเป็นค่าใช้จ่ายทุกเดือน จะถูกบังคับชำระหนี้ได้หรือไม่

ผู้เขียนเห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงทรัพย์ส่วนกลางแล้ว หมายความว่ารวมถึง ทรัพย์สินอื่นที่มีไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของเจ้าของร่วม เพราะฉะนั้นเงินกองทุนที่เจ้าของร่วมแต่ละรายออกร่วมกันเป็นทุนสำรองไว้บริหารจัดการและค่าใช้จ่ายส่วนกลางที่ เจ้าของร่วมแต่ละรายออกใช้ร่วมกันเพื่อเป็นค่าดูแลบำรุงรักษาทรัพย์ส่วนกลาง ก็เป็นสังหาริมทรัพย์และเป็นทรัพย์ส่วนกลางด้วยเพราะเงินเหล่านี้มีไว้เพื่อประโยชน์ของเจ้าของร่วม แม้ว่า เงินกองทุนหรือเงินฝากในธนาคารในนามนิติบุคคลอาคารชุด เพราะนิติบุคคลอาคารชุดไม่สามารถมีทรัพย์สินเป็นของตนเองได้ ดังนั้นเมื่อถูกเจ้าหนี้นำยึดเงินกองทุนหรือเงินฝากในนามของนิติบุคคลอาคารชุดแล้ว จะทำให้กระทบต่อการบริหารจัดการ ไม่มีเงินที่จะดูแลรักษาซ่อมแซมทรัพย์ส่วนกลาง ค่าจ้างพนักงาน ทำให้อาคารชุดเสื่อมโทรมไม่มีความ

ปลอดภัย และผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้พักอาศัยที่จะพักอาศัยต่อไป จนกลายเป็นการติดค้างค่าส่วนกลางและขาดสภาพคล่องทางการเงิน อันทำให้เกิดภาระแก่นิติบุคคลอาคารชุดที่จะต้องฟ้องคดีตามหนี้สินโดยฟ้องร้องเอากับเจ้าของห้องชุด

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ยังไม่มีความชัดเจนว่าทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง บังคับขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้หรือไม่ เนื่องจากการตรากฎหมาย ซึ่งบางครั้งมิใช่การตีความตามตัวอักษรอย่างเดียว จำเป็นต้องพิจารณาจากบริบทของกฎหมายนั้นด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 171 บัญญัติว่า ในการตีความการแสดงเจตนา นั้น ให้ฟังเสียงถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษร เพราะ หากมีปัญหาเกิดขึ้นและจำเป็นต้องตีความถ้อยคำ ตามตัวอักษรโดยเคร่งครัดแล้ว ก็ต้องกลายเป็นว่าทรัพย์ส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง บังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลเพื่อชำระหนี้ได้ทันที ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการดังที่กล่าวแล้วข้างต้น ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายอาคารชุดของประเทศฝรั่งเศสที่บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ทรัพย์ส่วนกลางและสิทธิที่เป็นอุปกรณ์ของส่วนกลาง จะถูกฟ้องให้แบ่งหรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากส่วนเฉพาะตัวไม่ได้ นอกจากนี้ ยังได้บัญญัติเพิ่มเติมว่าทรัพย์ส่วนกลางเป็นกรรมสิทธิ์ที่แบ่งไม่ได้ระหว่างเจ้าของร่วม (วิกรณ์ รัชชปวงชน, 2528 : 114) ดังนั้น เมื่อพิจารณาแล้ว ก็หมายความว่า ทรัพย์ส่วนกลางในอาคารชุดทุกประเภททั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์

รวมถึงอุปกรณ์ของทรัพย์ส่วนกลางจะไม่สามารถถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้

ส่วนกฎหมายอาคารชุด ของมลรัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ได้บัญญัติไว้ชัดเจนทำนองเดียวกันว่า

เมื่อได้บันทึกตราสารตั้งที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้ และตราบเท่าที่ทรัพย์สินยังอยู่ในความควบคุมของระบบควบคุมนี้ สิทธิยึดทรัพย์จะเกิดขึ้นเหนือทรัพย์ส่วนกลางไม่ได้ นอกจากนี้ยังบัญญัติเพิ่มเติมว่า ทรัพย์ส่วนกลางนั้นมีสภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะมาแบ่งแยกออกจากกันได้ เว้นแต่กฎหมายนี้จะบัญญัติไว้เป็นประการอื่น (วิกรณ์ รัชชปวงชน, 2528 : 115) ดังนั้น เมื่อพิจารณาถ้อยคำที่บัญญัติไว้แล้ว ก็หมายความว่า ทรัพย์ส่วนกลางทุกประเภททั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ จะไม่สามารถถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์ส่วนบุคคลได้เช่นเดียวกัน

บทสรุป

อาคารชุด คือ อาคารที่บุคคลสามารถแยกการถือกรรมสิทธิ์ออกเป็นส่วนๆได้ โดยแต่ละส่วนประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ส่วนบุคคล และกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลาง จากคำจำกัดความข้างต้นจะเห็นว่า ลักษณะสำคัญของระบบกรรมสิทธิ์ในอาคารชุดนั้นจะต้องประกอบด้วยกรรมสิทธิ์ 2 ประเภทเสมอ คือ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ส่วนบุคคล และกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลาง ดังนั้น หากผู้เป็นเจ้าของได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เฉพาะทรัพย์ส่วนบุคคลเท่านั้น โดยไม่ได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์ส่วนกลางด้วย ไม่ว่าจะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์ส่วนกลางนั้นจะเป็นของผู้ลงทุน

ก่อสร้างหรือเป็นของบุคคลอื่น ซึ่งยอมให้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนบุคคลนี้ได้ภาระจำยอมหรือสิทธิในการใช้สอยเหนือทรัพย์สินส่วนกลางเหล่านั้นก็ตาม หรือแม้แต่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนกลางจะเป็นของสมาคม สหกรณ์ บริษัท หรือนิติบุคคลที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนบุคคลเป็นสมาชิก หรือเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ก็ตาม ลักษณะดังกล่าวยังไม่ถือว่าเป็นอาคารชุด อาคารชุดหนึ่ง ๆ อาจจะถูกประกอบด้วยตัวอาคารหลังเดียว หรือหลายหลังก็ได้ และจะเป็นอาคารชั้นเดียวหรืออาคารหลายชั้นก็ได้ แต่ตัวอาคารนั้นจะต้องมีการแบ่งออกเป็นส่วนๆ ให้บุคคลแยกถือกรรมสิทธิ์ได้เฉพาะบุคคลและต้องมีส่วนที่เป็นส่วนกลาง ซึ่งเป็นการถือกรรมสิทธิ์ร่วมระหว่างผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ส่วนเฉพาะบุคคลเหล่านั้น อย่างไรก็ตามมีเงื่อนไขสำคัญที่กฎหมายกำหนดไว้ คือ อาคารชุดจะต้องจดทะเบียน ดังนั้นตราบใดที่ยังมิได้จดทะเบียนเป็นอาคารชุด แม้ว่าลักษณะของอาคารจะเป็นอาคารชุดได้ ก็ยังไม่ถือว่าเป็นอาคารชุดและไม่อยู่ในบังคับกฎหมายอาคารชุด

พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมา เพื่อรองรับระบบกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่อาจสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยในอาคารเดียวกัน โดยร่วมมีกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารนั้น แยกจากกันเป็นสัดส่วนได้ สมควรวางระบบกรรมสิทธิ์ห้องชุดขึ้น เพื่อให้ผู้ที่อยู่อาศัยในอาคารเดียวกันสามารถถือกรรมสิทธิ์ห้องชุดในอาคารส่วนที่เป็นของตน แยกจากกันเป็นสัดส่วนและสามารถจัดระบบค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาอาคารร่วมกัน นอกจากนั้น สมควรวางมาตรการควบคุมการจัดตั้งอาคารชุดให้เหมาะสม เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ผู้ที่ซื้อห้องชุดเพื่อพักอาศัย จะเห็นได้ว่ากฎหมาย

อาคารชุดมุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิ และกำหนดหน้าที่ของผู้ที่พักอาศัยในอาคารชุด เพื่อให้มีความมั่นใจว่า เมื่อซื้อห้องชุดในอาคารชุดใดแล้ว สามารถถือกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นได้ และสามารถพักอาศัยได้อย่างมีความสุข

อาคารชุดมีทรัพย์สิน 2 ประเภท ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น คือทรัพย์สินส่วนบุคคลและทรัพย์สินส่วนกลาง และที่สำคัญทรัพย์สินส่วนกลางก็มีทั้งประเภทที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์สินส่วนบุคคล ผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะจำหน่ายโอนและก่อให้เกิดภาระติดพันใด ๆ ได้รวมถึงเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยึดเพื่อบังคับชำระหนี้ได้ แต่ทรัพย์สินส่วนกลางผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันกับเจ้าของร่วมรายอื่นๆ และเป็นการถือกรรมสิทธิ์ร่วมโดยผลของกฎหมาย พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติไว้ว่าทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำหน่าย หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ ซึ่งหมายความว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิที่จะยึดเพื่อบังคับชำระหนี้แยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคล แต่ทรัพย์สินส่วนกลางประเภทสังหาริมทรัพย์ กฎหมายมิได้บัญญัติไว้ว่าจะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำหน่าย หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ทำนองเดียวกับทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งหากตีความตามตัวอักษรแล้วก็หมายความว่า ทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ เจ้าหนี้มีสิทธิยึดเพื่อบังคับชำระหนี้แยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็จะทำให้ระบบกฎหมายของประเทศไทยมีช่องว่างที่ส่งผลกระทบต่อผู้พักอาศัยในอาคารชุดให้ได้รับความเดือนร้อน ซึ่งต่างกับกฎหมายอาคารชุดของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นต้นแบบในการร่าง

พระราชบัญญัติอาคารชุดของประเทศไทย ที่กำหนดไว้ชัดเจนว่าทรัพย์สินส่วนกลางและสิทธิที่เป็นอุปกรณ์ของทรัพย์สินส่วนกลางจะถูกฟ้องให้แบ่งแยกหรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ นอกจากนี้ยังได้กำหนดเพิ่มเติมอีกว่าทรัพย์สินส่วนกลางเป็นกรรมสิทธิ์ที่แบ่งไม่ได้ระหว่างเจ้าของร่วม หรือเจ้าของร่วมแต่เพียงบางคน การดำเนินการและการใช้สิทธิต้องเป็นไปตามกฎหมายและกฎหมายอาคารชุดของมลรัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบในการร่างพระราชบัญญัติอาคารชุดของประเทศไทย เช่นกันก็ได้กำหนดว่า เมื่อได้บันทึกตราสาร ดังที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนี้และตราบเท่าที่ทรัพย์สินยังคงอยู่ในการควบคุมของระบบควบคุมนี้ สิทธิยึดทรัพย์สินจะเกิดขึ้นเหนือทรัพย์สินส่วนกลางไม่ได้ ในระหว่างเวลาเช่นนี้ สิทธิยึดทรัพย์สินจะเกิดขึ้นหรือก่อตั้งขึ้นได้ก็แต่เหนือ อพาร์ทเมนท์ทั้งหลายและผลประโยชน์ร่วมแห่ง อพาร์ทเมนท์เหล่านั้น เท่านั้น นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดอีกว่า ทรัพย์สินส่วนกลางนั้นมีสภาพเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีสิทธิใดๆ ที่จะแบ่งแยกออกจากกันได้ เว้นแต่กฎหมายนี้จะได้บัญญัติไว้เป็นประการอื่น ข้อความใดขัดกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้เป็นโมฆะ จึงเห็นได้ว่ากฎหมายอาคารชุดทั้งสองประเทศ ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าทรัพย์สินส่วนกลางไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ เจ้าหนี้ไม่สามารถยึดเพื่อชำระหนี้แยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและสร้างหลักประกันให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของห้องชุดว่า เมื่อมีกรรมสิทธิ์ในอาคารชุดแล้วสามารถพักอาศัยได้อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องกังวลว่าจะถูกเจ้าหนี้ของเจ้าของร่วมอื่นนำยึดทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นสังหาริมทรัพย์ขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้

ข้อเสนอแนะ

ปัจจุบันพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ได้เปิดโอกาสให้ชาวต่างชาติสามารถถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดของอาคารชุดต่างๆ ได้มากถึงร้อยละ 49 เพราะฉะนั้นบทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาคารชุด ควรเป็นสากลที่เหมือนกับหลายประเทศทั่วโลก เพื่อสร้างหลักประกันให้แก่ผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ในห้องชุดและพักอาศัย แต่ปัจจุบันผู้เขียนเห็นว่าพระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 มีข้อบกพร่องอยู่ โดยเฉพาะบทบัญญัติในเรื่องการบังคับชำระหนี้เอาทรัพย์สินส่วนกลางของอาคารชุด กรณีทรัพย์สินส่วนกลางประเภทสังหาริมทรัพย์ควรจะต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่พักอาศัยในอาคารชุดว่าสามารถพักอาศัยได้อย่างมีความสุข กล่าวคือ พระราชบัญญัติอาคารชุด พ.ศ. 2522 ควรที่จะแก้ไขบทบัญญัติมาตรา 16 ใหม่ จากเดิมที่บัญญัติว่าทรัพย์สินส่วนกลางที่เป็นอสังหาริมทรัพย์จะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ เป็นทรัพย์สินส่วนกลางจะถูกฟ้องให้แบ่งแยก บังคับจำนอง หรือบังคับให้ขายทอดตลาดแยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลมิได้ ทำให้หมายความว่า ทรัพย์สินส่วนกลางทั้งหมดทุกประเภทของอาคารชุดไม่ว่าจะเป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถถูกเจ้าหนี้ยึดบังคับ ชำระหนี้แยกจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้ เพื่อคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริงให้เหมือนกับกฎหมายอาคารชุดของประเทศฝรั่งเศสและกฎหมายอาคารชุดของมลรัฐฮาวาย ประเทศสหรัฐอเมริกา

References

- Chanpradap, Sumet (2553). **Legal Knowledge about Publishing**. Bangkok: Setfro Printing Ltd.
- Department of Land (2522). **Condominium Act B.E. 2522**. Bangkok: Department of Lands.
- Rakpuangchon, Vikron (2528). **Ownership of condominium**. Thesis for Master of Laws, Thammasat University.

การหาเอกลักษณ์ของภาพลักษณ์ตราสินค้าจากประสบการณ์ของลูกค้าและความคิดเห็นของแฟนเพจชาวไทยต่อตราสินค้า

อินทกะ พิริยะกุล¹
ระพีพรรณ พิริยะกุล²
อนุช มหุทัยนนท์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ต้องการค้นหาลักษณะของภาพลักษณ์ของตราสินค้าโดยอาศัยข้อมูลจากข้อความที่ปรากฏจากการแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ของแฟนเพจชาวไทยของสินค้าต่อสื่อโฆษณาที่โพสต์ผ่านช่องทางเฟสบุ๊ก ข้อมูลสำหรับการวิจัยรวบรวมจากโฆษณาในเฟสบุค จำนวน 90 โปส ในสินค้าและบริการในกลุ่ม อาหาร เครื่องดื่ม และสายการบินต้นทุนต่ำ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยโดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักพบว่ามี 2 ปัจจัย ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านรูปลักษณ์และอารมณ์ของสินค้า และภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ โดยค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยที่คำนวณได้ มีค่า 0.723 และ 0.754 ตามลำดับ

คำสำคัญ : โปสโฆษณา, การวิเคราะห์เนื้อหาสาระ, แฟนเพจ, ภาพลักษณ์ตราสินค้า

¹อาจารย์ ประจำภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
92 อาคาร วิทยา ซอย สัมมากร 2 กรุงเทพฯ 10900
e-mail: intaka@hotmail.com

²รองศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนน รามคำแหง แขวง หัวหมาก เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
e-mail: rapepunnight@yahoo.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนน รามคำแหง แขวง หัวหมาก เขต บางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240
e-mail: anute@hotmail.com

Identification of Brand Image from the Customer Experience and Comments of Thai Brand Fan Pages

Intraka Piriyakul¹

Rapepun Piriyakul²

A-nuch Maharutaiyanon³

Abstract

This research aimed to identify the attributes of brand image based on textual data extracted from the interactions within virtual communities i.e. Facebook fan pages. Research data were gathered from advertisements of products and services which were advertised via Facebook fan page channel, totaling 90 Facebook advertisements. The products and services of the study included soft drink, food, and low-cost airline. Results from principal component factor analysis demonstrated that the attributes of brand image derived from textual data found in Facebook fan page advertisements consisted of two main aspects, i.e. symbolic and emotional image and functional image, with the reliability values of 0.723 and 0.754, respectively.

Keywords: Posted advertisement, Content analysis, Fan Page, Brand image

---

¹Lecturer, Department of Business Administration, Faculty of Social Science, Srinakharinwirot University.

92 The Rawipa Building Soi. Summakorn 2, Bangkok, 10900

e-mail: intaka@hotmail.com

²Associate Professor, Faculty of Sciences, Ramkhamhaeng University

2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark District, Bangkok 10240

e-mail: rapepunnight@yahoo.com

³ Assistant professor Faculty of Sciences, Ramkhamhaeng University

2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark District, Bangkok 10240

e-mail: anute@hotmail.com

บทนำ

องค์ประกอบส่วนหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนให้ธุรกิจประสบผลความสำเร็จคือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสินค้าบริษัท

นักการตลาดต้องมีส่วนร่วมในการออกแบบสินค้า กำหนดราคา การกระจายสินค้า การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และยุทธศาสตร์ในการสื่อสารการตลาดที่เกี่ยวข้องกับสินค้านั้น นั้นหมายความว่านักการตลาดต้องสนใจที่จะเรียนรู้ลูกค้าอย่างลึกซึ้ง (Customer insight) ซึ่งมีความมากกว่าการเรียนรู้ เจตคติ แรงจูงใจ และพฤติกรรมของลูกค้า (Customer behavior ซึ่งหมายถึงการเรียนรู้ รูปแบบของการดำเนินชีวิต ค่านิยม ความทะเยอทะยาน ความมุ่งมั่น ตลอดจนกิจกรรมที่พวกเขากระทำ (Activity) สิ่งที่เขาสนใจ (Interest) ความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ (Opinion) นักการตลาดจะต้องให้ความสนใจเรื่องของการสร้างตราสินค้า (Brand) เพราะในสถานะที่สินค้าไม่ค่อยจะมีความแตกต่างกันเท่าใดนัก

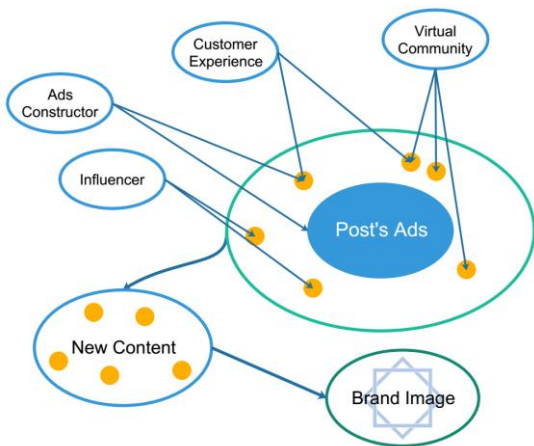
ตราสินค้าจะเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างความแตกต่างได้ ในใจของผู้บริโภค/ลูกค้า ปัจจุบันนี้การสร้างความแตกต่างทางกายภาพ (Product differentiation) ให้แก่สินค้าเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก เพราะสินค้าสามารถเลียนแบบกันได้ง่าย ส่งผลให้ต้องมีการสร้างความแตกต่างที่จับต้องไม่ได้แต่อยู่ในใจของลูกค้า แทนเช่นการสร้างความแตกต่างทางด้านอารมณ์ ได้แก่การสร้างตราสินค้า ที่ทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกมั่นใจและ ศรัทธาในตราสินค้า มีความรักดี มีความผูกพันทางอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งการสร้างคุณลักษณะดังกล่าวให้เกิดกับลูกค้าได้ จะต้องอาศัยการสื่อสารทางการตลาดอย่างชาญฉลาด สามารถเล่าเรื่องราวของตราสินค้านั้นได้

อย่างต่อเนื่องและเข้ากับสมัยความนิยมของผู้บริโภค/ลูกค้า จนท้ายสุดลูกค้าสามารถนำไปเล่าเรื่อง ตราสินค้านั้นให้สังคมรับรู้ ซึ่งเรียกว่าสถานะ”ผู้ร่วมสร้าง” (Co creator) (Blumler & Katz,1974) จนทำให้ตราสินค้านั้นมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น แตกต่างจากสินค้าของคู่แข่งชั้น ดังนั้นนักการตลาดจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเครื่องมือการสื่อสารการตลาดสมัยใหม่ เพื่อมุ่งเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ (Customization) (Bovee ,1995) โดยการผนวก หลักการใช้ประสบการณ์ของลูกค้าที่เกิดจากการบริโภคสินค้า/บริการ มีประสบการณ์อันน่าประทับใจ หรือความรู้ใหม่อันเกิดจากการบริโภคเรียนรู้เรื่องราวของตราสินค้า นับตั้งแต่การรับรู้ด้วยการสื่อสารการตลาดของสินค้านั้น จากการเข้ามาติดต่อซื้อขาย จากการได้รับบริการก่อนการซื้อ การได้รับบริการขณะที่ซื้อ การได้รับบริการหลังซื้อ การใช้สินค้าไปจนถึงวันสุดท้ายของในการมีสินค้านี้ดังกล่าวไว้ครอบครอง ปรากฏการณ์ทั้งที่กล่าวมานี้จัดเป็นหัวใจการตลาดที่ใช้ประสบการณ์ของลูกค้ามาเป็นเครื่องมือทางการตลาด การบริหารการตลาดโดยใช้ประสบการณ์ลูกค้า อาศัยความรู้จากแหล่งต่างๆ เช่น ข้อร้องเรียนของลูกค้าผ่านทางสื่อต่างๆ คำติชมของลูกค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ประสบการณ์ ความรู้ใหม่จากการใช้สินค้าที่ส่งให้เพื่อนร่วมกลุ่มรับรู้ ส่งผลให้ธุรกิจต่างๆในปัจจุบันเช่น สายการบิน โทรศัพท์ รถยนต์ เครื่องสำอาง แม้กระทั่งร้านกาแฟ มีการใช้การบริหารการตลาดโดยใช้ประสบการณ์ลูกค้าเข้าสนับสนุน เพื่อการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของตราสินค้า

ในสังคมออนไลน์ของกลุ่มสังคมเสมือนที่เรียกว่าแฟนเพจของสินค้าเป็นประเด็นที่

นำเสนอใจอันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้าแต่ละประเภท โดยภาพรวมรวมของข้อมูลสะสมเหล่านี้เกิดขึ้นจากองค์ประกอบดังภาพที่ 1 ดังนี้

จากภาพที่ 1 กิจกรรมแรกที่เกิดขึ้นคือการส่งสารด้วยการโพสต์ลงในเฟสบุ๊ก โดยสารจะมีองค์ประกอบหลายอย่างเช่นข้อความ ภาพที่โพสต์ หลังจากนั้น ผู้นำทางความคิด (Influencer) และลูกค้า จะมาร่วมเล่าของสินค้าจากโดยอาศัยเนื้อหาในโพสต์ เป็นจุดเริ่มต้น จากนั้นจะมีการเข้ามาร่วมปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มเช่นแสดงความคิดเห็น คือกลุ่มสังคมเสมือน (Virtual community) ส่งผลให้เกิดสารสนเทศร่วมในกลุ่มของแฟนเพจนั้น โดยสารสนเทศร่วมขยายขนาดขึ้น และสารสนเทศที่สำคัญ และที่เกี่ยวข้องกับสินค้าจะกลายเป็น เนื้อหาสาระใหม่ (New content)

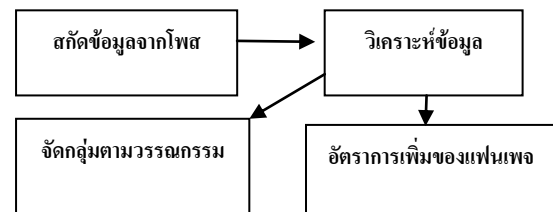
ภาพที่ 1 การสร้างภาพลักษณ์ของตราสินค้า

โดย New content จะประกอบด้วยข้อความ ภาพ ที่เกิดขึ้นในกลุ่มสังคมเสมือนต่อโพสต์ของสินค้าสามารถวิเคราะห์สาระที่เกิดขึ้นใน New content ที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ตราสินค้านั้นได้จะเกิดประโยชน์ในเชิงการตลาดได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างกลุ่มเสมือนให้มากขึ้นที่ส่งผลต่อการขยายฐานลูกค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลการแสดงข้อคิดเห็นจากกลุ่มสังคมเสมือน จากประสบการณ์ การบริโภคสินค้า รวมทั้งเนื้อหาโพสต์ในเพจของเฟสบุ๊ก แล้วนำข้อความที่ได้มาผ่านกระบวนการสกัดเฉพาะสาระ เพื่อนำสร้างเป็นข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในลักษณะที่เรียกว่า Text Mining โดยมีการนำวิธีการของการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) มาร่วมในการวิเคราะห์หาภาพลักษณ์ของสินค้า ดังภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 กระบวนการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตราการเพิ่มของแฟนเพจในกลุ่มสินค้า/บริการที่ศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยในภาพลักษณ์ของสินค้าโดยอาศัยข้อมูลที่สกัดได้จากกิจกรรมของแฟนเพจต่อโพสต์ของสินค้า/บริการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรคือโพสต์ของสินค้า/บริการที่มีการทำการสื่อสารผ่านช่องทางเฟสบุ๊ก โดยแต่ละเพจของตราสินค้าจะมีหลายโพสต์ ดังนั้นโพสต์

องสินค้า/บริการในเฟสบุ๊คทั้งหมดจึงเป็น
ประชากรตามข้อตกลงในการศึกษา

2. ข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วย
ข้อมูลที่เกิดจากโพสต์สินค้า/บริการ และข้อความ
ที่ผ่านมาจาก ผู้สร้าง สาร (Ad) ผู้นำทางความคิด
ลูกค้า กลุ่มแฟนเพจ เฉพาะชาวไทย โดยข้อมูล
ที่รวบรวมได้จาก 1โพสต์ ถือเป็น 1 ระเบียบข้อมูล
ซึ่งแต่ละระเบียบข้อมูล มีขนาดความยาวของคำ
(word) ในเอกสารไม่เท่ากัน เพื่อนำมาวิเคราะห์
เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 2

3. เพจที่ศึกษาคือสินค้า/บริการ
ประกอบด้วย อาหาร เครื่องดื่ม สายการบิน
ต้นทุนต่ำ และนับจำนวนแฟนเพจที่เพิ่มขึ้นใน
ช่วงเวลาการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ 1

4. ระยะเวลาเก็บข้อมูล เก็บรวบรวมจาก
การสื่อสารของกลุ่มสมาชิกในสังคมเสมือนที่มี
ส่วนร่วมในโพสต์ของสินค้าที่ผ่านเฟสบุ๊ค(เฉพาะ
การใช้ภาษาไทย) ในช่วง เดือน มกราคม –
มิถุนายน พ.ศ. 2558

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ที่
สำคัญมีดังนี้

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทาง เป็นทฤษฎี
ที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีปฏิวัตินิยมเชิงโครงสร้าง
(Homans,1958) พื้นฐานของทฤษฎีนี้
ประกอบด้วยสมมติฐานที่ว่า ผู้คนในสังคมมีความ
ผูกพันและมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ร่วมกัน
(Blumer,1964) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมนั้นเกิดโดย
การสร้างความหมายและสัญลักษณ์ที่จะใช้ในการ
สื่อสารและการคิด เพื่อสร้างการเรียนรู้อันเกิดผล
ประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง การเรียนรู้คือการ
แลกเปลี่ยนความรู้กับสังคมในมิติต่าง ๆ เช่น
สังคม เศรษฐกิจและจิตวิทยาของการอยู่ร่วมกัน

เราอาจแสดงรูปแบบของทฤษฎีการแลกเปลี่ยน
ทางสังคมด้วยตัวแบบทางคณิตศาสตร์ดังนี้
(Peter, 2000) บนทฤษฎีนี้สิ่งที่เกี่ยวข้องมนุษย์
ในการแลกเปลี่ยนคือส่วนหนึ่งของบรรทัดฐาน
ทางสังคม ว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่ต้องการ
สื่อสารทางสังคมเพราะตนเองจะได้รับประโยชน์
(Behavior profits) ซึ่งเขียนได้ในตัวแบบดังนี้
Behavior (Profits) = Rewards of
Interaction – Costs of Interaction

โดยที่ Costs of Interaction
หมายถึงการต้องเสียต้นทุนไปในการเข้าร่วมกับ
การสื่อสาร และ Rewards of Interaction
หมายถึงประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับจากการเข้า
ร่วมในการสื่อสาร โดยประโยชน์ที่ได้รับอาจ
ปรากฏในระยะสั้นหรือระยะยาวจากการสื่อสาร
กับผู้อื่นในสังคมโดยหลักการวัดจากแนวคิด
อรรถประโยชน์ในเชิงเศรษฐศาสตร์

สังคมเสมือนเป็นคำที่เราใช้เปรียบเทียบ
กลุ่มที่สื่อสารกันโดยอาจจะไม่รู้จักกันในชีวิตจริง
สืบเนื่องจากการพัฒนาทางด้านการสื่อสาร
รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสารมีการพัฒนาเร็ว
มากส่งผลให้กลุ่มสังคมเสมือนที่เรียกว่าสังคม
ออนไลน์มีการนำไปใช้ในหลายมิติเช่น สร้างทีม
การทำงานเสมือน รวมทั้งเครือข่ายลูกค้าเสมือน
โดยเทคนิคต่าง ๆ นั้น มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้
ในพัฒนาเพื่อสร้าง “Virtual –team-
community-of-practice (VTCOP) “ (Chiu et
al., 2006) โดยนำแนวคิดพื้นฐานที่พัฒนาโดย
สถาบันการเรียนรู้และวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยคาลิ
ฟอร์เนีย มาปรับปรุง ซึ่งพื้นฐานของ VTCOP
เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากพื้นฐานของการ
แบ่งปันความรู้โดย VTCOP เน้นว่าการแบ่ง
ความรู้ต้องมีประสิทธิภาพ นั้นจะต้องคำนึงถึง
ความแตกต่างตามปัจจัยพื้นฐาน ทาง

ประชากรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของและผู้รับความรู้ งานศึกษา VTCoP ของ Philport (2012) ได้นำทฤษฎีการใช้และความพึงพอใจ (The Uses and Gratification Theory) ซึ่งอยู่ในกลุ่มทฤษฎีที่เน้นผู้ใช้สื่อเป็นสำคัญ โดยองค์ประกอบที่สำคัญคือผู้ที่ทำหน้าที่สื่อสารต้องให้บริการแก่ผู้ใช้สื่อเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับสื่อ บนแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานว่าผู้รับสารเป็นผู้กำหนดเองว่าตนต้องการอะไรจะเลือกได้จากสื่อไหน และสารอะไรจึงจะสนองความพึงพอใจของตนเองได้มากที่สุด ซึ่งเป็นการเน้นความสำคัญของผู้รับสาร ดังนั้นการทำให้การสื่อสารนั้นสัมฤทธิ์ผลตามต้องการได้ จำเป็นต้อง เลือกใช้สื่อที่ผู้รับสารใช้เป็นทางเลือกในการเข้าถึงสารนั้น และการสร้างสารที่ทำให้ผู้รับมีความพอใจ ตระหนักว่าสารที่ได้รับนั้นมีความสำคัญต่อตนเอง (Blumler and Katz's, 1974) การศึกษาในส่วนของ การสื่อสารโดยใช้แนวคิดนี้ส่วนใหญ่จะเน้นที่การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจต่อเนื้อหาสาระที่ส่งผลต่อประโยชน์ของผู้ใช้ ผลการศึกษาของ Blumler and Katz (1974) พบว่า ผู้รับสารที่มีสภาวะแวดล้อมทางสังคมและสภาวะทางจิตใจแตกต่างกัน ทำให้มีความต้องการ การสื่อสารที่แตกต่างกันไป ซึ่งความต้องการที่ต่างกันนี้ ก่อให้เกิดการคาดคะเนว่าสื่อ แต่ละประเภท จะตอบสนองความพอใจของตนในระดับใด ส่งผลให้มีการออกแบบสารและการใช้สื่อที่จูงใจให้เกิดความพึงพอใจกับผู้ที่ได้รับสารนั้น นอกจากนี้ (Kippax, S., & Murray, J.P., 1980) ยังได้ศึกษาเพิ่มในเรื่องของการรับรู้ในคุณสมบัติของสื่อ โดยพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้รับสาร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รวมทั้งสภาพแวดล้อม

ของผู้ส่งสารและผู้รับสารมีส่วนในการกำหนดทางเลือกในการใช้สื่อ หรือเลือกรับข่าวสารต่าง ๆ กัน เช่นการอยู่ในที่ประชุมก็มีการสื่อสารโดยใช้ข้อความมากกว่าการใช้เสียงเป็นต้น (MacQuail, 1997) ผลการศึกษาของMorray และ Kippax (1979) พบว่า บุคคลจะให้ความ สนใจ รับรู้ และจดจำข่าวสารที่จะให้ความพึงพอใจ หรือสามารถตอบสนองความต้องการของตนเองเมื่อคิดว่าข่าวสารนั้นมีประโยชน์ต่อตนเองทั้งในส่วนของ การดำรงชีวิต หรือในการทำงาน

การสื่อสารทางการตลาดจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการเช่น การสร้างสารที่ทำให้คนหยุดมอง หยุดฟัง หรือที่เรียกว่า “สะดุด” (surprising) แล้วนำมาคิดต่อดังนั้นในกระบวนการสื่อสารจึงจำเป็นต้องสร้างสารที่มีลักษณะดังกล่าว ซึ่งประเด็นนี้มีความสำคัญมาก จนมีการนำไปศึกษาในเรื่อง “Communication Content” (Ferber and Wales, 1958) โดยทำการศึกษาในส่วนของปัจจัย ‘เนื้อหา’ และปัจจัย การสื่อสารอันประกอบด้วย “ช่องทาง ผู้ส่งสารและผู้รับสาร” โดยพบว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำควบคู่ไปพร้อมกัน เพราะทั้งสองปัจจัยมีความสัมพันธ์ต่อกันสูงมาก การวิเคราะห์สาร หมายถึงการศึกษาระดับย่อยในสาร เช่นข้อความ สัญลักษณ์ ภาพ การเคลื่อนไหว ซึ่งสามารถกระตุ้นให้คนสนใจรับรู้ แล้วนำไปสร้างเป็นมโนทัศน์ ในใจ เกิดเจตคติ และอาจจะก่อให้เกิดพฤติกรรมตามมาเช่นการซื้อสินค้า “การวิเคราะห์สาร” เป็นงานศึกษาที่ทำในหลายศาสตร์เช่น จิตวิทยา รัฐศาสตร์ การตลาด การสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ โดยปรากฏในชื่อหัวข้อต่างๆกันเช่น การวิเคราะห์สาร (Content analysis) ที่มุ่งเน้นไปที่

การศึกษารูปแบบ คุณลักษณะ เชิงปริมาณ ที่จะสรุปออกมาเป็นลักษณะที่จับต้องได้ (Berelson, 1952) หรือ *ตัวแปรความหมาย (Semantic variable)* โดยนัยการตีความเทียบเคียงอาจเทียบได้กับตัวแปรแฝง (Latent variable) ที่สะท้อนค่าของเป็นตัวแปรรูปธรรมในการวิเคราะห์ ดังนั้นการเน้นไปที่การวิเคราะห์การต่อเนื่องของสาระที่ทำให้เกิดการตีความอันนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริโภค (Kassarjian, 1977)

กระบวนการวิเคราะห์สาระเป็นกระบวนการแบบมีระบบเชิงวิทยาศาสตร์ วัดเป็นเชิงปริมาณ รวมทั้งสามารถทดสอบโดยใช้สถิติได้ สารที่ใช้ในการวิเคราะห์ในอดีตที่นิยมใช้ในการวิเคราะห์คือสื่อโฆษณาในหนังสือพิมพ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบง่ายๆเช่น นับจำนวนคำในสื่อ การเน้นข้อความ การวางตำแหน่งของข้อความ ตลอดจนการใช้สี การวิเคราะห์สาระถูกนำไปใช้ประโยชน์หลายมิติ เช่นประโยชน์ในเชิงจิตวิทยาผู้บริโภค การสื่อสารการตลาดเพื่อให้เกิดการจดจำ และการสร้างให้เกิดการตระหนักในตราสินค้า (Brand awareness) รวมทั้งเพื่อนำไปตอบคำถามประเด็นอื่นๆเช่น “ภาพลักษณ์ตราสินค้าในใจของลูกค้า” “เนื้อหาอะไรที่น่าสนใจใน นวนิยายที่ขายดี” “โฆษณาที่ผ่านหนังสือพิมพ์กับโทรทัศน์ มีข้อแตกต่างอย่างไรกับผู้รับสาร” “การรับรู้สื่อมีความแตกต่างในการมีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันหรือไม่”

ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์สาระมีหลายระดับตั้งแต่ ระดับ คำ (word) หัวข้อ (theme) การวางตำแหน่งของสินค้าบนสื่อ สถานที่ และเวลา ที่ใช้ในการสื่อสาร Kassarjian (1969) วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สาระ” โดยมุ่งเน้นที่จะค้นหาว่า สาระ(content) ลักษณะ

อย่างไรที่ส่งผลต่อผู้รับสารทั้งในแง่เจตคติและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ในขณะที่ในอีกกลุ่มวิจัยมุ่งเน้นการศึกษาหาว่าปัจจัยอะไรที่ทำให้คนที่รับสารต้องการส่งสารนั้นต่อไปยังผู้อื่นในสังคม โดยงานของ Jason และ Melanie (2010) ศึกษาพบว่า มี 3 ปัจจัยที่ส่งผลให้คนที่รับสารนั้นต้องการส่งสารในลักษณะที่เป็นรูปแบบไวรัล ไปให้ผู้อื่น โดยปัจจัยในตัวผู้ส่งสารประกอบด้วย (1) ต้องการถูกยอมรับโดยสังคม (Inclusion) ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มที่มีลักษณะนี้มักจะเป็นผู้นำทางความคิด (Influencer) (2) ต้องการได้รับความรักจากคนอื่นในสังคมในรูปแบบความพอใจ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน (Affection) และ (3) ต้องการแสดงสมรรถนะความสำเร็จของตนเองในสังคม (Self-competence) ในส่วนนี้ Schutz (1966) และ Harter (1982) ได้อธิบายสอดคล้องกันว่าคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเรียกว่ากลุ่มผู้นำในสังคมออนไลน์ (Influence or Lead user)

ลักษณะของสารและการส่งผ่านในสังคมออนไลน์ สารที่ส่งต่อการมีหลายรูปแบบเช่น เรื่องราว (story) ข่าว (news) และความรู้ (knowledge) โดยในสารจะมีสาระต่างๆเช่น การแจกคูปอง (promotion) การแนะนำให้อ่านข้อเขียนที่ดี ร้านอาหารที่อร่อย (recommend , comment) หรือแม้กระทั่งการแบ่งปันประสบการณ์การใช้สินค้าแบบเดียวกัน (Experience (Knowledge) Sharing) (Wojnicki and Godes, 2008) ในกรณีที่สาระในสารที่มีประโยชน์ก็มักจะส่งต่อในสังคมมากขึ้น (Homans, 1958) โดยสาระในสารที่ทำให้เกิดอารมณ์ กับผู้รับสารเป็นส่วนหนึ่งก็ทำให้การแพร่กระจายของสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว โดยสาระที่แพร่ต่อไปอาจจะมีการเพิ่มเติมข้อคิดเห็น

ความรู้สึกของผู้ส่งสารเข้าไปด้วย ตัวอย่างเช่นถ้าลูกค้าของสินค้านั้น มีความพึงพอใจต่อคุณค่าของสินค้าที่ได้รับเกินความคาดหมายก็จะมีการบอกต่อไปยังเพื่อนในสังคมและในทางตรงข้ามถ้าลูกค้าของสินค้านั้น ๆ ไม่พึงพอใจในสินค้า/บริการก็จะสื่อสารด้วยเช่นกันในด้านลบ ดังนั้นการสื่อสารในสังคมจึงอาจให้ผลบวกหรือผลลบขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ลูกค้าได้รับ (Peters and Kashima, 2007) การวิเคราะห์สาระทั้งสองประเภทมีประโยชน์อย่างมากต่อนักการตลาดและนักสื่อสารโฆษณา (Odes et al., 2005) งานศึกษาของ Godes และ Wojnicki (Godes and Wojnicki, 2008) พบว่าสาระที่ให้ผลบวกมักจะมีการแพร่กระจายได้มาก เพราะการส่งสารที่ให้ผลบวกจะทำให้ผู้ส่งมีภาพลักษณ์ที่ดีในขณะที่ผู้รับสารต้องการสิ่งที่ให้ผลบวกกับตนเองทั้งในแง่จิตใจ ความรู้สึก

Belch (2009) อธิบายว่าการทำการตลาดสามารถใช้ กลุ่มสังคมออนไลน์ให้เป็นปัจจัย “ผลักและดึง” (push and pull) โดยใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในระบบสื่อสารแบบออนไลน์ เช่นการสนับสนุนในเรื่องของการให้ความรู้ในรูปแบบที่เป็นสื่อหลายมิติ (Multi Media) ซึ่งจูงใจให้คนอยากรับรู้สื่อ รวมทั้งทำให้เข้าใจง่าย ซึ่งไม่สามารถสร้างได้ในรูปแบบการตลาดแบบดั้งเดิมในสื่อหลักได้ นอกจากนี้รูปแบบการสื่อสารแบบดั้งเดิมที่ เน้นตัวสินค้า (product centric) ก็ควรจะเปลี่ยนมาใช้ การเน้นประสบการณ์สินค้าของลูกค้าเป็นศูนย์กลางในการทำการตลาด (personalized brand experienced) แทน นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เคยใช้การตัดสินใจบนหลักตรรกะของสินค้า ก็เปลี่ยนมาเป็นการ

ตัดสินใจบน การใช้อารมณ์ความผูกพัน แทนในยุคปัจจุบัน

งานวิจัยของ Shen และ Bissel (2013) ศึกษาการทำตราสินค้าในกลุ่มเครื่องสำอางที่ทำผ่านเฟซบุ๊กในช่วงระยะเวลา 9 เดือนในมิติของการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 ตราสินค้า อันประกอบด้วย Estee Lauder, MAC, Clinique, L’Oreal, Maybelline และ Covergirl โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมลักษณะข้อมูลด้านต่างๆผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาของแต่ละบริษัทประกอบด้วย จำนวนสื่อโฆษณา จำนวนกิจกรรม (“Likes”, “Vote”, “Comment” และ “Share”) เวลาในการทำกิจกรรมซึ่งแบ่งออกเป็น ช่วงเวลาทำงาน และนอกเวลาทำงาน รวมทั้งการจำแนกตามวัน หยุดและวันทำงาน ในส่วนของสารที่นำเสนอ (post) มีการแบ่งตามลักษณะเป็น การจัดกิจกรรม การนำเสนอสินค้า การส่งเสริมการขาย การบันเทิง และอื่น ๆ โดยในส่วนของกิจกรรม ก็มีการแบ่งเป็น กิจกรรมที่เกิดขึ้นแล้ว กิจกรรมที่เกิดในวันที่ส่งสารและ กิจกรรมที่จะเกิดในอนาคต การส่งเสริมการขายประกอบด้วย เทคนิคต่าง ๆ คือ การแจกคูปอง การให้ส่วนลดในสินค้าบางรายการ การแจกสินค้าตัวอย่าง การแจกของขวัญเมื่อมีการซื้อสินค้า งานศึกษานี้พบว่า การสื่อสารในรูปแบบที่เป็น การบันเทิงพบว่าเครื่องสำอางของ Covergirl ให้มากที่สุด เมื่อเทียบกับเครื่องสำอางกลุ่มอื่นที่ศึกษา ผลการวิจัยยังชี้แนะว่า ผู้รับสารที่รับสารแบบสร้างความบันเทิง มักจะเกิดความผูกพันกับช่องทางของสารที่ได้รับ และสร้างการรับรู้ในภาพลักษณ์ของตราสินค้า

จากข้อมูลที่กล่าวมาแล้วเห็นได้ว่าสาระในสื่อมีบทบาทอย่างมากในการสื่อสารโฆษณาตรา

สินค้าเพื่อสร้างการรับรู้ การตระหนัก และท้ายสุดคือความภักดีในลักษณะการตั้งใจซื้อซ้ำ หรือการกระจายสารต่อที่เรียกว่าปากต่อปาก สารระต่างที่ปรากฏในสารเช่น สถานที่ การกระทำ เจตคติ และข้อความต่างๆ ที่ผูกกันเป็นเนื้อเรื่องซึ่งทำให้ผู้รับเห็นให้มีความสำคัญ ให้ความสนใจ จนอาจจะทำให้มีการย้อนกลับมาดูหรือฟังรวมทั้งเผยแพร่ไปให้คนที่รู้จักรับรู้ร่วมด้วย ปัจจัยที่ทำให้ “เนื้อเรื่องในสื่อ” จะมีความสำคัญต่อผู้รับก็ต่อเมื่อ เรื่องราวนั้นๆ ทำให้ผู้รับเข้าใจรวมทั้งมีลักษณะที่ลึกซึ้งในการตีความมากกว่าเรื่องราวปกติ ทำให้คนจดจำได้ ซึ่งในกระบวนการสร้าง เรื่องราวในสื่อเพื่อให้เกิดสิ่งนี้ได้ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการเช่น บรรยากาศของภาพหรือในวิดีโอ คณิต เพลงประกอบ หรือการบรรยายด้วยข้อความ เป็นต้น ตัวอย่างความสำเร็จของการใช้ภาพยนตร์โฆษณาบุหรีทางอ้อมผ่านภาพยนตร์ชื่อ *Marlboro Man* -ของบุหรีตรา *Marlboro* ที่สื่อถึง ผู้ชายคววบอย ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองรักอิสระ สันโดษ รวมทั้งการใช้เพลงจากภาพยนตร์เรื่อง *The Magnificent Seven* ประกอบในโฆษณาชุดนี้ ส่งผลให้ *Marlboro Man* ได้รับการกล่าวขานกันมากมายซึ่งนับว่าประสบผลสำเร็จถึงแม้ว่าการโฆษณาบุหรีโดยตรงจะถูกห้ามดำเนินการโดยกฎหมายก็ตาม นอกเหนือจากนี้ “เนื้อเรื่อง” (Escalas, 2004) สินค้าที่ประสบสำเร็จในการสร้าง เนื้อเรื่องที่ทำให้ผู้บริโภคมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น คือ จักรยานยนต์ตรา Hartley Davidson โดยการสร้าง เนื้อหาของการทำกิจกรรมในกลุ่มผู้ใช้จักรยานยนต์ตรา Hartley โดยเนื้อหาดังกล่าวสามารถทำให้ลูกค้าของตราสินค้านี้เกิด การตระหนัก เห็นความสำคัญ รับรู้ในคุณค่าของสินค้า ดังนั้นการ

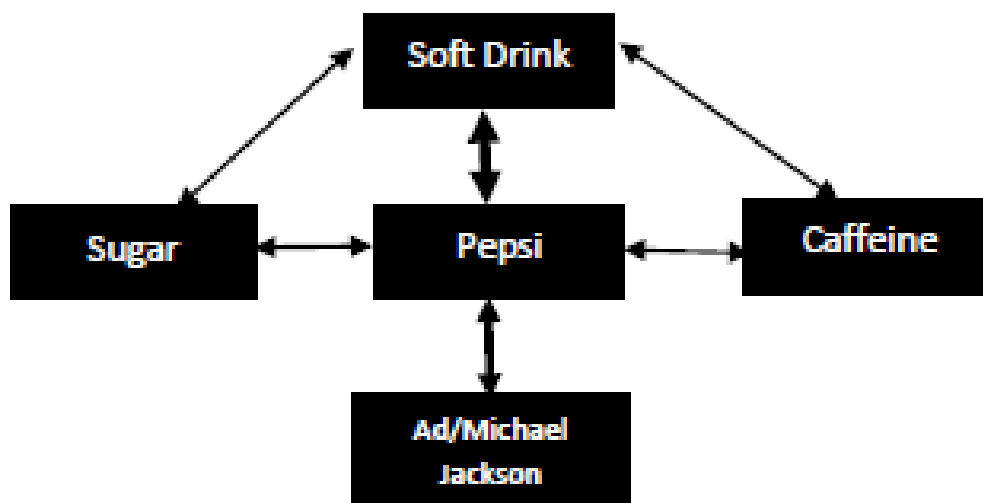
สร้างเนื้อหา มาใส่ในสื่อออนไลน์ ผนวกกับการนำความสัมพันธ์ของลูกค้าในรูปแบบที่เป็นปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการร่วมสร้าง “co-creation” (Henning et al., 2010) ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างเนื้อหาในลักษณะที่ลูกค้าเป็นผู้ร่วมสร้างเนื้อหาในสื่อ “Consumer-generated brand story” ทำให้การตอบรับสื่อประเภทนี้ได้รับความนิยมสูงและแพร่กระจายได้รวดเร็วกว่า วิธีที่บริษัทผู้ผลิตสินค้าเป็นผู้ ดำเนินการสร้างสร้างสื่อและแพร่กระจายเอง (Muriz and Schau, 2007) นอกจากนี้ การสื่อสารตราสินค้าโดยผ่านการเล่าเรื่อง (Story telling) หรือที่เรียกว่า “Brand narrative” เพื่อการจูงใจลูกค้า/ผู้บริโภค โดยการทำให้เนื้อหามีสาระประโยชน์นั้นมีหลักการการสื่อสารสามประการคือ (Keir,2002, Bert,2005) (1) บริบทของการรับรู้ (Context: The structure of the performance) (2) ลักษณะสาระ (Content :The substance of the performance) และ (3) วิธีดำเนินการ (Process : The activity of the performance)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการสร้างการรับรู้ตราสินค้านั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและต้นตอที่สำคัญคือ สาระของสื่อผนวกร่วมกับผู้นำทางความคิด และ ความร่วมมือของกลุ่มแฟนเพจที่ร่วมสร้างให้เกิดเนื้อหาเพิ่มเติมดังภาพ 1 โดยที่ในการรับรู้ตราสินค้านั้นประเด็นที่สำคัญคือ ภาพลักษณ์ของตราสินค้า โดยความหมายของภาพลักษณ์ คือ การรับรู้คุณลักษณะต่างๆที่ตราสินค้าที่ปรากฏอยู่ในตัวลูกค้าจนเกิดเป็นการเชื่อมโยงระหว่างตราสินค้านั้นในใจของลูกค้า หรืออาจจะนิยามได้ว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าคือ ความรู้ในมิติต่างๆของตราสินค้าที่ติดอยู่ในตัวลูกค้าไปตลอด (Engel et. al., 1995) เราอาจจะ

เชื่อมโยงคุณลักษณะต่างๆของสินค้าจนเกิดเป็น
ภาพลักษณ์ของตราสินค้าได้โดยอาศัย จาก

น้ำอัดลมตราเป๊ปซี่ ดังภาพ 3

ภาพ 3 คุณลักษณะของสินค้าที่เชื่อมโยงเป็นภาพลักษณ์ของ เป๊ปซี่

ที่มา: Brand Image and Brand Association Available from <http://www.watoowatoo.net/mkgr/>

ภาพลักษณ์ตราสินค้าแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยได้หลายรูปแบบ Keller (1993) แบ่งภาพลักษณ์เป็น 3 ด้านคือ (1) คุณสมบัติที่จับต้องได้ เช่น บรรจุภัณฑ์ ราคา สี กลิ่น ลักษณะที่กล่าวนี้บางที่เรียกว่า ภาพลักษณ์ด้านสัญลักษณ์ (Symbolic Image) (2) ภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ (Functional Image) คือการนำไปใช้งานคุณสมบัตินี้บางครั้งก็ไปเป็นส่วนหนึ่งของความภูมิใจในการใช้ (Self-esteem) (Park et. al., 1986) และ (3) ภาพลักษณ์ในใจ (Brand attitude) ซึ่งหมายถึงคุณค่าตราสินค้านั้นที่ถูกประเมินโดยลูกค้า การ

แบ่งภาพลักษณ์ตราสินค้าที่กล่าวมานี้ ยังมีข้อจำกัดหลายประการดัง เช่น “Brand X has a lot of shops everywhere in the country” หรือ “I love brand X” ข้อความเหล่านี้ไม่สามารถนำไปร่วมในการแบ่งในกลุ่มของภาพลักษณ์สินค้านี้ที่ Keller และ Aker แบ่งไว้ข้างต้น ดังนั้นจึงมีผู้ศึกษาในการแบ่งองค์ประกอบของภาพลักษณ์ที่แตกต่างออกไป เช่น Korchia(2009) แบ่ง ภาพลักษณ์ออกเป็นถึง 15 ด้าน โดยรวมเอาลักษณะของบริษัทผู้ผลิตเข้าร่วมด้วย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากขอบเขตกำหนด โดยมีข้อมูล 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จำนวนแฟนเพจที่เพิ่มขึ้นในช่วงเวลาที่ศึกษา ส่วนที่ 2 การสกัดข้อมูลเป็นข้อความ โดยใช้หลักการแบ่งภาพลักษณ์ตราสินค้าเป็น 3 ด้านของ Aker และ Korchia มาบูรณาการร่วมกัน ดังนี้ (1) ภาพลักษณ์ด้านสัญลักษณ์ (Symbolic image) หมายถึงคุณสมบัติที่จับต้องได้ เช่น ภาพชนะบรรจุความยาวนานที่อยู่ในตลาด รวมทั้งองค์การที่เป็นเจ้าของตราสินค้า (2) ภาพลักษณ์ด้านอารมณ์ (Emotional Image) หมายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการบริโภคตราสินค้า/บริการนั้นๆ ซึ่งอาจจะอิงอยู่กับทัศนคติทางสังคม และ (3) ภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ (Functional Image) หมายถึงภาพลักษณ์ที่เกิดจากการนำไปใช้หรือบริโภค เช่น รับประทานง่าย ล่าช้าในการให้บริการ

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสกัดข้อมูลจากกิจกรรมในแต่ละโพสต์ของตัวอย่างสินค้า/บริการที่ศึกษาแล้วแปลงให้เป็นรูปแบบเดียวกันคือ

ข้อความ จากกิจกรรมในกลุ่มแฟนเพจที่ดำเนินการในแต่ละ โพสต์ของสินค้า

ขั้นตอนที่ 2 ปรับข้อความที่มีความหมายเหมือนกันให้เป็นข้อความเดียวกัน เช่น “ซด” เป็นคำว่า “ดื่ม”

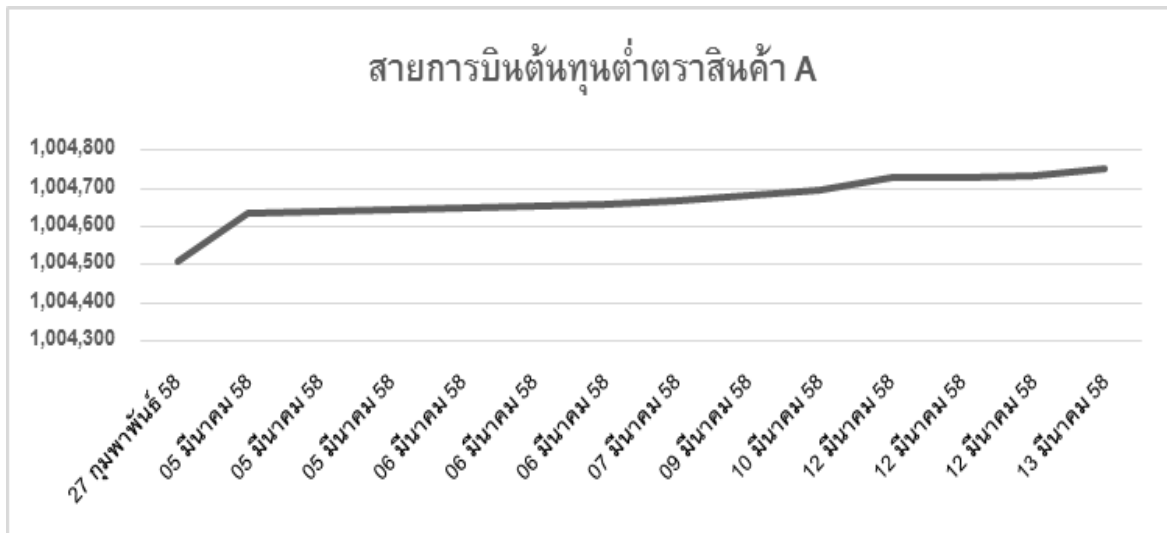
ขั้นตอนที่ 3 จัดโครงสร้างข้อมูลให้เป็นรูปแบบเพื่อทำการวิเคราะห์กับรูปแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัย

ภายหลังการวิเคราะห์ปัจจัย นำตัวแปรเชิงประจักษ์ในแต่ละปัจจัยไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สถิติ Cronbach's Alpha ที่ยอมรับได้ ที่ค่ามากกว่า 0.7

ผลการวิจัย

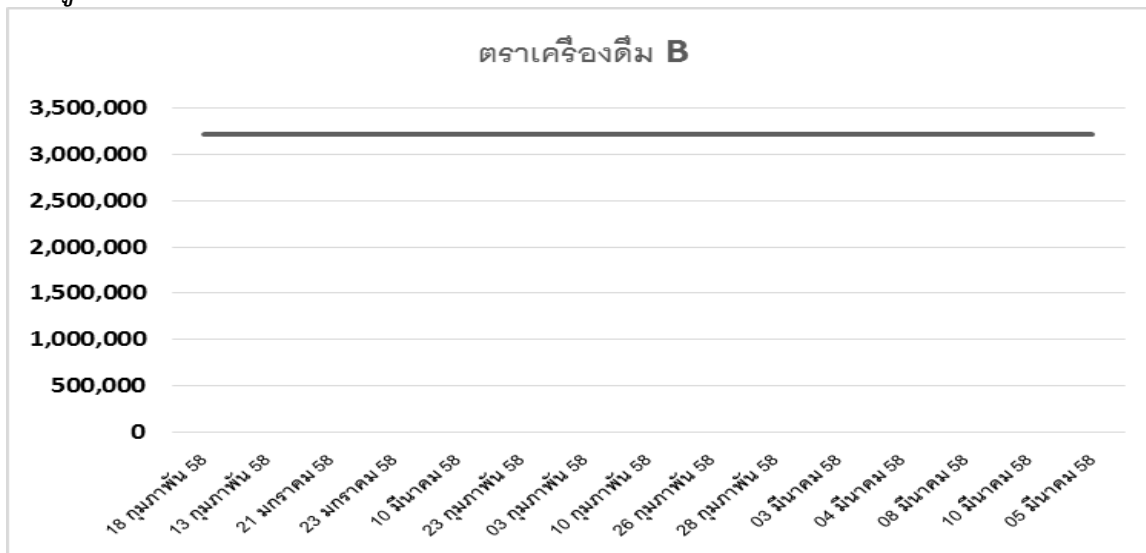
ผลการศึกษาพบว่า จำนวนแฟนเพจในบริการสายการบินราคาถูก มีจำนวนเพิ่มขึ้นสูงกว่าสินค้าประเภทอื่นๆ ทั้งนี้จะเป็นเพราะมีการเดินทางด้วยสายการบินแทนที่การเดินทางด้วยวิธีอื่น รวมทั้งการเดินทางด้วยสายการบินจำเป็นต้องเข้าไปค้นหาข้อมูลในการเดินทางและการส่งเสริมการขายในการให้ราคาพิเศษ กราฟที่ 1-3

กราฟที่ 1 แสดงจำนวนแฟนเพจของสายการบินต้นทุนต่ำ

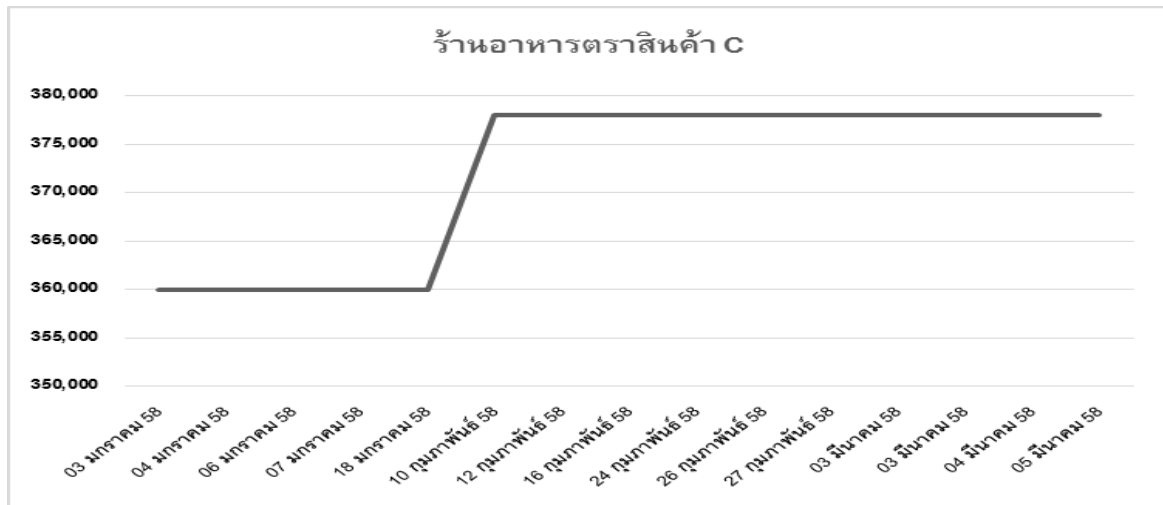
ที่มา : จากการเก็บข้อมูลในเฟสบุ๊ก เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 (ตราสินค้า A เป็นชื่อสมมติของสายการบินตราหนึ่ง)

แผนภูมิ 2 แสดงจำนวนแฟนเพจของเครื่องบินเช่าเหมาตราสินค้า B

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลในเฟสบุ๊ก เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 (ตราสินค้า B เป็นชื่อสมมติของเครื่องบินเช่าเหมาตราหนึ่ง) แสดงจำนวนแฟนเพจในช่วงที่เก็บข้อมูล ซึ่งมีอัตราค่อนข้างคงที่

แผนภูมิ 3 แสดงจำนวนแฟนเพจของร้านอาหารตราสินค้า C

ที่มา : จากการเก็บข้อมูลในเฟซบุ๊กมิถุนายน พ.ศ. 2558 (ตราสินค้า C เป็นชื่อสมมติของร้านอาหารตราหนึ่ง) จากแผนภูมิ 3 เห็นได้ว่าจำนวนแฟนเพจเพิ่มขึ้นมากอันเนื่องมาจากการส่งเสริมการขายผ่านโพสในช่องทางเฟซบุ๊ก

การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ตาราง 1 แสดงข้อมูลจำนวนสมาชิกในกลุ่มเสมือน ที่เป็นแฟนเพจของสินค้า/บริการแต่ละประเภทที่ปรากฏในเฟซบุ๊ก

ประเภท	Fan Page	จำนวน Post Advertising	ข้อความของสมาชิกในกลุ่มเสมือนต่อ Post
สายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Air Line Brand A1)	1,004,637	15	$P_{1j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$
สายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Air Line Brand A2)	431,127	15	$P_{2j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$
เครื่องดื่ม (Soft Drink B1)	12,160,626	15	$P_{3j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$
เครื่องดื่ม (Soft Drink B2)	3,217,294	15	$P_{4j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$
อาหารญี่ปุ่น (Food C1)	360,000	15	$P_{5j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$
อาหารด่วน (Fast Food C2)	2,300,000	15	$P_{6j} = \{x_1, x_2, \dots, x_m\}$ $j=1,2,\dots,15$

ที่มา : จากการรวบรวมจากเฟซบุ๊ก มกราคม-มิถุนายน พ.ศ. 2558 โดยแฟนเพจ เลือกเฉพาะปฏิสัมพันธ์ใว้ของการแสดงความคิดเห็น

ตาราง 2 จากตัวแปร(ข้อความ) ทั้งหมด 51 ตัว

ปัจจัย	จำนวนตัวแปรเชิงประจักษ์ ในแต่ละปัจจัย	ค่า Cronbach's Alpha
ปัจจัยที่ 1	22	0.723
ปัจจัยที่ 2	15	0.754

ที่มา: จากการวิเคราะห์

จากตาราง 1 และ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัย
ได้ปัจจัย สองกลุ่ม เมื่อตรวจสอบกับวรรณกรรมใน
ส่วนที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์สินค้า (Aker,1990 และ
Korchia,2009) จึงกำหนดชื่อปัจจัยดังนี้

**ปัจจัยที่ 1 (R1) ภาพลักษณ์ทาง
สัญลักษณ์/อารมณ์ (Symbolic/Emotion
Image)**

**ปัจจัยที่ 2 (R2) ภาพลักษณ์ด้านหน้าที่
(Functional Image)**

ตาราง 3 แสดงกลุ่มของสาระ (Content) ที่สร้างภาพลักษณ์ของสินค้าที่ปรากฏในโพส และจากสมาชิกใน
แฟนเพจ (กลุ่มเสมือน)

ประเภทสินค้า	ภาพลักษณ์ด้านสัญลักษณ์/อารมณ์ (R1: Symbolic/Emotional Image)	ภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ (R2: Functional Image)
เครื่องดื่ม ตราสินค้า 1	<ul style="list-style-type: none"> ● ขวดแก้ว ● อายุยาวนาน ● คนรุ่นใหม่ ● เย็น ● สดชื่น ● หายร้อน ● สีสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ดื่มเวลาร้อน ● ดื่มคู่กับอาหาร ● ดื่มสะดวก ● ซ้ำ ● ดื่มได้ทุกที่
เครื่องดื่ม ตราสินค้า 2	<ul style="list-style-type: none"> ● แจก ● ชาเขียว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ดื่มดับกระหาย ● ดื่มเพื่อสุขภาพ
อาหารญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> ● ผัก เห็ด ● สุขภาพ สด สะอาด ● ครอบครั้ว ● อาหารกลางวัน อาหารญี่ปุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● การกินมีรูปแบบ ● เลือกอาหารหลากหลาย

อาหารจานด่วน	<ul style="list-style-type: none"> ● อาหารจานด่วน สะดวก รวดเร็ว ● ไร้ทอด ● ของกินกลุ่มเด็ก/วัยรุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ง่ายในการรับประทาน ● กินได้ทั้งวัน
สายการบินต้นทุนต่ำ 1	<ul style="list-style-type: none"> ● การท่องเที่ยว ● เน้นราคาถูก ● ส่งเสริมการขายเกินความเป็นจริง ● คนทั่วไปก็ใช้บริการได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการเลื่อนเวลา ● ลำช้า
สายการบินต้นทุนต่ำ 2	<ul style="list-style-type: none"> ● เครือข่าย การทำ CSR ● ขวนท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> ● มีการเลื่อนเวลา ● บริการไม่ดี

ที่มา : ได้มาจากการคำนวณและการตีความตามหมายของวรรณกรรมเรื่องการแบ่งภาพลักษณ์ของสินค้า

ภายหลังจากวิเคราะห์ปัจจัยจาก ข้อมูล เชื้อมันของแต่ละปัจจัย ผลการวิเคราะห์ปรากฏดัง ทั้งหมด จึงนำไปจำแนกเป็นการวิเคราะห์ในสินค้า/ ตาราง 4 บริการ แต่ละประเภท โดยการหาค่าความวาม

ตาราง 4 ตารางข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยในการกำหนดภาพลักษณ์ในด้านต่างๆ และวิเคราะห์ความ เชื้อมันในการวัดของตัวแปรเชิงประจักษ์

ประเภทสินค้า/บริการ	จำนวนตัวแปร รูปธรรม	ปัจจัยนามธรรม	ค่าความเชื้อมัน
เครื่องดื่ม	22 ตัดทิ้ง 6 ตัว	กลุ่มที่ 1 = 9 ตัวแปร กลุ่มที่ 2 = 7 ตัวแปร	R1 = 0.754 R2 = 0.714
อาหาร	16 ตัดทิ้ง 5 ตัว	กลุ่มที่ 1 = 7 ตัวแปร กลุ่มที่ 2 = 4 ตัวแปร	R1 = 0.681 R2 = 0.723
สายการบินต้นทุนต่ำ	13 ตัดทิ้ง 3 ตัว	กลุ่มที่ 1 = 6 ตัวแปร กลุ่มที่ 2 = 4 ตัวแปร	R1 = 0.654 R2 = 0.705

ที่มา จากการคำนวณวิเคราะห์ปัจจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ได้รูปแบบการแพร่กระจายของอัตรา การของแฟนเพจที่แตกต่างกันในสินค้าที่ศึกษา 3

ประเภท โดยสินค้าอาหารมีการเปลี่ยนแปลงสูงใน กรณีที่โพสของสินค้ามีความโดดเด่น และมีแฟน เพจที่เป็นผู้นำเข้าช่วยจุดกระแส ทำให้มีจำนวน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมจำนวนมาก

(2) ผลการศึกษาเนื้อหาสาระโดยใช้ข้อมูลจากกิจกรรมของกลุ่มเสมือนจากสื่อโฆษณาในโพสในกลุ่มสินค้าที่ศึกษา โดยใช้เทคนิคการสกัดข้อความ ภาษาไทยที่สื่อสารในโพสที่เกี่ยวข้องกับสินค้าประสบการณ์การบริโภคตราสินค้านั้น รวมทั้งความรู้สึกที่ได้รับ ข้อมูลที่ได้นำมา ทำการปรับข้อความให้เป็น “Clean Data” แล้วจึงทำการปรับข้อมูลให้อยู่ระดับเดียวกันเช่นความหมายเดียวกัน (Transform) หลังจากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ในลักษณะการหาความรู้ในวิทยาการที่เรียกว่า การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ข้อมูลที่เป็นข้อความภาษาไทยที่เก็บรวบรวมได้จาก 90 โพส โดยแต่ละโพส มีจำนวนข้อความไม่เท่ากัน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยได้เพียง 2 ปัจจัยโดยใช้เทคนิคการหมุนแกน Principal Component โดยปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วยข้อมูลที่ปรากฏเป็นลักษณะภาพลักษณ์ทางสัญลักษณ์ และภาพลักษณ์ทางด้านอารมณ์ อยู่ร่วมกันในการวิเคราะห์ปัจจัย โดยตั้งชื่อปัจจัยที่ 1 ว่า ภาพลักษณ์ทางด้านสัญลักษณ์และ อารมณ์ (Symbolic/Emotion Image) ส่วนปัจจัยที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่เป็นลักษณะหน้าที่ตั้งชื่อว่า ภาพลักษณ์ทางหน้าที่ (Functional Image) ผลการวิเคราะห์นี้ตรงกับงานศึกษาของ (SRI, 2007) สาเหตุที่ไม่สามารถสกัดปัจจัยด้านอารมณ์ออกมาได้เด่นชัด อาจเนื่องจากการถ่ายทอดอารมณ์เป็นข้อความในโพสอย่างไม่แสดงออกมาได้ชัดเจน เพราะระดับทางอารมณ์นั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตัวในใจของผู้บริโภค ไม่สามารถสังเกตได้เว้นแต่จะต้องมีการสอบถาม หรือสังเกตจากภาษากายทางแววตา ท่าทาง ยกเว้นในกรณีที่ควบคุมตัวเองไม่ได้ก็จะแสดงออกมาด้วย

พฤติกรรมทางกาย/วาจา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior)

(3) ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปสนับสนุนการทำตลาดในประเทศไทยที่ใช้ประสบการณ์ของลูกค้าเป็นผู้ร่วมสร้าง(Co-creator) เช่นเดียวกับที่ใช้ในต่างประเทศในงานศึกษาของ Escalas et al. (2004) ซึ่งส่งผลให้สินค้า/บริการออกแบบได้ตรงใจลูกค้ารวมทั้งยังเป็นการสร้างกลุ่มผู้บริโภคในตราสินค้าเดียวกันทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “sense of Brand community” (Bert , 2005)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาคั้งนี้ยังมีข้อจำกัดในส่วนของข้อมูลที่ยังอยู่ในวงจำกัดกับโดเมนของสินค้า/บริการบางกลุ่มซึ่งพลังทางด้านประสบการณ์ของลูกค้าอาจจะยังไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเป็นสินค้าที่วิธีการบริโภคไม่ซับซ้อนมากนัก ดังนั้นถ้ามีการศึกษาขยายไปยังสินค้ากลุ่มอื่นที่ต้องใช้ประสบการณ์มากเช่น เครื่องสำอาง หรือธุรกิจบริการ ด้านการรักษาพยาบาลซึ่งสินค้า/บริการกลุ่มดังกล่าว นอกเหนือจากการสร้างมูลค่ามาแล้ว กลุ่มผู้บริโภคยังต้องอาศัยความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการเลือกซื้อตราสินค้า ดังนั้นถ้าธุรกิจนำผลการศึกษาคั้งนี้ไปเชื่อมโยงกับด้านภาพลักษณ์ของสินค้า/บริการ รวมทั้งการศึกษปัจจัยที่เป็นกลุ่มผู้นำทางความคิด ที่ส่งผลต่อจำนวนการเข้าไปร่วมมีปฏิสัมพันธ์ในโพสของสินค้าก็จะสร้างมูลค่าทางการตลาดให้สูงขึ้นและสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Aaker J.L., (1990). Dimensions of brand personality, **Journal of Marketing Research**, 34, pp.347-356.
- Belch, G.E., (2009). **Advertising and Promotion: An Integrated Marketing Communications Perspective**. Sydney Australia: Mc-Graw Hill.
- Berelson, B. (1952). **Content Analysis in Communication Research**, New York: The Free Press.
- Belch, G. E., Belch, M.(2003), A Content analysis study of the use of celebrity endorsers in magazine advertising, **Journal of Broadcasting & Electronic Media**, 45(4), 635–655.
- Bert, Ronald S., (2005). **Network Duality of Social Capital**,Oxford University Press, New York.
- Blumler, J.G. and Katz, E. (1974). **The Uses of Mass Communications: Current Perspectives on Gratifications Research**. Beverly Hills, CA: Sage
- Bovee, Courtland I, Houston J., & Thill, Hohn V.,(1995). **Marketing**, 2nd ed. New York McGraw – Hill.
- Chevalier, Judith A, and Dina Mayzlin,(2006). The Effect of Word of Mouth on Sales. **Journal of Marketing Research**, 43 (3), pp. 345-354.
- Chiu Chao-Min, A., Meng-Hsiang Hsu, B and Eric T.G. Wang,(2006), **Understanding knowledge sharing in virtual communities: An integration of social capital and social cognitive theories**. *Decision Support Systems* 42 (2006) pp.1872–1888.
- Engle, J. F., Blackwell, R. D., and Miniard, Paul W. (1995). **Consumer Behavior**, 8th ed. Orlando: The Dryden Press.
- Escalas ,Jennifer Edson,(2004), Narrative processing: building consumer connections to brands, **Journal of Consumer Psychology**, v. 14, n. 1 & 2, pp. 168-179.
- Ferber, R., & Wales, H.G., (1958). **Motivation and Market Behavior**. Home Wood Il,Erwin.
- Godes, D., et.al. (2005) The Firm’s Management of Social Interactions. **Marketing Letters** 16 (3), 415-428.
- Harter, S. (1982). The perceived competence scale for children. **Child Development**, 53, 87-97.
- Henning, Thruau, et, al., (2010). The Impact of New Media on Customer Relationship, **Journal of Service Research**, 13(3), pp.311-330.

Homans, George C., (1958), Social Behavior as Exchange , **American Journal of Sociology**, Vol. 63, No. 6, 1858-1958

Kassarjian H.H., (1969), The Negro and American Advertising, **Journal of Marketing Research**, 6, pp.29-39.

Kassarjian, Harold, H.,(1977). Content Analysis in Consumer Research. **The Consumer Research**, 4(1), pp. 8-18.

Keir, Elam (2002).**The Semiotics of Theatre and Drama**, London: Routledge.

Keller, Kevin Lane,(2008). **Strategic Brand Management: A European Perspective** Paperback , 29. The United States of America: Financial Times/ Prentice Hall

บทความวิชาการ

ความสำคัญของคุณภาพการบริการต่อความสำเร็จของธุรกิจ

ภาวิณี ทองแถม¹

บทคัดย่อ

คุณภาพการบริการเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการ ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจได้ตระหนักถึงความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จของธุรกิจ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอความคิดและรูปแบบของคุณภาพการบริการ ความสำคัญของคุณภาพการบริการที่มุ่งมองด้านความคิดและหลักการ โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เครื่องมือในการวัดคุณภาพการบริการ แบบจำลองช่องว่างการรับรู้คุณภาพการบริการ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ และเสนอแนะเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ โดยใช้รูปแบบในการวัดจาก SERVQUAL เพื่อให้ธุรกิจสามารถอำนวยความสะดวกที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดเพื่อสร้างความพึงพอใจที่ยั่งยืนแก่ผู้รับบริการ

คำสำคัญ : คุณภาพการบริการ, ความสำเร็จของธุรกิจ, ความคาดหวังของผู้รับบริการ

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจักรพงษ์สุวรรณารณ 22/41 ถ.วิภาวดีรังสิต แขวงดินแดง เขตดินแดง กทม. 10400
e-mail: dr.pawinee.rmutto@gmail.com

The Importance of Service Quality for Business Success.

Pawinee Thongyam¹

Abstract

The service quality is a management tool which businesses currently have recognized its importance for business success. This article aims to present ideas and forms of service quality as well as the importance and principles of service quality by means of a literature review . It will also outline the variables influencing service quality and suggest an instrument for measuring it, particularly the SEVQUAL measure, in order for businesses to deliver the best quality of services in order to sustain the highest customer satisfaction.

Keywords: service quality, business success, customer expectation

---

¹ Lecturer, Marketing, Department of Faculty of Business Administration and Information Technology Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Chakrabongse Bhuvanarth Campus
122/41 Vibhavadi Rangsit Road Dindeang Sub-District, Dindeang District Bangkok 10400
e-mail: dr.pawinee.rmutto@email.com

บทนำ

คุณภาพการบริการมีความสำคัญและมีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับองค์กรและธุรกิจ ในสังคมปัจจุบัน พบว่าอุตสาหกรรมบริการมีแนวโน้มที่จะมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง สาเหตุสำคัญมาจากความเป็นอยู่ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพของประชาชนที่ดีขึ้น ประชาชนได้รับการศึกษาและมีรายได้สูงขึ้น จึงส่งผลให้เกิดความต้องการการบริการในรูปแบบต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต คุณภาพการบริการจึงต้องมีความหลากหลาย และมีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต จากกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลให้การบริการเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้บริโภคในฐานะของผู้รับบริการ อีกทั้งยังก่อให้เกิดผลดีทางเศรษฐกิจและสังคมต่อระบบการประกอบธุรกิจ

ความสำคัญของคุณภาพการบริการเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน การวัดคุณภาพการบริการทางการตลาดจึงเป็นสิ่งท้าทายของนักการตลาดทุกยุคสมัย ได้มีการคิดค้นเครื่องมือต่างๆ (Seth, Deshmukh & Vrat, 2005) คุณภาพการบริการเป็นเรื่องที่มีความสำคัญทั้งในภาครัฐและเอกชน ให้ความสนใจกับคุณภาพการบริการจากมุมมองของลูกค้า เป็นที่ยอมรับว่าในองค์กรมีการพัฒนา มากที่สุด (Fache, 2000; Nadiri and Hussain, 2005; Oh and Parks, 1997) ปัจจัยสำคัญของความประสบความสำเร็จของธุรกิจ แนวโน้มของการจัดการคุณภาพมีผลต่อการส่งเสริมธุรกิจและมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจของประเทศ คุณภาพการบริการมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ความสำเร็จของธุรกิจขึ้นอยู่กับคุณภาพการบริการ ดังนั้นการศึกษาเรื่อง

คุณภาพการบริการ คือ การทำความเข้าใจจุดเริ่มต้นของคุณภาพการบริการและพัฒนา ศักยภาพในการแข่งขันทั้งในประเทศที่มีการพัฒนาและประเทศกำลังพัฒนาซึ่งคุณภาพการบริการเป็นสิ่งสำคัญสำหรับองค์กรและธุรกิจ ในการวัดและประเมินคุณภาพของการบริการแบบ การเผชิญหน้า (Brown and Bitner, 2007) คุณภาพการบริการมีส่วนในการสร้างคุณค่าตราสินค้าจากความพึงพอใจและความภักดีของผู้ใช้บริการ โดยความพึงพอใจเกิดได้จากความประทับใจในการได้รับบริการที่ตรงหรือเหนือความคาดหวัง คุณภาพการบริการถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับทุกธุรกิจ เพราะเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในการสร้างความแตกต่างและความสามารถในการแข่งขัน คุณภาพการบริการสามารถรักษา ลูกค้าไว้ได้ในระยะยาว สำหรับคุณภาพของการบริการนั้น คือ การจัดการบริการให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า คุณภาพการบริการ เป็นการตอบสนองความคาดหวังหรือความต้องการ ของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริการ คุณภาพการบริการ มีความสัมพันธ์ โดยตรงกับความสำเร็จของธุรกิจ บทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ในด้านรายได้ คุณภาพการบริการที่ดีทำให้ลูกค้ามีความภักดี ดังนั้น ภายใต้อาภรณ์แข่งขันที่รุนแรงของแต่ละธุรกิจ การยกระดับคุณภาพการบริการ จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญ ควรจะนำมาใช้ในธุรกิจในการพัฒนาคุณภาพการบริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการ เกิดความพึงพอใจและประทับใจ มาตรฐานของการบริการที่ดีถูกกำหนดโดยคำว่าคุณภาพ ซึ่งมุมมองในปัจจุบันนั้นแตกต่างกันไป ปัจจุบันการตัดสินระดับคุณภาพได้ถูกเปลี่ยนมาเป็นความถูกต้องที่ผู้รับบริการเป็นผู้กำหนดและต้องการ ซึ่งคุณภาพจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อลูกค้าได้สัมผัส ได้ใช้สินค้าหรือ

บริการนั้น หากลูกค้ารับรู้ถึงสิ่งที่ได้รับเท่ากับหรือสูงกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง ลูกค้าจะเกิดความพึงพอใจ และอยากใช้สินค้าและบริการนั้น แต่ในทางกลับกันหากลูกค้าได้รับสินค้า หรือการบริการ ที่ต่ำกว่าความคาดหวังลูกค้าจะไม่เกิดความพึงพอใจและปฏิเสธที่จะใช้สินค้าและบริการนั้น จากมุมมองที่เปลี่ยนไปของการให้ความหมายของคำว่า “คุณภาพ” ทำให้ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลายเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปรับกลยุทธ์ขององค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า นั้นย่อมมีโอกาสในธุรกิจอย่างยั่งยืน เพื่อการบริการที่เป็นเลิศทำให้องค์กรนั้นมีความแตกต่างและโดดเด่นออกมาจากคู่แข่งทั้งหลาย คุณภาพของการบริการ จึงนับได้ว่าเป็นความสามารถในการแข่งขันที่สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ โดยความพึงพอใจทำให้เกิดความต้องการที่จะมาใช้บริการและทำให้เกิดการมาใช้บริการซ้ำ นับว่าเป็นผลดีต่อฐานะทางเศรษฐกิจขององค์กร แม้ว่า การบริการเป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ แต่ในเชิงวิชาการ การบริการสามารถวัดได้ว่าเป็นการบริการที่มีคุณภาพโดยใช้ความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อองค์กรเปรียบเทียบกับความรู้สึกลหลังจากที่ได้สัมผัสกับบริการจริง ดังนั้นคุณภาพการบริการจึงเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ที่ในปัจจุบันองค์กรและธุรกิจต่างตระหนักและให้ความสำคัญมาก

จากความสำคัญดังกล่าวต้องการนำเสนอบทความเรื่อง คุณภาพการบริการ ความสำคัญแห่งความสำเร็จของธุรกิจโดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

แนวความคิดคุณภาพการบริการ

แนวความคิดคุณภาพการบริการตามทัศนะของ Gronroos (1990); Zeithaml and Bitner (2003) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจบริการเกิดขึ้นระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1985) กล่าวว่า คุณภาพการบริการเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการรับรู้ และความคาดหวังของผู้ใช้บริการเพราะบริการนั้นไม่สามารถจับต้องได้ทำให้การประเมินคุณภาพการบริการยากกว่าคุณภาพสินค้า การประเมินคุณภาพการบริการเกิดขึ้นระหว่างการส่งมอบบริการ และผลลัพธ์ของการบริการซึ่งคุณภาพการบริการในการรับรู้ของลูกค้า มาจากกระบวนการประเมินของลูกค้า โดยการเปรียบเทียบระหว่างการรับรู้การส่งมอบบริการกับความคาดหวังของลูกค้า

แนวความคิดของ Buzzell and Gale (1987) กล่าวว่าคุณภาพการบริการเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับความสนใจและมีการให้ความสำคัญอย่างมากดังที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น คุณภาพการบริการเป็นเรื่องที่ซับซ้อนขึ้นอยู่กับการมองหรือทัศนะของผู้บริโภคที่เราเรียกกันทั่วไปว่า ลูกค้า คุณภาพการบริการ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจบริการ คุณภาพของบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งได้ การเสนอคุณภาพการบริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำ ผู้รับบริการจะพึงพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการตามรูปแบบที่ต้องการ

คุณภาพการบริการเป็นโมโนทัศน์ในการประเมินของผู้รับบริการโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่คาดหวัง กับการบริการที่

รับรู้จริง จากผู้ให้บริการ ซึ่งหากผู้ให้บริการสามารถให้บริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ หรือสร้างการบริการที่มีระดับสูงกว่าที่ผู้รับบริการได้คาดหวัง จะส่งผลให้การบริการดังกล่าวเกิดคุณภาพการบริการซึ่งจะทำให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจจากบริการที่ได้รับเป็นอย่างมาก (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1988: 40; Fitzsimmons and Fitzsimmons, 2004; Kotler and Anderson, 1987) ผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ พบว่าการประเมินคุณภาพการบริการตามการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นไปในรูปแบบของการเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการบริการที่คาดหวังและการบริการตามที่ได้รับรู้ว่ามีคุณสมบัติต่างกันเพียงใด การบริการที่มีคุณภาพ หมายถึง การบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการหรือผู้บริโภคอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นความพึงพอใจของการบริการจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความคาดหวังของผู้รับบริการหรือผู้บริโภค (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1985) จากการศึกษาการประเมินคุณภาพของการบริการตามการรับรู้ของผู้บริโภค ผลการศึกษาระบุชี้ว่า คุณภาพของการบริการคือ การบริการที่เป็นไปตามหรือสูงกว่าความคาดหวังของผู้บริโภค และได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายคุณภาพของการบริการ

กล่าวสรุปได้ว่า คุณภาพของการบริการ หมายถึง ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจบริการ คุณภาพของบริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะสร้างความแตกต่างของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่งขั้นได้ การเสนอคุณภาพการบริการที่ตรงกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นสิ่งที่จะต้องทำ ผู้รับบริการจะพอใจถ้าได้รับสิ่งที่ต้องการ เมื่อผู้รับบริการมีความ

ต้องการ ณ สถานที่ที่ผู้รับบริการต้องการและในรูปแบบที่ต้องการ

เครื่องมือวัดคุณภาพการบริการ

การวัดคุณภาพการบริการ หมายถึง การวัดช่องว่างของความคาดหวังในการรับบริการของลูกค้ากับบริการ ดังนั้น การประเมินคุณภาพการบริการ คือการวัดความแตกต่างระหว่างความคาดหวัง ความพึงพอใจและคุณค่าที่เกิดขึ้นแก่ผู้ใช้บริการตามตัวแบบที่ใช้วัดคุณภาพการบริการที่ได้รับความนิยมนำมาใช้อย่างแพร่หลายที่ได้รับความนิยมนำมาใช้อย่างแพร่หลายนั้น ได้แก่ ผลงานของ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988) ซึ่งได้พัฒนาเพื่อใช้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริการโดยอาศัยการประเมินพื้นฐานการรับรู้ของผู้รับบริการหรือลูกค้า พร้อมกับได้พยายามหาคำนิยามความหมายของคุณภาพการบริการและปัจจัยที่กำหนดคุณภาพการบริการที่เหมาะสม ผลงานความคิดและ คุณภาพการบริการโดยอาศัยการประเมินจากพื้นฐานการรับรู้ของผู้รับบริการหรือลูกค้าและปัจจัยที่กำหนดคุณภาพการบริการที่เหมาะสม ผลงานความคิดและการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพ SERVQUAL ของ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1990) ได้มาจากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างคุณภาพการบริการ ในระยะเริ่มแรก Parasuraman, Zeithaml and Berry (1988) ได้มีการกำหนดมิติที่ใช้วัดคุณภาพในการบริการ (Dimension of Service Quality) ไว้

10 มิติ คือ การเข้าถึงบริการ การติดต่อสื่อสาร สมรรถนะ ความมีเมตตาจิต ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ การตอบสนองต่อลูกค้า ความปลอดภัย ความเป็นรูปธรรมของบริการ การรู้จัก และเข้าใจลูกค้า ปัจจุบันประกอบด้วยมิติของคุณภาพที่ประเมินโดยผู้รับบริการ 5 มิติ คือ ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles), ความเชื่อถือได้ (Reliability), การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness), การประกันคุณภาพ (Assurance), และความเข้าอกเข้าใจ (Empathy) เครื่องมือที่แบบประเมินคุณภาพการบริการหรือ SERVQUAL ขึ้นกับสองส่วนที่แตกต่างกันคือความคาดหวังของลูกค้าและการรับรู้ที่ลูกค้าได้รับ เพื่อประเมินความคาดหวังในบริการของผู้รับบริการและการรับรู้ของผู้รับบริการต่อบริการที่ได้รับจริง ถ้าคะแนนการรับรู้มากกว่าหรือเท่ากับคะแนนความคาดหวังในคุณภาพการบริการหมายถึงผู้รับบริการมีความพึงพอใจแต่ถ้าคะแนนการรับรู้ต่ำกว่าคะแนนความคาดหวังในคุณภาพการบริการจะหมายถึงผู้รับบริการไม่พึงพอใจในบริการที่ได้รับ SERVQUAL เป็นเครื่องมือวัดความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อคุณภาพการบริการที่แตกต่างกัน ลูกค้าสามารถประเมินผลงานการบริการโดยเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ต้องการกับความคาดหวังที่ต้องการได้รับ ซึ่งมีมาตรวัดความพอใจการบริการ 22 คำถาม ครอบคลุมทั้ง 5 มิติข้างต้น แบบสอบถามจะถามคำถามที่เป็นมาตรวัดทั้ง 22 คำถาม คำถามคือลูกค้าคาดหวังบริการไว้อย่างไรแล้วจึงถามคำถามเดียวกันคือ

บริการที่ได้รับไปนั้น เป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ถ้าบริการที่ได้รับมีความพึงพอใจน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ในตอนแรก แสดงว่าคุณภาพการบริการไม่ดีพอ แต่ในทางกลับกันถ้าความพึงพอใจดีเท่ากับที่คาดหวัง หรือเกินจากการที่ตั้งความหวังไว้ แสดงว่าคุณภาพการบริการดีหรือดีมาก

ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการ

ความคาดหวังกับคุณภาพการบริการ เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าของผู้รับบริการเกี่ยวกับบริการที่จะได้รับเมื่อไปใช้บริการ ความคาดหวังเป็นแนวคิดสำคัญที่ได้นำมาใช้ในการศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคและคุณภาพการบริการ Parasuramam, Zeithaml and Berry (1988) ซึ่งได้เสนอตัวแบบ SERVQUAL เพื่อศึกษาคุณภาพการบริการจากความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อการบริการที่ได้รับ โดยเสนอความคิดเห็นว่า ความคาดหวังหมายถึงความปรารถนาหรือความต้องการของผู้บริโภค โดยความคาดหวังของบริการนี้ไม่นำเสนอถึงการคาดการณ์ว่าผู้ให้บริการจะบริการอย่างไร แต่จะเป็นการพิจารณาว่า ผู้ให้บริการควรจะบริการอะไรมากกว่า กล่าวโดยสรุป ความคาดหวังของผู้รับบริการ เป็นการแสดงออกถึงความต้องการของผู้รับบริการที่อันจะได้รับบริการ โดยความคาดหวังนี้ย่อมมีหลายระดับที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น ความต้องการส่วนบุคคล การได้รับคำบอกเล่า ประสบการณ์ในอดีต เป็นต้น และความ

คาดหวังของผู้รับบริการนี้ หากได้รับการตอบสนองหรือได้รับการบริการที่ตรงตามความคาดหวังก็จะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพในการบริการของผู้ให้บริการ

ทฤษฎีเกี่ยวกับบริการที่คาดหวัง

Parasuraman Zeithaml and Berry (1988) พบปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการมี 4 ปัจจัยตามที่กล่าวแล้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ความต้องการเฉพาะบุคคล เกิดจากความต้องการส่วนตัวของผู้รับบริการ ซึ่งเป็นความต้องการของแต่ละบุคคล 2) การติดต่อสื่อสารด้วยการบอกเล่าด้วยคำพูด เกิดจากคำบอกเล่าปากต่อปาก ซึ่งเป็นคำบอกเล่าที่ได้รับทราบเกี่ยวกับคุณภาพการบริการจากเพื่อนญาติพี่น้องหรือคนรู้จัก ซึ่งเคยมาใช้บริการในสถานบริการแห่งนั้นมาแล้ว และได้รับบริการที่ดี 3) เกิดจากประสบการณ์ในอดีต เป็นประสบการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังและความต้องการอาจจะเป็นประสบการณ์ที่รู้สึกพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อบริการที่เคยได้รับ เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้รับบริการจัดการกับความเสี่ยงในการเลือกใช้บริการ 4) การติดต่อสื่อสารจากภายนอก เป็นสื่อสำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สื่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เพื่อเชิญชวน โน้มน้าวจิตใจ พฤติกรรมของผู้รับบริการหรือผู้รับข่าวสารให้เกิดความคล้อยตามจากสังคมภายนอกของสถานบริการสุขภาพในเรื่องต่าง ๆ

ทฤษฎีการรับรู้คุณภาพการบริการ

ผู้วิจัยศึกษาและได้นำทฤษฎีของนักวิชาการที่ให้ความหมายของการรับรู้คุณภาพการบริการโดยเชื่อมโยงกับคุณภาพการบริการที่

เหมาะสม (Antioned and Van Raaij, 1988) กล่าวว่า การรับรู้คุณภาพเกิดจากความคาดหวังของลูกค้า สินค้าหรือบริการจะมีคุณภาพสูงก็ต่อเมื่อความต้องการของลูกค้าตรงกับความคาดหวังที่ตั้งไว้ การรับรู้คุณภาพที่สูงต่อสินค้าหรือการบริการลูกค้าจะทำการพิจารณาจากความเหมาะสมของการใช้งาน ความคงทน ความปลอดภัย ความสะดวกสบาย ความไว้วางใจ ความถี่ในการใช้บริการและบริการหรือสินค้าจะมีคุณภาพเมื่อลูกค้าได้ทำการเปรียบเทียบการรับรู้จริงกับความคาดหวังต่อสินค้าหรือบริการนั้น (Gronroos, 1990) กล่าวว่า การรับรู้คุณภาพการบริการประกอบไปด้วย 2 ลักษณะคือ ลักษณะทางด้านเทคนิคหรือผลที่ได้และลักษณะตามหน้าที่หรือความสัมพันธ์ของกระบวนการโดยที่คุณภาพด้านเทคนิคเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับ ผู้ให้บริการจะใช้เทคนิคอะไรที่จะทำให้ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการเกิดความพึงพอใจตามความต้องการพื้นฐาน การรับรู้คุณภาพที่ดีเกิดขึ้นเมื่อความคาดหวังของลูกค้าตรงกับ การรับรู้ที่ได้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ถ้าความคาดหวังของลูกค้าต่อการบริการหรือสินค้าหรือบริการนั้นสูง โดยที่ความคาดหวังต่อคุณภาพจะได้รับอิทธิพลการสื่อสารทางตลาดการสื่อสารแบบปากต่อปาก ภาพลักษณ์องค์กร และความต้องการของลูกค้าเอง ส่วนลักษณะตามหน้าที่จะเป็นการพิจารณาจากผู้ให้บริการจะอย่างไรให้การบริการดีเท่ากับการรับรู้จากประสบการณ์ของลูกค้าที่ผ่านมา

ความคาดหวังของผู้รับบริการเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังซึ่งเกิดจากผู้รับบริการเองนั้น มี 3 องค์ประกอบคือ คำบอกเล่าปากต่อปาก ความต้องการส่วน

บุคคล และประสบการณ์ในอดีต และอีกองค์ประกอบหนึ่งเกิดจากผู้ให้บริการซึ่งเกิดจากการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ไปสู่ผู้รับบริการ องค์ประกอบเหล่านี้มีผลต่อความคาดหวังของผู้รับบริการต่อบริการที่ได้รับ (Zeithamal, et al., 1990) ความคาดหวังของผู้รับบริการแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ซึ่งแตกต่างกันระหว่างระดับบริการที่ปรารถนา และระดับบริการที่เคยได้รับ ในระดับแรก เกิดจากผู้รับบริการหวังว่า ควรได้รับหรือควรจะเป็นส่วนระดับที่สอง ผู้รับบริการได้รับบริการเหมือนที่ผ่านมาในครั้งก่อน ๆ ก็เลยยอมรับในบริการนี้ได้ (Berry and Parasuraman, 1991) โดยแปรตามทัศนคติ ประสบการณ์ที่เคยรับบริการ การได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากผู้ให้บริการ และลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล แล้วนำมาคาดการณ์ว่าจะต้องได้รับการบริการตามความคาดหวัง Rust and Oliver (1994) ได้กล่าวว่า ผู้รับบริการประเมินคุณภาพการบริการจากความพึงพอใจที่มีต่อการบริการ โดยประเมินจากความคาดหวังที่คาดการณ์ไว้กับบริการที่ได้รับ ถ้ามีความแตกต่างกันก็ไม่พึงพอใจ และประเมินว่าบริการนั้นด้วยคุณภาพ ความคาดหวังของผู้รับบริการนั้นได้ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยการพิจารณาจากประสบการณ์การรับรู้ของตนเองในบริการที่ได้รับครั้งก่อน และการได้รับข่าวสาร ซึ่งบริการที่จะทำให้ผู้รับบริการพึงพอใจต้องตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการต้องทราบถึงระดับความคาดหวังที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจด้วย

การพิจารณาคุณภาพของการบริการ

Zeithaml, Berry and Parasuraman (1996) ที่กล่าวว่า คุณภาพการบริการมีความเชื่อมโยงเชิงบวกต่อความจงรักภักดี สอดคล้องกับ Oliver (1999) ที่กล่าวว่า เมื่อผู้บริโภคมีความรู้เกี่ยวกับตราสินค้าเพียงพอ จะสามารถชี้ชัดได้ว่าตราสินค้านั้น มีความสามารถในการบริการได้ดีมากกว่าในเรื่องใดเมื่อเทียบกับคู่แข่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bourdeau (2005) ที่กล่าวว่า ผู้บริโภคมีความจงรักภักดีอย่างเข้าใจ อยู่บนพื้นฐานของความชอบในแต่ละองค์ประกอบของขีดความสามารถในการบริการ แสดงว่าคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีเชิงบวกมีความเกี่ยวข้องกัน ซึ่ง Zeithaml, Berry and Parasuraman (1996) กล่าวว่า คุณภาพการบริการ คือ ประสบการณ์ทั้งหมดซึ่งลูกค้าประเมินออกมาได้ เพื่อนำเสนอบริการที่คุณภาพดีที่สุดจึงจำเป็นต้องรู้ถึงสิ่งที่ลูกค้าต้องการอย่างแท้จริงสิ่งที่ลูกค้ามี และสิ่งที่ลูกค้าชื่นชมยินดี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความจงรักภักดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bourdeau (2005) ที่พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีองค์ประกอบของความไว้วางใจมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดี ซึ่งความสามารถของผู้ให้บริการที่จะสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า การเป็นที่พึ่งพาอาศัยได้ ความซื่อสัตย์จริงใจ ความมีสมรรถนะในการบริการ การบริการอย่างตรงไปตรงมาและเป็นประโยชน์ มีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีในด้าน ความเข้าใจ ความรู้สึก พฤติกรรม และการกระทำความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติพบว่า หากลูกค้ามีความพึงพอใจสูง จะมีความจงรักภักดีสูงด้วย สอดคล้อง

กับ Zeithaml, Bitner and Gremler (2006) ได้อธิบาย ความพึงพอใจกับคุณภาพการบริการ ว่า ความพึงพอใจนั้นเกิดจากปัจจัย 3 อย่าง คือ คุณภาพการบริการ คุณภาพของตัวสินค้าและราคา ซึ่งปัจจัยคุณภาพการบริการนั้น เกิดจากปัจจัย 5 ด้าน คือ รูปลักษณ์ ทางกายภาพ ความไว้วางใจ ความเต็มใจและรวดเร็วในการตอบสนอง ความเชื่อถือและมั่นใจ และความเข้าใจ ลูกค้ายรายบุคคล หากผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจในคุณภาพการบริการก็จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความจงรักภักดีตามมาด้วย และยังสอดคล้องกับ Tsai et al. (2004) ที่พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้ามีผลต่อความจงรักภักดีในตราสินค้า โดยความจงรักภักดีในตราสินค้าได้รับผลกระทบทางตรงจากความพึงพอใจของลูกค้าในระดับมาก และได้รับผลกระทบทางอ้อมจากภาพลักษณ์ตราสินค้า และความเสียหายที่รับรู้ สำหรับผลกระทบทางตรงจากภาพลักษณ์ ตราสินค้าและความเสียหายที่รับรู้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติคุณภาพการบริการ คุณค่าที่รับรู้ และความไว้วางใจ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความจงรักภักดีค่อนข้างต่ำ แสดงว่า หากลูกค้ามีการรับรู้ต่อคุณค่าที่รับรู้ และการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการของโรงแรมมากขึ้นเพียงใด จะยิ่งทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจสูงขึ้นก็จริง แต่ความจงรักภักดีจะสูงขึ้นได้เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะเมื่อลูกค้ามีความพึงพอใจต่อบริการยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าจะมีความจงรักภักดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bourdeau (2005) พบว่า ความพึงพอใจของลูกค้ามีอิทธิพลทางอ้อมในเชิงบวกต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติ แต่ความพึงพอใจของลูกค้าไม่อาจช่วยสนับสนุนให้ลูกค้ามีความจงรักภักดีเชิงทัศนคติสูงขึ้นได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะยังมีปัจจัยด้านอื่น

อีกที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีเชิงทัศนคติที่ชัดเจน

การกำหนดคุณภาพการบริการ

Parasuraman, Zeithaml, and Berry (1988) ศึกษาถึงการประเมินคุณภาพการบริการ ตามการได้รับบริการของผู้บริโภค โดยพยายามนิยามคุณภาพของการบริการและปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการบริการ โดยการสำรวจกลุ่มผู้บริหารจากองค์กรที่ทำให้บริการและกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการจากองค์กรเหล่านั้น ผลการศึกษาได้บ่งชี้ว่าคุณภาพของการบริการคือ การบริการที่เป็นไปตามหรือมากกว่าความคาดหวังของผู้บริโภค และได้สร้างตัวแบบที่ใช้อธิบายคุณภาพของการบริการ การศึกษาคุณภาพการบริการได้มีการวิจัยทางการตลาดมาแล้วหลายครั้งโดยเริ่มตั้งแต่ปี 1983 ได้มีการสร้างรูปแบบของคุณภาพการ และมิติของคุณภาพการบริการ ซึ่งวัดได้จากการรับรู้ของผู้รับบริการว่าบริการที่ได้รับ เป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่เพียงใด (Parasuraman, Zeithamal and Berry, 1985) และได้มีการวิจัยแล้วนำไปพัฒนาเป็นรูปแบบของการบริการตามความคาดหวังของผู้รับบริการ

คุณภาพการบริการต้องมีประสิทธิภาพ และได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า หากบริการที่ลูกค้าได้รับจริงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าบริการที่ลูกค้าคาดหวังแสดงว่าคุณภาพการบริการ ไม่ดีซึ่งส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการบริการที่ได้รับจริงเท่ากับหรือสูงกว่าบริการลูกค้าคาดหวังไว้ แสดงว่าคุณภาพการบริการดีและส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ายังส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นใน

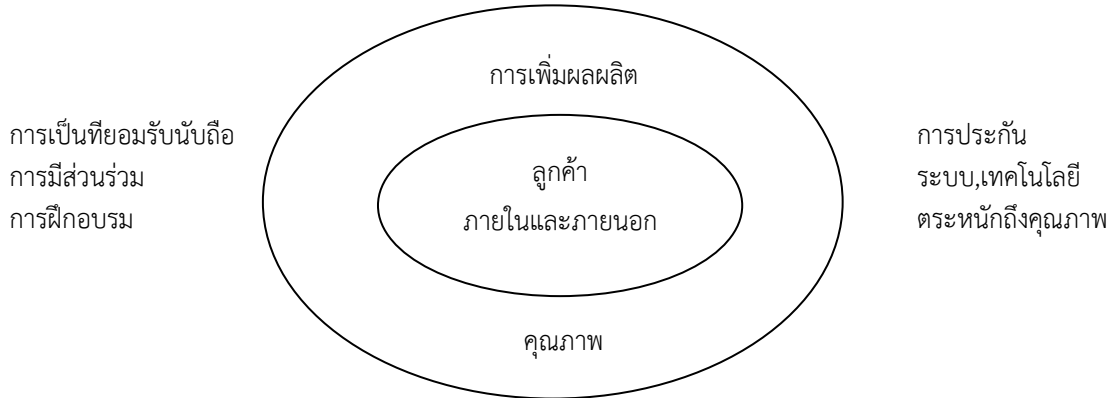
การบริการ และทำให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำ อีกทำให้สามารถรักษาลูกค้าไว้ได้ (Zeithaml, Berry and Parasuraman, 1996) เกิดการพูดปากต่อปาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ลูกค้านำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเข้ารับบริการและที่สำคัญทำให้ลูกค้ามีความจงรักภักดีต่อบริการ ความจงรักภักดี มีส่วนเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของลูกค้า เพราะมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความจงรักภักดี (Oliver, 1997, 1981; Bourdeau, 2005) ซึ่งต้องทำให้ลูกค้าเกิดความไว้วางใจ เพราะทำให้ลูกค้ารู้สึกว่าไม่มีความเสี่ยงเกิดขึ้นเมื่อใช้สินค้าเดิม (Dick and Basu, 1994) ซึ่งความเสี่ยงนี้ลูกค้าจะพิจารณาจากปัจจัยด้านคุณค่าที่รับรู้ ลูกค้าจะพิจารณาจากการรับและการให้ โดยการเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้บริการและต้นทุนทั้งในรูปตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงิน (Zeithaml, 1988) และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งส่งผลต่อความจงรักภักดี การบริการ คือ คุณภาพการบริการ เมื่อการบริการมีคุณภาพคงที่อยู่ในระดับของการรับรู้ของลูกค้าตามความเชื่อและทัศนคติของลูกค้าแล้ว คุณภาพการบริการ จะมีผลต่อความจงรักภักดี (Parasuraman, Zeithaml and Berry, 1985)

ประสิทธิภาพของคุณภาพการบริการ

ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการบริการ โดยการสำรวจกลุ่มผู้บริหารจากองค์การที่ให้บริการและกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้บริการ พบว่าคุณภาพการบริการ คือ การบริการที่เป็นไปตาม

หรือมากกว่าความคาดหวังของผู้บริโภค และได้สร้างตัวแบบที่ใช้อธิบายคุณภาพของการบริการ (Spechler, 1988) คุณภาพการบริการสามารถรับรู้ได้ ซึ่งการที่จะทำให้คุณภาพการบริการประสบผลสำเร็จเป็นที่พอใจของลูกค้า สิ่งสำคัญคือ การมีรูปแบบที่มีประสิทธิผลของคุณภาพการบริการ ซึ่งเป็นหลักการทั่วไป ที่ได้รับการยอมรับว่าได้ผลดีแม้ว่าเป็นหลักการเดียวกันก็ตาม แต่การนำไปประยุกต์ใช้ก็อาจมีความแตกต่างกันในแต่ละองค์กร บริษัท ซึ่งจะมีกระบวนการหรือระบบงานที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปขึ้นอยู่กับกระบวนการจะมีลักษณะเฉพาะที่จะมีความสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จ จะต้องมีการค้นหาปัจจัยสำคัญและทำการพิจารณาปรับปรุงระบบงานหรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าภายในและภายนอก โดยมีปัจจัยสำคัญสองประการที่จะต้องตระหนัก คือ การเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ จาก Service Quality Effectiveness Model จะพบว่าเน้นถึงความสำเร็จของกระบวนการไปสู่ความเป็นเลิศของคุณภาพ การบริการโดยรูปแบบจะกำหนดแนวทางและทิศทางของความสำเร็จของงานบริการ ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ 7 ประการ คือ 1) การทำให้ลูกค้าพอใจและประทับใจ 2) การประกันคุณภาพ 3) วิธีการ ระบบ และเทคโนโลยี 4) การตระหนักถึงคุณภาพ 5) การฝึกอบรม 6) การมีส่วนร่วม 7) การเป็นที่รู้จัก การยอมรับนับถือ

การทำให้ลูกค้าพอใจและประทับใจ

ภาพที่ 1 รูปแบบประสิทธิภาพของคุณภาพการบริการ (Service Quality Effectiveness Model)

จากภาพที่ 1 จะพบว่าจุดศูนย์กลางหมายถึง ลูกค้าในองค์กรทั้งหมดซึ่งประกอบไปด้วยลูกค้าภายในและภายนอกสิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดต้องเกิดจากลูกค้าภายใน หรือพนักงานในองค์กรทุกคนจะตระหนักในเรื่องของคุณภาพการบริการและหน้าที่ที่แต่ละคนรับผิดชอบ ต้องมีการวิเคราะห์หน่วยงานภายในด้วยกันก่อนที่จะเป็นกุญแจสำคัญในการจัดการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจ และมีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าใครคือลูกค้าภายใน โดยเน้นความสำคัญของกระบวนการและวัตถุประสงค์ของกระบวนการโดยตรง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงคือลูกค้าพึงพอใจสูงสุดอันจะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรและจะพบว่าจุดศูนย์กลางของการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพ หมายถึง ลูกค้าในองค์กรทั้งหมดซึ่งประกอบไปด้วยลูกค้าภายในและภายนอก สิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดนั้นจะต้องเกิดจากลูกค้าภายใน หรือพนักงานทุกคนในองค์กรตระหนักในเรื่องของคุณภาพการบริการและหน้าที่ที่แต่ละคนรับผิดชอบ และความสำคัญของ

กระบวนการ วัตถุประสงค์ของกระบวนการโดยตรง เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการปรับปรุง คือลูกค้าพึงพอใจสูงสุด

การบริหารคุณภาพการบริการ (Managing Service Quality)

การบริหารคุณภาพการบริการเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจบริการ คือการรักษาระดับการบริการที่เหนือกว่าคู่แข่งชั้นโดยเสนอคุณภาพการบริการตามที่คุณค่าคาดหวังไว้ลูกค้าจะคาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพการบริการ ได้จากประสบการณ์ในอดีตจากการพูดปากต่อปากและจากการโฆษณาของธุรกิจบริการ หลังจากใช้บริการ แล้วลูกค้าจะเปรียบเทียบบริการที่คาดหวังกับบริการที่ได้รับ หากบริการที่ได้รับต่ำกว่าบริการที่คาดหวังลูกค้าจะไม่ให้ความสนใจในธุรกิจบริการอีกต่อไป หากบริการที่ได้รับตรงหรือมากกว่าบริการที่คาดหวังลูกค้าก็จะกลับมาใช้บริการของธุรกิจนั้นอีก (Kotler 2000) Parasuraman, Zeithaml & Berry (1985) ทำการวิจัยธุรกิจบริการต่าง ๆ โดยทำการศึกษาความต้องการ หรือความคาดหวัง คุณภาพด้านบริการ

ด้านต่าง ๆ และได้สร้างแบบจำลองคุณภาพการบริการ โดยกระบวนการบริการแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการ

สรุป

สิ่งสำคัญที่จะประเมินคุณภาพการบริการคือ ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่คาดหวังว่าจะได้รับการบริการ เนื่องจากสามารถใช้วัดประสิทธิภาพการบริการสามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้ใช้บริการในเรื่องของเครื่องมือต่าง ๆ ที่อำนวยความสะดวกในการบริการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นระดับบริการที่ได้รับจะแปรไปตามการส่งมอบบริการและการสื่อสารดังนั้นผู้ให้บริการต้องลดช่องว่างที่เกี่ยวข้องกับบริการที่ได้รับลงให้มากที่สุด ทำให้องค์กรธุรกิจต้องสร้างความแตกต่างที่มีคุณค่า คุณภาพการบริการเป็นแนวทางหนึ่งที่สร้างความแตกต่างที่มีคุณค่าสำหรับลูกค้า ทำให้องค์กรส่วนใหญ่ในทุกประเภทธุรกิจให้ความสำคัญกับเรื่องของคุณภาพการบริการ โดยวัดจากผลการประเมินคุณภาพการบริการจากลูกค้า ดังนั้น คุณภาพการบริการจึงเป็นการวัดระดับคุณภาพของการบริการที่จะสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้บริโภค ผลจากการทบทวนวรรณกรรม และนำเสนอแบบพรรณนา พบว่า จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาทั้งหมด คุณภาพการบริการมีความสำคัญสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีความหมายครอบคลุมไปถึงการที่ผู้บริโภคได้เกิดการรับรู้ถึงระดับคุณภาพการบริการที่ดีกว่าหรือเหนือกว่าผู้ประกอบการรายอื่น ซึ่งสามารถวัดออกมาได้โดยการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของผู้บริโภคที่เกิดขึ้นจริงในขณะที่รับ

บริการ (Parasuraman et al., 1985) คุณภาพของการบริการจึงหมายถึงช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ที่เข้ารับบริการ (Woodside et al., 1989) เป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพสำหรับองค์กรทุกแห่งที่ต้องการความสำเร็จเหนือคู่แข่ง รวมถึงการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางธุรกิจ โดยทั่วไปคุณภาพการบริการจะหมายถึงความรู้สึกของลูกค้าภายหลังจากการได้เข้ารับบริการว่ามีความชอบหรือไม่ชอบในบริการที่ได้รับมากน้อยเพียงใด (Woodside et al., 1989) คุณภาพการบริการจะต้องมีประสิทธิภาพและได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า หากบริการที่ลูกค้าได้รับจริงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าบริการที่ลูกค้าคาดหวังแสดงว่าคุณภาพการบริการไม่ดีซึ่งส่งผลให้ลูกค้าเกิดความไม่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าการบริการที่ได้รับจริงเท่ากับหรือสูงกว่าบริการลูกค้าคาดหวังไว้ แสดงว่าคุณภาพการบริการดีและส่งผลให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้ายังส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริการ และทำให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำอีกทำให้สามารถรักษาลูกค้าไว้ได้ (Zeithaml, Berry and Parasuraman, 1996) ความสำคัญของคุณภาพการบริการต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สร้างความเชื่อถือ และความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า สามารถเข้าถึงลูกค้า ตอบสนองความต้องการ และสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าและเตรียมพร้อมพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการบริการต่างๆทำให้เกิดความสำเร็จ สามารถเตรียมพร้อมการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

References

- Antioned, G. and Van Raaij, W. F. (1988). **The Satisfaction of Customers: A Global Managerial Approach**. Chicago: Irwin/McGraw-Hill.
- Berry, L. L. and Parasuraman, A. (1991). **Marketing Services: Competing Through Quality**. New York: The Free Press.
- Bourdeau, L. B. (2005). **A New Examination of Service Loyalty: Identification of the Antecedents and Outcomes of Additional Loyalty Framework**. Doctoral Thesis. Florida: Florida University.
- Brown, S.W. and Bitner, M.J. (2007). Mandating a service revolution for marketing. In R.F.Lush, & S.L. Vargo (Eds). **The Service-Dominant Logic of Marketing: Dialog, Debate and Direction**. (393-405). Armonk, NY : M.E. Sharp.
- Buzzell, R.D. and Gale, B.T. (1987), **The PIMS Principles: Linking Strategy to Performance**. New York: The Free Press.
- Dick, A. and Basu, K. (1994). Customer loyalty: towards an integrated framework. **Journal of the Academy of Marketing Science**, 22 (2), 99-113.
- Fache', W. (2000). Methodologies for innovation and improvement of services in tourism. **Managing Service Quality**, 10 (6), 356-66.
- Fitzsimmons, J. A. and Fitzsimmons, M. J. (2004). **Service Management: Operations, Strategy and Information Technology** (4th ed.). Boston: McGraw-Hill Irwin.
- Gronroos, C. (1990). Relationship Approach to Marketing in Service Contexts : The Marketing and Organizational Behavior Interface. **Journal of Business Research**, 20(1), 3-17.
- Kotler, P. and Anderson, A. R. (1987). **Strategic Marketing for Nonprofit Organizations**. New Jersey: Prentice-Hall
- Kotler, P. (2000). **Marketing Management**. The millennium edition. 10th ed. Englewood Cliffs : Prentice – Hall, Inc. New Jersey: PrenticeHall.
- Lovelock, C. (1996). **Service Marketing** , 3rd ed. New York : Prentice-Hall.
- Nadiri, H. and Hussain, K. (2005). Perceptions of service quality in north Cyprus hotels. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 17(6), 469-480.
- Oh, H. and Parks, S.C. (1997). Customer satisfaction and service quality: a critical review of the literature and research implications for the hospitality industry. **Hospitality Research Journal**, 20 (3), 35-64.

- Oliver, M. (1981). **The handicapped person: A new perspective for social worker**. Retrieved August 3, 2015, from: <http://disability-studies.leeds.ac.uk/library /authors /C/>
- Oliver, R. L. (1997). **Satisfaction: A Behavioural Perspective on the Customer**. Singapore: McGraw- Hill.
- Oliver, R. (1999). Whence Consumer Loyalty?. **Journal of Marketing**, 63 (Special Issue), 33-44.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. and Berry, L.L. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. **Journal of Marketing**, 49(4), 41-51.
- (1988). SERVQUAL: a multiple item scale for measuring consumer perceptions of service quality. **Journal of Retailing**, 6(1), 12-40.
- (1990). **Delivering Quality Service: Balancing Customer Perceptions and Expectations**. New York: The free press.
- Rust, R. T. and Oliver, R. L. (1994). Service Quality: Insights and Managerial Implications from the Frontier. R.T. Rust & R. L. Oliver (Eds.). **Service Quality: New directions in Theory and Practice**. (1-19). CA : Sage Publications.
- Seth, N., Deshmukh, S.G. and Vrat, P. (2005). Service quality models: a review. **International Journal of Quality & Reliability Management**, 22 (9), 913-949.
- Spechler, J. W. (1988). **When America Does It Right: Case Studies in Service Quality**, Institute of Industrial Engineer. America: Norcross.
- Tsai, H.F., Bard, M., Izumikawa, K., Krol, A. A., Sturm, A.M., Culbertson, N.T. and Pierson, C. A. (2004). Candida glabrata erg1 mutant with increased sensitivity to azoles and to low oxygen tension. **Antimicrob Agents Chemother** 48(7), 2483-9
- Woodside, A. G., Lisa, L. F. and Robert, T. D. (1989). Linking Service Quality, Customer Satisfaction, and Behavioral Intention, **Journal of Health Care Marketing**, 9 (12), 5-17.
- Zeithaml, V. A., Berry, L.L. and Parasuraman, A. (1996). The behavioural consequences of service quality. **Journal of Marketing Management**, 60(4), 31-46.
- Zeithaml, V. (1988). Consumer perceptions of price, quality, and value: A means-end model and synthesis of evidence. **Journal of Marketing**, 52(3), 2-22.
- Zeithaml, Valerie, A., Parasuraman, A. and Berry, Leonard L. (1990). **Delivering Quality Service**, , New York: The Free Press.
- Zeithaml, V. A. and Bitner, M. J. (2003). **Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm**. 3rd edition. New York: McGraw-Hill Irwin.
- Zeithaml, V.A., Bitner, M.J. and Gremler, D.D. (2006). **Services Marketing: Integrating Customer Focus across the Firm** (4th ed.). New York: McGraw-Hill.

วิจารณ์บทความ

Shaver, J. Myles.(2005). Testing for Mediating Variables in Management Research: Concerns, Implications and Alterarative Strategies. **Journal of Management**, Vol.31 No.3 June 2005: 330-353

ณัฐพล ชันธไชย¹

บทคัดย่อ

บทความนี้วิจารณ์บทความซึ่งเสนอวิธีการทดสอบตัวแปรระหว่างกลาง (Mediating variable) โดยวิเคราะห์วิธีการมาตรฐาน หรือวิธีการวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา (OLS) ว่าอาจมีปัญหามีสหสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อนการพยากรณ์ และนำเสนอวิธีใหม่ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดแบบ 2 ขั้นตอน (Two-Stage Least Square, 2 SLS) และวิธีการสร้างตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

คำสำคัญ: ตัวแปรระหว่างกลาง, การวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดแบบธรรมดา, การวิเคราะห์กำลังสองน้อยที่สุดแบบ 2 ขั้นตอน, ตัวแบบสมการโครงสร้าง

---

¹รองศาสตราจารย์ (เศรษฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ
e-mail: Khanthachai@gmail.com

Article review.

Shaver, J. Myles.(2005). Testing for Mediating Variables in Management Research: Concerns, Implications and Alterarative Strategies. **Journal of Management**, Vol.31 No.3 June 2005: 330-353

Nathabhol Khanthachai¹

Abstract

This article review an article presenting stationtical techniques that can be employed for testing mediating variables. The standard approach by means of Ordinary Least Square (OLS) is described and criticized. As alternative approaches, the Two- Stage Least Square or 2SLS and the Structural Equation Modeling are suggested.

Keyword: Mediating variable, Ordinary Least Square, Two- Stage Least Square, Structural Equation Modeling

---

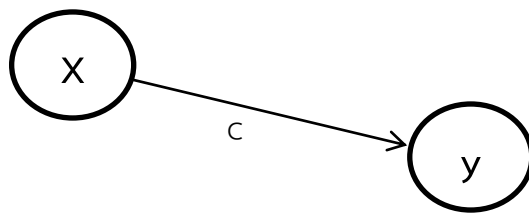
¹Assoaiate Professor (Economics) Graduate School, Kasem Bundit University
1767 Patanakarn Rd.Bangkok, 10250
e-mail: Khanthachai@gmail.com

I

ตัวแปร (Variable) ในการวิจัย หมายความว่านามธรรม (Abstraction) ซึ่งสามารถกำหนดค่าให้ผันแปรได้ (ณัฐพล ชันธไชย, 2555) ตัวแปรอาจจำแนกเป็นตัวแปรอิสระ (Independent variable) หรือตัวแปรซึ่งเป็นเหตุ (Cause) และ

ตัวแปรตาม (Dependent variable) หรือตัวแปรซึ่งเป็นผล (Effect) โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 อาจเป็นความสัมพันธ์หรือเป็นเหตุ-ผล โดยตรง (Direct relationship) ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ทางตรง (Direct relationship)

ในแผนภาพที่ 1 ตัวแปร X เช่น การศึกษามีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อตัวแปร Y เช่น รายได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การศึกษาสูงเป็นเหตุให้มีรายได้สูง (และการศึกษาต่ำเป็น

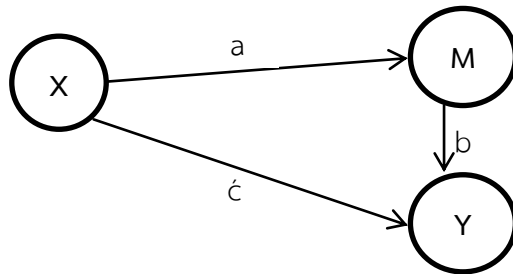
เหตุให้มีรายได้ต่ำ) โดยค่าสัมประสิทธิ์ของความสัมพันธ์ เช่น สัมประสิทธิ์การถดถอยระหว่าง X และ Y หรือ ค่า c มีค่าที่มัยนัยสำคัญ (เช่น $P \leq 0.05$)

II

ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ อาจมีสมมติฐาน (Hypothesis) ว่าการศึกษาอาจมีได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อรายได้ แต่มีอิทธิพลผ่านตัวแปร ที่เป็น

ตัวแปรระหว่างกลาง (Mediating variable) เช่น การจ้างงาน (Employment) ดังแสดงในแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ซึ่งมีตัวแปรระหว่างกลาง (Mediated relationship)

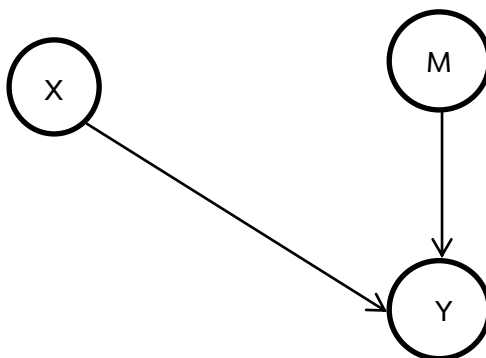

ในแผนภาพที่ 2 ตัวแปร M (การจ้างงาน) เป็นตัวแปรระหว่างกลางระหว่างตัวแปร X (การศึกษา) และตัวแปร Y (รายได้) a, b และ c เป็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression coefficient) ของความสัมพันธ์ระหว่าง X กับ M M กับ Y และ X กับ Y ตามลำดับ ถ้า a, b และ c มีนัยสำคัญ (เช่น $P \leq 0.05$) แสดงว่า X มีอิทธิพลต่อ M และ M มีอิทธิพลต่อ Y รวมทั้ง X มีอิทธิพลต่อ Y ซึ่งแสดงว่า M เป็นตัวแปรระหว่างกลางของตัวแปร X และ Y ในกรณีที่ทั้ง a และ c มีนัยสำคัญ แสดงว่า M เป็นตัวแปร

ระหว่างกลางของความสัมพันธ์ X กับ Y แต่เพียงบางส่วน (Partial Mediation) โดยมีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใดต่อ Y พิจารณาได้จากค่า a และ c แต่ถ้า c ไม่มีนัยสำคัญ (เช่น $P=0.45$ หรือค่า p อื่นที่กำหนดอย่างมีเหตุผลสมควร) ก็แสดงว่า M เป็นตัวแปรระหว่างกลางของความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y โดยสมบูรณ์ (Full Mediation)

อนึ่งถ้า a ไม่มีนัยสำคัญ ที่ระดับ P ที่เหมาะสม M จะถือว่ามิได้เป็นตัวแปรระหว่างกลาง ดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 อิทธิพลโดยอิสระของ X และ M คือ Y

III

บทความเรื่อง Testing for Mediating Variables in Management Research โดย J.

Myles Shaver นำเสนอเทคนิคทางสถิติในการพิสูจน์ว่าตัวแปรใดเป็นตัวแปรระหว่างกลาง

หรือไม่ โดยนำเสนอวิธีการมาตรฐานทั่วไปในการทดสอบตัวแปรระหว่างกลาง (The standard approach of testing for mediating variable) ปัญหาของวิธีมาตรฐาน (Concern with the standard approach) วิธีการที่เสนอแนะ (Suggested approach) และตัวอย่างการทดสอบตัวแปรระหว่างกลางด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) จากตัวอย่างจำนวน 100 ตัวอย่าง

วิธีมาตรฐานทั่วไปที่นิยมใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยแบบธรรมดา (Ordinary Least Squares, OLS) โดยสร้างสมการ พหุคูณ 3 สมการ ดังนี้

$$Y = \alpha_0 + c X + \epsilon_0 \dots\dots\dots(1)$$

$$M = \alpha_1 + aX + \epsilon_1 \dots\dots\dots(2)$$

$$Y = \alpha_2 + c X + bM + \epsilon_2 \dots\dots\dots(3)$$

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว Shaver ได้เสนอแนะวิธีการทดสอบตัวแปรระหว่างกลางโดยวิธีการทางสถิติมี 2 วิธี คือวิธี Two-Stage Least Squares (2SLS) และวิธีการสร้างตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling)

- วิธี 2 SLS ดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้
1. ใช้ OLS ในการสร้างสมการ (1) และ (2)
  2. ใช้ค่าพยากรณ์ของ M จากสมการ (2) แทนค่า M ใน (3)
  3. คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ในสมการ (3) โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอย OLS

ถ้า b ใน (3) มีนัยสำคัญโดยที่ค่า a ใน (2) มีนัยสำคัญ และค่า c ใน (3) ไม่มีนัยสำคัญ แปลความหมายได้ว่า M เป็นตัวแปรระหว่างกลางของสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y โดยสมบูรณ์ (Full mediation) ถ้าค่า c มีนัยสำคัญ แปลความหมายได้ว่า M เป็นตัวแปรระหว่าง X กับ Y แต่เพียงบางส่วน (Partial mediation)

ปัญหาสำคัญของการใช้วิธีมาตรฐานดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อค่าความคลาดเคลื่อน ϵ_1 และ ϵ_2 ใน (2) และ (3) มีสหสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ของการวิเคราะห์การถดถอยเพราะความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า M โดย X ใน (2) มีสหสัมพันธ์กับการประมาณค่า Y โดย X และ M ใน (3) ความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้นอาจมาจากค่าของตัวแปรบางตัวหายไป (Missing values), ความคลาดเคลื่อนในการวัด (Measurement error) และผลจากการสุ่มตัวอย่าง (Random effects) เป็นต้น

IV

4. คำนวณค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการประมาณค่า ใน (2) และ (3) และพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สำหรับวิธีการสร้างตัวแบบสมการโครงสร้างอาจทำได้โดยใช้วิธี Three-Stage Least Squares หรือ Maximum Likelihood เช่น LISREL หรือ EQS เป็นต้น

อย่างไรก็ดีวิธีการสร้างตัวแบบสมการโครงสร้างเช่น วิธี LISREL อาจมีปัญหาสหสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน เพราะการทดสอบตัวแปรระหว่างกลาง โดยวิธี LISREL เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (Latent variables) การประมาณค่าตัวแปรแฝง

อาจไม่เพียงพอในการขจัดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความคลาดเคลื่อน ดังนั้นผลสรุปของวิธีการนี้จึงอาจผิดพลาดได้

ส่วนสุดท้ายของบทความของ Shaver เสนอตัวอย่าง และผลการวิเคราะห์ตัว

แปรระหว่างกลางด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์จากตัวอย่าง 100 ตัวอย่าง ซึ่งแสดงให้เห็นเปรียบเทียบ ระหว่าง วิธี OLS และวิธี Two-Stage Least Square.

V

กระบวนทัศน์การวิจัย (Research Paradigm) ในประเทศไทยส่วนใหญ่ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เป็นความสัมพันธ์ทางตรง ระหว่าง 2 ตัวแปร คือ ตัวแปรอิสระ (Independent variables) กับตัวแปรตาม (Dependent variables) มีงานวิจัยจำนวนมากที่พิจารณาตัวแปรระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ตัวแปรระหว่างกลางในบางกรณี เรียกว่า ตัวแปรแทรกซ้อน (Intervening variable) แต่มักจะไม่มี การทดสอบอย่างชัดเจนว่าเป็นตัวแปรระหว่างกลาง (Mediating variable) โดยการวิจัยที่มีตัวแปรแทรกซ้อน

นิยมให้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบลำดับชั้น (Hierarchical Multiple Regression) เพื่อหาค่า R^2 ที่เปลี่ยนแปลงไปของตัวแปรอิสระกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 1 รวมกับกลุ่มที่ 2 (Buripakdi and Khanthachai, 1976)

บทความของ Shaver นี้ น่าจะช่วยเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของประเทศไทย และเพิ่มพูนองค์ความรู้ในการประยุกต์วิธีการทางสถิติในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับดุษฎีบัณฑิต และนักวิชาการวิจัยชำนาญการทั่วไป

References

- Buripakdi, Chaleo and Khanthachai, Nathabhol.(1976). **Value of Children: A Thailand Country Paper.** Hawaii: Institute of Population Studies.
- Khanthachai, Nathabhol .(2555). Paginnaka Karnwijai: Research: Problem Formulation. **Kasem Bundit Journal** Vol.13 No.1.(1-11).

แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารเกษมบัณฑิต
(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....
ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) .....
ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง บทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ
 บทความปริทัศน์ (review article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) .....
.....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) .....
.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย) .....
Keyword (ภาษาอังกฤษ).....
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....
E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
 เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ (กรอกแบบ JKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....
(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ
(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) .....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) .....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่านอื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า ให้พิมพ์ด้วยอักษร TH Sarabun ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (Article review) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานและที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ และ e-mail ของผู้เขียน โดยเขียนเป็นเชิงอรรถ (footnote) ในหน้าแรกของบทความ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง.....

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ : .....

Title:.....

Abstract

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: .....

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป
ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ใน
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
  - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับข้อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

References (เอกสารอ้างอิง) (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี) .....

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

References (เอกสารอ้างอิง) (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)
(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี) .....

.....

(ตัวอย่าง 3)

การเขียนเอกสารอ้างอิง (References)

1. Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,Asli. (2549). “Small and Medium Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint.” **Journal of Banking and Finance**. Volume 30, 2931-2943.
2. Hughes, Allen. (2540). “Finance for SMEs: A U.K. Perspective.” **Small Business Economics**. Volume 9, 151-166.
3. Klemke,E.D. at al. (1998). Introductory Readings in the Philosophy of Science. New York: Prometheus Books.

การเขียนอ้างอิงภายในสารบทความ

วารสารเกษมบัณฑิตใช้ระบบ นาม-ปี และระบุหน้า (เมื่อเป็นการอ้างอิงเฉพาะประเด็น) ไม่ใช่ระบบหมายเลขหรือเชิงอรรถดังนี้

1.....(Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt, 2549) .....

2.....(Hughes,2540:161-162)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... : .....(ชื่อตาราง).....

ที่มา : ..... (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับได้ภาพประกอบและเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

Figure..... : .....(Title).....

Source : .....(Reference)

**การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารเกษมบัณฑิต**

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอเป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน โดยมีเงินสมนาคุณผู้ทรงคุณวุฒิ บทความละ 3,000.- บาท (สำหรับผู้เขียนที่มีได้เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต)
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีที่ท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)
6. บทความภาษาอังกฤษ จะมีค่าตรวจสอบความถูกต้องทางด้านไวยากรณ์อังกฤษ จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาอังกฤษ เรื่องละ 3,000.- (บทความไม่เกิน 10 หน้า).

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฯ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ กระทำได้ 3 วิธีดังนี้
  - วิธีที่ 1 : ส่งผ่านระบบ online : www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu
  - วิธีที่ 2 : ส่งผ่าน E-mail journal@kbu.ac.th
  - วิธีที่ 3 : ส่งทางไปรษณีย์ไปยังอยู่ข้างล่างนี้

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
10250

กรณีส่งทางไปรษณีย์ให้ส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น โดยนำส่งพร้อมแบบ JKBU-1 และแบบ JKBU-2 (ถ้ามี)

4. เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วยวิธีที่ 3 กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่ 02-3202777 ต่อ 1129